

PERSFOCUS

A/3 02
Martijn

ACHTTIENDE JAARGANG NUMMER 1 - JANUARI 2002

KNIPSELKRANT VAN VERENIGING MARTIJN
OVER KINDEREN, VOLWASSENEN EN SEKSUALITEIT

STEVE

NRC
26/1/02

MARC DUTROUX MAG GEEN SUIKER MEER ETEN...

In dit nummer:

Groepsverkrachting in Crooswijk en Westerpark	pag. 2
Valselijk beschuldigd	pag. 7
Puttense moordzaak heropend	pag. 11
Zedenwetten...	pag. 15
...en de strijd tegen sekstoerisme, kinderporno (Vervloesem) en ander misbruik	pag. 16
Pedofilie; 't blijft tobben/Afscheid van Van Naerssen	pag. 20
De zinloze rel rond Israëls	pag. 22
Ontucht van de maand	pag. 23
Kerkelijke ontucht	pag. 26
'Pedofiele' moord in Frankrijk	pag. 28
Meisje van Nulde en andere kindermoord	pag. 29
Op bezoek bij Dutroux	pag. 33
Jeugd, seks en opvoeding; ook dat blijft tobben	pag. 35
De schone kunsten	pag. 36
Achtergrond	pag. 38

PERSFOCUS, ACHTTIENDE JAARGANG, NUMMER 1, JANUARI 2002

Met knipsels uit:

Volkskrant	Vk
Telegraaf	Tel
Algemeen Dagblad	AD
NRC Handelsblad	NRC
Trouw	Tr
Het Parool	Par
Sp!ts	
Metro	
Nederlands Dagblad	Ned D
Nieuwsblad van het Noorden	NvhN
Apeldoornse courant	Ap. C.
Gooi en Eemlander	G+E
Hoogeveense Courant	
Goois Weekblad	GW
VPRO-gids	VPRO
Groene Amsterdammer	GA
HP/De Tijd	
De Nieuwe Sekstant	DNS
Psychologie Magazine	
0/25	
De Journalist	
Zorg+Welzijn	Z+W
Transact (nieuwsbrief)	
Marie Claire	
Filmkrant	
Uit Frankrijk:	
Agence France de Press	AFP
Uit Engeland:	
The Guardian	Gua
The Daily Telegraph	TDT
The London Times	
The Observer	OBS
BBC news	
Uit de Verenigde Staten:	
CBC News Online	
Diversen	
Bangkok Post	BP
Yahoo News	

Abonnementen op Persfocus kosten 43,-- per jaar.
Losse nummers Euro 5,--.

Giro 5459646 van Vereniging Martijn
Postbus 93.548
1090 EA Amsterdam

Meisje (12) verkracht door tien jongens

Van een onzer verslaggeefsters
ROTTERDAM - Vermoedelijk tien jongens hebben een 12-jarig meisje uit Rotterdam afgelopen zomer in haar woonplaats verkracht. De tien jongens, in leeftijd variërend van 12 tot 17 jaar, zijn aangehouden.

Politie en justitie willen niet kwijt op welke plek het meisje uit

Tien verdachten opgepakt voor verkrachten 12-jarige

ROTTERDAM - De Rotterdamse politie heeft tien verdachten opgepakt voor de verkrachting van een 12-jarig meisje in Rotterdam-Oost. De jongens variëren in leeftijd van 12 tot 17. De verkrachting vond afgelopen zomer plaats. Vanaf eind november zijn twaalf jongens aangehouden en verhoord.

Jongeren verkrachten meisje (12)

(Van een verslaggeefster)
AMSTERDAM - Een twaalfjarig Rotterdamse meisje is vorige zomer meerdere keren verkracht door een groep tieners bij haar uit de buurt. Volgens justitie waren de tien verdachten tussen de twaalf en de zeventien jaar oud. De jongens zullen dit voorjaar voor de rechter verschijnen. Justitie wil niets kwijt over de achtergrond van het slachtoffer en de verdachten.

De verkrachtingen waren in de Rotterdamse deelgemeente Prins Alexander. Tijdens de zomervakantie werd het meisje, dat vermoedelijk zwakbegaafd is, een paar weken belaagd door de groep jongens. De zaak is nu pas openbaar gemaakt, maar het onderzoek ernaar loopt al langer. In november werden twaalf jongens opgepakt en verhoord.

Justitie bracht de zaak niet eerder naar buiten 'om onrust te voorkomen'.

In Amsterdam werd dit najaar bekend dat een zwakbegaafd meisje in Westerpark door een groep jongens meerdere malen was verkracht. Ook dat geval werd uit de publiciteit gehouden.

Door Daan van de Staaij en Jikke Zijlstra

ROTTERDAM - Het 12-jarig meisje uit Rotterdam dat afgelopen zomer het slachtoffer werd van een groepsverkrachting, is gedurende een langere periode meerdere keren verkracht. De verdachten zijn bekenden van het meisje, dat vermoedelijk zwakbegaafd is.

De verkrachtingen vonden plaats in de Rotterdamse deelgemeente Prins Alexander, waar het slachtoffer woont. Tijdens de schoolvakantie werd zij gedurende een paar weken belaagd door de groep jongens, die telkens in wisselende samenstelling opeerde.

Volgens de Rotterdamse advocaat Van Veelen-de Hoop, die een 13-jarige verdachte bijstaat, kent het slachtoffer alle vermoedelijke daders. Enkele jongens woonden bij haar in de buurt, bevestigden betrokken advocaten.

De cliënt van Van Veelen-de Hoop heeft volgens de raads-

Rotterdam-Oost is lastiggevallen. Ook houden ze geheim uit welke plaats de vermoedelijke daders komen.

Sinds november vorig jaar zijn 12 jongens in verband met deze zaak aangehouden en verhoord. Tien van hen zijn als verdachten voorgeleid aan de officier van justitie.

Meisje (12) verkracht door tien jongens

Van onze Rotterdamse redactie

ROTTERDAM, donderdag
Het openbaar ministerie in Rotterdam heeft gisteren bekendgemaakt dat tien jongens in de leeftijd van 12 tot 17 jaar aan de officier van justitie zijn voorgeleid omdat ze worden verdacht van betrokkenheid bij een zedenzaak rond een 12-jarig meisje.

Het meisje uit de Rotterdamse wijk De Esch werd vorige zomer tijdens een jaarlijks terugkerend jeugdskamp aan de Lage Filterweg door een tiental jongens meermalen verkracht.

Het slachtoffer zou in haar hutje door een groep jongens zijn belaagd en vervolgens misbruikt. De daders, vermoedelijk jongens uit de buurt, namen niet aan het kamp deel. Van de verdachten heeft er in elk geval één op dezelfde school als het misbruikte meisje gezeten. Het gaat om basisschool De Watertoren. De school laat weten, niets van de zaak te hebben gemerkt, omdat de zedenzaak plaatsvond tijdens de zomervakantie.

Groepsverkrachting ontging schooldirectie

Door Daan van de Staaij en Jikke Zijlstra

ROTTERDAM - Enkele jongens die justitie in Rotterdam verdenkt van verkrachting van hun 12-jarige buurtgenootje, waren klasgenoten van het slachtoffer. De directie en leerkrachten hebben er nooit iets van gemerkt.

Dat heeft de directie van de Rotterdamse basisschool De Waalse School gisteren bevestigd. Het meisje, dat in groep acht zat, werd afgelopen zomer meerma-

Tieners verkrachten buurtgenootje (12) stelselmatig

wrouw bij het meisje op school gezeten. Bij de verkrachtingen zijn tien Rotterdammers, van 12 tot 17 jaar oud, betrokken. De verdachten, die sinds eind november zijn aangehouden, moeten dit voorjaar voor de rechter verschijnen. Zes verdachten zijn begin januari op vrije voeten gesteld, de anderen zaten korter in voorarrest.

Over de afkomst van de jongeren wil justitie niets kwijt. Ook houdt justitie de identiteit en achtergrond van het slachtoffer geheim. Vermoedelijk gaat het om een zwakbegaafd meisje. „Dat

Verkrachtingen topje ijsberg terreur R'dam

TEL 13/1, Van onze Rotterdamse redactie

ROTTERDAM, vrijdag
De groepswijze verkrachtingen die gedurende een half jaar de wijken Crooswijk en Kralingen treffen, maken deel uit van een stelselmatige reeks misdrijven.

De groepen jeugdige daders maken zich dagelijks schuldig aan (vooral) straatroven, zedenmisdrijven, afpersingen en asociaal gedrag. Ze hebben geen enkel mededogen met hun slachtoffers.

De terreur wordt door de lokale autoriteiten doodgezwegen, omdat de daders vrijwel allemaal allochtone jongens zijn én omdat de politie geen vat op hen heeft.

De zeer jonge knapen (veelal 12, 13 en 14 jaar) zijn met name van Surinaamse en Antilliaanse afkomst. „Ze zwerven doelloos op straat rond.

Niemand die op ze let, zeker niet hun ouders”, is een veelgehoorde klacht in de wijken.

De Rotterdamse politie heeft weinig greep op de knapen, omdat ze zich na een arrestatie spijkerhard opstellen. „Ze gedragen zich als volleverde criminelen, hoe jong ze ook zijn”, aldus een wijkbewoner die goed is ingevoerd.

Legio zijn de klachten uit het oude Crooswijk over het harde gedrag van de jongeren. Ze richten zich altijd, in groepjes, op blanke Nederlandse kinderen van dezelfde leeftijd of net iets ouder. De slachtoffertjes worden tegen de muur gezet en volledig 'gestript'. On-

der bedreiging van messen en neppistolen eigenen de crimineltjes zich alles van waarde toe: gsm's, sieraden, de wat duurdere kleding en geld.

Over het optreden van de politie zegt een andere buurtbewoner: „Ze zijn van goede wil. Ze weten van de hoed en de rand, maar ik heb een agent wel eens horen zeggen dat de politie volledig 'uitgerechercheerd' is. Sommige van die knapen hebben al meer dan twintig zware misdrijven gepleegd. Het is dweilen met de kraan open.”

„Zo weet ik van een groep jongens die gezamenlijk een meisje verkrachtte. Ik heb er nooit wat van in de krant gezien. In de buurt hangt een opgefokt en ongezond sfeertje. Kinderen van 12 à 13 jaar gaan met elkaar om op een manier die niet bij hun leeftijd hoort”, aldus een Crooswijker.

De grove gedragingen van de jongelui leiden ook al geruime tijd tot seksuele uitpattingen. Anderhalf jaar geleden raakte om die reden de Max Kolbeschool (speciaal voortgezet onderwijs voor moeilijk lerende kinderen) in opspraak. Diverse leerlingen waren betrokken bij seksuele wandaden.

Ook in Crooswijk werd in juni vorig jaar een 13-jarige

Rotterdamse verdachten waren klasgenoten van slachtoffer

len verkracht door een groep jongens. Dat gebeurde in deelgemeente Kralingen-Crooswijk. Justitie verdenkt tien plaatsgenoten van 12 tot 17 jaar.

Directeur P. Koster van de in Crooswijk gelegen school zegt

„diep geschokt” te zijn. „Wat er is gebeurd, kwam voor mij en ook voor haar moeder als een donderslag bij heldere hemel”, aldus Koster. Dat hij, de familie en de leerkrachten nooit iets hebben gemerkt, komt volgens de directeur doordat 'alles zich heeft afgespeeld in de wijk, niet op onze school'. „De incidenten vonden plaats ver buiten het zicht van iedereen die iets met haar te maken heeft. Niemand had een flauwe notie van wat er gebeurde.”

Het vermoeden dat het om een

volgende week ooggetuigen en bekenden van het meisje en de mogelijke daders horen 'om meer duidelijkheid te krijgen'.

Hoewel de misdrijven al een half jaar geleden plaatsvonden, brachten politie en justitie de zaak pas vorige week naar buiten 'om onrust onder omwonenden te voorkomen'. Justitie verwijst naar Amsterdam, waar een vergelijkbare zaak vorig jaar in het stadsdeel Westerpark heftige reacties opriep. In die buurt werd eind 1999 en begin 2000 het zwakbegaafde meisje Tessa op 13-jarige leeftijd door 14 jongens meermalen verkracht. Het stadsdeel stopte de zaak in de doofpot. De pleegouders stapten in november naar de pers, uit woede over het gebrek aan hulpverlening voor het meisje.

Deelgemeente Prins Alexander heeft buurtbewoners evenmin geïnformeerd omdat dit de taak van politie en justitie zou zijn.

leerlinge van de Waalse School diverse keren lastiggevallen door een groep allochtone knapen. Dat overkwam ook twee leeftijdsgenootjes uit dezelfde buurt.

Al deze incidenten kwamen deze week bij wijkbewoners weer boven door de publiciteit omtrent de massaverkrachting in de Kralingse wijk De Esch. Daar werd vorig jaar juli een 12-jarig meisje door een groep van minstens tien knapen (12-17 jaar) uit de wijk misbruikt. De politie maakte dat pas vorige week bekend.

Een woordvoerder van de Rotterdamse politie wilde gisteren niet ingaan op de hopeloze straatterreur in Crooswijk. „Dan moet ik een oordeel gaan uitspreken, terwijl we ons liever aan feiten houden.” Tweede-Kamerlid mevrouw G. Verburg (CDA) heeft schriftelijke vragen aan de ministers van Justitie en VROM gesteld waarom de zaak-De Esch uit de openbaarheid is gehouden.

Rotterdam-geschokt kinderver-

Van onze verslaggevers

ROTTERDAM - In de Rotterdamse deelgemeente Kralingen-Crooswijk hebben zich binnen twee jaar tijd niet één maar zeker drie zedenzaken afgespeeld waarbij groepen minderjarige scholieren waren betrokken.

Politie, justitie en de scholen brachten in alle gevallen geen of pas heel laat informatie naar buiten, om onrust te voorkomen. Enkele basisscholen in de wijk geven naar aanleiding van de incidenten lessen over seksualiteit of overwegen dat te gaan doen.

In de nieuwbouwwijk De Esch werd vorige zomer een 12-jarig meisje door buurtgenootjes diverse keren verkracht. Justitie heeft strafvervolg ingesteld tegen tien jongens, van 12 tot 17 jaar oud.

Een 13-jarig meisje uit Crooswijk zou in juni in de buurt door diverse jeugdige Rotterdammers zijn lastiggevallen. Volgens de di-

zwakbegaafd meisje zou gaan, zoals eerder in deze krant werd geuit, is volgens de directeur van de school onjuist. „Integendeel, ze was een spontane meid, die goed in de groep functioneerde. Een gezellig kind aan wie je niks bijzonders zag. Er was niets dat deed vermoeden dat er iets aan de hand was.”

Justitie heeft het bestuur van de deelgemeente Kralingen-Crooswijk volgens een zegsman pas deze week ingelicht over de plek waar de vergripen zich hebben afgespeeld. De naburige deelgemeente Prins Alexander ging er tot gisteren van uit dat de verkrachtingen op haar grondgebied hadden plaatsgevonden. „Op basis van de informatie die ons bekend was, moesten wij ervan uitgaan dat de delicten zich in onze deelgemeente hebben afgespeeld”, verklaart een woordvoerder het misverstand.

De voorzitter van Prins Alexander werd vorig jaar in september tijdens een regulier overleg met politie, justitie, Kralingen-Crooswijk en de gemeenten Capelle aan den IJssel en Krimpen aan den IJssel op de hoogte gesteld van het delict. De politie zou zich toen hebben beperkt tot de mededeling dat de zaak in Rotterdam-Oost speelde.

Buurtgenootjes zien weinig kwaad in de groepsverkrachting van Jennifer (12) in Rotterdam. „Als een meisje er zelf om vraagt, is het toch niet verkeerd?”

Ab 19/11

Door Daan van de Staaij en Jikke Zijlstra
ROTTERDAM - Op het schoolplein spelen Rudolf (11), Brian (12) en Patrick (11) een potje voetbal. Ze vinden het jammer dat Jennifer (12) weg is. Het was een aardig meisje, met vrolijke vlechtjes. Een paar maanden geleden is ze plotseling verhuisd, samen met

haar broertje. De kinderen weten waarom het meisje weg is uit hun wijk De Esch in Rotterdam. Een groep jongens uit de buurt met wie ze altijd omging, heeft haar iets misdaan. Wat precies lijken ze niet helemaal te begrijpen.

Drie jongens in de Bavinckstraat, twee 19-jarige Antillianen en een 20-jarige Kaapverdiaan, weten wel van de hoed en de rand. Ze zeggen alle verdachten te kennen. „Het zijn normale, rustige jongens. Ze hebben niks fout gedaan”, vindt de oudste. Hij neemt het op voor zijn 13-jarige broertje, dat ook werd opgepakt. De jongens hadden meerdere keren orale seks met Jennifer, vertelt hij schaamteloos. Drie keer, telkens met een groep.

Het was geen verkrachting, zegt hij onder instemmend ge-

knik van zijn vrienden. „Justitie maakt een fout. Het meisje wilde zelf. Wat zou jij doen als een vrouw je vraagt of ze het met je mag doen? Als je steeds achter die jongens aanloopt en met hen meegaat naar huis, dan wil je het toch zelf?”

Vinden ze het normaal om zo iets met een hele groep te doen? „Als het hun wordt aangeboden, waarom niet? Die jongens zijn nog klein en speels, die zien de consequenties niet in van wat ze doen”, zegt de Kaapverdiaan, die intussen een telefoontje afhandelt. Dat er ook jongens meededen die vijf jaar ouder zijn dan het slachtoffer, gaat ze bij nader inzien wel wat ver, ja. „Dat kan eigenlijk niet”, grinnikt de gezette jongen.

„Over de jonge jochies kun je twisten, maar vanaf een jaar of 14 kan zo iets eigenlijk niet meer”, valt zijn leeftijdgenoot hem bij. Beiden zijn getooid met gouden oorbel en gouden tand.

Justitie maakte vorige week bekend tien jongens van 12 tot 17 jaar oud uit de wijk te vervolgen voor verkrachting. De verdachten hebben enkele dagen tot anderhalve maand vastgezet en verschijnen in het voorjaar voor de rechter. In dezelfde deelgemeente Kralingen-Crooswijk blijken zich nog twee zedenzaken met tieners te hebben afgespeeld. Ook hierover zwegen politie, justitie en scholen 'om onrust te voorkomen'.

Op pagina 2
'Ach, het waren kwajongens'

Voor basisschool De Watertoren, de school van zowel Jennifer als een 13-jarige verdachte, kwam de zedenzaak als een volslagen verrassing. Locatieleider Marja de Valois en leerkracht Anton Westerhof van groep acht merkten pas dat er iets aan de hand was toen Jennifer na de zomervakantie terugkeerde op school. „Het was een ander meisje geworden. Ze gedroeg zich anders, brutaler”, zegt Westerhof.

In november werd duidelijk wat er was gebeurd. De klap kwam hard aan. Leerkrachten en directeur van de kleine school zijn geschrokken. De Valois: „Dat jonge mensen dit doen, gaat je belevingswereld te boven.” Het is de locatieleider een raadsel waarom haar leerlingen en jongeren uit de buurt, die al sinds de eerste incidenten op de hoogte waren, nooit aan de bel hebben getrokken. „Kennelijk is er nooit met volwassenaars over gesproken.”

Pas toen de politie met veel machtsvertoon een paar buurlingen van hun bed lichtte, begrepen ouders wat er aan de hand was. Anderen vernamen het deze week uit de krant.

Het begon in de zomer, beweren buurtgenootjes, toen de hutten op het gras in de voormalige drinkwaterbassins achter Jennifers school werden gebouwd. De hutten zijn verdwenen, op het grasveld staan ongebruikte speeltoestellen en een uitgewoonde

tramwagon die als jeugdhoonk dienstdoet. Hier zouden de verkrachtingen hebben plaatsgevonden - al zeggen vrienden van de verdachten dat het bij de mogelijke daders thuis is gebeurd.

'Het dorp', zoals de inwoners hun buurt De Esch noemen, is een wijk met maar één supermarkt, één snackbar, één buurtkroeg en een klein cultureel centrum. Hoe kan een drama van deze omvang zich dan ongezien voltrekken?

Wie in de buurt op zoek gaat

Slachtoffertje gedroeg zich na zomervakantie anders, brutaler

naar een verklaring, wordt direct doorverwezen naar de Herman Bavinckstraat. In het met graffiti vervuilde straatje wonen volgens buurtgenoten behalve het merendeel van de mogelijke daders, ook de jongeren die in verschillende groepen de buurt zouden terroriseren.

De mogelijke daders lopen er vrij rond, in afwachting van de rechtszaak. „Hé verkrachter!”, roept de 20-jarige Kaapverdiaan, wiens broertje voor de zaak werd opgepakt, tegen een vriend die diep weggedoken in zijn jas zijn woning verlaat. Als de jongen lucht krijgt van de aanwezigheid van 'de kankerpers' maakt hij rechtsomkeert. „En jij was er ook bij hè?”, zegt de gebekte jongen tegen een ventje van zeven dat met zijn klasgenootjes voorbij slentert. Het jochie gniffelt en loopt door.

Zelfs sommige volwassen straatbewoners houden de jongens de hand boven het hoofd. „Ik keur niet goed wat er is gebeurd”, zegt Irene (39) die haar neefje naar huis brengt. Maar de Surinaamse, die zelf twee kinderen grootbrengt, twijfelt hardop of ze het slachtoffer moet geloven. Het zijn natuurlijk 'kwajongens', maar het meisje zocht hen volgens haar altijd zelf op. „Ze trok veel met hen op, ze hoorde bij hun groep. Dan kan er toch geen sprake zijn van dwang?”, suggereert de vrouw.

Schoolhoofd De Valois vermoedt dat Jennifer, die volgens haar nooit uitdagend gekleed ging, juist door deze denkbeelden alles zolang voor zich hield. „Schaamte speelt hier een grote rol. Al snel denken anderen, maar ook het slachtoffer zelf, dat ze het heeft uitgelokt. Ik heb tegen haar gezegd dat ze de schuld niet bij zichzelf moet zoeken.”

Hoewel ze geen verklaring hebben voor de gebeurtenissen, constateren De Valois en haar collega wel een veranderende 'seksmoraal' bij de jeugd. „Er is een duidelijk verschuiving van liefde en tederheid naar het lichamelijke, het seksuele. In de jongerenbladen komen alle technische details van seks aan bod, van tongzoenen tot de daad. Over intimiteit of respect lees je niks”, zegt Westerhof. „En dan die videoclips op de televisie. Om elke man hangen minstens twee vrouwen. Wat voor beeld krijg je dan van vrouwen? Het lijkt wel of ze er alleen zijn om aan te zitten”, zegt de leerkracht verbolgen.

Ook medewerkers van Knooppunt Kralingen, een organisatie voor kinderopvang en sociaal-cultureel werk, bespeuren bij jongeren verschuivende normen en waarden ten aanzien van seks. „Vooral wat betreft experimenteren”, zegt directeur B. Hansler. „Dat gaat steeds vaker over de grens van het toelaatbare.”

Wat die nieuwe normen zijn,

se wijk door reeks krachtingen

serviviteit. Vanaf groep acht komt ook seksualiteit aan bod.

M. Kolbeschool

Ongeveer anderhalf jaar geleden zijn leerlingen van de rooms-katholieke Maximiliaan Kolbeschool (speciaal voortgezet onderwijs) betrokken geweest bij een zedenzaak in Crooswijk. De jongeren waren volgens de schoolleiding 13 tot 16 jaar oud. Geen van hen zit nog op de school. Om hoeveel verdachten en slachtoffers het gaat en om welk soort vergrijpen, wil directeur W. Smit niet zeggen. De school heeft aangifte gedaan bij de politie. Justitie deed hierover gisteren geen mededelingen.

De schooldirectie bracht de kwestie niet naar buiten. „De zaak speelde niet vlakbij de school, de mogelijke daders waren hier niet bekend. Zodra zo iets een directe impact op de school heeft, nemen we onze verantwoordelijkheid”, zegt Kosters, die tevens wilde voorkomen dat er onrust zou ontstaan.

Op de protestants-christelijke basisschool wordt sinds december weerbaarheidstraining gegeven. De kinderen krijgen les over veiligheid, groepsgedrag en as-

rectie van de school waar het meisje destijds op zat, zouden ook twee leeftijdgenootjes uit de wijk het slachtoffer zijn geworden van de groep.

Ruim anderhalf jaar geleden zijn enkele minderjarige leerlingen van de rooms-katholieke Maximiliaan Kolbeschool (speciaal voortgezet onderwijs) betrokken geweest bij een zedenzaak. Volgens de directie komen seksuele misstappen onder scholieren regelmatig voor. 'Het is een hot item', zegt directeur Smit.

Bewoners van De Esch zijn verontwaardigd dat politie en justitie de verkrachtingszaken pas afgelopen vrijdag naar buiten brachten, hoewel die al een half jaar geleden plaatsvonden. Justitie zegt hiermee juist commotie te hebben willen voorkomen.

Op pagina 5
Zaken maandenlang stilgehouden

Door Daan van de Staaij en Jikke Zijlstra

De Esch

Bewoners van de Rotterdamse woonwijk De Esch zagen deze week hun bange vermoedens bevestigd over een omvangrijke zedenzaak die zich afgelopen zomer in hun buurt heeft afgespeeld. Justitie verdenkt 10 jongens, van 12 tot 17 jaar, van stelselmatige verkrachting van een 12-jarig buurtgenootje.

De verdachten waren bekenden van het slachtoffer. Het zou gaan om een groep Antilliaanse, Surinaamse en autochtone jongens, die volgens buurtbewoners vaak tot 's avonds laat op straat rondhingen. Betrokken advocaten hebben bevestigd dat het om een 'gemengde groep' gaat. Zeker een van de verdachten, een 13-jarige jongen, zat bij het meisje op school.

De leerlinge van basisschool De Watertoren staat in de buurt bekend als een 'aardig' en 'betrokken' meisje. Het vermoeden dat zij zwakbegaafd zou zijn, wordt door omwonenden en jongereninstanties tegengesproken. Het slachtoffer en haar jongere broertje zouden in november zijn ver-

ter. De zaak houdt geen verband met de groepsverkrachting in de Esch, die justitie vorige week naar buiten bracht. Het ging volgens Kosters om ongeveer zes verdachten die ouder waren dan de slachtoffers. De ouders zouden aangifte hebben gedaan. De directeur zegt niet te weten of het om verkrachting dan wel aanranding gaat en hoe vaak de misdrijven zich voordeden. Evenmin is hem bekend of er verdachten zijn aangehouden. Politie en justitie konden hierover gisteren geen uitsluitsel

Een omvangrijke verkrachtingszaak heeft de Rotterdamse deelgemeente Kralingen-Crooswijk deze week opgeschrikt. Naar nu blijkt hebben zich er de afgelopen twee jaar zeker nog twee zedenzaken afgespeeld.

wijk werd in juni in de buurt lastiggevallen door jeugdige Rotterdammers. Het slachtoffer zat in groep acht van De Waalsche School. Ook twee leeftijdgenootjes uit dezelfde wijk zouden het slachtoffer zijn geworden van de groep belagers, aldus directeur P. Kos-

CROOSWIJK

Een 13-jarig meisje uit Croos-

huisd naar een andere gemeente. Volgens ingewijden wonen de minderjarigen, wier ouders gescheiden zijn, sindsdien bij hun moeder.

Basisscholen in de nieuwbouwwijk aan de Nieuwe Maas zullen naar aanleiding van de zedenzaak seksuele voorlichting geven aan de hoogste klassen. Dat is deze week in overleg met politie, justitie en jeugdinstaties besloten. Een werkgroep onderzoekt of het in Tilburg bedachte project 'Marietje Kessels' in Rotterdam

Algemeen Dagblad

ONAFHANKELIJK

Straf verkrachters hard

Ab 18/11

Maanden, soms jaren lang hebben politie, justitie en schoolbesturen schokkende zedenzaken in de Rotterdamse deelgemeente Kralingen-Crooswijk stilgehouden uit angst voor onrust in de buurt. Vorige week gaf justitie toe dat afgelopen zomer in de nieuwbouwwijk De Esch een 12-jarig meisje het slachtoffer was geworden van een groepsverkrachting door buurtgenootjes. Tegen tien jongens van 12 tot 17 jaar zou strafvervolgning zijn ingesteld.

Maar inmiddels is uit naspeuringen van deze krant gebleken dat zich niet één groepsverkrachting heeft voorgedaan maar dat er tenminste drie ernstige zedenzaken zijn geweest, waarover politie en justitie zwegen.

De buurt is geschokt, ouders zijn terecht verontwaardigd dat zij niet zijn ingelicht over de vreselijke dingen die er in hun wijk gebeurden. Dat zij er niet van op de hoogte waren dat hun kinderen de kans liepen slachtoffer of misschien ook wel dader te worden. Onder het mom van 'wat niet weet, wat niet deert' zijn de misdrijvingen van groepen jongeren bij die buurtbewoners weggehouden, ook al kan het bijna niet anders dan dat er veel mensen van geweten moeten hebben.

Officieren van justitie, rechters, advocaten en politie houden zich strak aan de code dat zedenzaken met minderjarigen als daders en slachtoffers discreet worden behandeld en dus worden meestal geen mededelingen aan de media gedaan.

Ook al is die rigide geslotenheid op zich niet meer van deze tijd, het zou nog te verdedigen zijn als het om een incident ging. Maar we hebben hier te maken met een structureel probleem, dat vooral in achterstandswijken jonge meisjes in hun veiligheid bedreigt en angst zaait onder ouders. Juist door hen beter te informeren zou justitie meer preventief kunnen werken. Kinderrechters spreken er hun bezorgdheid over uit dat daders en slachtoffers steeds jonger worden. Dat de gemiddelde leeftijd van de jeugdige verdachten al van 16 naar 14 jaar is gegaan, met regelmatige uitschieters naar 12. Duidelijk is ook dat het bij groepsverkrachtingen vaak om allochtonen gaat.

Politie en justitie bestrijden symptomen, als ze daar al vat op kunnen krijgen. Waar ze zeker géén greep op hebben is het probleem zelf: de falende opvoeding, de zorgelijke normvervaling. Maar is het niet ook het probleem van de oneindige tolerantie en de politiek die liever de andere kant op kijkt?

Het wordt tijd dat de fluwelen handschoen uitgaat. Aanranding en verkrachting zijn ernstige misdrijven, waarbij daders hard moeten worden aangepakt. Ongeacht hun leeftijd of etnische afkomst.

laten de kinderen niet altijd even duidelijk merken, beaamt hij. „Wat ze tussen school en thuis doen, weet je niet. Jongeren heb-

ben een soort code om daar niet over te praten." Hansler vindt dat 'in sneltrainvaart' tegenwicht moet worden geboden aan de normvervaging, om meer incidenten te voorkomen. Zo moeten seksuele voorlichting en weerbaarheidstrainingen worden gegeven. Meerdere basisscholen in Rotterdam doen dat al, of zijn van plan dat te doen. „Betrokken instanties moeten een netwerk bou-

wen in buurten, zodat jongeren weer het idee krijgen dat op hen wordt gelet."

„Gelukkig is Jennifer hier weg en hoeft ze dit allemaal niet mee te maken", verzucht De Valois. Het meisje is deze week door de politie aangemeld bij de Raad voor de Kinderbescherming. Ze is bij haar moeder en het gaat betrekkelijk goed met haar, zegt De Valois. Daarmee wil ze niet heb-

ben gezegd dat het meisje in Rotterdam ongelukkig was. „Haar moeder ging verhuizen wegens een nieuwe baan. Jennifer is toen bij haar vader in Rotterdam gaan wonen om haar school af te maken. Samen met haar vriendinnen."

De naam van het meisje en van de schoolkinderen zijn uit overwegingen van privacy gefingeerd.

'Groepsverkrachting komt veel vaker voor'

Therapeut: Politie en justitie doen daden vaak af als experiment

GTE 22/1

door Monique de Knecht

DEN HAAG - Groepsverkrachtingen zoals in Amsterdam en Rotterdam komen vaker voor. „Alleen al van vorig jaar ken ik tien voorbeelden. Ze komen alleen niet naar buiten", weet J. Hendriks, hoofd van de afdeling jeugd bij De Waag, die therapeutische behandeling geeft aan zedendelinquenten.

Veel jongeren weten volgens Hendriks niet hoe ze met meisjes moeten omgaan. Hun egoïstische gedrag leidt tot aanrandingen in zwembaden en groepsverkrachtingen. Omdat ouders vaak tekort schieten in de opvoeding, is het aan scholen jongeren normen en waarden bij te brengen. Wie toch over de schreef gaat moet door de rechter veel vaker een leerstraf of therapie krijgen opgelegd, zo bepleit ook de Rutgers Nisso Groep.

Politie en justitie hebben steeds vaker te maken met jongeren die meisjes aanranden en verkrachten. In 1999 telde justitie ruim duizend zedenzaken (tweeduizend aangiften kwamen niet verder dan de politie). Ongeveer 130 jongens moesten van de rechter verplicht een cursus seksualiteit van tien bijeenkomsten volgen bij de Rutgers Nisso Groep. Nog eens 130 daders van vaak zwaardere delicten kregen een therapeutische behandeling bij De Waag opgelegd. „Veel te weinig jongens worden door justitie doorverwezen. Rechtbanken hebben teveel het idee dat het om incidenten gaat", meent Hendriks. Ook de Rutgers Nisso Groep zou veel meer cursisten willen zien. „Politie en justitie doen de daden van jongeren vaak af als experimenteergedrag en seponeren vervolgens een zaak, maar een deel van die jongeren zal vrees ik in herhaling vallen. Als hun gedrag niet wordt gecorrigeerd kunnen de delicten veel ernstiger worden", zegt M. Jon-

ker, coördinator leerstraffen jeugdige zedendelinquenten van de Rutgers Nisso Groep. Veel jongens blijken volgens Jonker niet goed voorgelicht. Het technische verhaal over seksualiteit is hen wel bekend, maar het respect en inlevingsvermogen van de daders laat veel te wensen over. „Signalen van een meisje dat ze iets niet leuk vindt, worden niet herkend. De jongens kennen geen grenzen", aldus Jonker. Onlangs had ze twee jongens op cursus die samen met twaalf anderen gedurende anderhalf jaar de Amsterdamse Tessa (toen 13) stelselmatig hebben misbruikt. Het seksueel misbruik van Tessa in Amsterdam staat niet op zichzelf. Onlangs bleek dat tien jongens zich vorige zomer in de Rotterdamse wijk De Esch meerdere keren hebben vergrepen aan een 12-jarig buurtgenootje. Hendriks kent tientallen groepszedenzaken en allemaal hebben ze enigszins hetzelfde patroon. „Het gaat doorgaans om een kern van daders die al

contact heeft met het vaak goedgegelovige slachtoffer. Eén jongen nodigt het meisje thuis uit. Ze stemt in want vindt hem wel aardig. Eenmaal in z'n huis wordt ze geconfronteerd met veel meer jongens. Armen en benen van het meisjes worden vastgehouden. Als ze drie keer is verkracht hoeft dat niet meer. De jongens daarna leiden daaruit af dat ze niet tegenstribbelt." Hendriks ziet een groot gebrek aan inlevingsvermogen bij daders. „Veel jongens zijn alleen gevoelig voor grove signalen van meisjes: gillen of schoppen. Dat iemand ook verdoofd kan zijn na de derde verkrachting, weten ze niet." Aan de hand van films proberen Hendriks en zijn collega's daders meer gevoel bij te brengen. Daarnaast doordringen ze daders van hun egoïstische houding en planmatige aanpak. „Veel jongens doen alsof hen dit is overkomen, maar in werkelijkheid waren ze er al dagen, weken of maanden mee bezig in hun gedachten." Ook proberen

de behandelaars de misvattingen over meisjes en vrouwen te corrigeren. „Jongens lopen met ideeën over meisjes rond die niet kloppen met de werkelijkheid. Een korte rok, een meisje dat lift of flirt vraagt erom. Die ideeën vallen wij aan." De effecten van de therapie lijken groot. Binnen vijf jaar vervalt minder dan tien procent van de daders in herhaling. Op de langere termijn zijn geen gegevens bekend. Om te voorkomen dat jongeren zich vergripen aan meisjes, pleiten Hendriks en Jonker voor meer normen en waarden. Omdat het moeilijk is om ouders te bereiken, zouden kinderen op scholen en sportclubs moeten worden bijgebracht hoe ze met elkaar omgaan. Hendriks: „Omgangskunde zou een vak op de basisschool moeten zijn. Middelenbare scholen zouden minder anoniem en groot moeten zijn. In een overzichtelijke leefbare samenleving bestaat meer controle."

De schaduw van prille seksualiteit

Jongeren die zich aan een groepsverkrachting schuldig maken, missen de meest elementaire kennis over seks. Betere voorlichting kan de meelopers op het rechte spoor houden, maar de leiders behoeven een harde hand. Scholen proberen ondertussen de weerbaarheid van leerlingen te vergroten.

DOOR BOB VAN 'T KLOOSTER

AD
26/1/02

Groepsverkrachting komt uit de taboesfeer

Je moet nooit 'help' roepen, dat geloven mensen namelijk niet. „Als je door de technieken bent vrijgekomen", zo legt Bianca (11) uit, „moet je de hele tijd héél hard 'brand!' roepen, kijk zo." Haar klasgenootjes Roy (11), Percy-Joël (12) en Someya (12) stoppen - niet overbodig - hun vingers alvast in de oren. „O ja, dat was ik vergeten", zegt Bianca „voordat je 'de technieken' gebruikt, moet je eerst heel hard 'laat me los' schreeuwen. Dat helpt ook namelijk." „De technieken" die groep 7 en 8 van de protestants-christelijke basisschool De Marimba in Spijkenisse vorig jaar hebben geleerd tijdens het project 'Kom op voor jezelf', zijn behalve schreeuwen ('je stem is je belangrijkste wapen', aldus Bianca), het uitdelen van de scheentrap, de hamervuist, de kruustrap ('tussen zijn ballen, dus') en de klauwhand. „Aan het einde van de laatste les kon de hele klas met de hamervuist een houten plankje doormidden slaan", zegt Percy-Joël trots.

'Kom op voor jezelf' is een weerbaarheidsproject voor de basisscholen dat wordt aangeboden door de GGD Zuidhollandse eilanden. In 2002 zal het op ruim 40 lagere scholen worden gegeven. Belangstelling bij basisscholen voor deze trainingen groeit sterk, mede doordat jongeren va-

ker slachtoffer worden van criminaliteit. Groepsverkrachtingen van minderjarige meisjes door leeftijdsgenoten in de Amsterdamse Westerparkbuurt en in de Rotterdamse wijken De Esch en Crooswijk, versterken de angst dat kinderen vaker het slachtoffer zijn.

De angstgevoelens die de berichtgeving over de groepsverkrachtingen heeft opgewekt, is niet helemaal terecht. „Verkrachtingen met jonge daders zijn van alle tijden", zegt jurist en criminoloog Michaël Boelrijk. „Dat wij er nu veel meer over lezen, wil niet zeggen dat het ook vaker voorkomt. Het komt eerder doordat verkrachting sinds een aantal jaren uit de taboesfeer komt. De maatschappij accepteert dit niet meer. Ouders, hulpverleners en kinderen durven aangifte te doen en hebben het gevoel dat er iets mee gebeurt."

Volgens de meest recente gegevens van het Openbaar Ministerie bleef het aantal verkrachtingszaken met jeugdige verdachten (van 12-17 jaar) in 1999 vrijwel gelijk aan 1995. In 1999 kwamen 156 van deze zaken voor de rechter, in 1995 waren dit er 158. De toename van de aangiften is vooral merkbaar vergeleken met 1990. Toen was het aantal verkrachtingszaken met minderjarigen toen nog slechts zo'n 50-tal.

Boelrijk onderzocht als eerste in Nederland de praktijk van min-

derjarige plegers van seksuele delicten. Hij deed vijf jaar onderzoek naar 182 zedenzaken met minderjarigen en interviewde enkelen van hen. Zijn studie, door de vereniging van forensische seksuologie beschouwd als 'het standaardwerk', bevat opmerkelijke conclusies die veronderstellingen over groepsverkrachtingen door minderjarigen (gemiddeld 14,5 jaar) tegenspreken. Alereerst: meer dan de helft van de daders is geboren in Nederland. „Het is dus klinkklare onzin dat het vooral allochtonen betreft, zoals verschillende kranten beweten", zegt Boelrijk. „Groepsverkrachting komt voor in alle rangen en standen. Ook in de betere milieus en op het platteland."

Tegen allochtonen daders - Marokkanen, Antillianen, Kaapverdianen - wordt volgens Boelrijk eerder aangifte gedaan. „Dat is ook de reden waarom de politie denkt dat de daders vaak allochtoon zijn. Als blanke kinderen met seks experimenteren, wordt het eerder 'dokterje spelen' genoemd. Mocht het toch tot ongewenste intimiteiten komen, dan lossen de ouders het vaak onderling op. Als het tot een aangifte komt, dan moeten ook de blanke daders van alles doen, maar het delict verdwijnt onder een andere noemer in de boeken." Zo'n feit kan maar beter verhuld worden, want een zedenmisdrijf op het strafblad is rampzalig voor de car-

rière.

Boelrijk ontcracht ook dat groepsverkrachtingen onder jongeren uitzonderlijk zouden zijn. Van de 182 zaken die hij onderzocht, bleek tweederde (119 zaken) een verkrachtingszaak te zijn met meer dan één dader. Groepsverkrachtingen zijn dus eerder regel dan uitzondering. „In de leeftijd van 12 tot 17 jaar beginnen kinderen te experimenteren met seks. In die leeftijd is ook de groepsdwang het grootst. Ze trekken samen op en grenzen worden vaak samen overschreden. Ook op seksueel gebied. Het gaat meestal om kinderen die elkaar goed kennen en al vaker seksuele spelletjes speelden, die uiteindelijk uit de hand zijn gelopen."

„Ze willen laten zien dat ze geen mietje zijn", zegt Sanderijn van der Doef, seksuoloog en psycholoog bij het Nationaal Instituut voor Gezondheidsbevordering en Ziektepreventie (NIGZ). „Je bent op deze leeftijd vaak een mietje als je niet meedoet met de groep. Dat geldt bijvoorbeeld ook voor het kijken naar porno."

Van der Doef schreef boeken over kinderseksualiteit en de cursus 'Relaties en seksualiteit' voor groep 1 tot en met 8 van de basisschool. Ze ziet het als haar missie om seksuele voorlichting tot een verplicht vak te maken op de basisschool. „We weten dat kinderen vanaf hun geboorte met relaties, intimiteit en seksualiteit bezig zijn en ook experimenteren", zegt Van der Doef. „Waarom zou je dan moeten wachten tot 3 havo voordat je over deze onderwerpen begint?"

Op pagina R7
Seksles op school als remedie tegen geweld

Seksles als remedie tegen geweld

Ab 26/1/02
 vervolg van pagina R1
 GROEPSVERKRACHTING

Bij de overheid en op basisscholen is veel schroom rond dit onderwerp. Slechts 10 procent van de lagere scholen besteedt aandacht aan seksualiteit, naar schatting van de NIGZ. „Er zijn dringende redenen dit wel te doen”, zegt Van der Doef. De eerste is biologisch: de leeftijd waarop kinderen in de puberteit raken, is gedaald. Meisjes krijgen nu al rond hun tiende borsten en menstrueren rond hun twaalfde jaar. Bij jongens beginnen dan de geslachtsdelen te groeien.

Verder noemt Van der Doef nadrukkelijk de seksuele beelden op televisie, in de bladen, en vooral op internet. Kinderen kijken daar veel naar, vaak als ouders er niet bij zijn. „We moeten onze kinde-

ren daar iets bij vertellen”, zegt Van der Doef. „Anders denken ze dat seks alleen te maken heeft met op elkaar duiken, plat gezegd. Als je met kinderen over seks praat voor ze in hun puberteit zijn, dan willen ze nog wel luisteren naar hun ouders.”

Van het landelijk onderzoek Jeugd en Seks in 1995 (dit wordt om de vijf jaar gehouden, maar zal pas in 2003 worden herhaald) was de conclusie dat kinderen eerder aan seks doen door de eerder genoemde biologische factoren en door de algemene 'seksualisering van de jeugdcultuur'. Verschillende adviseurs meenden toen al dat seksualiteit een prominente plaats in het leerpakket op basisscholen verdient, maar tot nu toe is daar weinig tot niets van terecht gekomen.

Een van de redenen is dat ook veel ouders dit onderwerp niet

durven of willen bespreken met hun kinderen. „Juist daarom heeft de school een belangrijke taak”, zegt Van der Doef. „Het komt er nu op neer dat kinderen op het gebied van de seksualiteit aan hun lot worden overgelaten. Is rekenen en taal zoveel belangrijker dan het verkennen van grenzen, leren respect te hebben voor je gevoelens en die van een ander?”

Tijdens de weerbaarheidlessen komt seksueel misbruik aan de orde. Maar voordat je over seksueel misbruik kunt praten, is eerst uitleg nodig wat eigenlijk normaal is. „Ze weten geen snars van seks”, zegt docente Sylvia Deiman die de weerbaarheidlessen 'Kom op voor jezelf' op basisscholen geeft. „Ze zien erg veel op televisie. Te veel als je het mij vraagt, maar ze weten absoluut niet wat het is of hoe het heet. Het

is een beetje een chaos in hun hoofd. Ze verzinnen van alles, de meest prachtige omschrijvingen zoals 'die man zat aan d'r puntenslijpbeurt'. Maar wat het precies is, daarvan hebben ze geen idee.”

Ook de dadertjes bij groepsverkrachtingen weten vaak opvallend weinig van seks, zegt Van der Doef. Veel jongens krijgen daarom de taakstraf 'seksualiteit' opgelegd. „Ze leren dat als een meisje 'nee' zegt, het ook echt 'nee' is. Dat weten ze vaak echt niet. Ze denken dat een echt 'nee' toch een 'ja' is. Vaak hebben ze ook de geslachtsdelen van een vrouw nooit gezien. Ze weten niets over de puberteit, ze weten niet dat seks ook bij liefde kan horen.”

Boelrijk noemt de leerstraf seksualiteit een adequate sanctie. „Alleen is het vreemd dat deze da-

dertjes pas over de meest essentiële zaken van seks leren als het al mis is gegaan.”

De grote (media)aandacht voor groepsverkrachtingen juicht Boelrijk, ondanks zijn nuanceringen, overigens zeer toe. „Het is heel goed dat dit nu uit de taboesfeer raakt, want in een groep verkrachters heb je vaak één of twee leiders die het initiatief nemen. Zij sporen hun vrienden bewust aan over een grens te gaan. Zij zijn de echte seksuele geweldplegers.”

Verschillende buitenlandse onderzoeken hebben aangetoond dat verkrachters al op zeer jeugdige leeftijd zijn begonnen. „Doordat deze verkrachterstypes nu al op zeer jonge leeftijd tegen de lamp lopen, is erger te voorkomen.”

De leerstraf 'seksualiteit' is voor deze jongeren echter abso-

Groepsverkrachting

Z+W 30/1/02

Een twaalfjarig meisje uit Rotterdam is gedurende een langere periode stelselmatig slachtoffer geworden van groepsverkrachtingen, zo meldde het Algemeen Dagblad half januari. Een bericht dat walging en woede oproept. Voor je geestesoog verschijnt een woeste bende agressievelingen die zich keer op keer vergriipt aan een weerloos kind. Net als na het bekend worden van de verkrachtingszaak in het Amsterdamse stadsdeel Westerpark klonk ook nu de roep om harder te straffen en om het volwassenaanvalsrecht op de daders toe te passen. Het is echter de vraag of deze twee zaken onder één noemer kunnen worden geschaard. Uit latere berichtgeving bleek het in Rotterdam toch wel iets genuanceerder te liggen.

Volgens de wet vallen alle vormen van ongewenst binnendringen onder verkrachting. Zelfs een tongzoen. Maar ook 'ongewenst' is een breed begrip. Seks met minderjarigen is verboden. De wet beschouwt daarom alle vormen van seks met minderjarigen als ongewenst, ook als het slachtoffer er zelf in toestemt. Als er dan nog sprake is van een groep waarin een persoon qua leeftijd en geslacht in de minderheid is, wordt er uitgegaan van groepsdwang. Zelfs als iemand niet aangeeft tegen de zin te handelen.

In de Rotterdamse situatie was er echter wel sprake van meer dan tongzoenen. Het twaalfjarige meisje had bij verschillende gelegenheden jongens tussen de 12 en 14 jaar gepijpt. Zij was overigens niet de enige. Ook twee iets oudere meisjes deden mee. Wettelijk waren zij ook slachtoffer, al bleken zij dat in een interview in het Rotterdamse Dagblad zelf niet zo te zien. De jongens en meisjes kenden elkaar en trok-

ken geregeld in groepsverband met elkaar op. Dit alles neemt niet weg dat de jongens fors grenzen hebben overschreden. Maar de zaak lijkt toch anders te liggen dan bij het Amsterdamse meisje Tessa. Ook het Rotterdamse kind is iets aangedaan dat niet had mogen gebeuren, maar de term groepsverkrachting lijkt hier minder aan de orde.

Dat kinderen van een jaar of zes of zeven doktertje spelen, vinden we normaal. En dat twaalf- of dertienjarigen aan wederzijdse seksuele verkenningen doen, daar liggen we ook niet echt wakker van. Een verschil tussen de hedendaagse kinderen en die van vorige generaties is echter dat de kinderen nu via de muziekzenders op televisie worden gebombardeerd met hun idolen die, liefst schaars gekleed, de meest suggestieve bewegingen maken. Om nog maar te zwijgen over het tv-aanbod in de latere avonden.

Erotiek en softporno op televisie zal niet zonder meer leiden tot onacceptabel seksueel gedrag onder minderjarigen. Maar evenmin valt te ontkennen dat de televisie in ieder geval enige invloed kan hebben op wat jongeren als gedrag ervaren dat stoer en gedurfd is en gedrag dat absoluut niet door de beugel kan. Enig onderscheid tussen (fors) uit de hand gelopen seksuele verkenningen onder minderjarigen en een stelselmatige groepsverkrachting lijkt hier echter wel op zijn plaats. Anders vallen er de komende tijd nog heel wat 'onthullingen' over groepsverkrachtingen te verwachten, met het bijbehorend geluid om deze jongeren het liefst voorgoed op te sluiten en de sleutel weg te gooien.

Eric de Kluis

Groepsverkrachting

De laatste maanden vraag ik mij steeds weer in verbazing af wat de redactie van NRC Handelsblad bezielt. Maar zeker na het artikel 'Dit is normaal toch?' (Z, 5 januari) over de groepsverkrachting in de Amsterdamse Westerparkbuurt denk ik dat er een stelletje vieze mannetjes bijeenzit om elk bericht over seksueel misbruik heerlijk uit te pluizen en vol geil genot minutieus voor de lezers uiteen te zetten. Het moet toch duidelijk zijn dat seksueel misbruik, vooral van kinderen, gruwelijk is.

De beschrijving van Ahmet Olgun in 'Dit is normaal toch?' slaat alles. Dit verhaal is geen veroordeling van het gebeurde, maar een walgelijke pornovertelling, terwijl alle schuld bij het slachtoffer wordt gelegd. Bovendien stimuleren dergelijke uitvoerige berichten zieke geesten met alle gevolgen van dien. Ik ben er van overtuigd dat meer lezers hun afkeer van deze tendens in hun 'kwaliteitskrant' kenbaar hebben gemaakt.

F.B. Overkleef
 Den Haag

Aanrander annex rover (17) vast

(Van een verslaggever) PAR 1/1
 AMSTERDAM - De politie heeft dinsdag een zeventienjarige jongen aangehouden die in de omgeving van de flat Daalwijk in Zuidoost vrouwen beroofde en aanrandde. De jongen bedreigde de vrouwen met een mes. Vervolgens kleedde hij hen gedeeltelijk uit en masturbeerde en ejaculeerde hij over de voeten van zijn slachtoffers. Eén van de slachtoffers werd neergestoken. De jongen wordt verantwoordelijk gehouden voor ten minste vijf gevallen van straatroof en aanranding. Met behulp van een beveiligingscamera, die vorige maand in de flat werd geïnstalleerd, en een team van veertig politieagenten kon de dader worden opgespoord. Hij heeft een gedeeltelijk bekende bekentenis afgelegd.

luit onvoldoende, stelt Boelrijk. Voor hen is een soort tbs voor jongeren eigenlijk noodzakelijk, bevoegt hij.

Helaas wordt deze straf nu nog

veel te weinig opgelegd door jeugdrechters. „Een jongen die doktertje speelt, moet je niet in de gevangenis stoppen. Maar als een jongen van 14 jaar doorgaat ter-

wijl een meisje nee zegt én anderen ophitst hetzelfde te doen, daar is echt iets loos mee. Als je dat laat gaan, creëer je zelf de problemen voor de toekomst.”

VVD wil meer aandacht voor seksuele veiligheid

Van een onzer verslaggevers
 AMSTERDAM, dinsdag
 De Amsterdamse fractie van de VVD wil dat er meer aandacht komt voor de 'seksuele veiligheid' van de burgers.

Gemeenteraadslid Ferry Houterman zal vanmiddag pleiten voor meer inzet van de jeugd- en zedenpolitie van Amsterdam, die nu met 44 personeelsleden werkt.

„Het is te zot voor woorden dat vooral vrouwen zich in toenemende mate onveilig voelen in Amsterdam. Dat die niet meer normaal een bioscoop of tram in kunnen stappen,” zegt Houterman.

Bovendien bepleit de VVD'er de komst van één ster-

ke man bij de politie die waakt over de seksuele veiligheid. „Nu is de jeugd- en zedenpolitie versnipperd. De daders opereren door de hele stad en komen telkens andere politiemensen tegen. Ze moeten bang worden voor de politie en dat kan alleen met een sterke man die hen het leven zuur maakt,” aldus Houterman.

De VVD'er maakt zich grote zorgen om het toenemende (seksuele) geweld in de stad. „Vooral de verkrachtingen en aanrandingen zijn traumatische ervaringen voor de slachtoffers. En vroeger was er vaak sprake van één dader, nu zie je steeds vaker dat hele groepen zich hier schuldig aan maken.”

In het kielzog van de geruchtmakende verkrachtingszaak in het Amsterdamse stadsdeel Westerpark groeit nu ook in Rotterdam de aandacht voor zedenzaken met minderjarigen.

Van onze verslaggever

ROTTERDAM

'Onderzoek naar verkrachting twaalfjarig meisje afgerond', kopte een politiepersbericht vorige week. De zaak speelde afgelopen zomer 'in Rotterdam-Oost'. De daders waren tien jongens tussen de twaalf en zeventien jaar.

Einde bericht.
 Het was een breuk met de oude gewoonte om helemaal niets te melden over zedenzaken waarbij minderjarigen zijn betrokken. Het idee was kennelijk dat beperkte openheid te verkiezen was boven geheel 'onder de pet' houden, zoals in Amsterdam het verwijt luidde in de zaak-Tessa.

Beperkte openheid heeft ook zo zijn nadelen, bleek deze week. Juist met de Amsterdamse zaak in het achterhoofd sloegen media aan het reageren, met wisselende resultaten. Aanvankelijk heette het zelfs dat het meisje, net als Tessa, zwakbegaafd was.

Ook bleek Rotterdam-Oost nog aardig groot. Achtereenvolgens werden Prins Alexander en

Crooswijk genoemd als de wijken waar een en ander zich zou hebben afgespeeld. Uiteindelijk kwam men terecht in De Esch, een afgelegen wijkje aan de Maas.

De onrust in de eerdergenoemde wijken was er niet minder om. Bij nader inzien bleken ook daar in het verleden dergelijke zaken te hebben gespeeld. Dat is niet ongewoon, in alle Rotterdamse achterstandswijken komen met enige regelmaat zedenzaken met jongeren voor, zoals de Volkskrant vorige maand al meldde. Toen werd ook gesproken van ten minste twee lopende zaken met twaalfjarige slachtoffertjes. De zaak-De Esch is er daar een van.

Het incident is in veel opzichten doorsnee. Zo was de dadergroep 'gemengd', met jongens van Surinaamse, Antilliaanse, Turkse en Marokkaanse afkomst. Ongevoerd is echter dat ook het slachtofferje van Antilliaanse afkomst was. Het overgrote deel van de slachtoffers van dergelijke delicten zijn autochtone meisjes.

Sinds de aanscherping van de regels dekt de term 'verkrachting' een breed scala aan vergripen. Iedere onvrijwillige penetratie valt eronder, van een tongzoen tot anaal binnendringen. In de zaak-De Esch, volgens betrokken advocaten een zaak in de middelste categorie, hebben de verdachten bekend dat er gepijpt is. Dat is strafbaar, omdat het meisje minderjarig is. Geen van de jongens zou zijn klaargekomen. Een en

Ab 26-1 De cijfers

Het aantal jeugdige daders (12-17 jaar) van verkrachtingen zit de laatste jaren niet in de lift. Het Openbaar Ministerie laat weten dat er in 1995 158 van dergelijke gevallen waren. In 1999, het jaar waarover de meest recente gegevens beschikbaar zijn, bleef de teller vrijwel onveranderd steken op 156. Bij ongeveer tweederde deel van deze zaken ging het om een groepsverkrachting. In de periode 1990 tot 1995 was wel sprake van een stijging van het aantal verkrachtingen door jeugdige daders.

Het aantal aanrandingszaken met jeugdige verdachten stijgt. In 1995 waren het er nog 205. In 1999 was dit opgelopen naar 317. De lichtere seksuele misdrijven zoals exhibitionisme en seksuele intimidatie nemen ook toe: van 150 in 1995 naar 204 in 1999.

ander gebeurde zowel binnenshuis als in de bossen.

Volgens de daders en enkele meelopers, onder wie ook enkele meisjes die om de groep hingen, is geen fysieke dwang uitgeoefend. Maar de meeste daders waren ouder en flink groter dan het meisje en dan waren ze bovendien met zijn tienden; psychologische dwang ligt dus voor de hand.

Twaalf mensen zijn aangehouden, terwijl er maar tien worden vervolgd. In zeker een geval is de reden hiervoor dat de verdachte nog te jong was: negen jaar oud.

Het meisje deed pas in november aangifte. Rond diezelfde tijd is ze ook uit de wijk verhuisd. 'Ver weg', aldus een advocaat. 'Buiten Oost, en buiten Rotterdam.'

VVD: zedenaffaires naar Cohen

PAR 25/1

(Van een verslaggever)

AMSTERDAM - Bij geruchtmakende zedenzaken moet burgemeester Job Cohen nadrukkelijk de coördinatie op zich nemen, ook wanneer het niet het centrum maar een van de stadsdelen betreft. De slachtofferhulp moet drastisch worden verbeterd. Dat stelt VVD-raadslid Ferry Houterman vanmiddag voor in de gemeenteraadscommissie voor Algemene Zaken.

Aanleiding zijn de problemen na de groepsverkrachting van de toen veertienjarige Tessa in Westerpark (die pas lange tijd later bekend werd) en de groepsaantasting van twee meisjes in Noord op 3 december.

Vrouwen voelen zich mede door die gebeurtenissen in toenemende mate onveilig op straat, denkt Houterman. "Ze durven de tram of de bioscoop niet meer in door het onaanvaardbare gedrag van jeugdige raddraaiers," meent het

liberale raadslid. "Een keihard oppakbeleid en het langdurig vasthouden van deze groep moet worden gekoppeld aan de revitalisering van de jeugd- en zedenpolitie. Die moet minder gecentraliseerd worden en het aantal formatieplaatsen moet worden uitgebreid. Er moet meer 'blauw' komen voor de seksuele veiligheid."

De daders van beide incidenten waren overwegend allochtone jongeren. Bij de zaak-Tessa ging het om een gemengde groep, die voor het overgrote deel uit Marokkaanse jongetjes

bestond. Bij het onzedelijk betasten van twee meisjes van 14 en 15 jaar in bus 36 in Noord waren alle vijftien daders Marokkaanse jongetjes. Dat blijkt uit het antwoord van Cohen op de vragen die de VVD heeft gesteld over die zaak, waarover de politie en het stadsdeel toen nauwelijks mededelingen wilden doen.

Twee van de verdachten zijn met een dagvaarding heengezonden, drie verdachten zijn voorgeleid aan de officier van justitie en moeten ook nog voorkomen.

Nu telt de Amsterdamse politie 44 fulltime banen voor zeden-

rechercheurs. Houterman vindt dat veel te weinig. Ook moet er naar zijn mening één centrale afdeling komen voor de zedenpolitie.

Sinds de reorganisaties van een aantal jaren geleden bij de politie zijn veel bevoegdheden voor het opvangen van slachtoffers en het opsporen en vervolgen van de daders gedelegeerd aan de deelraden, wijkteams en aangewezen officieren van justitie in de 'sub-driehoeken' in de stadsdelen.

Dat moet van de liberalen worden teruggedraaid.

encompassing a substantial proportion of male perpetrators, prior victimisation may have some effect in a minority of perpetrators, and can be viewed as one mediating factor which enhances the probability of subsequent perpetrator behaviour," the authors conclude.

Two commentaries accompany the report by Kolvin's team. Dr. Mary Cannon of the Institute of Psychiatry in London cautions against blaming the victim, which could lead to further stigmatization and stress for individuals who have been molested in childhood. She does praise the study for exposing "psychoanalytic theory to epidemiological scrutiny."

Dr. Susan Bailey of Mental Health Services of Salford in Manchester, UK, notes that "for each individual, dispositions conditioned by childhood abuse are subject to many different kinds of combinations of motivating and mediating factors that ultimately determine whether or not and in what circumstances being abused can lead on to abusing."

She maintains that the real challenge for society is to develop treatment programs that are then evaluated by long-term follow-up. SOURCE: British Journal of Psychiatry 2001;179:482-494, 495-497.

Yahoo News, Friday January 4 5:20 PM ET Most Molested Boys Don't Molest Others as Adults NEW YORK (Reuters Health) - A "cycle" of child sexual abuse seems to exist for only a minority of male victims, but not at all for female victims, British researchers report.

Dr. I. Kolvin and colleagues from the Tavistock and Portman NHS Trust in London reviewed the cases of 843 people attending a psychotherapy clinic for sex offenders. Two women and 225 men were found to be child abusers, out of a total of 96 women and 747 men. Forty-one of the women were victims of sexual abuse, one of whom became a perpetrator, the investigators report in the British Journal of Psychiatry for December. Seventy-nine of 135 male victims became perpetrators.

Homosexual men and transvestites were significantly less likely to be perpetrators than heterosexual men and men who were not transvestites. The authors observed no significant associations between status as a child molester and voyeurism, fetishism, obscene phone calls or other sexually deviant acts.

Ten perpetrators and eight non-perpetrators used pornography compulsively, suggesting this as a possible risk factor. In addition, 19 of 24 men molested by a female became perpetrators, compared with 60 of 111 molested by males. Thus, Kolvin and colleagues note, victimization by a female may contribute more to a male becoming an abuser than victimization by a male.

However, the authors caution that the numbers may be too small to establish causation. "Although the data do not provide strong support for a cycle of sexual abuse

Sinds 1992 heeft Nederland een expertisecentrum op het gebied van seksuele intimidatie op scholen: het Project Preventie Seksuele Intimidatie (PPSI). Het PPSI werd ingesteld door het ministerie van Onderwijs en kreeg de opdracht om het beleid van de overheid te vertalen naar de schoolpraktijk. Het PPSI richt zich op de bestrijding en preventie van seksuele intimidatie, onder meer door het geven van cursussen aan vertrouwenspersonen en het ontwikkelen van foldermateriaal voor scholen. Sinds 1 januari vorig jaar is het PPSI ondergebracht bij het Transferpunt Jongeren, School en Veiligheid. In dit transferpunt zijn ook de kennis en producten van de Onderwijstelefoon, de Veilige School en de Gay school, samengebracht. Het transferpunt richt zich met name op schoolleiders, vertrouwenspersonen en docenten. Zij kunnen bij dit centrum terecht voor informatie en advies over seksuele intimidatie en andere vormen van ongewenst gedrag.

METRO 15/1

Hemelrijke blikken van de leraar Duits, de groep jongens die je keer op keer seksistische opmerkingen toeroept en die ene klasgenoot die je regelmatig in de billen knijpt: seksuele intimidatie op middelbare scholen is aan de orde van de dag. Ruim een kwart van de meisjes en tien procent van de jongens heeft er wel eens mee te maken gehad. Desondanks zitten de wachtkamers van de vertrouwenspersonen bij lange na niet vol: slechts een handjevol van de jonge slachtoffers roept professionele hulp in. Toch zijn de deskundigen het er over eens dat het inschakelen van een vertrouwenspersoon - hoe

moeilijk dat ook is - veel leed kan voorkomen.

UIT EEN RECENT GEPRESENTEERD onderzoek van sociologe Christien Bajema van de Rijksuniversiteit Groningen (RuG), blijkt dat slechts 3 procent van de slachtoffers van seksuele intimidatie de hulp van een vertrouwenspersoon inroept. Voor het overgrote deel van de geïntimideerde scholieren is eerder een vriend of vriendin het favoriete aanspreekpunt; de ouders komen op de tweede plaats. Bajema noemt haar bevindingen opvallend. "Een vertrouwenspersoon zou volgens het schoolbeleid toch echt het eerste aanspreekpunt moeten zijn."

Ilse, een 22-jarige scholiere,

was eind 2001 het mikpunt van seksuele intimidatie door een groepje jongens van haar school. De leerlinge kreeg regelmatig 'vervelende en kwetsende' seksueel getinte opmerkingen naar haar hoofd. In tegenstelling tot het merendeel van de slachtoffers, stapte Ilse wel naar de vertrouwenspersoon op haar school. "Voor mij was de maat vol", verzucht ze.

De reactie van Ilse -het inschakelen van deskundige hulp- kan van groot belang zijn, betoogt Anke Visser van het landelijk Project Preventie Seksuele Intimidatie (PPSI). "Het hangt er natuurlijk wel vanaf wat het doel van het slachtoffer is. Maar degene die wil dat er actie wordt ondernomen of psychische begeleiding nodig heeft, vindt bij een vertrouwenspersoon de juiste ondersteuning." Zo kan deze laatste, in tegenstelling tot een vriend of vriendin, het slachtoffer helpen door naar een klachtencommissie te stappen of het voorval aan te kaarten bij de schoolleiding.

Ilse was niet het enige slachtoffer van de groep jongens. Een aantal van haar medeleerlingen werd eveneens lastig gevallen. "Telkens als er een mooi meisje langs kwam lopen, werden ze vervelend: dan maakten ze seksistische gebaren en ranzige opmerkingen", vertelt ze verontwaardigd. "Ik heb er eerst wel met vriendinnen over gepraat maar dat loste weinig op. Omdat ik wilde dat de jongens gestraft zouden worden, ben ik naar een vertrouwenspersoon gegaan." Haar optreden bleek doeltreffend: de daders werden voor twee weken door de schoolleiding geschorst.

DE MEESTE NEDERLANDSE scholen hadden tot 1995 een apart beleid voor seksuele intimidatie. Met de komst van 'De Veilige School', een landelijk project van het ministerie van Onderwijs, veranderde dat: seksuele intimidatie

werd nu onderdeel van een breder veiligheidsbeleid op scholen. Dit nieuwe beleid was voornamelijk gericht op de aanpak van pesten, agressie en geweld; seksuele intimidatie was slechts één van de kleinere aandachtspunten. Hoewel De Veilige School in 2000 ten einde liep, heeft het duidelijk sporen nagelaten: in het project werd gesteld dat scholen verplicht zijn een vertrouwenspersoon aan te stellen.

Jacop Raap is vertrouwenspersoon op de gereformeerde scholenvereniging Guido de Brès in Amersfoort. De school veroorzaakte in 1995 landelijk opschudding toen duidelijk werd dat één van de leraren zich had vergrepen aan meerdere jongens. "Seksuele intimidatie is daarom een extra gevoelig onderwerp op onze school", bevestigt Raap. "De drempel om erover te praten is nog altijd hoog." Door het geven van preventielessen aan de brugklassen hoopt Raap het onderwerp makkelijker bespreekbaar te maken. "Tijdens die lessen wordt er uitgebreid over seksuele intimidatie gepraat. Ik leg uit wat het precies is en welke vormen er bestaan. Het uiteindelijke doel is toch dat de kinderen er over durven te praten."

VOLGENS BAJEMA IS DE aanwezigheid van een vertrouwenspersoon echter niet afdoende om het onderwerp bespreekbaar te maken. "Daarvoor is veel meer nodig", pleit de sociologe. Ze wijst erop dat de cultuur van een school van doorslaggevende aard kan zijn. Op de scholen waar seksualiteit een bespreekbaar onderwerp is, is de drempel naar een vertrouwenspersoon voor de leerlingen aanzienlijk lager. "Openheid is heel belangrijk", vindt ze. "Als je met een docent of vrienden van school zonder problemen over seksualiteit kan praten, is het ook makkelijker om dat met een vertrouwenspersoon te doen."

Voordat Ilse de stap richting de deskundige nam, had ze haar ervaringen al uitgebreid met haar schoolvriendinnen besproken. In eerste instantie alleen om haar hart te luchten, pas later om te vragen of ze actie moest ondernemen. Volgens Anke Visser van PPSI is dit een veelvoorkomend traject. "Er wordt in negen van de tien gevallen eerst met leeftijdsgenoten gepraat. Slachtoffers houden een soort van checkronde: 'Het is toch niet raar dat ik dat vervelend vond?' Pas na een bevestigend antwoord durven de slachtoffers de stap naar de deskundige te maken."

DE GANG NAAR DE GEVREESDE deur van de vertrouwenspersoon wordt bovendien vergemakkelijkt door bruikbare seksuele voorlichting, zo blijkt uit Bajema's onderzoek. Te veel scholen geven nog voorlichting waarin de voortplanting, voorbehoedsmiddelen en het menselijk lichaam centraal staan. Docenten deinzen terug als het gaat om het bespreken van sociale aspecten als verliefdheid, omgang met elkaar en seksueel gedrag. De seksuele voorlichting houden ze liever informatief, zodra het te persoonlijk wordt, haken ze af. "Maar juist als er tijdens de lessen makkelijk en met regelmaat over sociale omgang op het gebied van seksualiteit wordt gepraat, stappen slachtoffers van ongewenst seksueel gedrag sneller naar een vertrouwenspersoon", aldus de onderzoeker.

Met name op gereformeerde scholen kan het openlijk en vrijuit praten over seksualiteit en de daaraan verwante gevoelens problemen opleveren. Dat ervaart ook Raap. "Op onze scholen is het geven van seksuele voorlichting een stuk lastiger. Onze kinderen hebben nu eenmaal meer moeite met praten over seksualiteit", geeft hij toe. Desondanks maakt seksuele voorlichting meestal wel deel uit van het lesprogramma.

Report into sexual abuse in Nova Scotia schools slams compensation program

Last Updated Thu, 31 Jan 2002 21:58:41

HALIFAX - A program intended to compensate victims of abuse at provincial institutions in Nova Scotia was so flawed it further victimized the people it was meant to help, says a report.

Fred Kaufman
Former Quebec judge Fred Kaufman took more than two years to look at the compensation program started in the mid-1990s by the Liberal government of John Savage. "In the end, everyone suffered," Kaufman said at a news conference in Halifax on Thursday. The \$56-million plan was meant to compensate alleged victims of sexual and physical abuse at the Shelburne School for Boys, the Truro School for Girls and other youth jails. In a 681-page report released on Thursday, Kaufman slams the program, calling it

fundamentally unfair to some past and current employees of the province, and saying it did a disservice to true victims of abuse.

Program brought a slew of claims

The program has so far paid out \$35 million to about 1,500 alleged victims of abuse. A Justice Department report in 2000 concluded that many of the claims of abuse were motivated by the lure of easy money available in a compensation program that demanded little proof from complainants.

"This report cannot begin to separate true and false claims of abuse," Kaufman said, noting that might be impossible now.

That report showed that before the compensation program was introduced in 1995, 25 complaints had been filed, accusing nine government employees. Once the program was announced, about 1,500 people filed complaints naming more than 400 government employees. Kaufman's review concluded that the compensation program not only smeared the names of some innocent employees, but made true victims of abuse look like fraud artists.

The review was never intended to determine how much money has been paid out fraudulently or the extent of the abuse. Kaufman said what the report does is to "document how the government's response, no matter well intentioned was fundamentally unfair." Nova Scotia Justice Minister Michael Baker said he would read the entire report before responding to it.

The report contains 105 recommendations for governments to avoid problems of this sort in the future. Written by CBC News Online staff

Alleen 'acteur' kan een verkrachting verzinnen

den beschuldigd van seksisme." De geloofwaardigheid wordt groter als 'het slachtoffer' haar relaas huiltend doet. Om overtuiging over te komen is het bovendien van belang dat een verhaaltje in de details klopt. Agenten letten op onregelmatigheden. Enig acteertalent is dan ook een vereiste om een politieteam op de been te brengen.

"Ik denk dat de neiging te fantaseren veelal de motor is achter het doen van valse aangifte. Die neiging kan ontstaan omdat je als kind je fantasie gebruikte om de werkelijkheid te ontvluchten. Het is een strategie van mensen die fysiek zijn misverlies."

die valse aangifte doen 'theatrale figuren' zijn met een overtuigend verhaal. Die vaak in hun omgeving hebben gezien de slachtoffers eervol worden behandeld. "Je geniet een zekere onaanstastbaarheid vanwege je slachtofferstatus", aldus Merckelbach.

Psycholoog Gerrit Breeuwsmas van de Rijksuniversiteit Groningen wijst er op dat juist seksueel misbruik eenvoudig kan worden gebruikt om iets in gang te zetten. "Het is niet netjes als een agent een vrouw die vertelt over haar verkrachting meteen vraagt of zij dat kan bewijzen. Mannen die twijfelen aan een verhaal lopen het risico te worden beschuldigd van seksisme."

een dergelijke dramatische ontknoping om uit hun wanhoop te geraken", aldus Merckelbach, die is verbonden aan de universiteit in Maastricht.

In Nederland is weinig wetenschappelijke studie verricht naar mensen die valse aangiftes doen. "Wij weten niet wie dat zijn", zegt de hoogleraar. Uit Amerikaans onderzoek is gebleken dat - behalve de vraag om aandacht - ook het verhalen van een ongewenste zwangerschap en het nemen van wraak redenen kunnen zijn om valse aangifte van verkrachting te doen.

In Engeland kwamen wetenschappers erachter dat mensen

"Het vak wordt wel gegeven, maar minder diepgaand en heftig dan op andere scholen", weet Raap. In tegenstelling tot de schoolcultuur en de inhoud van de lessen seksuele voorlichting, is de thuissituatie van een slachtoffer nauwelijks van invloed op de bespreekbaarheid van het onderwerp. Ook jongeren die vrij zijn opgevoed en hun seksuele belevenissen probleemloos met hun ouders kunnen bespreken, hebben moeite met het aan de kaak stellen van hun ervaringen. Volgens Visser van PPSI is één ding in de loop der jaren onveranderd gebleven: het schaamtegevoel van de slachtoffers. "Zelfs een thuissituatie waarbij seksualiteit een conventioneel onderwerp is, heeft daar geen invloed op."

en hebben moeite met het aangaan van nieuwe seksuele relaties. Onderzoeker Bajema bevestigt dat seksuele intimidatie zijn sporen kan nalaten. De slachtoffers zijn zowel lichamelijk als geestelijk ongezonder dan hun leeftijdsgenoten, zo blijkt uit haar onderzoek. Het belang van deskundige hulp moet dan ook niet onderschat worden, vindt ze. "Als een vertrouwenspersoon goed op de problematiek inspeelt, kunnen deze gevolgen voor een groot deel voorkomen worden."

Op verzoek van de betrokkene is de naam Ilse gefingeerd.

TEKST: MARIEKE BOS

In Engeland is het inmiddels een bekend fenomeen: de vertrouwensleerling. In Nederland zijn de scholen minder enthousiast om één van de leerlingen aan te stellen als officieel aanspreekpunt bij seksuele intimidatie of ander ongewenst gedrag. Tot nu toe hebben slechts enkele scholen het Britse concept overgenomen. Een vertrouwensleerling zou drempelverlagend werken: omdat veel jongeren moeite hebben met het inschakelen van een volwassen vertrouwenspersoon. Hoewel de eerste ervaringen positief zijn: hebben veel scholen bezwaar tegen het aanstellen van vertrouwensleerling. "Je kan kinderen onmogelijk probleemloos belasten met de ongewenste seksuele ervaringen van hun medeleerlingen", vindt vertrouwenspersoon Jacob Raap.

NAAST HET OVERHEERSENDE gevoel van schaamte en angst, kan seksuele intimidatie op korte termijn vervelende consequenties voor het slachtoffer opleveren. "Je ziet vaak dat leerlingen die seksueel geïntimideerd zijn, zichzelf afzonderen en buiten de groep plaatsen", merkt Visser. Een ongewenste seksuele ervaring kan ook op de schoolresultaten van invloed zijn: leerlingen kunnen zich slecht concentreren en zijn snel afgeleid met als gevolg dat de cijfers achteruit gaan. "En in sommige gevallen kiezen leerlingen wel eens een ander vakkenpakket om te voorkomen dat ze nog les krijgen van een bepaalde docent." Ook op lange termijn, in sommige gevallen nog na tientallen jaren, kunnen de vroegere ervaringen de slachtoffers nog parten spelen. "In 1998 trad in Nederland de eerste vertrouwensinspecteur in functie", vertelt Visser. "Binnen korte tijd had hij vijftientig oud-slachtoffers van in de veertig aan de lijn die alsnog graag over hun ervaringen van destijds wilden praten." De oud-slachtoffers hadden een aantal dingen gemeen: ze staan nog steeds wantrouwend tegenover volwassenen

Enschedese vrouw verzon verkrachting

TEL 15/1 Van onze correspondent

ENSCHEDA, dinsdag Een 21-jarige vrouw uit Enschede heeft, gekweld door gewetensnood, zichzelf bij de politie aangegeven nadat ze een half jaar geleden een valse aangifte had gedaan van een verkrachting, waarmee ze de politie Twente handenvol werk heeft bezorgd.

De vrouw was in de zomer van vorig jaar naar de politie gestapt met het verhaal dat ze bij het station door twee mannen in een zwarte auto was gesleurd, waarna ze elders in de stad door beiden was verkracht. Na het zedenmisdrijf zou ze bruuwtweg uit het voertuig zijn gesmeten, waarna ze ontredderd naar huis zou zijn gegaan om van daaruit de politie te bellen.

De Enschedese werd een half jaar later nog steeds achtervolgd door wroeging, waar-

op ze andermaal naar de politie stapte en ditmaal opbiechtte het hele verhaal uit de duim te hebben gezogen. De vrouw, die verklaarde ontzettend veel spijt te hebben, zei dat ze grote persoonlijke problemen heeft. Ze had de verkrachting verzonden als een roep om aandacht. Het 'slachtoffer' heeft na haar spijtbetuinging laten weten professionele hulp voor haar problemen te gaan zoeken. Niettemin is na overleg met de officier van justitie proces-verbaal tegen de Enschese opgemaakt.

De politie Twente had de zaak groots aangepakt. Zo was er een speciaal politieteam. De zaak kwam aan bod in het tv-programma Opsporing Verzocht, waarbij een compositietekening van de vermeende verkrachters werden getoond. Daarop kwamen 8 tips binnen.

Vrouw uit Enschede (21) verzon verkrachting

ENSCHEDA - Een 21-jarige vrouw uit Enschede heeft vorig jaar juli valse aangifte gedaan van verkrachting. Aan de zaak werd aandacht besteedt in het AVRO-programma Opsporing Verzocht. Elf politiemensen hielden zich met het onderzoek bezig. Justitie bekijkt of de vrouw strafrechtelijk vervolgd kan worden. Zij verzon de verkrachting om aandacht te vragen voor persoonlijke problemen. (ANP)

Police doubts guilt of child abusers

ops 6/1
by David Rose

POLICE face sweeping new guidelines for investigating alleged paedophiles after the police chief in charge of national sex crime policy admitted that some of those jailed for abusing boys in care homes may be victims of miscarriages of justice. Terry Grange, Chief Constable of Dyfed Powys and the spokesman for the Association of Chief Police Officers on personal and sexual crime, told *The Observer* that he has set up a special research team at the national crime faculty at Bramshill police college in Hampshire to improve the effectiveness of sex abuse inquiries. He also revealed that Acpo

Focus page 15

would be issuing the first detectives' manual for officers engaged in these investigations next month. He said it was designed to eliminate the errors to which critics claim detectives have been prone - the manu-

facture of false allegations by complainants seeking compensation and the tendency of some police to 'lead' vulnerable witnesses to concoct untrue stories.

Grange admitted that some recent police inquiries into alleged abuse in care homes may have made mistakes - an admission that could open the way to a flood of successful appeals.

'It's a human process. There is always the possibility that someone has been wrongly convicted,' he said. 'The thing with these inquiries is that the police learn by their mistakes. 'At

Continued on page 2

New sex crime guides

Continued from page 1

first, you may do things wrong. But how many people died when they were learning how to do heart transplants?'

Grange's comments come amid mounting concern at possible injustices arising in cases of alleged school and care home abuse.

Since police inquiries of this kind began in North Wales 10 years ago, more than

130 former teachers and careworkers have been jailed across the country for terms of up to 18 years - most for crimes supposedly committed decades earlier. Many protest their innocence. Some alleged victims have been paid compensation of £100,000.

The Commons Select Committee on Home Affairs is set to announce a wide-ranging inquiry into such cases.

'Abuser' was netted in police trawl. But is he innocent?

other only if there were 'striking similarities' between the alleged crimes. But in the case of Director of Public Prosecutions versus P, the House of Lords removed this protection, making it enough to gather claims of vaguely similar offences. Juries could convict on the principle of 'no smoke without fire'.

No doubt some of those convicted in this way have been guilty. Ironically, their pleas of guilt and readiness to undergo sex offender treatment in prison mean they will usually be released long before those who protest their innocence. Yet the danger of false allegations seems inescapable.

Many of those approached by the police have long criminal records for dishonesty, and in the decade since North Wales, compensation rewards have become increasingly apparent - some complainants have been given six-figure sums.

Unlike police interviews with suspects, their conversations with potential abuse complainants are not taped. Often detectives will visit a witness four or five times before a written statement emerges.

'There is a huge danger that, deliberately or not, the police will plant suggestions, producing narratives that fit their case, rather than the truth,' Curtis-Thomas said. 'What happens is a kind of indirect collusion, which develops through witnesses' unrecorded contact with members of the same police team. Often they're very vulnerable, because they're interviewed in prison. Some of them are being exploited in exactly the way suspects were 20 years ago, before suspect interrogations were taped.'

THE INVESTIGATION into the case of Brian Ely illustrates these dangers. After a spell in accountancy, he became a careworker at Bryn-y-Don approved school in South Wales in 1962. More than 60 per cent of the staff at this school have been accused of sexual abuse.

Later, he moved to Forde Park in Devon, where he ran a scout troop. Six of his alleged victims are from Forde Park. After leaving in 1977, his involvement with scouting lasted another 20 years.

'There is a huge danger the police will plant suggestions, producing narratives which fit their case, rather than the truth'

As concern grows over probes into care home abuse, David Rose

reports on Brian Ely, 67, jailed for attacks alleged to have happened 30 years ago

THE GRANITE walls of Dartmoor prison loom above the windswept heather, oozing damp and isolation. Brian Ely shuffles into an icy visiting room. 'To be honest, I'm still traumatised. I haven't come to terms with what's happened. Pat [his wife] and I had planned to travel. Instead...'

He shrugs helplessly. Instead of a golden retirement, he faces the prospect of dying in prison.

Ely, 67, was convicted last June of 26 counts of buggery and sexual assault, committed against nine boys between 1962 and 1977 when he was an approved school housemaster.

Described by the judge at Exeter Crown Court as a 'persistent paedophile' who 'abused the boys whenever you wished', he was sent to jail for 15 years. He continues to protest his innocence.

The Court of Appeal is expected to consider fresh evidence which his supporters claim will prove his innocence. Whatever the outcome of his appeal, the case is among a number that have raised concern about police operations in paedophile cases in care homes being contaminated by the lure of compensation.

Since police in North Wales began investigating claims of sexual abuse at care homes and schools in the early Nineties, inquiries have spread across the country. Thirty-two of the 43 police services in England and Wales are conducting them, and thousands of careworkers have been accused. At least 130 have been imprisoned, many of whom protest their innocence. Numerous trials are pending.

Millions have been paid in compensation by councils and the Criminal Injuries Compensation Authority, with several thousand damages cases in the pipeline. Defendants' families have claimed that some of the alleged victims lied for money. Quashing Ely's conviction would mean that the Appeal Court accepted the validity of that argument.

After years when those who supported men such as Ely were denounced as paedophile apologists, there is mounting concern that there may have been many miscarriages of justice.

Last month Claire Curtis-Thomas, Labour MP for Crosby and Formby, formed the All-Party Group for Abuse Investigations to press for reform.

'As things stand, the system is failing both the innocent and victims who really have been abused,' she said.

The group has 60 members in the Lords and Commons. Days after its inaugural meeting, the

Lord Chief Justice, Lord Woolf, said in an interview that there may indeed have been wrongful convictions, and that evidence given by some complainants, motivated by compensation, 'may not be accurate'.

This month, the Commons Select Committee on Home Affairs, chaired by Labour MP Chris Mullin, who exposed the wrongful conviction of the Birmingham Six, is to announce an inquiry into sex abuse cases, covering police methods, the Crown Prosecution Service and the law. In February the Home Office and the Association of Chief Police Officers (ACPO) will issue a new manual for detectives designed to enforce national standards and improve practice in this field.

Yesterday Terry Grange, Chief Constable of Dyfed Powys, the manual's principal author and ACPO's spokesman on sexual crime, admitted that some innocent men may have gone to jail. The police, he said, had made mistakes, but would learn by them. 'It's a human process. There is always the possibility of someone being wrongly convicted.'

HOWEVER MUCH it may be reviled, paedophilia is extremely difficult to prove. Cases usually turn on the word of a victim against the alleged abuser. If you add to that the difficulty of proving claims that go back 30 or 40 years and the police's task in prosecuting an abuser from a Sixties approved school would seem to be impossible.

Two peculiar features of the cases since North Wales have reversed this proposition. Far from it being hard to secure a conviction, often it is almost impossible to mount a defence. Those who could have rebutted prosecution evidence may be dead or untraceable, and documents destroyed.

The first peculiarity is the police method used - the 'trawl'. In every other kind of inquiry, the police begin with a victim and the fact of a crime, then search for evidence of its perpetrator. Trawls amount to a hunt for both victims and crimes. The police will trace hundreds, even thousands, of men who were once at a particular institution in an effort to discover if they were ever abused. In the absence of other supporting evidence, a large number of people saying the same individual abused them will establish a viable prosecution.

The trawling method would not exist but for the second peculiarity. Until 1991, multiple allegations against the same person could be held to corroborate each

Despite his being labelled a persistent, compulsive paedophile, no allegations have surfaced from this period. His home in Towcester was searched twice, and his computer seized. There was nothing to indicate that Ely, described by his wife and two children as a loving family man, had an interest in sex with boys.

From the autumn of 1996, more than two years before the start of Operation Lentisk, the police inquiry into Forde Park, many of the alleged victims had joined a pressure group - the Forde Park Survivors Group.

Former pupil Andy Kershaw, who is not one of Ely's alleged victims, told *The Observer* he founded the group to press for compensation. He had tried to sue Devon County Council for the treatment he says he suffered, and for the school's failure to provide a decent education, but the council 'told me to go away'. To stand a chance of success, he needed corroborative evidence from other former pupils:

'The only way forward, as I saw it, was I had to speak to other people.'

Kershaw, who is unemployed, used local radio and newspapers to 'advertise' for other alleged victims. By early 1997, he said, about 65 former pupils had contacted him.

He wrote to all of them, urging them to try to start proceedings. They agreed Kershaw would try to get legal aid. If successful, the other members would follow his example and sue. He also lobbied the police. At this stage, they told him they were not prepared to launch an inquiry because of the time that had elapsed since the alleged abuse.

The survivors group was 'concerned we weren't being taken seriously. So we contacted the press.'

A series of media features about Forde Park ensued. Some made outlandish allegations - such as that pupils were forced to endure brain operations without their consent. The group also organised lobbies of Parliament. Finally, Kershaw said, the police began Operation Lentisk.

Meanwhile, he had obtained legal aid for his damages claim. By the time the police began to try to build their case against Ely and several of his former colleagues in 1998, the survivors group - including several of those who said Ely had abused them - had employed a solicitor, Penny Ayles, in Newton Abbot.

They had had many opportunities to discuss their claims and, perhaps, to collude to make them sound more credible.

Between December 1999 and April 2001, Ayles organised three mass 'case conferences' for the survivors at an Exeter hotel. There, she and the barristers in the case told the claimants how their case was going and explained the damages they could expect for different kinds of abuse - up to £50,000 for buggery, but only 'single figures' for mere physical assaults.

A month after the last of these meetings, Ely's trial began. There, several of his accusers, survivors group members, were seen drinking together during the lunch adjournments.

Ayles confirmed that some of her clients spoke to the police only after making statements to her. But she denied that the civil and criminal legal processes had become dangerously blurred, creating a risk of false allegations: 'I would think it highly unlikely, having met the clients and seen the devastating effects [of their alleged abuse] on them.'

Yet Ely's supporters claim there is evidence that at least one man may have lied about Ely and Forde Park after contact with the survivors group. As for all the complainants, the Sexual Offences Act means he cannot be named. But after he described how Ely abused him to police, his partner and mother-in-law came forward, saying he had seen a TV

programme about Forde Park, gone to a group meeting, then asked them to help concoct his story.

'As far as I am concerned,' his mother-in-law said, 'he is lying when he says he was abused and is doing it for compensation.'

This blurring of legal processes has taken place elsewhere. One disturbing example comes from Merseyside, where Detective Superintendent John Robbins led Operation Care for four years until his retirement in August 2000. It has produced more than 20 convictions, some fiercely contested, and also the failed prosecution of the Wolves football manager, David Jones. Had his case not been stopped by the judge, his defence would have shown that three of his five accusers admitted they had lied to get compensation.

Robbins confirmed last week

he told complainants and their solicitors not to make damages claims until after the end of criminal trials, in order to make convictions more likely: 'My advice was designed to avoid creating the impression they were in it only for the money.'

After his retirement, Robbins joined Abney Garsden McDonald, the Cheadle law firm handling more than 700 sex abuse damages claims in the North West. Often, he admitted, he will be taking statements from individuals he advised to hold back claims when he was a detective. He denied helping to create conditions in which a jury could have been misled: 'I sleep easy in my bed. We were searching for the truth.'

Ely also alleges that some complainants gave evidence which cannot be true - two men said they were regularly buggered in his ground-floor office at Bryn-y-Don, which had huge windows on two sides overlooking the playground.

One complainant claimed another boy unzipped a tent and saw him being buggered. This witness did not appear at the trial and it is alleged that the police withheld his address from the defence. He has now signed a statement denying the whole incident happened.

Two other men were said to have buggered one victim before Ely abused him. Both have now denied it, casting doubt on other details of the complainant's story. Other men have claimed detectives pressurised them.

Now ACPO is waking up to the risks in 'trawl' inquiries. Its new manual states: 'Do not discuss compensation. Do not solicit or put pressure on individuals to cooperate or make a statement. Do not discuss other complainants.'

Grange is setting up a research team at the National Crime Faculty at Bramshill, Hampshire, to improve standards and practice. Its members will include Detective Inspector Andy Parker of the Metropolitan Police, now working on a PhD which seeks to develop techniques of 'statement validity analysis' - ways of telling true allegations from false by internal signs in a 'victim's' narrative.

Parker supports the call for sex abuse witness interviews to be taped. 'What happens now is we sit down and chat; I feed in my experience, and the experience of the last person I interviewed, and when we've finished the story, I start to write a statement. You're left not with first person experience, but a statement composed by two or three people.'

The Appeal Court has still to consider the case of Brian Ely. For others, challenging a conviction will require compelling further evidence, and a reference back to the court by the Criminal Cases Review Commission. 'It's my belief there are more than 100 men in prison who have been wrongly convicted,' said Chris Saltrese, an experienced defence solicitor.

'Christmas was a low point,' Patricia Ely said. 'But we really believe he may be home soon.'

As her husband waits for his hearing, it seems Saltrese may be right.

DE recente ontwikkelingen in de 'paskamermoord' laten zien dat het ook bij ons wel degelijk mogelijk is dat iemand ten onrechte tot langdurige gevangenisstraf kan worden veroordeeld. Volgens NRC-columnist Frits Abrahams, die zich destijds in de zaak heeft verdiept, was het aan advocaat Doedens te danken dat de toenmalige verdachte, na een veroordeling in eerste instantie, in hoger beroep niet ook tot langdurige gevangenisstraf werd veroordeeld. En dat, volgens Abrahams, vanwege de vooroordelen van de rechters in verband met de enigszins bizarre seksuele voorkeuren van de verdachte.

De laatste tijd hoor je vaker van bedenkelijke rechtszaken en acties van het OM. Over de Puttense moordzaak moet het gerechtshof nog een keer oordelen. Maar nog vers in het geheugen ligt de verklaring van een officier van justitie dat hij in de moordzaak van Marianne Vaatstra zich genoodzaakt voelde een onschuldige asielzoeker in hechtenis te nemen vanwege de druk van de publieke opinie.

In Amerika komt het herhaaldelijk voor dat iemand ter dood wordt veroordeeld en er voor de executie nieuwe feiten boven tafel komen die de verdachte vrijleiden.

Verscheidene mensen zijn in de VS onschuldig geëxecuteerd. Ook in de VS speelt de publieke opinie in de strafrechtspraak een steeds grotere rol.

Schokkend vond ik ook de 'bekentenis' van een voormalige rechter van het Joegoslavië Tribunaal dat enkele Kroaten zonder voldoende bewijs waren veroordeeld, 'omdat het tribunaal zijn bestaansrecht moest bewijzen'. In hoger beroep werden ze gelukkig vrijgesproken.

Waarom schokken rechterlijke of justitiële dwalingen zo? Omdat daarmee het laatste houvast voor het rechtsgevoel verloren gaat. Gelijkheid voor de wet, gelijke behandeling, onpartijdigheid, onafhankelijkheid: als deze basisbegrippen in het geding komen dan rest voor mensen die daarvan de dupe zijn alleen nog het slachtofferschap of eigen richting.

In principe geldt het bovenstaande ook voor onrecht dat ontstaat in de internationale verhoudingen. Daarom heb ik altijd bedenkingen gehad tegen tribunaal die uitsluitend recht moeten spreken over specifieke misdrijven die in specifieke situaties zijn bedreven. Dat trekt een zware wissel op het principe van de gelijke behandeling en de onpartijdigheid.

Milosevic wordt onder andere berecht voor misdrijven die hij zou hebben gepleegd in de Kosovo-oorlog. Hij wordt verdacht van genocide en misdaden tegen de menselijkheid, bedreven tegen de Albanese inwoners van het tot Servië behorende Kosovo. Het verweer van Milosevic is dat hij terroristische acties van goed bewapende Albanese rebellen bestreed.

Ik heb niet de neiging Milosevic te verdedigen. Wel kun je bij de onpartijdigheid en onafhankelijkheid van het Tribunaal vraagtekens zetten. Zoals ook bij de gelijkheid voor de wet. Vergelijk het optreden van Milosevic in Kosovo eens met het optreden van Sharon in de Palestijnse gebieden. Milose-

vic trad op tegen bewapende Albanese rebellen die actief waren in een provincie van Servië. Het lijkt geen twijfel dat hij daartoe gerechtigd was. De misdrijven waarvan hij wordt beticht kunnen dus alleen betrekking hebben op de aard van het optreden. Was dat wel proportioneel en onttaarde het staatsgeweld niet in staatsterrorisme tegen onschuldige burgers met het doel hen uit Kosovo te verdrijven? Ik ga er van uit dat de tenlastelegging bewezen wordt.

Het optreden van Sharon tegen de Palestijnen vindt voornamelijk plaats in Palestijns gebied dat door Israël in strijd met het internationale recht bezet wordt gehouden. Volgens datzelfde internationale recht hebben de Palestijnen het volste recht zich tegen de bezettende macht te verzetten, ook met geweld. (Natuurlijk niet tegen onschuldige burgers). Sharon gebruikt tegen hen wapentuig dat niet proportioneel kan worden genoemd, gezien de aard van dat verzet. Hoe erg ze ook kunnen zijn: zelfmoordaanslagen met bommen kun je niet bestrijden met aanvallen van tanks, F-16's en gevechtshelikopters. De vergelijkingsaanvallen richten zich bovendien niet uitsluitend op de vermoedelijke daders van de aansla-

gen, maar ook op burgers. Huizen worden opzettelijk vernield, steden en dorpen worden van de buitenwereld afgesloten, de economische infrastructuur wordt vernietigd, Palestijns gebied wordt, alweer in strijd met het internationale recht, volgebouwd met bewapende Israëlische nederzettingen. Palestijnse leiders worden zonder vorm van proces geliquideerd.

Stel je nu eens voor dat de internationale gemeenschap zou besluiten in te grijpen om aan de terreur tegen de Palestijnen een eind te maken. Volgens mij is daar minstens zo veel reden toe als destijds in Kosovo. En stel je dan eens voor dat er niet een specifiek tribunaal zou worden opgericht voor misdrijven begaan tijdens het Israëlisch-Palestijnse conflict, maar dat het nieuwe internationale strafhof daarover zou moeten oordelen op basis van wereldwijd geldende uitgangspunten. En stel voor dat Milosevic en Sharon tegelijk voor dat hof terecht zouden staan. En het hof zou bestaan uit onpartijdige en onafhankelijke rechters, die het beginsel van gelijke behandeling en van gelijkheid voor de wet hoog in het vaandel zouden hebben. Wie zou dan de zwaarste straf krijgen?

Paskamermoord

NRC 7/1

Dat de politie o zo feilbaar is, en dat de rechter dat nooit uit het oog mag verliezen, blijkt uit de zaak van 'de paskamermoord'. Daarin is een onschuldig man, Rob van Zaane, de dupe geworden van onthutsende incompetentie bij politie en de rechterlijke macht (justitie en de Haarlemse rechtbank).

Het is een zaak die me altijd gefascineerd heeft. Ik schreef er in 1987 een reportage over toen de zaak in hoger beroep voor het gerechtshof in Amsterdam diende. Van Zaane, die altijd ontkend heeft, was eerder door de Haarlemse rechtbank tot twaalf jaar gevangenis veroordeeld. De zittingen bij het hof waren zeldzaam dramatisch. Als toehoorder was je de speelbal van razende twijfels. Daar zat een zachtzinnig ogende, melancholieke man die een gruwelijke moord op een vriendin gepleegd zou hebben. Was hij een gevangene in een kafaiaanse hel, of was hij het monster waarvoor politie, justitie en rechters hem hielden?

Het staat nu vast: hij was Josef K. En hij bleef dat, ook na zijn vrijspraak door het hof, want autoriteiten bij justitie en politie hielden nadien vol dat hij zo'n dader was, die bij gebrek aan bewijs de dans kon ontspringen. Een half jaar na de vrijspraak sprak ik Henk Munting, toen hoofdinspecteur van de recherche van Zaanstad en een van de hoofdonderzoekers in deze zaak. Hij zei openlijk: „Wat ons en ook wat justitie betreft is er uit die zaak gehaald wat er in zat. Er valt verder niets meer te onderzoeken. Advocaat Doedens (van Rob van Zaane) is niet met nieuw materiaal gekomen. Die Haarlemse rechtbank wist tot in detail wat in het dossier stond. Ik heb de indruk dat dat bij het

gerechtshof minder het geval was. Het hof heeft zich sterk laten leiden door de verwarring die Doedens op een aantal punten heeft gezaaid.”

Er valt verder niets meer te onderzoeken. Nee, dat gebeurde pas veertien jaar later, en nota bene alleen op verzoek van de moeder van het slachtoffer.

Die combinatie van vooringenomenheid en gemakzucht bij de politie is achteraf het meest schokkend. Iedereen kan en mag fouten maken, ook de politie. Maar in deze zaak was de politie al uitvoerig op haar fouten gewezen en weigerde ze hardnekkig daar lering uit te trekken. Cruciaal is in dit verband het verhaal van Sjoerd Bos, een ex-rechercheur uit Zaanstad, die de eerste maand de leiding over het onderzoek had gehad. „Die zaak stinkt aan alle kanten”, liet hij aan de plaatselijke krant weten nog vóór de zaak bij het hof diende. Hij vond dat zijn opvolgers te weinig de gangen waren nagegaan van de Turk Kemal E., die al vaker kledingzaken beroofd had en op de dag van de moord met bebloed gezicht op het station van Zaanstad gesignaleerd zou zijn. Bos had volkomen gelijk: Kemal E. was inderdaad de dader.

Ik moest de afgelopen dagen ook veel denken aan Annette K., de ex-vrouw van Van Zaane. Zij legde zeer belastende verklaringen voor haar ex-man af, op een toon alsof ze het net goed vond dat hij zo in de penarie zat. Ik heb nog even opgezocht wat Van Zaane tegen haar zei aan het einde van die eerste geladen zittingsdag. Hij keek haar rechtstreeks aan. „Nou zit ik hier”, zei hij, „en ik ben onschuldig.”

FRITS ABRAHAMS

MARIE CLAIRE JAN JE

«MIJN EX IS ERVAN OVERTUIGD DAT IK ONZE ZOON SEKSUEEL HEB MISBRUIKT»

og ruim een maand, dan wordt Thomas, mijn zoon, tien jaar. Het is nu ruim twee jaar geleden dat ik hem voor het laatst gezien heb. Ik zou zo graag een recente foto van Thomas hebben, zodat ik tenminste weet hoe hij er nu uitziet. Ik ben bang dat ik hem op straat zo voorbij loop, dat ik hem niet meer herken.

Mijn ex, Marion, heeft een nieuwe liefde en ze is vastbesloten mij als vader van Thomas uit

haar leven te bannen. Dat wil ze bereiken door me te beschuldigen van seksueel misbruik. Dat ligt voor haar nogal voor de hand: ik ben zelf slachtoffer van incest en ze heeft me eens gezegd dat ze ervan overtuigd is dat elk mannelijk incest-slachtoffer dader zal worden. Dat maakt me boos, verdrietig en nog veel meer, maar die gevoelens probeer ik niet toe te laten. Dat zou de rechtszaak alleen maar ingewikkelder maken en

mijn kansen op een normale bezoekregeling verkleinen. Ik ben misbruikt door mijn broer. Acht, negen jaar oud was ik. We sliepen samen in één bed, want mijn ouders hadden een klein huis en er was geen ruimte om ieder kind een eigen bed en kamer te geven. Ik herinner me dat ik altijd bang was om naar bed te gaan. Hij misbruikte me niet vaak, maar de dreiging was genoeg om me heel onveilig te voelen. Hij was

Paskamermoord (2)

NRC 0-1

We klagen nogal eens over bikkelharde advocaten als Doedens en de heren Moszkowicz, maar een zaak als 'de paskamermoord' laat zien hoe nuttig dit type advocaat in het strafrecht kan zijn. Waar zou Rob van Zaane, de nu onschuldig gebleken verdachte, zijn geweest zonder mr. P. Doedens? Hij zou vermoedelijk een gevangenisstraf van een jaar of twaalf achter de rug hebben, en bovendien het brandmerk van deze misdaad voor de rest van zijn leven op zich gedrukt weten.

Doedens nam de zaak in hoger beroep over van een collega, die een veroordeling bij de Haarlemse rechtbank niet had kunnen voorkomen. Doedens beet zich vast in de belastende verklaringen van Annette, Van Zaane's vrouw, en in de discutabele resultaten van de speurhond Tim. Uitdagend en slim liet hij de gaten in de bewijsvoering zien. Hij sprak met grote passie en verbetenheid, alsof hij aanvoelde dat deze *cause célèbre* ook voor zijn carrière bepalend zou zijn.

Voor Doedens speelde Annette een sleutelrol in het proces. Zij, en niemand anders, had voor justitie het motief aangedragen: het sadomasochisme van haar ex-man. Op eigen initiatief begon ze daarover al kort na de moord in 1984 de politie uitgebreid in te lichten.

Hoe wrang moet dat zijn geweest voor Van Zaane: zijn hele seksleven belandde daardoor in geuren en kleuren in de pers. Volgens Annette zou er een verschuiving zijn opgetreden in hun SM-relatie: Rob was altijd slaaf geweest, zij meesteres, maar geleidelijk was hij geweldadiger geworden, al moest ze toegeven dat hij haar nooit mishandeld had.

Doedens wist haar verhaal te ontcrachten met een contra-

geruigenis, die van een recente ex-vriendin van Van Zaane, die van agressie nooit iets gemerkt had.

Waarom bleven politie, justitie en in eerste instantie ook de rechters zo lang blind voor de evidente onwaarschijnlijkheden in het voor Van Zaane belastende scenario? Waarom wilde men maar niet van Doedens aanneemen - waar men nu wel van uitgaat - dat het waarschijnlijker was dat twee, in plaats van één persoon, deze gruwelijke moord hadden gepleegd? Er hadden immers zoveel handelingen in zo'n korte tijdsspanne moeten plaatsvinden.

Ik denk dat het alles te maken had met het sadomasochisme van Van Zaane. Dat moet hem in de ogen van politie en justitie a priori tot een griezelig mens gemaakt hebben, iemand die tot alles in staat was. Grote psychologen lopen er nu eenmaal weinig rond in de rechterlijke macht.

Het is bijna Van Zaane's ondergang geworden. De moord zou een uit de hand gelopen SM-spelletje met zijn vriendin Sandra zijn geweest. Op klaarlichte dag, in de paskamer van een geopende winkel.

Ik sprak in die dagen een psycholoog, Dick Visser, die onderzoek naar sadomasochisme had verricht. Hij haalde de hele theorie van politie en justitie onderuit. Natuurlijk kunnen ook sadomasochisten moorden, zei hij maar ze doen dat niet eerder of makkelijker dan andere mensen. „SM'ers zijn gewone mensen, die er toevallig een bepaald seksueel variant op nahouden. Uitgangspunt daarbij is de vrijwilligheid.”

Maigret zou het eerder en beter hebben begrepen.

FRITS ABRAHAMS

zeven jaar ouder dan ik, wat kon ik doen? Ik kon geen kant op. Tot ik een smoesje verzong waardoor ik van mijn ouders in het andere bed mocht liggen dat op dezelfde kamer stond en waar mijn andere broer tot dan toe in had geslapen. We wisselden simpelweg van plek - wat er daarna tussen hen gebeurde, weet ik niet - en het misbruik stopte. Vanaf dat moment dacht ik er niet meer aan. Uit zelfbescherming denk ik, want mijn broer ging pas uit huis op zijn 26e, en tot die tijd moesten we wel samen verder leven in dat kleine huis.

De herinneringen aan het misbruik kwamen in één klap terug op een ochtend, tien jaar geleden. Ik werd gebeld door de vrouw van mijn oudere broer: hij had een zelfmoordpoging gedaan. Ik ging er meteen naartoe. Daar vertelde mijn schoonzus waarom hij al voor de tweede keer - van die eerste keer had ik nooit geweten - had geprobeerd zich van het leven te beroven. Hij werd beschuldigd van seksueel misbruik van twee nichtjes en hij had bekend. Hij kon niet meer met zichzelf leven. Bij mij kwamen de herinneringen aan vroeger meteen levendig terug. Ik was geschokt en in de war, maar liet niets merken. Daar was het moment niet naar: mijn broer zat wanhopig te huilen op de bank, mijn schoonzus was totaal in de war. Er moesten dingen geregeld worden. De huisarts moest gebeld, de Riagg ingeschakeld, er moest een plaats gevonden worden waar mijn broer kon worden opgenomen. Ik ben politiemann en gewend in heftige situaties mijn hoofd koel te houden, zakelijk te blijven en simpelweg te handelen. Dat lukte me nu ook.

In de dagen erna ben ik wel met het misbruik van vroeger bezig geweest. Ik vond dat ik en mijn broer er een keer over moesten praten. Ik wilde weten waarom hij het had gedaan en waarom hij zich nu ook aan twee nichtjes had vergrepen. Dat gesprek is er nooit gekomen. Een dag of vijf na zijn zelfmoordpoging werd ik tijdens een cursus voor mijn werk gebeld: mijn broer was dood. Zijn derde zelfmoordpoging was succesvol geweest.

Ik ben geen type dat zijn gevoelens makkelijk uit. Met mijn schoonzus kon ik praten over wat mijn broer had gedaan, maar verder had ik het er niet met niemand over. Zelfs mijn vrouw Marion heb ik het de eerste jaren na die zelfmoord niet verteld. Ik durfde niet, was

bang voor haar reactie. Marion heeft een beroep waarbij ze met dit soort zaken in aanraking komt en aan een cursus over zedenzaken heeft ze het rare idee overgehouden dat alle mannelijke slachtoffers later dader worden. Ik geloof daar niets van, het geldt zeker niet voor mij.

Dat ik Marion niks vertelde, heeft ook met mezelf te maken: ik wilde er niet te veel mee bezig zijn, ik hoopte dat de herinneringen vanzelf zouden verdwijnen. Ik stortte me op mijn werk, was niet vaak thuis. Marion had een halve baan en zorgde voor Thomas, die toen nog een baby was. We raakten steeds verder van elkaar verwijderd.

Nu ik erop terugkijk, ben ik in die tijd stom bezig geweest. Ik had met Marion moeten praten over wat me bezighield. In plaats daarvan ben ik een relatie begonnen met een andere vrouw. Met haar praatte ik wel over het misbruik. Bij haar voelde ik me op mijn gemak. Via via is Marion erachter gekomen. De relatie was toen al over, maar dat deed voor naar natuurlijk niet zo ter zake. Ze was kwaad en ze wilde scheiden. Ik had spijt. Niet alleen van die relatie, maar ook van mijn gedrag in de drie jaar die verstreken waren sinds mijn broer zelfmoord had gepleegd en bij mij de herinneringen waren teruggekomen. Ik was onuitstaanbaar in die tijd. Ik hield al mijn gevoelens binnen en stond daardoor emotioneel op springen, waardoor ik om kleinigheden al ruzie maakte. Ik besloot dat het tijd was om open kaart te spelen en Marion over de incest te vertellen. Ik schaamde me ervoor en was bang voor haar reactie, maar ik hoopte

VERVOLG MC JAN dat we met eerlijkheid nog iets konden bereiken met elkaar. Marion leefde niet met me mee. Integendeel: ze zei dat ik de incest verzon als excuus voor mijn buitenechtelijke relatie. Maar ik bedoelde het niet als excuus. Ik wilde gewoon vertellen wat me de afgelopen tijd had beziggehouden en ik hoopte dat we van daaruit aan onze relatie konden gaan wer-

was. Dat was natuurlijk ook de reden dat ze in die tijd nooit praatte over haar overtuiging dat incestslachtoffers ook daders worden. Dat kwam haar nog niet zo goed uit. Dat bleek tijdens een later politieonderzoek: ze had tegen een paar mensen gezegd dat ze mij van incest zou gaan beschuldigen omdat ze een nieuwe vader had voor haar kind.

duidelijk dat ze al bijna een jaar een andere relatie had. In het jaar waarin Marion en ik zogenaamd 'aan ons huwelijk werkten', heb ik voor het eerst hulp gezocht voor het verwerken van mijn incestervaringen bij een lotgenotengroep. De therapie eindigde ermee dat ik een brief schreef aan mijn broer. Een woedende brief werd dat, vol onbegrip en vragen. De brief heb ik in het bijzijn van de hulpverlener voorgelezen en daarna heb ik hem verbrand. Zo dacht ik de hele geschiedenis af te sluiten.

Maar de scheiding ging het niet goed met me. Ik was gespannen, sliep niet, was kribbig tegen collega's. Thomas kwam elk weekend bij mij en de helft van de vakanties. Maar soms mocht ik hem van Marion niet komen halen, omdat ze vond dat ik overspannen was. Dat was ik ook wel, moet ik toegeven. Maar als Thomas er was, ging het altijd heel goed. We hadden het leuk samen. Tot januari 1997, een half jaar nadat de scheiding officieel was uitgesproken. Marion had een bezoekje van Thomas aan mij afgezegd omdat Thomas niet lekker was. Een paar dagen later bleek wat er aan de hand was: er kwam een fax van haar advocaat waarin ik van incest werd beschuldigd. Thomas had op school een tekening gemaakt waaruit zou blijken dat ik hem had misbruikt. Op die tekening stond een poppetje met een donkere piek in de geslachtsdelen. Marion zag haar kans schoon en zette de onderwijzeres onder druk. Die heeft uiteindelijk gezegd dat de tekening heel misschien te maken had met seksueel misbruik. Marion faxte de tekening

meteen naar een 'tekentaal-deskundige', die een rapportje schreef: het kind zat emotioneel op slot omdat de vader seksuele handelingen bij hem had verricht. Ik was verbijsterd. Hoe kon ze dat nou uit die tekening halen? Ik had hem niet gezien, maar ik wist dat er alleen maar een poppetje op stond. Hoe kwam ze er dan bij dat 'de vader' iets had gedaan, hoezo zat Thomas emotioneel 'op slot'? Daar had ik nog nooit iets van gemerkt.

Ik was ontzettend kwaad. Het is voor iedere man vreselijk om onterecht van zoiets beschuldigd te worden, maar zeker voor mij: mijn eigen jeugdervaringen werden nu tegen me gebruikt. Ik weet hoe afschuwelijk het vroeger was en wat de gevolgen van misbruik zijn en ik zou mijn eigen zoon nooit, nooit zoiets aandoen. Ik voelde me kwaad, verdrietig, machteloos. Vooral die machteloosheid was erg, want die herinner ik me nog zo goed van vroeger. Maar ik gaf niet toe aan mijn gevoelens. Ik wilde mijn verstand erbij houden. Dat lukte omdat ik wist dat de beschuldigingen onterecht waren. Marions advocaat raadde haar aan geen aangifte te doen, maar eerst contact op te nemen met een psycholoog die gespecialiseerd was in dit soort zaken. Die deed een onderzoek, waarvoor Thomas, Marion en ik gehoord werden. De mening van de psycholoog was duidelijk: er waren geen tekenen van seksueel misbruik. De omgangsregeling moest worden hervat. De betrekkelijke rust heeft bijna twee jaar geduurd. De ellende begon weer na Vaderdag 1999, de dag dat ik Thomas voor het laatst heb gezien. Marion belde

me om te zeggen dat ik Thomas voorlopig niet meer mocht ophalen. Toen ik vroeg waarom, zei ze met een zucht: 'Tja, hetzelfde als de vorige keer hè. Ik beschuldig je van incest.' Thomas had, zo zei ze heel droog, verteld dat ik hem 's nachts wakker maakte, aan zijn piemel zat en iets in zijn poepgaatje had gestopt. Een paar dagen later heeft ze aangifte gedaan. Na dat telefoontje ben ik gaan zitten en heb ik een fles wijn leeggedronken. Als ik dronken was, zou ik tenminste niet meer in de auto kunnen stappen om naar Marion te rijden en haar te laten merken hoe kwaad ik was. Ik zou mezelf niet hebben kunnen beheersen.

beëindigen. Haar argument is nog steeds dat ik Thomas misbruikt zou hebben. Dat de strafzaak is geseponeerd, doet daarbij niet ter zake: in een civiele procedure kun je het gewoon opnieuw opvoeren. Acht maanden geleden, tijdens de eerste zitting van de civiele rechtbank, heeft de rechter bepaald dat Marion en ik allebei hulp moeten zoeken. Ik had zelf al hulp gezocht bij een psycholoog omdat er te veel gebeurd is in mijn leven om alleen te kunnen verwerken. Marion moest hulp zoeken omdat de rechter vond dat ze moest leren accepteren dat ik de vader van Thomas ben en recht heb op een bezoeksregeling. Over hulp aan Thomas

“ IK HERINNER ME DAT IK ALTIJD BANG WAS OM NAAR BED TE GAAN. MIJN BROER MISBRUIKTE ME NIET VAAK, MAAR DE DREIGING WAS GENOEG OM ME HEEL ONVEILIG TE VOELEN »

ken. Een tijdje leek het ook zo te gaan: ze zette de scheidingsprocedure stop om het nog een keer samen te proberen, in elk geval een jaar. Ik was daar blij mee, maar achteraf gezien heeft ze me gewoon voor de gek gehouden. Ze vroeg bijvoorbeeld of ik minder wilde gaan werken, zodat ik meer tijd met Thomas kon doorbrengen. Dat heb ik meteen gedaan. Ik vond het fijn om bij mijn zoon te zijn en zag niet hoe het echt zat: Marion had haar werktijden al aangepast, niet op de crechetijden maar op de toekomstige schooltijden. Tot Thomas naar school zou gaan - en ik uit beeld zou verdwijnen, dat had ze toen al bedacht - was het wel handig dat ik veel thuis

Ik ben altijd vrij makkelijk meegegaan in Marions wensen. Ik wilde haar de tijd geven mij weer te leren vertrouwen. Ook toen bleek dat ons huwelijk niet te redden was, heb ik geprobeerd alles zo goed mogelijk te regelen. Er is een convenant opgesteld waarin werd vastgelegd dat zij met Thomas in ons huis kon blijven wonen en dat ze er financieel nauwelijks op achteruit zou gaan. Ik wilde dat zo. Uit schuldgevoel over mijn vreemdgaan, maar vooral voor Thomas. Er zou voor hem al genoeg veranderen en ik wilde niet dat hij ook nog zou moeten wennen aan een nieuw huis en een andere omgeving. Thomas was net vier toen Marion de scheidingsprocedure weer in gang zette. Toen werd me ook

“ MARION ZEI DAT IK THOMAS VOORLOPIG NIET MEER MOCHT OPHALEN. TOEN IK VROEG WAAROM, ZEI ZE MET EEN ZUCHT: 'TJA, HETZELFDE ALS DE VORIGE KEER HE. IK BESCHULDIG JE VAN INCEST' »

is een strafrechtelijk onderzoek geweest. Twee jaar heeft dat geduurd en er zijn heel veel mensen gehoord. Uiteindelijk heeft de Officier van Justitie de zaak geseponeerd omdat er geen aanwijzingen waren voor incest. Helaas liet Marion het er niet bij zitten: ze is meteen daarna een civiele procedure gestart. Die loopt nu nog. Het draait vooral om de bezoeksregeling, die Marion koste wat kost wil

wordt niet gesproken, ook niet door Marion. Gek toch, als je beweert dat hij slachtoffer is van incest? Misschien heeft hij wel hulp nodig om te verwerken wat er nu allemaal gebeurt, maar daar heb ik niets meer over te zeggen: het is Marion inmiddels gelukt mij uit de ouderlijke macht te zetten. Dat is vreemd genoeg vrij makkelijk te regelen. Over een maand is de volgende zitting. Volgens mijn advocaat

is er een goede kans dat er dan een einde komt aan deze kwestie en dat de bezoeksregeling wordt hervat. Ik hou vast aan de hoop dat het ooit weer goed komt, dat ik weer een vader kan zijn voor Thomas. Tot die tijd blijf ik hem geregeld kaartjes sturen, zodat hij weet dat ik aan hem denk.

ankzij de therapie gaat het wat beter met me. Mijn broer heb ik kunnen vergeven. Ik denk dat hij psychisch ziek was, dat hij er op een bepaalde manier niets aan kon doen. Maar van Marion begrijp ik niets. Ik vind het afschuwelijk dat ze Thomas hier slachtoffer van laat worden. En voor mij was het afschuwelijk om urenlang te worden verhoord door agenten die ervan uit gingen dat ik schuldig was. Om als dader behandeld te worden bij de 'deskundigen' van de Kinderbescherming en de Flagg. Het ging er hard aan toe en er werd er totaal geen rekening gehouden met het feit dat ik zelf slachtoffer ben van incest. Dat maakte het extra zwaar. Maar ik kan mezelf recht in de ogen kijken en dat geeft me de kracht en energie om door te vechten tegen dit onrecht.

„De verdachten zijn volledig ten onrechte gearresteerd. Zij zijn het slachtoffer geworden van zogenoemde 'hervonden herinneringen'." Aan het woord was niet een advocaat, maar officier van justitie mr. M.W. Hemelaar, die op 28 augustus 2000 voor de Haagse rechtbank vrijspraak eiste tegen predikant Gerard Blankespoor (51) en zijn broer Fred (54) uit Apeldoorn. Zij stonden die dag na 103 dagen voorarrest terecht op beschuldiging van een gruwelijke reeks verkrachtingen en incest met Edith, de dochter van Fred, en enkele andere leden van de geloofs-gemeenschap De Rots in Apeldoorn.

„De emoties bij beide broers liepen hoog op toen rechtbankpresident mr. R. Elkerbout nog tijdens de zitting de vrijspraak bekrachtigde, maar nu - twintig maanden later - zijn Fred en Gerard Blankespoor nog steeds in zware juridische gevechten gewikkeld om volledige rehabilitatie en schadevergoedingen te krijgen. Wat zich op 18 mei 2000 aankondigde als een schokkend zedenschandaal, toen

Fred en Gerard 's ochtends vroeg door de politie van hun bed gelicht werden, bleek tijdens de rechtszitting een door justitie zelf ruitertlijk erkend debacle. Ook Henk Blankespoor, de oudste broer van Fred en Gerard en voorganger bij de Pinkstergemeente De Aar in 's-Gravenzande, werd die dag gearresteerd, maar hij werd na drie dagen verhoor vrijgelaten en uitein-

Op 28 april 2000 eiste officier van justitie mr. M.W. Hemelaar voor de rechtbank in Den Haag vrijspraak voor predikant Gerard Blankespoor en zijn broer Fred, die door de dochter van Fred en enkele anderen waren beschuldigd van jarenlange gruwelijke verkrachtingen die zelfs in kerkgebouwen zouden hebben plaatsgehad. De officier was van mening dat de broers volledig ten onrechte 103 dagen in voorarrest hadden gezeten. Nog tijdens de

zitting werden ze door de rechtbank in vrijheid gesteld. Inmiddels zijn er twintig maanden verstreken en vechten beide broers verbeten voor volledige rehabilitatie. Door de beschuldigingen werd hun leven volledig verwoest, maar tot hun ontzetting stuiten ze nu op de weigering van justitie om hun aanklachten wegens smaad en laster in behandeling te nemen.

door RON COUWENHOVEN

TEL 29/12/01

delijk niet vervolgd. Een justitiemedewerker uit Den Haag, die eveneens beschuldigd was, werd slechts als getuige gehoord.

De aanklacht was al op 30 september 1998 door Edith gedaan. De toen 24-jarige dochter van Fred vertelde de politie dat zij vanaf haar derde tot haar achttiende jaar stelselmatig seksueel was misbruikt door de drie broers en hun vriend. Ook zou haar inmiddels overleden grootvader aan de orgieën hebben meegedaan. Dit zou gebeurd zijn in de ouderlijke woning, bij haar oma thuis, in auto's en kerkgebouwen van de Pinkstergemeente in Den Haag en 's-Gravenzande.

Geslagen

„Als ik niet meewerkte, werd ik geslagen en gestompt. Ik werd met de dood bedreigd als ik iets zou vertellen over de gebeurtenissen. Hoe groter de vernedering, hoe groter de lol voor hen was. Ze waren erg sa-

distisch" vertelde Edith aan de rechercheurs. Ze schetste ook een dramatisch dieptepunt, waarvoor ze overigens geen exacte datum kon opgeven. Zij zou in de periode 1986-1989 na afloop van een kerkdienst in het Thomas More College in Den Haag door de drie broers geaborteerd zijn. „Ik was toen tussen de dertien en vijftien jaar oud. Mijn buik werd steeds dikker. Ik hoorde na afloop van de dienst een gesprek tussen Gerard, Henk en Fred. Ik hoorde de woorden 'zwanger' en 'we moeten er vanaf'. Kort daarop werd ik door hen beetgepakt en naar een andere ruimte in de kerk geslept."

FRED EN GERARD BLANKESPOOR VRIJGESPROKEN VAN VERKRACHTING, MAAR HUN LEVENS ZIJN VERWOEST

Volgens haar verklaring raakte ze daar buiten bewustzijn, maar ze wist nog wel te melden dat er zelfs een breekijzer gebruikt was bij deze abortus. Een medisch onderzoek was er na deze, volgens Edith, zeer brute daad niet en haar moeder, die anderhalve maand voor de aanklacht van Fred Blankespoor scheidde, merkte niets bijzonders aan haar dochter. Hoewel de conciërge van de scholengemeenschap, die als getuige gehoord werd, onmiddellijk verklaarde dat dit onmogelijk gebeurd kon zijn zonder dat hij er iets van gemerkt had, deed de politie geen verder onderzoek naar de verklaringen van Edith.

Wel noteerden de rechercheurs aangiften van Martijn O. uit Emmeloord en Ingrid D. uit Apeldoorn, twee geloofsgenoten van Gerard, die verklaarden ook door hem seksueel te zijn misbruikt.

Op 28 augustus 2000 kwam de ontluisterende ontkenning van dit drama voor de rechtbank in Den Haag, waar de officier van justitie zelf moest toegeven dat het hele onderzoek aan alle kanten rammelde.

Foute aanpak

„We kregen later nog eens de bevestiging hoe fout politie en justitie het onderzoek hadden aangepakt”, zegt Gerard Blankespoor. „Fred en ik hadden 103 dagen in voorarrest gezeten. We dienden een schadeclaim in over die periode en ontvingen op voorstel van de officier van justitie zelfs het dubbele van het gebruikelijke bedrag, dat zo'n 200 gulden per dag is voor mensen, die onschuldig gevangen hebben gezeten.”

Zo ontvingen de broers elk ruim 40.000 gulden.

terwijl ook hun advocatenkosten, die eveneens tot zo'n 40.000 gulden waren opgelopen, door de staat werden betaald. Maar daar hield het voor Gerard en Fred niet mee op.

Ze dienden aanklachten in tegen Edith, Martijn O. en Ingrid D. wegens het doen van een valse aangifte, smaad en laster en ze begonnen een civiele procedure tegen de Nederlandse Staat om zo de enorme schade, die ze leden, te verhalen.

Gerard Blankespoor zat na zijn vrijlating nog vijf maanden zonder inkomsten. Zijn levenswerk, het grote afkickcentrum De Schakel in Beekbergen, was tijdens zijn detentie failliet gegaan. „Wij waren zo in opspraak gebracht dat het vertrouwen gelijk wegviel. Er waren zo'n 120 mensen in de opvang. De één na de ander liep weg. Leveranciers wilden niet meer leveren en tot overmaat van ramp startten de gemeente en justitie in Zutphen een onderzoek, omdat er van alles mis zou zijn bij ons centrum. Uiteindelijk wees een accountantsonderzoek uit dat wij onze zaken correct voor elkaar hadden, maar toen was het leed al geschied en had De Schakel zijn poorten gesloten.”

Fred, een voormalige kaaswinkelier, werkte als foodmanager bij het centrum en was na zijn vrijlating ook broedeloos. Bovendien was hij door de beschuldigingen van zijn dochter ook het contact met zijn vier zoons kwijtgeraakt.

„Ik had geen uitkering. Om in leven te blijven moest ik allerlei zaken afkopen, zoals levensverzekeringen en spaarbelegssystemen, wat handen met geld gekost heeft”, zegt Gerard Blankespoor. De predikant en zijn broer begonnen uiteindelijk een handel in onderhoudsproducten voor industriële gebouwen en hoogwaardige smeermiddelen, die ze uit de Verenigde Staten importeerden. Maar het bedrijf leverde niet voldoende op om er twee inkomens uit te halen, zodat Fred besloot weer in zijn oude beroep als kaaswinkelier terug te keren. Hij werkt nu in een supermarkt. Gerard is inmiddels in Apeldoorn begonnen met de opbouw van een nieuwe geloofsgemeenschap. „Mijn geloof in God is ongebonden”, zegt hij. „Dat heeft mij juist op de been gehouden in die poel van menselijk falen.”

Samen met zijn broer probeert hij nu de enorme schade, die hij daardoor geleden heeft, via rechterlijke uitspraken te verhalen.

„En nu worden wij geconfronteerd met de weigering van justitie om onze klachten wegens smaad en laster tegen Edith, Martijn en Ingrid in behandeling te nemen. Wij hebben die aangiften indertijd in Apeldoorn gedaan. De politie speelde ze door naar justitie in Zutphen en daar stuurde men de zaak door naar Den Haag, omdat daar de meeste feiten zouden hebben plaatsgehad. En nu zitten we dus met het probleem dat justitie in Den Haag zaken moet gaan onderzoeken, die men zelf volledig verkeerd heeft aangepakt en dat trouwens ook voor de rechtbank heeft toegegeven.”

De zaak zat zo vast dat de predikanten een klacht indienden bij het gerechtshof in Den Haag. De uitspraak wordt in januari verwacht.

Gerard Blankespoor werkte ooit als agent bij de vreemdelingenpolitie in Den Haag. Die baan gaf hij op om zich geheel aan het evangelie te wijden. Zijn vertrouwen in justitie en

politie is totaal verdwenen. Hij zegt: „Er is geen enkel normaal getuigenverhoor geweest. Mijn dochter en zoon moesten zich zelf melden, omdat ze een verklaring wilden afleggen. Als ik voor moord was opgepakt, was ik een dag later alweer vrijgelaten omdat men dan mijn alibi wel had onderzocht. Dat bleef in ons geval ook achterwege. Had de politie haar werk gewoon naar behoren gedaan, dan had men onmiddellijk kunnen constateren dat ik op dagen waarop Edith door ons seksueel misbruikt zou zijn, ver van Den Haag in Apeldoorn aan het prediken was.”

Waarheid

Edith zelf hield altijd vol dat zij wel degelijk door haar vader en haar ooms was misbruikt. Zij verklaarde enkele weken na de opzienbarende vrijspraak: „Er zijn meer slachtoffers, maar die durven geen aangifte te doen. Ik heb de waarheid gesproken. Wat moet ik nog meer?”

Gerard en Fred Blankespoor zouden die waarheid graag door de rechtbank getoetst zien aan de hand van een gedegen onderzoek. Of het zover komt, hangt nu helemaal van het gerechtshof in Den Haag af. Gerard Blankespoor zegt: „Hoewel wij de schade, die we geleden hebben, zullen claimen, hopen we vooral dat er een morele uitspraak komt. Dat is voor ons wezenlijk belangrijker dan geld.”

DE WERELD van Wil Janssen (58) stond compleet op instorten toen zijn nichtje van 17 - via een therapie van 'hervonden' herinneringen - ontdekte dat hij haar elf jaar eerder had verkracht. De voormalig directeur van een sportcomplex ontkennde in alle toonaarden, maar justitie hield voet bij stuk. Drie jaar lang zat Janssen als verdachte met zijn nek in de strop, tot justitie de zaak seponeerde. Wegens gebrek aan bewijs. Zijn advocaat mr. Chris Veraart noemt de rechtsgang schokkend en ontluisterend. Hij vindt dat er sprake is van een valse aangifte en dat justitie zijn cliënt volledig dient te rehabiliteren. Bovendien wil hij de cruciale rol die psychotherapeuten in dit soort zedenzaken spelen, volledig aan banden leggen.

door HENNY KORVER

DEN HAAG, zaterdag
„Ik deed mijn broekje uit. Ik was bang voor oom Wil. Hij had op dat moment zo'n overwicht op mij. Toen ik de volgende ochtend wakker werd, leek de gebeurtenis van de vorige dag een boze droom die ik snel wilde vergeten. Ik heb het heel lang verdrongen.”

Mariëlle was 17 toen ze deze woorden tegen de politie sprak en ze putte uit haar herinnering van elf jaar terug. Ineens, als bij toverslag, waren de afschuwelijke beelden weer tevoorschijn gekomen. Na elf jaar wist ze weer wat er gebeurd was: oom Wil had haar, toen ze nog maar zes was, in het badhokje van het zwembad in Rijsburg als een weerloos slachtoffer verkracht. Een 'hervonden herinnering', heet dat met een mooi woord in de psychotherapie.

Lijdensweg

Het leek een keiharde aangifte die Mariëlle op 23 september 1998 bij de politie in Katwijk deed. Het was het begin van een lange lijdensweg van oom Wil, of beter van Wil Janssen, een Nieuw-Guineaveteraan, voormalig hofmeester bij de marine en ex-directeur van zwembad Waterbos, waar het allemaal gebeurd zou zijn.

Janssen keek alsof hij water zag branden, toen hij ploteling met de zware beschuldiging werd geconfronteerd. Hij was nog nooit met de politie in aanraking geweest. Maar op 15 december van dat jaar werd hij 's morgens om half acht van huis gehaald en twee dagen en een nacht op het politiebureau van Katwijk vastgezet, waar hij aan uitputtende verhoren werd onderworpen. Hij kon ontkennen wat hij wilde, z'n onschuld van de daken schreeuwen, maar de politie hield voet bij stuk. „Beken nou maar”, riepen de rechercheurs om beurten. De gedetailleerde aanklacht loog er immers niet om. Daar zat hij dan. Een grote kerel, getrouwd en zelf vader van drie kinderen, grijs golvend haar, markante snor, doorleefde stem, een type uit een cowboyfilm, nu compleet gebroken. „Als man ben je in zo'n situatie volkomen weerloos. Zo'n meisje wordt op haar woord geloofd. Zelfs als ze na elf jaar opeens beelden terugziet, waarin ze verkracht zou zijn”, zegt hij, nog vol emotie.

Het gerechtelijk vooronderzoek tegen hem nam maar liefst drie jaar in beslag. Drie jaar van helse spanning en tergende onzekerheid, drie jaar bovendien, waarin een lange gevangenisstraf als het zwaard van Damocles boven zijn hoofd hing. Het duurde tot 1 juli vorig jaar, toen hij bericht kreeg dat het strafrechtelijk onderzoek tegen hem werd gestaakt. Reden: onvoldoende bewijs. Maar het heeft er eerder alle schijn van dat Janssen, nu 58 en ondanks alles al 29 jaar gelukkig getrouwd met Cisca, het slachtoffer is geworden van een valse aangifte en een hopeloos falend politie- en justitieonderzoek. De meest kwellende vraag: had Mariëlle wel de waarheid gesproken?

„Alles wijst erop dat Mariëlle een valse verklaring heeft afgelegd”, constateert Janssens raadsman mr. Chris Veraart, een expert in zedenzaken en schrijver van het gezaghebbende boek *Valse Zeden*. „Wat ik politie en justitie vooral kwalijk neem, is dat ze de aangifte van het meisje niet meteen kritisch en zorgvuldig hebben onderzocht. Ze namen het verhaal van Mariëlle voor zoe-

te koek aan. Hadden ze hun werk behoorlijk gedaan dan was de zaak al in het beginstadium als een ballon uiteengespat en was het nooit tot een strafvervolgning tegen mijn cliënt gekomen. Dan was Janssen en zijn gezin onnoemelijk veel leed bespaard gebleven.”

Het gaat mr. Veraart hier vooral om de uiterst merkwaardige achtergronden, waartegen Mariëlle na elf jaar haar onthullingen deed. Zij vertelde de politie dat ze sinds haar zesde veel last van spanningen en nachtmerries kreeg door de scheiding van haar ouders. De problemen thuis waren zo groot dat zij in de zomer van 1988 met haar moeder en een ouder zusje tijdelijk onderdak kreeg bij oom Wil en tante Cisca, de zuster van haar moeder. Zij kwam toen met de familie regelmatig in het zwembad van Rijsburg, waar haar oom directeur was. Aanvankelijk had Mariëlle geen contact meer met haar vader, een ex-verkoper, die na de scheiding op zoek ging naar zichzelf, een cursus psycho- en hypnotherapie volgde en zich al enkele jaren 'spiritueel heler' noemt met helderziende gaven, die zich zo'n zes jaar geleden zouden hebben geopenbaard.

De band tussen vader en dochter werd naderhand weer hersteld en in de zomer van 1998 gingen ze samen een paar dagen op vakantie in Duitsland. Daar luchtte Mariëlle haar hart over haar nachtmerries. En haar vader meende al spoedig de oorzaak gevonden te hebben. Als getuige in het zedenschandaal verklaarde hij daarover op 5 juni 2001 tegen de rechter-commissaris: „U moet weten dat ik helderzind ben. Ik werd na de eerste nacht wakker en kreeg een visioen. Ik zag Wil Janssen naakt in een soort washok. Ik kreeg er gevoelens bij van hier klopt iets niet. Ik zag Mariëlle bij hem staan. Ik wist toen in één keer dat dit de oorzaak was van haar psychische klachten.”

De spiritueel heler bracht zijn dochter vervolgens in contact met Anja van Barneveld in Veenendaal, met wie hij een studie hypnotherapie in Utrecht had gevolgd en sindsdien bevriend was geraakt. Anja (58), die op dat moment nota bene nog examen moest afleggen van haar driejarige opleiding, bood spontaan hulp aan. Er volgden twee sessies, waarbij Mariëlle onder hypnose werd gebracht.

Mr. Chris Veraart en zijn kantoorgenoot mr. Rob Wortelboer, die aanwezig waren bij het getuigenverhoor van Anja bij de rechter-commissaris, luisterden met stijgende verbazing naar haar uitspraken. Zij verklaarde onder meer het volgende: „Ik heb Mariëlle in een wat makkelijk zittende stoel gezet en ik heb haar het verhaal van haar droom laten vertellen. Het was een droom, die speelde op een witte plaats. Er zijn allerleest ook allerlei vrolijke kleuren, die later groeien naar zwarte strepen. Dan hoort zij mannengelach en is de droom over. Terwijl ze onder hypnose is, vraag ik haar wat deze witte ruimte nou is. Mariëlle zei dat ze ineens in het zwembad van oom Wil was. Ze zegt dat alles daar wit is en dat haar

oom daar badmeester is of iets dergelijks. Ik moest vervolgens ook weten waar nou die zwarte strepen vandaan kwamen. Het bleek om een badhokje te gaan. Oom Wil was daar ook. Ze voelde zich paniekerig. Hij deed raar. Zij vertelde dat hij haar hielp met het uittrekken van haar badkleding. Hij ging vervolgens half boven op haar liggen."

Over de tweede sessie vertelde Anja, die zich net als Mariëlle's vader paranormaal begaafd vindt: "Vervolgens heb ik haar weer teruggebracht naar het zwembad. Ik heb tegen haar gezegd de situatie weer in te gaan als zesjarig

Dubieuze rol 'helderziende' vader en psychotherapeute

meisje, na sluitingstijd in het hokje met oom Wil. Ik moest haar weer in de emotie van dat moment brengen." Mr. Chris Veraart schampert: "In deze zweverige sfeer werd de basis gelegd voor de zware aanklacht. Nachtmerries van een meisje met psychische problemen. Een visioen van haar gescheiden vader, twee sessies onder hypnose met een psychotherapeute, die op dat moment haar examen nog niet eens heeft afgelegd. Zo werden na elf jaar de herinneringen aan een brute verkrachting hervonden. Het is allemaal te gek voor woorden. De getuigenverhoren van de vader en de therapeute vonden bijna drie jaar na de aangifte plaats. Als dat meteen was gebeurd, was de verklaring van het meisje meteen onderuit gehaald."

Mr. Veraart kreeg steun voor zijn opvattingen van de internationaal gerespecteerde professor dr. W.A. Wagenaar, hoogleraar psychologische functieleer, die als deskundige zelfs nog werd gehoord in het opzienbarende proces tegen de vermeende kampbeul Demjanjuk in Israël. In een rapport over de zaak Janssen aan justitie sluit hij niet uit, dat 'Mariëlle's herinneringen aan seksueel misbruik zijn geconstrueerd onder invloed van suggestie'. Zijn slotconclusie is vernietigend voor het politie- en justitieonderzoek: "Samenvattend meen ik dat er in dit geval sprake is van hervonden herinneringen, terwijl er geen enkel ander direct of indirect bewijs van seksueel misbruik voorhanden is. De grote voorzichtigheid die dan moet worden betracht blijkt niet uit het dossier, waarin vrijwel alle relevante vragen over de herkomst van deze herinneringen ononderzocht zijn gebleven."

"Schokkend en ontluisterend", kenschetst Janssens raadsman Veraart de hele rechtsgang in deze affaire. Hij zegt: "Het lijkt wel of men mijn cliënt willens en wetens voor de rechter wilde slepen om hem te veroordelen. Het bewuste badhokje, waarover Mariëlle sprak, was zo klein, dat het al technisch uitgesloten was dat een grote vent de seksuele handelingen zoals ze die omschreef, daar ooit had kunnen uitvoeren. De bewijsvoering was gebaseerd op drijfzand, maar toch duurde het drie jaar voordat justitie de zaak seponerde. Officieel

luit de motivatie: 'Wegens onvoldoende wettig en overtuigend bewijs'. In vakjargon: code 02. Maar er is helemaal geen bewijs en Janssen verdient code 01: 'Ten onrechte als verdachte aangemerkt.' Onschuldig dus. Nu kunnen Mariëlle en haar geestverwanten nog overal rondbazuinen: 'Hij heeft het WEL gedaan, maar ze konden het juridisch niet hard maken'. Zo dreigt mijn cliënt deze vernedering zijn hele leven met zich te moeten meedragen."

Veraart heeft al bij de hoofd-officier volledige rehabilitatie geëist, maar nul op rekest gekregen. Hij laat het er niet bij zitten. "Ik ga bezwaar aantekenen bij het college van procureurs-generaal en desnoeds vecht ik door tot de Tweede Kamer", zegt hij. Zelfs overweegt hij Mariëlle, haar vader en de therapeute aan te klagen om zo de precieze toedracht rond de omstreden aangifte boven water te krijgen.

De raadsman dringt bovendien aan op maatregelen tegen allerlei therapeuten in het schemergebied van de psychoanalyse, die hun invloed aanwenden in zedenzaken. "Ik heb in mijn lange praktijk ervaren dat zij vaak een uiterst dubieuze rol spelen in deze delicate kwesties. In veel gevallen zijn het charlatans die zich een soort autoriteit aanmeten waaraan politie en justitie teveel waarde hechten. Dat is zoals in de zaak Janssen levensgevaarlijk. Elke burger kan er van de ene op de andere dag de dupe van worden en er enorme psychische schade door lijden. Als iemand baat vindt bij zo'n therapeut, oké, maar hun rol in strafprocedures moet tot het uiterste worden beperkt. Bij elke politiemans of justitieambtenaar moet onmiddellijk het licht op rood gaan, als deze pseudo-wetenschappers hun wijsheden komen verkondigen."

Zondebok

Na een lijdensweg van ruim drie jaar probeert Wil Janssen, behalve vader ook opa van vier kleinkinderen tussen de 2 en 7, de draad van het leven weer op te pakken. "We zijn door deze hele affaire een groot deel van onze familie, waarmee we eerst een hele hechte en vriendschappelijke band hadden, kwijtgeraakt. Dat is heel erg, vooral voor mijn vrouw. Wat Mariëlle met haar aanklacht heeft beïjeld, is me tot de dag van vandaag nog steeds een raadsel. Ik vermoed dat ze een zondebok nodig had als leidende voor haar eigen problemen. Een andere verklaring heb ik niet. Maar gelukkig zijn Cisca en mijn kinderen onvoorwaardelijk achter mij blijven staan. Was dat niet gebeurd, dan was ik er finaal onderdoor gegaan."

In het televisieprogramma B&W van Sonja Barend en Paul Witteman, die onlangs ook aandacht besteedden aan deze trieste affaire, gaf Cisca — vol in beeld — met een ontwapende moed haar visie op de zaak: "Als ze tegen me hadden gezegd: 'Uw man is vreemd gegaan', had ik misschien nog getwijfeld. Maar verkrachting van een kind van zes? Mijn man? Onbestaanbaar."

Hof: 36 getuigen in Puttense moordzaak

Puttense moordzaak blijft bizar juridisch steekspel

LEEUWARDEN Het gerechtshof in Leeuwarden roept 36 getuigen en getuige-deskundigen op voor het nieuwe proces in de Puttense moordzaak. Daarnaast gaan de drie rechters in januari zelf in Putten kijken onder welke omstandigheden de 23-jarige stewardess Christel Ambrosius op 9 januari 1994 om het leven is gebracht. Daarmee zijn alle verzoeken ingewilligd die de raadsman van de twee verdachten, G. Knoops, had ingediend. Het hof heeft dat gistermiddag op de eerste dag van het nieuwe proces in de zeldzaam geval. Oud advocaat-ge-neraal bij de Hoge Raad J. Leijten kent slechts één precedent, de moord op een spoorwegambtenaar in Giessen-Nieuwkerk in 1923. "Daarvoor zijn twee mannen veroordeeld. Later bleek dat de rechercheur uit eerzucht mensen had bedreigd om verklaringen te krijgen."

Dát de twee van Putten worden vrijgesproken, staat voor Leijten als een paal boven water. "Het verbaast me dat het hof acht dagen uittrekt. Volgens mij kan het in één dag afgehandeld worden." Als het inderdaad zover komt, kan de justitie een pittige schadeclaim tegen Knoops, Wilco en Herman hebben bijna zeven jaar vastgezeten. "Dat loopt in de miljoenen. Maar het echte leed dat deze jongens is aangedaan, kan door geen enkel bedrag worden vergoed."

Het meest wrange is, dat de echeloon, zegt Blaauw, die aan de zaak een boek heeft gewijd. Want wie heeft Christel Ambrosius echt vermoord? Het laatste hoofdstuk moet nog worden geschreven."

De zitting maandag in Leeuwarden is een 'regicitzing' om te bepalen welke getuigen worden opgeroepen, en of er nog onderzoek moet worden gedaan. Voor de behandeling heeft het hof acht dagen in februari uitgetrokken. De Puttense moordzaak is een zeldzaam geval. Oud advocaat-ge-neraal bij de Hoge Raad J. Leijten kent slechts één precedent, de moord op een spoorwegambtenaar in Giessen-Nieuwkerk in 1923. "Daarvoor zijn twee mannen veroordeeld. Later bleek dat de rechercheur uit eerzucht mensen had bedreigd om verklaringen te krijgen."

Op verzoek van advocaat Knoops heeft strafrechtpsycholoog P. van Koppen de verdere analyseerd. Met de gehanteerde methoden hadden ze zelfs de moord op Bonifatus nog bekend, was zijn conclusie. Overigens hebben Wilco, Herman en de schoonvader hun verklaringen later ingetrokken.

Opmerkelijk is dat de politie ook niet zeker was van haar zaak, zegt Knoops. "In 1997 werd het sperma van de Puttense moordrechtters zo veel ontlastend materiaal verzameld dat de politie erachter kwam dat de zaak twijfelis leefden. De vraag is hoe het zover kon komen. Blaauw denkt dat de politieverbind was door de bekende nissen. Er rammet van alles aan het onderzoek. 'Wat me het meest heeft verbaasd, is dat niemand aan de noodrem heeft getrokken en gezegd: we zitten op een dwaalspoor.'"

Volgens de Amsterdamse hoogleraar strafrecht T. Schalken tref de politie blaam, maar ook het Openbaar Ministerie. "Niemand heeft afstand genomen om met een kritische blik naar de zaak te kijken." De opeenvolgende rechters - inmiddels hebben zich er vijftien over de zaak gebogen - valt minder te verwijten, meent Schalken.

"Rechters doen zelf geen feitenonderzoek. Zij controleren vooral of het onderzoek goed is gedaan. Het heeft me wel verbaasd dat de rechters zo veel ontlastend materiaal verzameld dat de politie erachter kwam dat de zaak twijfelis leefden. De vraag is hoe het zover kon komen. Blaauw denkt dat de politieverbind was door de bekende nissen. Er rammet van alles aan het onderzoek. 'Wat me het meest heeft verbaasd, is dat niemand aan de noodrem heeft getrokken en gezegd: we zitten op een dwaalspoor.'"

een andere moordzaak. Dat geeft aan dat ook de politie niet overtuigd was. Een politiemans uit Putten heeft later voor de camera's bevestigd dat ook bij de politie twijfels leefden. De vraag is hoe het zover kon komen. Blaauw denkt dat de politieverbind was door de bekende nissen. Er rammet van alles aan het onderzoek. 'Wat me het meest heeft verbaasd, is dat niemand aan de noodrem heeft getrokken en gezegd: we zitten op een dwaalspoor.'"

Volgens de Amsterdamse hoogleraar strafrecht T. Schalken tref de politie blaam, maar ook het Openbaar Ministerie. "Niemand heeft afstand genomen om met een kritische blik naar de zaak te kijken." De opeenvolgende rechters - inmiddels hebben zich er vijftien over de zaak gebogen - valt minder te verwijten, meent Schalken.

Opmerkelijk is dat de politie ook niet zeker was van haar zaak, zegt Knoops. "In 1997 werd het sperma van de Puttense moordrechtters zo veel ontlastend materiaal verzameld dat de politie erachter kwam dat de zaak twijfelis leefden. De vraag is hoe het zover kon komen. Blaauw denkt dat de politieverbind was door de bekende nissen. Er rammet van alles aan het onderzoek. 'Wat me het meest heeft verbaasd, is dat niemand aan de noodrem heeft getrokken en gezegd: we zitten op een dwaalspoor.'"

Op verzoek van advocaat Knoops heeft strafrechtpsycholoog P. van Koppen de verdere analyseerd. Met de gehanteerde methoden hadden ze zelfs de moord op Bonifatus nog bekend, was zijn conclusie. Overigens hebben Wilco, Herman en de schoonvader hun verklaringen later ingetrokken.

Opmerkelijk is dat de politie ook niet zeker was van haar zaak, zegt Knoops. "In 1997 werd het sperma van de Puttense moordrechtters zo veel ontlastend materiaal verzameld dat de politie erachter kwam dat de zaak twijfelis leefden. De vraag is hoe het zover kon komen. Blaauw denkt dat de politieverbind was door de bekende nissen. Er rammet van alles aan het onderzoek. 'Wat me het meest heeft verbaasd, is dat niemand aan de noodrem heeft getrokken en gezegd: we zitten op een dwaalspoor.'"

Opmerkelijk is dat de politie ook niet zeker was van haar zaak, zegt Knoops. "In 1997 werd het sperma van de Puttense moordrechtters zo veel ontlastend materiaal verzameld dat de politie erachter kwam dat de zaak twijfelis leefden. De vraag is hoe het zover kon komen. Blaauw denkt dat de politieverbind was door de bekende nissen. Er rammet van alles aan het onderzoek. 'Wat me het meest heeft verbaasd, is dat niemand aan de noodrem heeft getrokken en gezegd: we zitten op een dwaalspoor.'"

Opmerkelijk is dat de politie ook niet zeker was van haar zaak, zegt Knoops. "In 1997 werd het sperma van de Puttense moordrechtters zo veel ontlastend materiaal verzameld dat de politie erachter kwam dat de zaak twijfelis leefden. De vraag is hoe het zover kon komen. Blaauw denkt dat de politieverbind was door de bekende nissen. Er rammet van alles aan het onderzoek. 'Wat me het meest heeft verbaasd, is dat niemand aan de noodrem heeft getrokken en gezegd: we zitten op een dwaalspoor.'"

Opmerkelijk is dat de politie ook niet zeker was van haar zaak, zegt Knoops. "In 1997 werd het sperma van de Puttense moordrechtters zo veel ontlastend materiaal verzameld dat de politie erachter kwam dat de zaak twijfelis leefden. De vraag is hoe het zover kon komen. Blaauw denkt dat de politieverbind was door de bekende nissen. Er rammet van alles aan het onderzoek. 'Wat me het meest heeft verbaasd, is dat niemand aan de noodrem heeft getrokken en gezegd: we zitten op een dwaalspoor.'"

DNA-onderzoek 'Putten' uitgebreid

LEEUWARDEN 25 JAN. Het openbaar ministerie in Leeuwarden heeft verschillende Europese landen gevraagd DNA-onderzoek te verrichten om de Puttense moordzaak, de moord in 1994 op Christel Ambrosius, op te lossen. Tot nu toe werd alleen gezocht in de databank van het Nederlands Forensisch Instituut en werden de sporen vergeleken met het DNA van de Franse serie-moordenaar Guy George. (ANP)

LEEUWARDEN Het openbaar ministerie in Leeuwarden heeft verschillende Europese landen gevraagd DNA-onderzoek te verrichten om de Puttense moordzaak, de moord in 1994 op Christel Ambrosius, op te lossen. Tot nu toe werd alleen gezocht in de databank van het Nederlands Forensisch Instituut en werden de sporen vergeleken met het DNA van de Franse serie-moordenaar Guy George. (ANP)

LEEUWARDEN Het openbaar ministerie in Leeuwarden heeft verschillende Europese landen gevraagd DNA-onderzoek te verrichten om de Puttense moordzaak, de moord in 1994 op Christel Ambrosius, op te lossen. Tot nu toe werd alleen gezocht in de databank van het Nederlands Forensisch Instituut en werden de sporen vergeleken met het DNA van de Franse serie-moordenaar Guy George. (ANP)

LEEUWARDEN Het openbaar ministerie in Leeuwarden heeft verschillende Europese landen gevraagd DNA-onderzoek te verrichten om de Puttense moordzaak, de moord in 1994 op Christel Ambrosius, op te lossen. Tot nu toe werd alleen gezocht in de databank van het Nederlands Forensisch Instituut en werden de sporen vergeleken met het DNA van de Franse serie-moordenaar Guy George. (ANP)

LEEUWARDEN Het openbaar ministerie in Leeuwarden heeft verschillende Europese landen gevraagd DNA-onderzoek te verrichten om de Puttense moordzaak, de moord in 1994 op Christel Ambrosius, op te lossen. Tot nu toe werd alleen gezocht in de databank van het Nederlands Forensisch Instituut en werden de sporen vergeleken met het DNA van de Franse serie-moordenaar Guy George. (ANP)

LEEUWARDEN Het openbaar ministerie in Leeuwarden heeft verschillende Europese landen gevraagd DNA-onderzoek te verrichten om de Puttense moordzaak, de moord in 1994 op Christel Ambrosius, op te lossen. Tot nu toe werd alleen gezocht in de databank van het Nederlands Forensisch Instituut en werden de sporen vergeleken met het DNA van de Franse serie-moordenaar Guy George. (ANP)

LEEUWARDEN Het openbaar ministerie in Leeuwarden heeft verschillende Europese landen gevraagd DNA-onderzoek te verrichten om de Puttense moordzaak, de moord in 1994 op Christel Ambrosius, op te lossen. Tot nu toe werd alleen gezocht in de databank van het Nederlands Forensisch Instituut en werden de sporen vergeleken met het DNA van de Franse serie-moordenaar Guy George. (ANP)

LEEUWARDEN Het openbaar ministerie in Leeuwarden heeft verschillende Europese landen gevraagd DNA-onderzoek te verrichten om de Puttense moordzaak, de moord in 1994 op Christel Ambrosius, op te lossen. Tot nu toe werd alleen gezocht in de databank van het Nederlands Forensisch Instituut en werden de sporen vergeleken met het DNA van de Franse serie-moordenaar Guy George. (ANP)

LEEUWARDEN Het openbaar ministerie in Leeuwarden heeft verschillende Europese landen gevraagd DNA-onderzoek te verrichten om de Puttense moordzaak, de moord in 1994 op Christel Ambrosius, op te lossen. Tot nu toe werd alleen gezocht in de databank van het Nederlands Forensisch Instituut en werden de sporen vergeleken met het DNA van de Franse serie-moordenaar Guy George. (ANP)

LEEUWARDEN Het openbaar ministerie in Leeuwarden heeft verschillende Europese landen gevraagd DNA-onderzoek te verrichten om de Puttense moordzaak, de moord in 1994 op Christel Ambrosius, op te lossen. Tot nu toe werd alleen gezocht in de databank van het Nederlands Forensisch Instituut en werden de sporen vergeleken met het DNA van de Franse serie-moordenaar Guy George. (ANP)

LEEUWARDEN Het openbaar ministerie in Leeuwarden heeft verschillende Europese landen gevraagd DNA-onderzoek te verrichten om de Puttense moordzaak, de moord in 1994 op Christel Ambrosius, op te lossen. Tot nu toe werd alleen gezocht in de databank van het Nederlands Forensisch Instituut en werden de sporen vergeleken met het DNA van de Franse serie-moordenaar Guy George. (ANP)

LEEUWARDEN Het openbaar ministerie in Leeuwarden heeft verschillende Europese landen gevraagd DNA-onderzoek te verrichten om de Puttense moordzaak, de moord in 1994 op Christel Ambrosius, op te lossen. Tot nu toe werd alleen gezocht in de databank van het Nederlands Forensisch Instituut en werden de sporen vergeleken met het DNA van de Franse serie-moordenaar Guy George. (ANP)

LEEUWARDEN Het openbaar ministerie in Leeuwarden heeft verschillende Europese landen gevraagd DNA-onderzoek te verrichten om de Puttense moordzaak, de moord in 1994 op Christel Ambrosius, op te lossen. Tot nu toe werd alleen gezocht in de databank van het Nederlands Forensisch Instituut en werden de sporen vergeleken met het DNA van de Franse serie-moordenaar Guy George. (ANP)

LEEUWARDEN Het openbaar ministerie in Leeuwarden heeft verschillende Europese landen gevraagd DNA-onderzoek te verrichten om de Puttense moordzaak, de moord in 1994 op Christel Ambrosius, op te lossen. Tot nu toe werd alleen gezocht in de databank van het Nederlands Forensisch Instituut en werden de sporen vergeleken met het DNA van de Franse serie-moordenaar Guy George. (ANP)

LEEUWARDEN Het openbaar ministerie in Leeuwarden heeft verschillende Europese landen gevraagd DNA-onderzoek te verrichten om de Puttense moordzaak, de moord in 1994 op Christel Ambrosius, op te lossen. Tot nu toe werd alleen gezocht in de databank van het Nederlands Forensisch Instituut en werden de sporen vergeleken met het DNA van de Franse serie-moordenaar Guy George. (ANP)

LEEUWARDEN Het openbaar ministerie in Leeuwarden heeft verschillende Europese landen gevraagd DNA-onderzoek te verrichten om de Puttense moordzaak, de moord in 1994 op Christel Ambrosius, op te lossen. Tot nu toe werd alleen gezocht in de databank van het Nederlands Forensisch Instituut en werden de sporen vergeleken met het DNA van de Franse serie-moordenaar Guy George. (ANP)

LEEUWARDEN Het openbaar ministerie in Leeuwarden heeft verschillende Europese landen gevraagd DNA-onderzoek te verrichten om de Puttense moordzaak, de moord in 1994 op Christel Ambrosius, op te lossen. Tot nu toe werd alleen gezocht in de databank van het Nederlands Forensisch Instituut en werden de sporen vergeleken met het DNA van de Franse serie-moordenaar Guy George. (ANP)

LEEUWARDEN Het openbaar ministerie in Leeuwarden heeft verschillende Europese landen gevraagd DNA-onderzoek te verrichten om de Puttense moordzaak, de moord in 1994 op Christel Ambrosius, op te lossen. Tot nu toe werd alleen gezocht in de databank van het Nederlands Forensisch Instituut en werden de sporen vergeleken met het DNA van de Franse serie-moordenaar Guy George. (ANP)

LEEUWARDEN Het openbaar ministerie in Leeuwarden heeft verschillende Europese landen gevraagd DNA-onderzoek te verrichten om de Puttense moordzaak, de moord in 1994 op Christel Ambrosius, op te lossen. Tot nu toe werd alleen gezocht in de databank van het Nederlands Forensisch Instituut en werden de sporen vergeleken met het DNA van de Franse serie-moordenaar Guy George. (ANP)

LEEUWARDEN Het openbaar ministerie in Leeuwarden heeft verschillende Europese landen gevraagd DNA-onderzoek te verrichten om de Puttense moordzaak, de moord in 1994 op Christel Ambrosius, op te lossen. Tot nu toe werd alleen gezocht in de databank van het Nederlands Forensisch Instituut en werden de sporen vergeleken met het DNA van de Franse serie-moordenaar Guy George. (ANP)

LEEUWARDEN Het openbaar ministerie in Leeuwarden heeft verschillende Europese landen gevraagd DNA-onderzoek te verrichten om de Puttense moordzaak, de moord in 1994 op Christel Ambrosius, op te lossen. Tot nu toe werd alleen gezocht in de databank van het Nederlands Forensisch Instituut en werden de sporen vergeleken met het DNA van de Franse serie-moordenaar Guy George. (ANP)

LEEUWARDEN Het openbaar ministerie in Leeuwarden heeft verschillende Europese landen gevraagd DNA-onderzoek te verrichten om de Puttense moordzaak, de moord in 1994 op Christel Ambrosius, op te lossen. Tot nu toe werd alleen gezocht in de databank van het Nederlands Forensisch Instituut en werden de sporen vergeleken met het DNA van de Franse serie-moordenaar Guy George. (ANP)

LEEUWARDEN Het openbaar ministerie in Leeuwarden heeft verschillende Europese landen gevraagd DNA-onderzoek te verrichten om de Puttense moordzaak, de moord in 1994 op Christel Ambrosius, op te lossen. Tot nu toe werd alleen gezocht in de databank van het Nederlands Forensisch Instituut en werden de sporen vergeleken met het DNA van de Franse serie-moordenaar Guy George. (ANP)

Chronologie Puttense moordzaak

9 januari: Christel Ambrosius verkracht en vermoord

19 januari: Uitzending Opsporing Verzoekt leidt tot tips over vierial

8 februari: Vier verdachten verhoord

21 maart: Sperma bij Ambrosius blijkt niet van verdachten

26 met: Professor Eskes oppert 'verslepingstheorie'

9 januari: Herman D. en Wilco V. Hoger beroep: 10 jaar cel

16 september: Verzoek om cassatie verworpen door Hoge Raad

3 oktober: Hoge Raad wijst zaak voor heropening terug naar hof Leeuwarden

25 juni: Eskes herroept 'verslepingstheorie'. Hoge Raad wijst zaak voor heropening terug naar hof Leeuwarden

10 mei: Boek Blaauw over Puttense moordzaak

10 december: Regiezing hof Leeuwarden. Acht procesdagen in februari voorzien

Journalist Peter R. de Vries en oud-hoofdcommissaris Blaauw maken reeks uitzendingen en publicaties over fouten in onderzoek

Van onze verslaggever Mac van Dinther AMSTERDAM

De Guildford 4, de Birmingham 6, de twee van Putten. Het zou zo maar kunnen dat Nederland wordt opgenomen in het rijtje grootste juridische blunders in de naoorlogse rechtspraak. Met een zaak die de annalen zal ingaan als de zaak van de mysterieuze druppel gemorst sperma. Want als er rechts geschiedenis wordt geschreven, dan is dat te wijten aan een druppel mannelijk zaad van onbekende herkomst.

Maandag wordt voor het hof in Leeuwarden de Puttense moordzaak heropend. Wilco V. en Herman D. staan terecht voor de moord op de 23-jarige Christel Ambrosius in 1994. Het zijn bizarre verdachten, want beiden zijn in 1995 al tien jaar veroordeeld, hebben hun straf uitgezeten en zijn alweer ruim een jaar op vrije voeten. Het verhaal van de twee van Putten begint op 9 januari 1994 als de 23-jarige Christel Ambrosius verkracht en vermoord wordt gevonden in het huisje van haar oom in de bossen bij Putten. Getuigen hebben een Mercedes ge-

Puttense moordzaak heropend

Hof bepaalt vandaag welk onderzoek nodig is in herzieningsproces

GTE 10/12

LEEUWARDEN/ANP - Het gerechtshof in Leeuwarden is vanmorgen begonnen met het herzieningsproces in de roemruchte Puttense moordzaak. Vandaag hield het hof een eerste regiezitting in de al jaren slepende zaak, die draait om de verkrachting van en moord op de 23-jarige Christel Ambrosius in 1994.

Het hof buigt zich over de zaak nadat de Hoge Raad een verzoek tot herziening in juni van dit jaar honoreerde en de zaak

naar Leeuwarden verwees. Dit verzoek was gedaan door advocaat Knoops, raadsman van W. Viets en H. du Bois, de twee mannen die in 1995 tot tien jaar gevangenisstraf veroordeeld wegens de moord en de verkrachting. Eerdere herzieningsverzoeken waren afgewezen. Viets en Du Bois, zwagers van elkaar, hebben na hun arrestatie de misdrijven bekend. In een later stadium beweerden zij dat deze bekentenissen waren afgelegd onder zware druk van de

politie. Sindsdien hebben zij publiekelijk volgehouden onschuldig te zijn. Het politieonderzoek is in de loop der jaren fel bekritiseerd. Belangrijk facet in de geschiedenis van de Puttense moordzaak is de zogeheten sleeptheorie. Op het been van de dode Christel Ambrosius is destijds een spermadruppel gevonden. Volgens een rapportage van prof. T. Eskes moest deze druppel afkomstig zijn van een (onbekend gebleven) man die eerder vrijwillig

seksueel contact met Ambrosius zou hebben gehad. De spermadruppel zou door de verkrachter uit het lichaam van Ambrosius zijn geslept. Dat zou verklaren waarom het DNA-profiel van het sperma niet overeenkwam met dat van Viets en Du Bois. Eskes kwam later terug op zijn theorie, omdat hij zich destijds had moeten baseren op zeer beperkt dossiermateriaal. Volgens de Hoge Raad zou het gerechtshof in Arnhem, dat Viets en Du Bois veroordeelde, de beide

zwagers met het herziene oordeel van Eskes hebben vrijgesproken. Vandaag bepaalt het hof welk onderzoek verder nodig is in het herzieningsproces. De inhoudelijke behandeling vindt op een nader te bepalen datum plaats. Het is niet uitgesloten dat het college besluit tot een reconstructie van de mysterieuze zaak.

Van onze verslaggever
Mac van Dinther

PUTTEN/ERMELO

Een wit huisje aan de rand van het dorp, een stukje in het bos. Rood pannendak, groenwitte luiken. Boven de voordeur hangt een herentengewe. In dit huisje in het Gelderse Putten werd op 9 januari 1994, woensdag exact acht jaar geleden, Christel Ambrosius verkracht en vermoord. De dag van het lugubere jubileum werd door het gerechtshof Leeuwarden aangegrepen om een kijkje te nemen op de plaats delict.

Een van de meest bizarre rechtszaken uit de Nederlandse geschiedenis werd woensdag op een even bizarre manier voortgezet. Wilco V. en Herman D. werden in 1995 veroordeeld tot tien jaar cel wegens de moord op op de 23-jarige stewardess. Zij hebben hun straf uitgezeten. Maar misschien wel ten onrechte, aldus de Hoge Raad.

die vorig jaar besloot dat de zaak heropend moet worden.

Dat gebeurt door het hof in Leeuwarden dat geen middel onbeproefd wil laten om voor eens en altijd antwoord te krijgen op de vraag of de 'twee van Putten' wel of niet ten onrechte zijn veroordeeld.

Het hof in Leeuwarden heeft met opzet 9 januari uitgekozen in de hoop dat de omstandigheden hetzelfde zouden zijn als acht jaar geleden.

Dat zijn ze, zegt een journalist van het *Reformatisch Dagblad* tevens inwoner van Putten. Het was toen ook koud, beaamt misdaadverslaggever Peter R. de Vries, die zich al jaren inzet om de onschuld van Wilco en Herman te bewijzen. 'Alleen lag er geen sneeuw.'

9 Januari 1994 was een zondag. In Hamar, Noorwegen, werd geschaatst om het Europees Kampioenschap. Rintie Ritsma won.

Rond dezelfde tijd, om kwart voor zes 's avonds, vond de oma van Christel haar kleindochter in de woonkamer. Doodgestoken.

Acht jaar nadien lopen raadsheren, de advocaat-generaal, de advocaat van de verdachten met in hun kielzog een stoet medewerkers het bospad op, nauwlettend gadeslagend door een batterij fo-

Hof onderzoekt plaats delict Puttense moord

tografen en tv-camera's achter dranghekken. Voorop gaat de voorzitter van de strafkamer W. Vellinga, die zijn toga met witte bef heeft vervuild voor een kek blauw ski-jack.

De twee verdachten zijn in het justitiebusje achtergebleven. Het huisje waarin Christel is ver-

moord, en dat toentertijd van haar oma was, wordt nu bewoond door haar moeder. Het hof vindt een confrontatie tussen de moeder en de twee verdachten niet kies.

De veroordeling van de twee van Putten rust in zijn geheel op bekentenissen van de verdachten en verklaringen van twee getuigen, de schoonvader van Wilco en Herman en een zwakbegaafde huisvriend, die door het raam zouden hebben toegekeken. De schoonvader heeft dat later overigens herroepen.

De raadsheren proberen de gangen van de vier te volgen om zich een beeld te vormen of de verklaringen stroken met de werkelijkheid. Ze lopen het pad op naar het huis, dat door struiken wordt afgeschermd, maar ook dicht bij het bospad ligt. Dat roept de vraag op hoe het kan dat geen enkele wandelaar destijds iets heeft gezien.

De rechters kijken door de ramen, nemen poolshoogte in het

bos en lopen het bospad een eind af om de situatie van een afstandje te bezien. Na een uurtje blaast Vellinga de aftocht.

Even later heropent hij, nu wel in toga, de zitting in congrescentrum de Heerlicheid van Ermelo dat vandaag behalve de franchise-managers van Albert Heijn ook de Puttense moordzaak welkom heet. Het hof heeft gezien waarvoor het is gekomen, zegt Vellinga. 'Alleen lag er acht jaar geleden geen sneeuw. Dat vertroebelt de situatie wel.' Volgens advocaat G. Knoops is eens te meer duidelijk geworden dat de getuigen nooit hebben kunnen zien wat ze zeggen gezien te hebben.

Op 11 februari wordt de rechtszaak in Leeuwarden voortgezet met het horen van getuigen. De Vries is vol vertrouwen. Hij verwijst na de onlangs jaren na dato opgehelderde Zaanse paskamer-moord. 'Ik weet zeker dat deze zaak ooit ook wordt opgelost.'

Vergelijking DNA Puttense zaak met databank justitie

Door onze correspondent **MVC**
LEEUWARDEN, 11 DEC. Het DNA uit een spermaspoor, dat is aangetroffen op het lichaam van de in 1994 in Putten vermoorde Christel Ambrosius, wordt vergeleken met al het opgeslagen DNA in de databank van het Nederlands Forensisch Instituut in Rijswijk en met het DNA van de Franse seriemoordenaar Guy George.

Dit heeft het gerechtshof van Leeuwarden gisteren besloten in de heropende Puttense moordzaak. Op 9 januari 1994 werd de 23-jarige Ambrosius in het huis van haar grootmoeder in het bos in Putten verkracht en vermoord. Twee verdachten, Wilco Viets en Herman du Bois, werden hiervoor in 1995 door het gerechtshof van Arnhem veroordeeld tot tien jaar cel. Ze kwamen vorig jaar vrij. De Hoge Raad verwees de zaak terug naar het hof, nadat twijfels waren gerezen aan hun schuld.

Volgens hun advocaat G.J. Knoops bezweken de veroordeelden, die aanvankelijk een bekentenis aflegden, onder de druk van de tientallen politieverhoren.

Het Leeuwarder hof stemde tevens in met een verzoek van de verdediging tot het houden van een schouw, een vorm van reconstructie, in het bos in Putten met de veroordeelden. De inhoudelijke behandeling van de zaak be-

gint op 11 februari. In totaal zullen 36 getuigen en deskundigen worden gehoord, onder wie de Amerikaanse dr. H. Lee, die als een autoriteit geldt op het gebied van zedenzaken.

In de Puttense moordzaak stoeide het bewijs op de bekentenis van de twee verdachten plus een later weer ingetrokken getuigenverklaring van de Nijmeegse gynaecoloog T. Eskes. DNA-onderzoek wees uit dat de spermasporen op het lichaam van het slachtoffer niet afkomstig waren van de verdachten. Volgens Eskes was het mogelijk dat zij kort voor haar dood seks had gehad met een man. Door een verkrachting daarna zou diens sperma naar buiten zijn 'geslept.' Volgens Lee, die schriftelijke verklaringen aflegde, is zoiets niet mogelijk.

Uitgangspunt van de verdediging is dat Viets noch Du Bois op de bewuste januarimiddag in het bos waren. Verder zal al het politieonderzoek van na 1995 worden ingebracht in de rechtszaak en wordt DNA-onderzoek gedaan naar een kindertandje, dat op het been van Ambrosius is aangetroffen.

Het hof laat bovendien, op verzoek van de verdediging, een verbalisant getuigen over het wissen van de videobanden van de verhoeren van de twee verdachten.

Beklaagden zijn de 30-jarige J.W. Viets en de 41-jarige H. du Bois. In 1995 werden zij tot tien jaar cel veroordeeld wegens de verkrachting van en de moord op de stewardess Christel Ambrosius.

Het proces moet uitwijzen of de moordzaak één van de grootste dwalingen uit de Nederlandse justitiële geschiedenis is. (ANP)

'Claim van miljoenen in Puttense moordzaak'

Van onze verslaggever
AMSTERDAM

Justitie kan waarschijnlijk een miljoenenclaim tegemoet zien van de twee veroordeelden in de Puttense moordzaak. Volgens oud-advocaat-generaal bij de Hoge Raad J. Leijten is het zo goed als zeker dat de twee, hun zaak wordt maandag voor het hof in Leeuwarden heropend, alsnog worden vrijgesproken. Als dat gebeurt, hebben de twee zes jaar en acht maanden onschuldig vastgezeten.

De Hoge Raad besloot in juni dat de moordzaak heropend moet worden. Volgens Leijten, die vijftien jaar advocaat-generaal was, doet de raad dat alleen als daarop zeer waarschijnlijk vrijspraak volgt. 'Ik heb in mijn loopbaan maar een of twee keer meegeemaakt dat na een herziening een veroordeling werd uitgesproken.'

Wilco V. en Herman D. werden in 1995 tot tien jaar cel veroordeeld wegens de moord op Christel Ambrosius in 1994. De Hoge Raad besloot tot heropening toen een belangrijke getuige-deskundige zijn eerdere verklaring introk.

Advocaat G. Knoops rekent ook op vrijspraak. 'De uitspraak van de Hoge Raad is een vingervijzing.' Veroordeelden die onterecht hebben vastgezeten, hebben recht op een schadevergoeding. Volgens Knoops loopt dat in dit geval in de miljoenen.

Als het zover komt, schrijft de Puttense moordzaak geschiedenis. Leijten kan zich maar één ander geval herinneren waarin veroordeelden in een moordzaak in tweede instantie zijn vrijgesproken. Dat was in 1925.

Hof roept 36 getuigen op in Puttense moordzaak

LEEUWARDEN-PUTTEN/GPD - De heropening van de Puttense moordzaak voor het gerechtshof Leeuwarden wordt in februari een megaproces waarbij minstens zesendertig getuigen en deskundigen zullen worden gehoord. Op 9 januari, exact zeven jaar na de moord op de stewardess Christel Ambrosius, gaan de raadsheren om drie uur 's middags zelf poolshoogte nemen op de plaats van het misdrijf in het boshuis in Putten. Dat besloot het gerechtshof in Leeuwarden gisteren op de zitting over de inhoudelijke behandeling van de zaak. Op 11 februari gaat het herzieningsproces van start tegen de zwagers Wilco Viets (30) en Herman du Bois (41) die eind 1995 tot tien jaar celstraf werden veroordeeld wegens de moord op en verkrachting van de stewardess. Het hof wil dat justitie het op het slachtoffer gevonden DNA-spermaspoor laat vergelijken met dat van de Franse seriemoordenaar Guy Georges. Hij zou in 1994 in Nederland zijn geweest. Het DNA-spoor wordt op verzoek van het gerechtshof ook vergeleken met profielen uit de landelijke DNA-databank. In opdracht van het hof wordt voorts al het sporen materiaal van de Puttense moordzaak geïventariseerd. Daarnaast verlangt het hof inzicht in alle mogelijke opsporingsactiviteiten die politie en justitie na de ver-

oordeling van de twee nog hebben verricht.

Als getuigen en deskundigen worden onder andere zo'n elf rechercheurs opgeroepen die destijds het onderzoek deden en beide mannen verhoorden. Strafrechtspsycholoog Peter van Koppen en oud-politieliecommissaris Jan Blaauw moeten als deskundigen licht werpen op de verhoormethoden waaraan beiden werden onderworpen. De zwagers zeggen dat de politie hen onder grote druk bekentenissen heeft afgedwongen.

De Nijmeegse gynaecoloog Eskes is als getuige van belang omdat zijn gewijzigde oordeel voor de Hoge Raad aanleiding was de zaak te heropenen. Eskes legde destijds als deskundige een verklaring af die de veroordelingen van de twee mogelijk maakte. Hij achtte destijds de zogeheten 'sleeptheorie' van justitie mogelijk. De op het slachtoffer gevonden spermadruppel was niet van beide verdachten, maar justitie hing de theorie aan dat het dan afkomstig moest zijn van eerder vrijwillig seksueel contact en door de verkrachters naar buiten zou zijn geslept. Sinds hij het volledige dossier heeft gezien, houdt Eskes die 'versleping' voor onmogelijk.

De twee Puttense zwagers zijn na celstraffen van ruim zesenehalf jaar sinds eind vorig jaar vrij.

Eis van reconstructie Puttense moordzaak

LEEUWARDEN Advocaat G. Knoops heeft gisteren voor het gerechtshof in Leeuwarden gevraagd een reconstructie te houden van de Puttense moordzaak.

Het hof in Leeuwarden begon gisteren met het herzieningsproces in de geruchtmakende zaak.

DNA-onderzoek Puttense moord uitgebreid

ANP
LEEUWARDEN
Het Openbaar Ministerie (OM) in Leeuwarden heeft meerdere Europese landen gevraagd DNA-onderzoek te verrichten in het kader van de Puttense moordzaak. Onderzocht wordt of de DNA-sporren op het lichaam van de in 1994 vermoorde Christel Ambrosius uit Putten overeenkomen met DNA-profielen die zijn opgeslagen in de databanken.
Hiermee gaat het OM verder dan de opdracht die het van het gerechtshof in Leeuwarden kreeg opgelegd, aldus persadvocaat-generaal R. van der Velde. Tot nu toe werd alleen gezocht in de databank van het Nederlands Forensisch Instituut in Rijswijk en werden de sporen vergeleken met het DNA van de Franse seriemoordenaar Guy George. Die werd vorig jaar in zijn land veroordeeld voor de moord op zeven vrouwen. In 1994 zou hij een aantal malen in Nederland zijn geweest.

Hof gaat zelf kijken op plaats delict zaak-Putten

Van onze verslaggever
LEEWARDEN

Het gerechtshof in Leeuwarden gaat zelf kijken op de plaats waar in 1994 de 23-jarige stewardess Christel Ambrosius werd vermoord. Het hof heeft daarvoor 9 januari 2002 uitgekozen. Op die dag is het precies acht jaar geleden dat zij werd verkracht en vermoord in het huisje van haar oma in de bossen bij Putten.

Het hof heeft dat besloten op de eerste zittingsdag van de heropenende Puttense moordzaak. Deze zaak, waarvoor twee verdachten in 1995 zijn veroordeeld tot tien jaar cel, is heropend op last van de Hoge Raad nadat een belangrijke getuige-deskundige zijn verklaring introk.

Maandag werd duidelijk dat voor het hof in Leeuwarden, dat door de Hoge Raad is aangewezen, bijna de hele rechtszaak wordt overgedaan. Het hof gaat in februari 35 getuigen horen. Daarvoor zijn voorlopig acht dagen uitgetrokken.

Op verzoek van advocaat G. Knoops heeft het hof gelast dat het DNA van het sperma, dat op Christel Ambrosius is gevonden, vergeleken wordt met de DNA-profielen in de databank van het Nederlands Forensisch Instituut (NFI). Dat is nog niet eerder gebeurd. Ook wordt het DNA uit de Puttense moordzaak vergeleken met dat van Guy George, de Franse moordenaar die dit jaar in Parijs levenslang kreeg wegens de moord op zeven vrouwen, onder wie twee Nederlandse.

Het bezoek aan de plaats van het misdrijf, 'descente' in juridische termen, is niet bedoeld als reconstructie, aldus persraadsheer H. Pruiksmas. 'Het hof wil een algemene indruk ter plaatse krijgen en de routes zien die verdachten en getuigen zegen te hebben gevolgd.' Volgens Knoops is 9 januari een goede dag, omdat de omstandigheden dan vergelijkbaar zijn met acht jaar geleden.

De verdachten, twee zwagers uit Putten, beweren dat ze de moord destijds onder druk hebben bekend. Het sperma dat bij het meisje is gevonden is niet van een van hen. De twee zijn vorig jaar vrijgekomen na hun straf te hebben uitgezeten. Als het hof de twee vrijspreekt, zullen ze schadevergoeding eisen van de staat. Dat kan in de miljoenen lopen, aldus advocaat Knoops.

Ze hebben bekend, zijn veroordeeld en hebben hun straf uitgezeten. Maar hebben H. du Bois en W. Viets het ook gedaan? De 'zaak-Putten' is heropend en alle registers worden opengetrokken om de waarheid, na acht jaar, te achterhalen.

Door Bob van 't Klooster
PUTTEN - Een kleine, witte villa staat, aan de rand van besneeuwde bossen midden op de Veluwe, knus verscholen achter een rij bomen. Witte rook komt met dikke slierten uit de schoorsteen, een zwak zonnetje schijnt door de boomtoppen: een mooi winterplaatje.

In dit huis aan de Driewegenweg in Putten werd op 9 januari 1994, volgens de lijkschouwer om kwart over vier in de middag, de 23-jarige stewardess Christel Ambrosius tijdens een bezoek

aan haar grootmoeder verkracht en gewurgd.

Precies acht jaar later komt over de dik besneeuwde en glibberige bosweg een gezelschap heren van het Gerechtshof van Leeuwarden aangelopen. Onder politiebegeleiding hebben de Friese rechters eerst in een touringbus de buurt verkend en door de straten gereden die in het straf-dossier worden genoemd. Nu komen ze de moordplek met eigen ogen bekijken. Met de nieuwe bewoner van het huis is afgesproken dat de rechters niet binnenkomen. Er is een groot, zwart plastic scherm om het huis gezet. De politie houdt het publiek weg, alleen de pers mag van een afstandje toekijken.

De rechters houden de schouw, een zeldzaamheid in de Nederlandse rechtspraak, op verzoek van G. Knoops, raadsman van de verdachten H. du Bois (41) en W. Viets (30). De 'zaak-Putten' is heropend, op last van de Hoge Raad, nadat twee hoogleraren de meest belastende bewijzen tegen het duo in twijfel hadden getrokken. Verscheidene advocaten en met name misdaadverslaggever Peter R. de Vries, die een boek schreef over de zaak en heilig gelooft in de onschuld van de zwagers, hebben hierop herhaaldelijk aangedrongen.

De twee, die meer dan zes jaar in de gevangenis hebben doorgebracht en daarmee hun straf hebben uitgezeten, zijn bij de schouw aanwezig. Ze zitten naast de rechters in de bus. Op verzoek geven ze aanwijzingen. Alleen wanneer de rechters het huis bezichtigen, blijven ze in de bus achter.

Aanwezige cameraploegen moeten van het gerechtshof hun lampen uit houden. Essentieel is dat de lichtval precies dezelfde is als op het tijdstip van de moord.

De schemering is nog niet echt ingezet wanneer de rechters even na vieren rond het huis lopen. De binnenverlichting is op verzoek van de rechtbank precies zo ingesteld als acht jaar geleden. Het huisje oogt behoorlijk donker vanaf het bospad. „Afgelopen van de sneeuw was de situatie precies dezelfde als acht jaar geleden”, stelt mr. W. Vellinga, voorzitter van het Gerechtshof, achteraf tevreden vast. Op 11 februari hervat hij de zaak waarvoor 36 getuigen en getuige-deskundigen zijn opgeroepen. Onder hen is oud politicommissaris Blaauw, die de Puttense moordzaak een van de grootste gerechtelijke dwalingen in de Nederlandse geschiedenis noemde.

Het hof zal ook dna-sporen op het lichaam van het slachtoffer vergelijken met het genetisch materiaal van geregistreerde criminelen. Daaronder is ook dat van de Franse seriemoordenaar Guy Georges, die in zijn land voor zeven moorden is veroordeeld en in 1994 in Nederland zou zijn geweest.

Herman du Bois oogt gelukkig na afloop van schouw. „Ik mag er niet te veel over zeggen”, zegt hij „maar het was wel bijzonder op deze manier mijn verhaal te mogen doen.” Acht jaar geleden bekenden hij en zijn zwager Viers de moordenaars te zijn. Later trokken ze de bekentenis weer in die onder zware druk en na tientallen kruisverhoren zou zijn afgelegd. Desondanks werden de twee mannen in 1995 veroordeeld tot tien jaar gevangenisstraf. „Ik heb er wel een dubbel gevoel over”, zegt Du Bois. „Om mijn onschuld te bewijzen ben ik nu opnieuw verdachte.”

Hoe is het precies acht jaar later vlak bij de plaats te zien waar Christel Ambrosius werd vermoord? „Ik woon hier nu een kilometer vandaan en ik kom heel vaak in de buurt, dus dat is niet zo bijzonder. Maar zeker op deze dag denk ik natuurlijk toch veel

aan de moord op die vrouw. Verschrikkelijk voor haar; maar ook voor mij want daardoor heb ik wel zes jaar onterecht vast gezeten.”

Drie rechters van het Leeuwarder hof bezochten gisteren de plek in het bos in Putten waar in 1994 Christel Ambrosius werd verkracht en vermoord.

Door onze correspondent
KARIN DE MIK

PUTTEN, 10 JAN. Een stuk zwart stuk landbouwplastic is rond het witte huisje aan de bosrand in Putten gespannen. De buitenlantaarn brandt en uit de schoorsteen op het, deels met sneeuw bedekte dak, dwarrelt rook omhoog. Hier werd op 9 januari 1994 de 23-jarige stewardess Christel Ambrosius verkracht en vermoord. Het huisje aan de Driewegenweg, destijds van haar oma, wordt nu bewoond door haar moeder en zij wil geen pottenkijkers. In elk geval niet uit het medicircus, waaraan ze zich de afgelopen jaren ergerden.

Precies acht jaar na de moord op Ambrosius lopen drie raadsheren van het Leeuwarder gerechtshof en hun gevolg het erf op. De hond des huizes laat een klagelijk gejam horen. Het Leeuwarder gerechtshof behandelt de Puttense moordzaak volgende maand in zes dagen. Opnieuw, nadat het Arnhemse hof de twee Puttenaren Herman D. en Wilco V. in oktober 1995 tot tien jaar cel veroordeelde wegens verkrachting van en moord op Ambrosius.

Het tweetal kwam vorig jaar vrij, maar er rees twijfel aan hun schuld. De Hoge Raad verwees de zaak terug naar een ander gerechtshof, dat de zaak inhoudelijk opnieuw behandelt. D. en V. bekenden en ontkenden het misdrijf wisselend tijdens de urenlange politieverhoren. Het bewijs stelde, naast de bekentenissen van de verdachten onder meer op de verklaring van twee getuigen. Deze zeiden dat ze door het voorraam van het boshuisje hadden gezien hoe D. en V. het slachtoffer mishandelden en misbruikten.

De leden van het hof bezochten gisteren op verzoek van de verdediging de plek van het misdrijf voor het houden van een zogeheten 'schouw' of 'descente'. Ook reden de rechters in een busje, samen met de twee veroordeelden, enkele routes door het bos en wandelden bovendien de Driewegenweg af. Volgens advocaat G.J. Knoops kunnen de getuigen onmogelijk hebben gezien wat er in de woning plaatsvond. „Het was er donker en vanaf buiten was er geen zicht op de ruimte onder de vensterbank, waar het slachtoffer later werd gevonden.” De bewijsvoering van het Arnhemse hof was in zijn ogen 'inconsistent'.

Persraadsheer H.S. Pruiksmas zegt dat de schouw 'zeer verhelderend' voor de rechters was. „Je bestudeert een enorme papierberg. De beide veroordeelden zijn 244 keer verhoord en het dossier beslaat zestien ordners. Er rijst dan een bepaald beeld op en het is goed om te checken of dat beeld overeenkomt met de realiteit.” Ook de aan- en onaannemelijkheden van sommige verklaringen kunnen worden getoetst. „Want sommige zijn redelijk cruciaal.” Zo noemt

een getuige een paadje dat haaks op de woning staat. Pruiksmas: „Wij hebben dat pad niet gezien.” Pruiksmas ontkent dat de schouw is uitgevoerd omdat het Arnhemse hof steken zou hebben laten vallen. „Het verzoek van een descente kwam van de verdediging en werd ondersteund door het OM. Dit is voor ons een nieuwe blanco strafzaak.” Op 11 februari wordt de zaak voortgezet en worden er 33 getuigen, onder wie politiemensen en deskundigen, gehoord.

Het bewijs voor het Arnhemse hof was voorts gebaseerd op de later ingetrokken getuigenverklaring van de Nijmeegse gynaecoloog T. Eskes. Omdat DNA-onderzoek had uitgewezen dat de spermadruppel en de haren die op het slachtoffer werden aangetroffen, niet van D. of V. afkomstig waren, stelde Eskes dat het mogelijk was dat Ambrosius kort voor haar dood seks had gehad met een onbekende

man. Diens sperma zou door de verkrachting van beide verdachten naar buiten zijn 'gesleept'. Volgens de verdediging is dit niet mogelijk. In opdracht van het Leeuwarder hof worden de op het lichaam aangetroffen spermastellen nu vergeleken met alle opgeslagen DNA-profielen in de databank van het Nederlands Forensisch Instituut in Rijswijk en met die van de onlangs veroordeelde Franse seriemoordenaar Guy George, die ten tijde van de moord in Nederland was.

Herman D. (41) voelde zich na de schouw 'dubbel': „We hebben er zelf om gevraagd, maar alles wordt weer opgerakeld. Toch moet je er doorheen. De moord moet worden opgelost.” Zelf was hij die bewuste dag in januari 1994 niet in het bos, onderstreept hij. „Ik was thuis en mijn vrouw was bij me. Ik keek naar het schaatsen op televisie. Je denkt toch niet dat een vrouw naast een verkrachter en moordenaar wil liggen?”

Waarom hij dan toch gedetailleerde bekentenissen had afgelegd? Dubois: „Je begint aan je zelf te twijfelen als de politie zegt dat ze je DNA op de plek van het misdrijf hebben gevonden. Ik ben maanden verhoord, soms 20 uur per dag. Op een gegeven moment weet je het niet meer. Als ze dat DNA hebben, zal ik er wel mee te maken hebben gehad, begin je te denken. Na vier maanden was ik kapot, ik was 35 kilo afgevallen. Dan onderteken je alles.”

'Catch-all' crime to tighten law on child sex

Alan Travis, home affairs editor
Friday January 25, 2002
The Guardian

A new crime of "adult sexual activity with a child" and a reform of the law on rape are to be included in an overhaul of Britain's laws on sex offences, to be introduced into parliament this year. The new catch-all criminal offence, the first of its kind anywhere in the world, recognises that sexual activity between adults and children is unacceptable, and that some cases are so serious that they warrant a life sentence.

Ministers also want to strengthen the law on rape to tackle the appallingly low 9% conviction rate and define consent by setting the prosecution the lower test of proving that the victim had not given their "voluntary and genuine agreement". The government will also tell police and courts to start recording child sex abuse cases immediately so that they appear separately in the official crime figures, ending wild speculation over the extent of the problem. Ministers began this week to thrash out their detailed response to an internal Home Office review of the law on sex offences published in July 2000.

The new crime of "adult sexual activity with a child" will replace the seven different sex offences used to prosecute in child sex cases such as indecent assault, intercourse with a girl under 13, gross indecency and buggery. Ministers believe the law is unnecessarily complex with different crimes covering boys and girls, some with different age limits, and

with wildly differing penalties and defences. Certain offences, such as unlawful sexual intercourse with a girl under 16 and gross indecency, carry time limits which mean that cases cannot be brought more than 12 months after the time of the offence, making inquiries into child abuse allegations going back many years very difficult.

It is expected that the new offence would apply to a man or woman over 18 who was involved in a sexual act with a child under 16. This would ensure that all children under 16 get the same kind of protection. The law would cover those who incited, induced or compelled a child to carry out a sexual act whether on the accused, another person or the child himself.

Ministers want to cull the new offence "adult sexual activity with a child" rather than "adult sexual abuse of a child" so it might include offences involving no physical contact such as a recent case where a man incited two young girls to undress.

The offence would cover an adult who forced a child to witness a sexual act whether it was live or recorded. It would ensure that much heavier penalties were available to courts for child sex offences. It is also expected that the offence would not carry any time limits.

The changes in the law on rape will not see the introduction of a lesser offence of "date rape" which ministers believe is just as traumatic as stranger rape. The legal concept of "consent" however is to be clarified and defined as "voluntary and genuine agreement".

It would still be for the prosecution to prove that the woman did not consent to sex if the defence said she did, but the law will list examples where such consent is not present. They include where a person was asleep or too affected by alcohol or drugs to give "voluntary and genuine agreement".

NVSH-standpunt inzake aanscherping zedenwet

De Tweede Kamer vergadert dezer dagen over een aanscherping van de 'Zedelijkheidswetgeving'. De voorstellen zijn, kort weergegeven:

1. Seksuele contacten beneden de zestien jaar worden strafbaar gesteld.
 2. Poseren voor foto's die als onzedelijk beschouwd kunnen worden, mag pas vanaf achttien jaar.
 3. Zogenaamde 'virtuele kinderporno' wordt strafbaar.
- De NVSH is van mening dat deze aanscherpingen onwenselijk en onnodig zijn, geen recht doen aan de maatschappelijke werkelijkheid en afbreuk doen aan de emancipatie van minderjarigen. Zoals bekend mag worden verondersteld, vloeien de wetsvoorstellen voort uit internationale afspraken om te komen tot betere maatregelen tegen seksueel kindermisbruik. Met de voorgestelde maatregelen zal echter niet worden bereikt wat men ermee beoogt. Wij gaan nu op elk van de voorstellen afzonderlijk in.

1. Tot nu kunnen seksuele contacten waarbij iemand tussen 12 en 16 jaar betrokken is alleen worden vervolgd wanneer er sprake was van een klacht. Die klacht kan door de betrokkene zelf worden ingediend, door de ouders of voogden en door de kinderbescherming. Het afschaffen van dit klachtvereiste betekent dat elke seksuele, erotische of intieme relatie waarbij iemand beneden de zestien jaar betrokken is strafbaar wordt (de leeftijd van de ander doet er in de wet niet toe). Wel kan de 12 tot 16 jarige worden 'gehoord' om zijn of haar mening over de relatie te geven. Aan het voorstel ligt een onderzoek van het Verwey-Jonker Instituut naar het functioneren van het klachtvereiste in de zedenwet ten grondslag. De NVSH trekt, anders dan de minister van Justitie, uit dit onderzoek de conclusie dat het eigenlijk alleen ontbroken heeft aan goede voorlichting over betekenis en reikwijdte van dit klachtvereiste. De beoogde wetswijziging maakt dat ook tegen de zin van betrokkenen een juridisch onderzoek kan worden ingesteld en er pas "gehoord" wordt als de stigmatisering en opschudding die met zo'n onderzoek gepaard gaan al in volle gang zijn.

Seksuele contacten van jeugdigen worden door deze benadering als ongewenst, immoreel, en gevaarlijk beschouwd. Dat heeft op den duur een negatieve invloed op de vaardigheid, kennis, en vrijheid die voor een verantwoordelijk en plezierig liefdesleven vereist zijn. Nederland heeft tot nu toe, dankzij open opvattingen over jeugdseksualiteit, een voorbeeldfunctie vervuld als het ging om seksuele voorlichting en het beperken van ongewenste zwangerschap, abortus en soa. Het steeds meer seksueel onmondig en bang maken van jonge mensen zal op den duur ook dit preventieve gedrag ongunstig beïnvloeden. De bestaande wetgeving geeft voldoende handvatten om ongewenste intimiteit en seksueel misbruik tegen te gaan. De voorgestelde wetswijziging zal niet het beoogde effect sorteren en daardoor hooguit leiden tot een roep om nog strengere wetten.

2. De wet laat seksuele contacten vanaf 16 jaar toe. Waarom zouden die dan niet gefotografeerd mogen worden, mits de betrokkenen daar mee instemmen natuurlijk. De wetgeving tegen 'kinderporno' heeft als doel commerciële exploitatie van kinderen tegen te gaan. De praktische invulling van deze wet is echter steeds verder gegaan. De NVSH heeft al eerder bezwaar gemaakt tegen de toenemende zedenmeesterij van de staat. Nu wil de minister er zelfs toe overgaan ook het enkelvoudige bezit van een in de privé-sfeer gemaakte afbeelding van iemand tot 18 jaar te criminaliseren. Dit heeft een negatief effect op de emancipatie van jonge mensen, omdat seksueel gedrag onder de 18 als niet bestaand of niet gewenst wordt beschouwd. Het effect op de maatschappij in het algemeen is ook negatief, omdat allerlei vormen van betrekkelijk onschuldig en zelfs gezondheidsbevorderend gedrag in een kwaad licht komen te staan. Het wordt steeds duidelijker dat de zedenwet geen ander doel heeft dan het bestrijden van wat men 'onzedelijk' vindt, en niet de bescherming van kinderen.

3. Onder 'virtuele pornografie' verstaat men seksueel gekleurde afbeeldingen die niet gemaakt zijn van echte personen, maar die uit de fantasie zijn ontsproten, zoals tekeningen, schilderingen en andere kunstvormen, met name de computer art, waarbij bestaande afbeeldingen zodanig bewerkt kunnen worden dat ze een nieuwe (pornografische) afbeelding opleveren. Het argument van de minister om ook dergelijke afbeeldingen strafbaar te stellen is dat ze schade kunnen veroorzaken 'omdat ze misbruik suggereren'. Volgens de NVSH maakt dit argument wel duidelijk dat het uitgangspunt van de wetgever om misbruik, geweld en exploitatie van kleine kinderen tegen te gaan geheel is ontaard in een strijd tegen al wat niet aan (geveinsde) fatsoensnormen voldoet.

BBC News, Monday, 14 January, 2002, 13:59 GMT
Abuse 'triggers schizophrenia'

Abuse triggers brain changes

People who are abused as children may be more prone to developing schizophrenia, research suggests. Psychologists have found evidence of a high rate of childhood physical and sexual abuse among children who were later diagnosed as schizophrenic.

They found a particularly strong link between childhood abuse and hearing voices. In some cases the voices being heard were those of the people who carried out the abuse.

The researchers also found that the changes in the brain seen in abused children were similar to those found in adults with schizophrenia.

Chemistry

In both, similar parts of the brain, such as the hippocampus, were damaged and brain chemistry was affected the same way.

Stress caused by abuse is thought to alter the development of a child's brain, which at a young age can be moulded by the stimulus it receives.

Lead researcher Dr John Read, from the University of Auckland in New Zealand, said science had to tackle the possible link between upbringing and mental illness head on.

He said: "For far too long efforts to understand and treat people with psychotic experiences have been dominated by simplistic and often unsubstantiated biological and genetic theories.

"What we are advocating is a more integrated approach where the horrible life events reported by so many people diagnosed schizophrenic are no longer ignored or inappropriately dismissed as part of their illness.

"It is time to break the silence about how frequently people with psychosis have been abused, whether inside or outside the family.

"I anticipate a degree of outrage, from biological psychiatrists and people acting as spokespersons for relatives' groups, but the facts speak for themselves and cannot be brushed aside because some people find them upsetting."

Complex

Paul Corry, of the National Schizophrenia Fellowship, told BBC News Online: "Schizophrenia is a very complex and misunderstood illness.

"Each person experiences the symptoms in a very individual way and it is likely that many factors are involved in one person developing the condition and another person not.

"All the research available points to people with schizophrenia having a genetic predisposition of one kind or another that is then triggered by one or more stressful life events.

"This research appears to make a big and perhaps unsustainable leap from the evidence collected to the conclusions made.

"Much more research into the complex causes, treatments and outcomes for schizophrenia is needed."

False conclusions

Amanda Hall, head of research at the mental health charity SANE, also warned against jumping to conclusions.

She said: "The finding of a link between childhood abuse and schizophrenia in later life must not be interpreted as evidence of a cause of psychosis.

"This research does not prove that the experience of childhood abuse causes one to go on to develop psychosis in later life.

"It may indicate that those who are genetically predisposed to develop schizophrenia (those who have a family history of mental illness) may be more likely to go on to develop the disorder at a later stage of life compared to those who have no abuse history.

"Thus childhood abuse and family history of schizophrenia may both be seen as additive risk factors for the development of schizophrenia at some stage in the lifespan."

The research is published in the journal *Personality and Biological Processes*.

It is time to break the silence about how frequently people with psychosis have been abused

Dr John Read

This research appears to make a big and perhaps unsustainable leap from the evidence collected to the conclusions made

Paul Corry

PRE-THERAPIE VOOR SEKSUELE DELINQUENTEN TIJDENS DETENTIE

'De samenwerking in dit programma is uniek'

In het Huis van Bewaring te Breda vond men de tijd rijp om voor seksueel delinquenten een soort pre-therapie op te zetten. In samenwerking met het Forensisch Psychiatrisch Circuit van de GGZ Eindhoven die al vanaf 1993 daders ambulante behandelen. Met resultaat. "Sinds kort is er zelfs budget vrijgemaakt om de samenwerking tussen GGZ en Justitie uit te bouwen."

Seksuele delinquenten behandelen terwijl ze nog wachten op hun veroordeling. Ze waren er bij Justitie wat luiverig voor. Voor hen was therapie tijdens detentie bijna vloeken in de kerk. Psycholoog André Rijk die in het Bredase Huis van Bewaring werkt, kan dat wel begrijpen. "Omdat je bij mensen iets los gaat maken, brengt het natuurlijk een aantal risico's zoals suïcidaliteit met zich mee. En elke suïcide tijdens detentie is er een te veel. Kun je hetgeen je tijdens behandeling bij iemand losmaakt in de hand houden? En wat betekent het voor de formatie? Wat voor kostenplaatje hangt er aan? Maar op de aparte afdeling seksuele delinquenten

Vanuit de tbs-kliniek hoor ik positieve geluiden over de pre-therapie

in Breda zitten mannen die vaak tijden moeten wachten voordat ze in een tbs-kliniek terecht kunnen. Of mannen die nog wachten op het vonnis van de rechter. En ook worden er geregeld mannen vanuit andere Huizen van Bewaring geplaatst die wachten op een definitieve plek in een gevangenis. Dus toen bleek de gedachte om voor deze groep een soort 'voorbehandeltraject' op te zetten nog niet zo gek."

Drie hoofdthema's

Rijk zocht hiervoor contact met het Forensisch Psychiatrisch Circuit van de GGZ Eindhoven locatie De Grote Beek, waar ze al vanaf 1993 daders met seksueel overschrijdend gedrag ambulante behandelen. Samen met psychotherapeut Jan Kruit van deze

instelling leidt Rijk nu een 'pre-therapie' groep van zes tot acht gedetineerden op een totale afdelingspopulatie van ongeveer dertig mensen. "De meeste van hen worden verdacht van seksueel overschrijdend gedrag naar kinderen en incest", vertelt Rijk. "Ongeveer een kwart van de gevangenen meldt zich op basis van vrijwilligheid aan en wanneer wij ze geschikt achten stromen ze in. Door de verschillende instroommomenten is de groep dus wisselend van samenstelling."

Als er al pro-justitierapportage over een delinquent ligt, wordt die gebruikt, maar er wordt geen aparte diagnostiek gedaan om te bepalen of iemand in kan stromen. Een keer heeft dat het groepsgebeuren negatief beïnvloed. "Dat was in het begin", herinnert Rijk zich. "Toen zat er iemand in de groep waarbij sprake was van psychopathie. Hij kikte op de verhalen van anderen en hem hebben we er dan ook uit moeten zetten. Sindsdien besteden we systematischer aandacht aan dit probleem waardoor het een eenmalig incident is gebleven. Waar nodig zullen we in de toekomst aanvullende diagnostiek uitvoeren."

Elke dinsdagochtend van half tien tot elf komt de therapiegroep in een speciale ruimte bij elkaar en begint dan met een rondje nieuwtjes. Daarna komt het thema waar de groep op dat moment mee bezig is aan de orde. "De therapie is opgebouwd rond drie hoofdthema's", legt psychotherapeut Kruit uit. "Eerst behandelen we de algemene geschiedenis van de cliënt. Dat doen we vrij gedetailleerd omdat we proberen een link te leggen tussen die voorgeschiedenis en het uiteindelijke delictgedrag. Vervolgens volgt het delictscenario waarin we nauwkeurig nagaan hoe de dader tot het delict is gekomen.

Je ziet vaak dat deze mannen heel planmatig stapje voor stapje naar het delict toewerken. We proberen ze dan duidelijk te maken dat ze tijdens elk stapje ook een andere kant op hadden kunnen gaan."

In het derde hoofdthema slachtofferempathie wordt daders duidelijk gemaakt welke consequenties hun daad voor het slachtoffer heeft gehad. Rijk: "Soms gaat dat heel moeizaam en krijg je uitvluchten als 'maar het kind vond het ook lekker' of 'ik heb haar geen pijn gedaan'. Dan is het fijn dat sommige gedetineerden al langer in de groep zitten. Die spreken de 'nieuwelingen' dan aan op hun uitvluchtgedrag. Als behandelaren proberen we hen ook duidelijk te maken wat het betekent voor een slachtoffer om dit mee te maken. Dat het vertrouwen van het kind in volwassenen misschien wel voorgoed beschadigd is. Dat het misschien in de beleving van de latere seksualiteit heel veel last van het seksuele misbruik zal ondervinden. Zodat daders begrijpen dat de schade niet alleen op dat moment is aangericht, maar het hele leven blijft bestaan."

Positieve geluiden

Rijk vindt vooral het feit dat de mannen elkaar aanspreken op hun gedrag een voordeel van groepstherapie boven individuele therapie. "Ze zitten hier allemaal voor hetzelfde en omdat ze weten dat ze niet alleen staan, accepteren ze veel van elkaar. Daardoor kunnen ze elkaar kritisch bevragen en kan de een de ander over de drempel helpen om te vertellen wat er nu echt is gebeurd. Ze vertellen zelf dat ze veel van elkaar opsteken. Dat merken wij als therapeuten ook." Kruit benadrukt dat het natuurlijk om een pre-therapie gaat. "De gemiddelde behandelingsduur is hier vijftien maanden, terwijl de ambulante behandeling op De Grote Beek twee tot drie jaar duurt." André Rijk vult aan: "Je moet niet vergeten dat zeker driekwart van de mannen hierna doorgaat naar een tbs-kliniek en van daaruit hoor ik toch heel positieve geluiden. Therapeuten daar mer-

Grote plannen, kleine stappen

Grote plannen, kleine stappen, zo kan het werken aan kwaliteitsverbetering van de hulpverlening na seksueel geweld worden gekenschetst. Voor en met de GGZ instellingen heeft TransAct hiertoe kwaliteitscriteria ontwikkeld: registratie, intake, indicatiestelling, deskundigheid, hulpverlening en beleid. Deze zijn aangevuld met ervaringen en adviezen van deskundigen uit de praktijk.

Daarnaast komen GGZ medewerkers regelmatig bij TransAct in netwerkbijeenkomsten bijeen om ervaringen uit te wisselen. Ook volgt TransAct de ont-

wikkelingen rond zorgprogrammering op de voet, om instellingen te adviseren rond vraaggerichte en kwalitatief goede zorg voor cliënten met seksueel geweldservaringen. Laat u inspireren om met nieuw elan een soms weerbarstig werkveld tegemoet te treden.

'Grote plannen kleine stappen' is voor € 11,34 te bestellen bij TransAct. Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Ina van Beek, i.v.beek@transact.nl.

Moeder van misbruikt kind

Er is hulp voor het slachtoffer en de dader, maar de moeder valt tussen wal en schip, vertelt de leidster van een gespreksgroep voor moeders van seksueel misbruikte kinderen. Zelfs hulpverleners, zegt de vrouw, reageren met: 'Dat moet je als moeder toch gemerkt hebben?' Er is weinig begrip voor de dubbele loyaliteit van de moeder ten opzichte van haar kind en de dader, als het tenminste de vader is. Kruit

punt filmde de gespreksgroep van het FIO-bureau in Den Bosch, waar uit de verhalen blijkt dat de moeder zich vooral schuldig voelt omdat zij niet eerder signalen heeft opgevangen en het misbruik niet kon voorkomen. Volgens de FIO gaat de maatschappij vaak voorbij aan de paradoxale positie van de moeder in een gezin waar incest heeft plaatsgehad. Nederland 1, 22.07 uur.

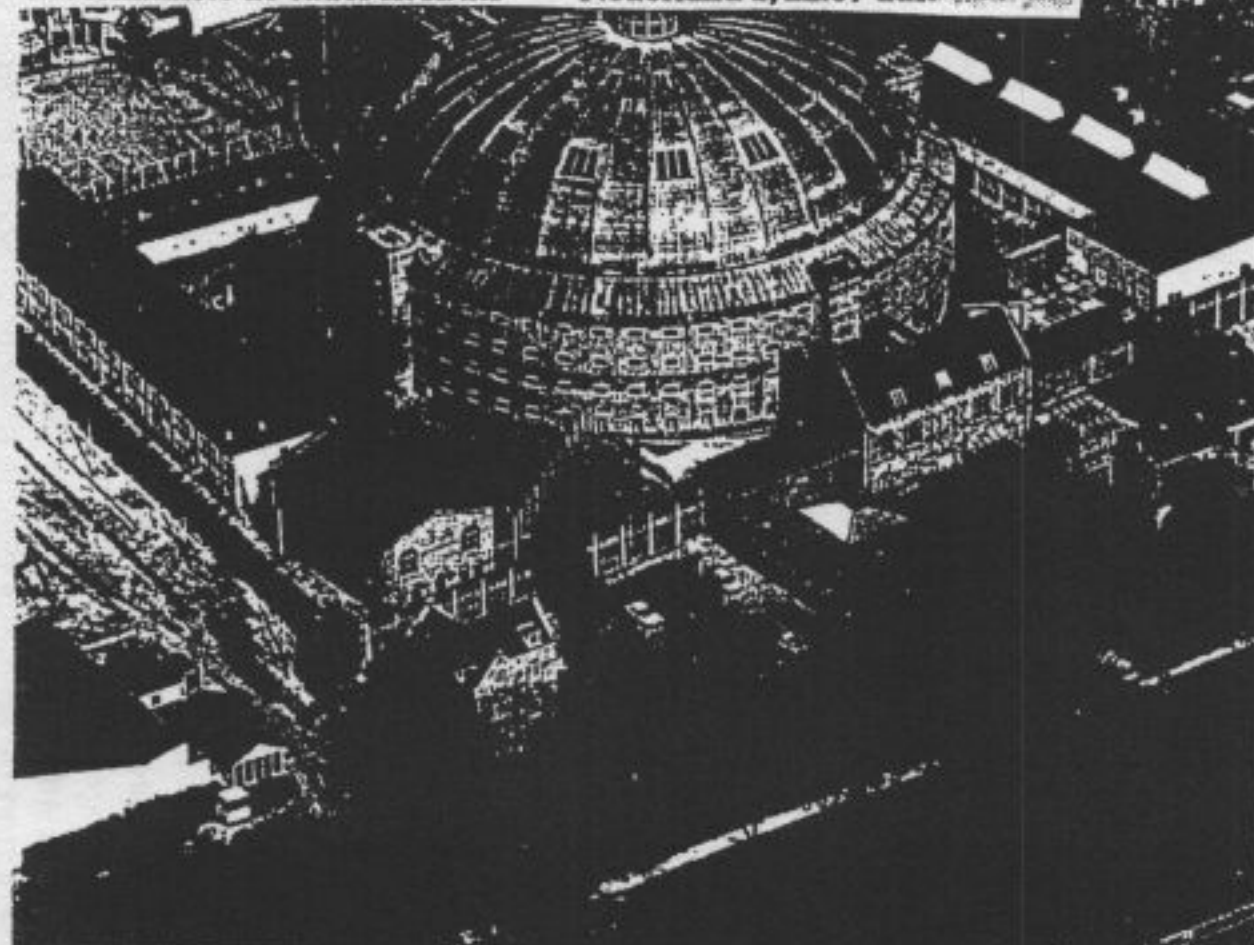

Foto: beschikbaar gesteld door Penitentiare Inrichtingen Breda

ken echt dat deze mannen met hun delictgedrag bezig zijn geweest; er bijvoorbeeld al verantwoordelijkheid voor nemen." Juist daarom zou Kruit willen dat in meer Huizen van Bewaring groepsmatig behandeld zou worden. "Dat is echt mijn stokpaardje", zegt hij gedreven. "En dan doel ik niet alleen op seksuele delinquenten, maar ook op gevangenen met aan agressie gerelateerde problematiek. Of bijvoorbeeld pyromanen. Het is toch veel beter mensen groepstherapieën aan te bieden dan ze alleen maar gevangen te zetten? Want soms kun je er bijna vergif op innemen dat ze na hun vrijlating gelijk weer iets in de fik zetten."

Dezelfde intentie

Rijk is het met hem eens, maar vermoedt dat het moeilijk naar de politiek te vertalen is. Lettie Schuiten, Zorgmanager Specialistische Hulpvragen op De Grote Beek, bevestigt dat vermoeden. "Het Huis van Bewaring in Breda en onze organisatie zijn al werkend naar elkaar toe gegroeid en de samenwerking binnen dit programma is echt uniek", meent zij. "Ik merk dat het in de samenwerking met Justitie toch vaak anders gaat. Zo loop ik geregeld tegen kaders en juridische regels aan die eerst vastgelegd moeten worden. In een project 'Preklinische interventies voor tbs passanten' zijn we bijvoorbeeld al een jaar bezig de randvoorwaarden te bespreken, te zorgen dat de neuzen dezelfde richting uitstaan en zo voorts. Terwijl onze intentie toch dezelfde is: een goed aanbod voor begeleiding en behandeling van gedetineerden."

Ook Rijk hoorde onlangs op een symposium dat het soms wel leek of er een afkeer bestond bij GGZ en Justitie om met elkaar samen te werken. "Her en der in het land zijn wel initiatieven om zo'n pre-therapie in de gevangenis op te zetten, maar tot nu toe zijn wij de enige in Nederland die met deze daderbehandeling werken. Sinds kort is er budget vrijgemaakt om de samenwerking tussen GGZ en Justitie uit te bouwen. Dat is toch een soort erkenning."

Colofon

© TransAct, 2002

Projectleider: Marijke Lammers
Tekst: Marlies Mielekamp
Eindredactie: Liesbeth Minnaard

Vormgeving: Troost communicatie

Druk: Libertas Grafische Communicatie

Foto's: De foto's in deze krant zijn illustratief. Er bestaat derhalve geen relatie met de beschreven projecten.

Oplage: 4000 exemplaren

Uitgave en distributie: TransAct

TransAct, Landelijk expertisecentrum seksespecifieke zorg en seksueel geweld, stelt zich ten doel: de seksespecifieke benadering een plaats te geven in de (vernieuwing van de) zorg en te werken aan de preventie van seksueel geweld en verbetering van de hulp na seksueel geweld.

De informatielijn (voor literatuur en verwijsadressen) is elke werkdag vanaf 10.00 uur bereikbaar op tel: 030 - 2300666

Overname en/of openbaarmaking van (gedeelten van) deze publicatie is toegestaan, mits met bronvermelding.

TransAct
Vinkenburgerstraat 2a
3512 AB Utrecht
tel: (030) 232 65 00
fax: (030) 232 65 55
e-mail: algemeen@transact.nl
www.transact.nl

Code tegen kindersekstoerisme blijft ongetekend
5 januari 2001
Nederlands Dagblad

DEN HAAG - Nederlandse reisorganisaties hebben, in tegenstelling tot branchegenoten in andere Europese landen, geen handtekening gezet onder een internationale gedragscode tegen kindersekstoerisme.

Ook de overheid doet te weinig om de reisindustrie tot deze vorm van zelfcontrole te stimuleren. Aan de vooravond van de Vakantiebeurs toont Ecpat-Nederland, een organisatie die strijdt tegen seksueel misbruik van kinderen, zich teleurgesteld over de houding van de Nederlandse reisbranche.

Tijdens de beurs, volgende week in de Utrechtse Jaarbeurs, zal Ecpat dan ook vanuit een eigen stand aan het publiek actiekaarten en buttons uitdelen.

„Met de overkoepelende organisatie ANVR en met een individueel bedrijf als TUI Nederland zijn we voortdurend in gesprek en we zijn ook niet ontevreden over wat zij doen, maar tot de ondertekening van een gedragscode komt het maar niet”, zegt Theo Noten van Ecpat. „In landen als Engeland, Zweden, Duitsland, Oostenrijk en Italië heeft de reisindustrie dat wel gedaan”.

Met het ondertekenen van de code (gesteund door de World Tourism Organisation) verplicht een bedrijf zich onder meer zich actief in te zetten tegen kindersekstoerisme, personeel daarvoor voor te lichten, reizigers daartegen te waarschuwen en van al deze activiteiten jaarlijks verslag uit te brengen.

Noten wijst erop dat diverse Nederlandse organisaties al wel in boekjes, brochures en reisgidsen waarschuwen tegen kindersekstoerisme. Klopt, zegt de ANVR, die derhalve van mening is dat „de reisindustrie voldoende doet om dit misbruik tegen te gaan”. In een eigen gedragscode van de ANVR wordt het de touroperators al, op straffe van roeyement, verboden activiteiten in die richting te ondernemen.

Onderhandelingen tussen Ecpat en de KLM om op vluchten naar landen waar kindersekstoerisme voorkomt waarschuwende video's uit te zenden, zijn tot nu toe op niets uitgelopen. Bij TUI Nederland en de KLM was niemand bereikbaar voor een reactie.

Code tegen sekstoerisme blijft uit

in de geest van internationale afspraken tegen kindersekstoerisme. „Maar wij zijn onderdeel van een multinational en kunnen niet zomaar op eigen houtje een gedragscode ondertekenen.” Overigens zijn er bij TUI Nederland nog nooit klachten binnengekomen van reizigers die tijdens hun vakantie met kindersekstoerisme werden geconfronteerd. „Een hotel dat zich met zoiets inlaat, verdwijnt bij ons ogenblikkelijk uit ons be-

boekjes, brochures en reisgidsen waarschuwen tegen kindersekstoerisme. Klopt, zegt de ANVR, die derhalve van mening is dat „de reisindustrie voldoende doet om dit misbruik tegen te gaan”. In een eigen gedragscode van de ANVR wordt het de touroperators al, op straffe van roeyement, verboden activiteiten in die richting te ondernemen. Een woordvoerder van TUI Nederland zegt dat binnen zijn bedrijf een speciale functionaris is belast voor de coördinatie op dit gebied en dat gehandeld wordt

Noten. „In landen als Engeland, Zweden, Duitsland, Oostenrijk en Italië heeft de reisindustrie dat wel gedaan.” Met het ondertekenen van de code (gesteund door de World Tourism Organisation) verplicht een bedrijf zich onder meer zich actief in te zetten tegen kindersekstoerisme, personeel daarvoor voor te lichten, reizigers daartegen te waarschuwen en van al deze activiteiten jaarlijks verslag uit te brengen.

de houding van de Nederlandse reisindustrie. Tijdens de beurs, volgende week in de Utrechtse Jaarbeurs, zal Ecpat dan ook vanuit een eigen stand aan het publiek actiekaarten en buttons uitdelen. „Met de overkoepelende brancheorganisatie ANVR en met een individueel bedrijf als TUI Nederland zijn we voortdurend in gesprek en we zijn ook niet ontevreden over wat zij doen, maar tot de ondertekening van een gedragscode komt het maar niet”, zegt Ecpat-woordvoerder

DEN HAAG/GPD - Nederlandse reisorganisaties hebben, in tegenstelling tot branchegenoten in andere Europese landen, geen handtekening gezet onder een internationale gedragscode tegen kindersekstoerisme. Ook de overheid doet te weinig om de reisindustrie tot deze vorm van zelfcontrole te stimuleren.

Women who sell sex to support themselves are some of the most marginalised members of society. At worst, they are shunned from their communities, entering permanently an underclass of untouchables. At best, they are viewed as victims without control over their lives and livelihoods.

John Frederick has made his life's work walking and working with the women and men, girls and boys, who trade themselves in the shadows of Calcutta or under the bright lights of Kathmandu, and has perhaps garnered the best understanding of how to help these communities which most try to ignore. After seven years of research and almost twice that amount of time working on the streets and in the brothels of South Asia, Frederick has written and edited *Fallen Angels: The Sex Workers of South Asia*. The book is an honest, unflinching and moving portrait of the people who work in the sex trades of Nepal, Bangladesh, India, Pakistan and Sri Lanka, and the social forces that push them there and keep them there.

On his way to the "Second World Congress on the Commercial Sexual Exploitation of Children" in Yokohama, Japan, where Frederick and photographer Thomas Kelly will present the book as well as an exhibit of photographs from it, Frederick explained how he ended up with so much to say about such little-understood places.

Frederick is comfortable in compromised communities. In fact, this son of a rough-talking, cigarette-smoking Detroit social worker

ChildRight wil groot onderzoek kinderprostitutie

De kinderrechtenorganisatie ChildRight wil dat de overheid een grootschalig onderzoek instelt naar de aard en omvang van kinderprostitutie in Nederland. ChildRight schat dat er twintigduizend gevallen van kinderprostitutie zijn, terwijl er maar vijfduizend bekend zijn bij hulpverleningsinstanties.

In een brief aan de Tweede Kamer heeft ChildRight gisteren bij elkaar gebracht van onder meer medewerkers van de jeugd- en zedenpolitie, hulpverleners, vertrouwensartsen en ouders van seksueel misbruikte kinderen. Uit dat grove materiaal komt een dramatisch beeld naar voren. Zo schat ChildRight het aantal jongens in de prostitutie op drieduizend. Van hen zou een kwart meedoen aan de productie van pornografie. Tussen de twee- en drieduizend tienermeisjes zouden in de prostitutie werken. ChildRight komt daarmee op vijftienduizend kinderprostituees. Volgens ChildRight is er verder sprake van een groeiende groep zwertkinderen die seksueel worden misbruikt. Hulpverleners vragen verder speciale aandacht voor

verstandelijk gehandicapte zwertjongeren, ama's en kinderen en studenten uit Oost-Europa die tijdens hun vakantie de studiekosten voor het volgende schooljaar komen verdienen. ChildRight wijst op recent Amerikaans onderzoek waaruit zou blijken dat in de Verenigde Staten jaarlijks driehonderd- tot vierhonderdduizend kinderen onder de 18 jaar het slachtoffer zijn van commercieel seksueel misbruik. „Als je die cijfers klakkeloos loslaat op Nederland, zou Nederland jaarlijks bijna twintigduizend commercieel seksueel misbruikte kinderen moeten tellen”, stelt ChildRight-directeur Theo Knippenberg in de brief. Op de brief is nog niet gereageerd. Volgens de politie zijn de cijfers overdeven. *0,25 FET*

would skip the euphemism and call them "messed-up" communities. Since the age of eight, he has been hanging out with people on the fringes — motorcycle gangs, prostitutes, the juvenile delinquents his mother met at work and brought home.

A politically rambunctious college student in the '60s whose activist antics in America landed him in jail, Frederick carried on his mother's tradition and has been working with tough kids and even tougher women his whole life, and he talks about them with the straightforward speech of the street.

In a field lined with the landmines of political correctness (for instance, the debate between using the term "sex worker" versus "prostitute" has raged in professional circles for awhile) Frederick speaks from the heart and from the hearts of the women he knows, aware that he may well offend some of his peers. He doesn't have time to check his grammar or his opinions. He has work to do.

"I started in the 1970s running an outdoors school for delinquents. We called it 'Hoods in the Woods'. That was back when a lot of money was coming from liberals to help poor kids."

When the money dried up, Frederick went to Florida and taught jailed kids scuba diving and wilderness skills. From there, he moved to Hawaii and counselled juvenile sex workers from around the world, helping them get out of the trade.

"Kids who are in trouble are often the smartest, coolest people. They're pushing back. When I was working with female juvenile felons, I met some totally cool chicks," he says, grinning.

But six years later, he was burned out by the small success rate of social work and was heading to Nepal where his wife at the time had gotten a job.

He began his life in South Asia helping the Nepalese government and Royal Nepal Airlines start the country's first-ever four-colour magazine and, in so doing, developed the careers of writers and photographers he would later use in his book.

But there was no money in the work and Frederick returned to what he knew, consulting Unicef and other organisations on meeting the needs of women and children in Nepal. When Unicef began to focus on the most disadvantaged of the country's population, he found himself right back in the thick of sex workers, and there he stayed.

Frederick began his research for *Fallen Angels* seven years ago, going into the brothels and homes of prostitutes in India and Nepal, "hanging out, smoking cigarettes, sharing a bottle", and hearing their stories. He has known the people he wrote about for at least three years, and many for more than a decade. He knows their children, and he knows their grandchildren. Frederick also searched for other writers who knew the countries he didn't. Only accepting people who had been in the communities they were talking about for more than six years, he found people like Terese Blanchet, an anthropologist who has been spending time in Bangladesh brothels for two decades.

Fallen Angels tells the sex workers' stories, shows their families and clients, and talks about the grassroots organisations that work with them on the frontlines. At times the book is hard to look at and tougher to read.

A haunting black and white picture of a young child walking across an empty, trash-

strewn schoolyard to meet an old European paedophile waiting, his head bowed, under a tree is perhaps one of the hardest images to digest. But it is emblematic of the kind of access these photographers, so trusted in the community, were given to bring these stories to light.

Still other pages show the laughter, joy, and pride found in any human community, no matter how tough a situation it faces, like the *alis*, or transgendered sex workers of India, dressing for and dancing at a yearly Hindu festival.

"The purpose of the book is to humanise sex workers, to break a lot of the myths about them," says Frederick. "One myth is that they are a bunch of sluts or lazy women out to make money. Another is that they are victims who got dragged into it. Neither of those myths does them any good. I want people to see how they actually get into the trade."

One of the biggest disconnects in efforts to address the plight of sex workers, says Frederick, is the funders' conception of how people get into the business and the actual reasons people do.

"Trafficking is the flavour of the month," says Frederick. "It makes a good story, so the media likes it."

A quick survey of the stories that came out of Yokohama confirms his point. You cannot read a piece on child prostitution without learning about this new and burgeoning phenomenon in which nefarious elements trick families into giving up their children and then spirit them across borders into the night and the red lights of other countries.

"Most people think trafficking is the main way people get into sex work. For Thai girls, maybe the actual figure is five percent at the outside. In South Asia, it's 25 percent at most."

But, argues Frederick, the people who pump money into organisations like Unicef and USAID (international businessmen, US Senators) like trafficking, because it has no grey areas.

"It is much murkier to say we need to stop wife abuse in Nepal. People may look at a woman who enters the trade to escape a drunken husband and say she ought to put up with it. The truth is most girls in Nepal become sex workers because they get knocked up by their boyfriend and kicked out of the house, or they're fleeing other messed-up situations. I once made a list of all the ways people in South Asia can enter the trade and then underlined all the ways we are addressing. I underlined four out of 50."

Still, while trafficking keeps its cache, Frederick, like others, is forced to put it at the top of his grant proposals to keep the dollars flowing to his projects.

But he wants the decision-makers of the world to see the social problems that drive prostitution — disastrously unequal gender dynamics, racism, casteism, and more. And his book unveils all of its faces — young boys, transgendered people, pregnant and married women.

One of the things he wants most for people

Story by KATE ROPE

already in the trade is the development of peer support networks, like a project in Calcutta highlighted in the last chapter of the book. Sex workers were consulted on how best to educate their community about Aids. The result was the first collective of sex workers in South Asia, the impact of which reached far beyond Aids awareness. The group established a savings fund (to free women from the debilitating debt that often keeps them in the brothels), day care centre, literacy programme, and even a group that helps young people find alternatives to selling themselves. The group now reaches 30.000 sex workers in West Bengal.

Ruffling the feathers of many a Western academic who writes on the plight of South Asia's prostitutes from Ivory Towers across the ocean and would like the trade abolished entirely, Frederick wants sex work decriminalised. The abolition of it would put thousands on the street with no way to support themselves, he argues, and the other extreme, legalisation, amounts to nothing more than sanctioned abuse, harassment and extortion in countries where governments are as corrupt as those in South Asia.

"Legalisation is a fantasy," says Frederick. "What I want is increased protection, freedom from abuse and loan-sharking, more rights to money, the protection of making sure clients wear condoms, and support for the children of sex workers. I want them to have rights just like any of us. We wouldn't be having this conversation about waitresses. And, of course, I want to create avenues for them to get out of the gig if they want them."

Reintegration into society and psychological counselling are two areas in their infancy in the field, and it is the front on which he is fighting the hardest. "In Hawaii, I ran an organisation that did comprehensive counselling — career, substance abuse, and psychological — to help the women reintegrate into their communities. I want us to strive for that level."

Current efforts at helping people out of the sex trade have been almost complete failures in South Asia. "Maybe one out of a hundred makes it. The rest return to the streets or end up killing themselves," says Frederick.

Right now, every NGO is clamouring for counselling training, Frederick says. "But, real counselling requires the same approach as setting up a medical clinic. It's not just two days of training and a bunch of groovy NGO ladies asking if you are having a good day."

So, Frederick founded Ray of Hope, an organisation intended, among other things, to help international organisations set up counselling programmes. All the proceeds from *Fallen Angels* will go to fund a professional counselling curriculum at a university in Nepal.

But the saddest fact, in a sea of them, is that sex work is driven by demand. Without demand, there would still be poverty and there would be other avenues to try and escape from it, but selling your body would not be one of them. Without demand, Frederick would not be having this conversation, and he wouldn't be on his way to Japan.

"I don't want anybody in South Asia entering sex work," says Frederick "It's viable economically for women against the wall, it's better than starving and often it's better than being a victim in your own house, but it's not a cool profession. It's not good for your soul, your sexuality, your children."

Which is why he will judge the success of Yokohama largely on whether or not it deals with the trickiest of topics in an issue rich with sticky subjects — the clients.

Frederick admits that nobody knows where to begin on the other side of the equation. "There are no models for demand reduction. We're in total ignorance. We don't know what motivates these men out here, these clients. I would like to see men work things out with their wives and have happy sex at home. I'd like to work with the men, but I enjoy working with women more."

"They are such great people," Frederick enthuses, suddenly energised even though it's 11pm. He's been talking for two hours after just getting off a plane, and his flight for Yokohama leaves early in the morning.

"They're fighters. Sure they've been kicked around, and they are very disadvantaged. Sure they are victims on some level, but they are also saying f*** you. I'm not gonna do this."

"I know this girl, and several like her. She was on her way to high school and got raped by a cop. After you're raped once in South Asia, you are open to rape from anyone. So she said f*** you, if I'm going to be raped anyway, I might as well get paid for it. She went to Kathmandu, and now she has a cellphone and makes good

money."

He laughs and goes back to his beer.

Why does this white, middle-class man from America feel more at home under the red lights of Kathmandu, "hanging out" with the people everyone else has abandoned?

"To me," he answers, "it makes no sense why there is an almost total absence of men working on women's issues. If a man has the slightest social conscience, he can see that more than 50 percent of the global population is deprived. I work with women, because women are the biggest human cause."

♦ *Fallen Angels is not being sold in bookstores in South Asia to protect the people whose stories it tells. To purchase *Fallen Angels* in Thailand, contact the Global Alliance Against Traffic in Women (GAATW) on 02-864-1427/8, or email angels@rayhope.org.*

Landelijke actie tegen kinderporno

Politie speurt in videotheken naar banden met minderjarige acteurs

Van een onzer verslaggevers

DEN HAAG - Politie en justitie houden een landelijke actie om videobanden met kinderpornografie op te sporen in videotheken. De actie hangt samen met een wetswijziging die de toegestane leeftijd voor acteurs in pornofilms verhoogt van 16 naar 18 jaar.

Over de inhoud van de actie wil een woordvoerder van het college van procureurs-generaal niet veel zeggen. „We gaan natuurlijk niet aan de grote klok hangen wat we precies zullen doen. Mogelijk zullen we al voor de wetswijziging in oktober optreden; materiaal in beslag nemen dat nu al strafbaar is en de videotheekhouder waarschuwen dat er nieuwe wetgeving op komst is”, aldus justitie.

W. van Teeseling, directeur van de Nederlandse Video Detaillisten Organisatie (NVDO), is verast over de actie.

„We zijn hier helemaal niet in gekend terwijl we de afgelopen jaren diverse ideeën hebben aangebracht om de opsporing van kinderporno makkelijker te maken. Nu bekijken experts zoals kinderartsen en orthopedagogen de banden en zij schatten in of de acteurs wel oud genoeg zijn. Bij twijfelgevallen doet de politie niets. Dat systeem werkt natuurlijk niet goed.”

De NVDO - waarbij 850 van de 1100 videotheken zijn aangesloten - juicht de verhoging van de leeftijd toe, omdat 16-jarigen nog

Controle videotheken op kinderporno

Van een onzer verslaggevers

AMSTERDAM, donderdag
De 1100 videotheken in ons land worden binnenkort gecontroleerd op het bezit van kinderporno.

De landelijke actie van politie en openbaar ministerie staat in het teken van de wetswijziging die de leeftijdslimiet voor kinderporno verhoogt van zestien naar achttien jaar. De wijziging moet in oktober zijn beslag krijgen, maar onduidelijk is of de controles al voor die tijd beginnen. De Nederlandse Video Detaillisten Organisatie was gisteren nog niet op de hoogte.

Landelijke actie tegen kinderporno

Den Haag - Politie en justitie bereiden een landelijke actie voor om videotheken door te lichten op het bezit van banden met kinderpornografie. De actie hangt samen met een

kinderen zijn. Van Teeseling ziet echter meer in een onafhankelijk instituut dat alle banden bekijkt en voorziet van een keurmerk. Zonder keurmerk weet de videotheekhouder dat een band niet deugt. Van Teeseling: „Een videotheek krijgt wekelijks tussen de 60 en 100 banden binnen. Die kan de videotheekhouder onmogelijk allemaal bekijken. Daarom zijn we nogal gepikeerd dat we niet bij de wetgeving zijn betrokken. Nu bestaat het risico dat de videotheek in een plaatsje op de Veluwe veel vaker wordt gecontroleerd dan in Amsterdam waar alles losser is en relatief minder agenten beschikbaar zijn.”

Sinds 1997 maakte de NVDO zich al sterk voor een keurmerk. De directe aanleiding was toen de inbeslagname van circa 1000 videobanden in een aantal videotheken in Twente. „Dat waren pornotheken en geen leden van onze organisatie”, zegt Van Teeseling. In gewone videotheken is het aandeel pornobanden drastisch gedaald door de opmars van internet. Tussen de vijf en vijftien procent van alle banden is porno.

wetswijziging die de leeftijdsgrens voor kinderporno verhoogt van zestien naar achttien jaar. Het is nog onduidelijk of de actie al vóór de wetswijziging in oktober begint. De actie is gericht op zowel de reguliere videotheken als de zogenaamde ero- of pornotheken. (ANP) N 24/11 13-1

Videotheken doorgelicht

ging van de leeftijdsgrens. „Omdat dat het dan gemakkelijker is te beoordelen of er sprake is van kinderporno of niet”, aldus Van Teeseling.

In 1997 maakte de NVDO zich sterk voor de ontwikkeling van een soort keurmerk voor pornotheken, om kinderpornografie op die manier uit de schappen van de videotheken te weren. Aanleiding voor dat initiatief, dat een voortijdige doodstief, was de inbeslagname van circa 1000 videobanden in een aantal videotheken in Twente.

„Dat waren pornotheken en geen leden van onze organisatie”, zegt Van Teeseling.

Van de in totaal 1100 videotheken in Nederland zijn er 850 aangesloten bij de NVDO.

van de leeftijdsgrens tot veranderingen noopt in hun aanbod. „Het zou kunnen dat zij video's hebben waarin jongeren onder de grens van achttien voorkomen”, aldus de woordvoerder.

Het is nog onduidelijk of de actie al vóór de wetswijziging in oktober begint. De woordvoerder sluit dat niet uit. De actie is gericht op zowel de reguliere videotheken als de zogenaamde ero- of pornotheken.

De directeur van de Nederlandse Video Detaillisten Organisatie (NVDO), W. van Teeseling, was gisteren nog niet op de hoogte van de voorgenomen actie. Hij benadrukt dat de brancheorganisatie, waaruit ero- of pornotheekhouders worden geselecteerd, al eerder bij de overheid heeft aangevraagd om verho-

jaar. Een woordvoerder van het college van procureurs-generaal bevestigt de op handen zijnde actie, maar wil over de inhoud ervan nog niet veel kwijt. De Nederlandse videotheekhouders zullen op de hoogte worden gebracht van de wetswijziging, die in oktober van dit jaar haar beslag moet krijgen. „Maar daarnaast zal er ook gehandhaafd en dus gecontroleerd worden”, aldus de woordvoerder.

Videotheekhouders zullen zelf moeten nagaan of de verhoging

Landelijk onderzoek politie en justitie naar kinderporno

DEN HAAG — Politie en justitie bereiden een landelijke actie voor om videotheken door te lichten op het bezit van banden met kinderpornografie. De actie hangt samen met een wetswijziging die de leeftijdsgrens voor kinderporno verhoogt van zestien naar achttien

jaar. Een woordvoerder van het college van procureurs-generaal bevestigt de op handen zijnde actie, maar wil over de inhoud ervan nog niet veel kwijt. De Nederlandse videotheekhouders zullen op de hoogte worden gebracht van de wetswijziging, die in oktober van dit jaar haar beslag moet krijgen. „Maar daarnaast zal er ook gehandhaafd en dus gecontroleerd worden”, aldus de woordvoerder.

Landelijk onderzoek politie en justitie naar kinderporno

DEN HAAG — Politie en justitie bereiden een landelijke actie voor om videotheken door te lichten op het bezit van banden met kinderpornografie. De actie hangt samen met een wetswijziging die de leeftijdsgrens voor kinderporno verhoogt van zestien naar achttien

jaar. Een woordvoerder van het college van procureurs-generaal bevestigt de op handen zijnde actie, maar wil over de inhoud ervan nog niet veel kwijt. De Nederlandse videotheekhouders zullen op de hoogte worden gebracht van de wetswijziging, die in oktober van dit jaar haar beslag moet krijgen. „Maar daarnaast zal er ook gehandhaafd en dus gecontroleerd worden”, aldus de woordvoerder.

Videotheekhouders zullen zelf moeten nagaan of de verhoging

Landelijk onderzoek politie en justitie naar kinderporno

DEN HAAG — Politie en justitie bereiden een landelijke actie voor om videotheken door te lichten op het bezit van banden met kinderpornografie. De actie hangt samen met een wetswijziging die de leeftijdsgrens voor kinderporno verhoogt van zestien naar achttien

jaar. Een woordvoerder van het college van procureurs-generaal bevestigt de op handen zijnde actie, maar wil over de inhoud ervan nog niet veel kwijt. De Nederlandse videotheekhouders zullen op de hoogte worden gebracht van de wetswijziging, die in oktober van dit jaar haar beslag moet krijgen. „Maar daarnaast zal er ook gehandhaafd en dus gecontroleerd worden”, aldus de woordvoerder.

Videotheekhouders zullen zelf moeten nagaan of de verhoging

Franse politie rolt netwerk kinderporno op

Van onze correspondent

TEL 34, PARIJS, woensdag

In Frankrijk is een omvangrijk netwerk van kinderporno opgerold. In het hele land werden gisterochtend 30 verdachten door de politie van hun bed gelicht. Volgens de onderzoeksrechter in Nantes bevinden zich onder de gearresteerden vier minderjarigen.

Bij de opsporingsactie waren in totaal 150 agenten betrokken. De verdachten zouden zich onder meer schuldig hebben gemaakt aan de verspreiding van kinderporno via internet. Voorts zouden foto's en video's waarop kinderen seksueel werden misbruikt, door het netwerk zijn verkocht en naar het buitenland geëxporteerd.

De Amerikaanse FBI bracht de zaak vorig jaar aan het rolen toen een 38-jarige man uit Nantes kinderporno naar de Verenigde Staten wilde exporteren. Dankzij het signalement kon de Franse politie de man aanhouden. In zijn huis werden zeven harde schijven van computers en een voorraad illegale video's in beslag genomen. De man heeft inmiddels bekend elf kinderen te hebben verkracht en mishandeld.

Kinderpornonet in Frankrijk opgerold

NANTES - In Frankrijk is een bende opgerold die kinderporno produceerde en via internet verspreidde. In het hele land zijn gisteren in de vroege ochtend in totaal dertig verdachten van hun bed gelicht, onder wie vier minderjarigen. Dat heeft de Franse rijks politie bekendgemaakt. De zaak kwam aan het rolen toen juni vorig jaar een 38-jarige man werd aangehouden op basis van een signalement van de Amerikaanse rechercheerchdienst FBI. Hij was de grote leverancier van de kinderporno en opereerde in de buurt van Nantes. (AP) 34/11

Justitie

door Romain van Damme

TURNHOUT - De Belgische justitie gaat Marcel Vervloesem van de werkgroep Morkhoven vervolgen. De van een zware hartoperatie herstellende voorman van de werkgroep moet zich onder andere verantwoorden voor het verspreiden van foto's van minderjarigen die seksueel misbruikt zijn. Morkhoven zegt kinderporno te bestrijden.

De foto's staan op de website van het Haarlems Buro Zoeklicht dat nauw samenwerkt met de werkgroep Morkhoven. Eerder liet justitie uit Haarlem weten niets te kunnen doen te

Canada verbiedt bekijken kinderporno op

Canada is het eerste land ter wereld dat het surfen naar websites met kinderporno strafbaar gaat stellen. De naar schatting tweehonderdduizend Canadezen die dit regelmatig doen, moeten worden ontmoedigd.

Van onze verslaggeefster
Nanda Troost
TORONTO/OTTAWA

Kunnen kinderpornografische krabbels en tekeningen die iemand in een boek voor zichzelf (*A Collection of Kiddie Kink Classics*) maakt, worden beschouwd als overtreding van de wet? Nee, zeiden een plaatselijke rechtbank en het provinciaal hooggerechthof in het Canadese British Columbia. Tot woede van een groot aantal Canadezen werd voorrang gegeven aan de individuele rechten van een burger, John Robin Sharpe (67), die zoals hij dat zelf zegt voorkeur heeft voor 'seks tussen generaties'.

De gerechtelijke uitspraken werden begin dit jaar gecorrigeerd door het federale Hooggerechthof, die bescherming van de rechten van het kind de hoogste prioriteit geeft. De zaak-Sharpe bracht een hevige discussie op gang, met als resultaat dat de federale regering in Ottawa aankomend voorjaar als eerste land het surfen naar kinderporno op internet strafbaar stelt. 'Een kwestie van modernisering van de wet', vindt de liberale 'senator voor de rechten van kinderen', Landon Pearson.

Volgens het ministerie van Justitie zijn er met de komst van het internet geen aanwijzingen voor de toename van kinderporno. In Canada zou een 'vaste harde kern' bestaan van honderd mensen. Wel is er sprake van een groter wordende groep mensen die via het internet experimenteert; het zou gaan om tweehonderdduizend mensen.

Juist die groep moet ontmoedigd worden, vindt Lucie Angers, juriste van het ministerie van Justitie. 'Canada staat in de top van landen waar mensen thuis een internetaansluiting hebben. Dat vergroot de toegankelijkheid. Tot het begin

van de jaren tachtig was het moeilijk toe te treden tot het circuit van kinderporno-afnemers als je niet iemand kende die zelf deel uit maakte van die subcultuur. Wat dat betreft heeft het internet drempelverlagend gewerkt. De mensen moeten ervan doordrongen zijn dat er geen sociale tolerantie op dit gebied is. Want ook al blijft het in de meeste gevallen

Met nieuwe wet groeit ook vrees voor Big Brother

bij plaatjes kijken, het begint allemaal wel met seksueel misbruik van een kind.'

Even buiten het centrum van Toronto staan in een opslagruimte van de Ontario Provincial Police (OPP) de in beslag genomen computers hoog opgestast. Detective Frank Goldschmidt is net terug van een huiszoeking, waarbij één arrestatie is verricht. Voor een andere zaak heeft hij geobserveerd, in het uniform dat achter hem aan de kapstok hangt. De OPP heeft

bijna vierhonderd zaken voor de rechter gebracht, een verdubbeling ten opzichte van vorig jaar. 'We worden beter', klinkt het laconiek.

De nieuwe wet moet het werk van Goldschmidt en zijn collega's vergemakkelijken. 'Wij hebben er ook om gevraagd. Lange tijd is gedacht dat kinderporno niet meer is dan het verzamelen van obscene materiaal. Steeds waker blijkt echter dat pedofielen via de computer proberen ontmoetingen te regelen met kinderen.'

De OPP-unit is in 1993 begonnen met slechts twee mensen. Inmiddels is de unit gegroeid tot een afdeling van 14 fulltimers en 21 parttimers. En nog is dat niet genoeg. 'We zouden meer online willen, maar daar is geen tijd voor. In één nacht heb ik in twee uur tijd vastgesteld dat 44 mensen online vanuit alleen al Ontario actief waren.'

Goldschmidt beschouwt zijn werk als 'gewoon' recherchewerk, dat vaak begint met een tip. Ook hier valt het woord drempelverlagend. 'Mensen voelen zich veilig achter hun computer, denken dat ze zich kunnen verstoppen. Ze be-

seffen niet hoeveel sporen ze nalaten. Om te beginnen hun telefoonnummer. Sommigen maken het ons weliswaar lastiger, maar nog geen 5 procent van de mensen van wie wij de computer in beslag nemen, heeft die beveiligd met een wachtwoord.'

De tips die de Canadese politie krijgt, zijn voor een niet onbelangrijk deel afkomstig van buitenlandse collega's. Internet mag de computergebruiker nieuwsgieriger hebben gemaakt, het heeft ook bijgedragen aan de internationalisering van kinderporno. Tot half juli van dit jaar heeft de Criminal Intelligence Service Canada (CISC) 255 verzoeken om assistentie uit het buitenland gekregen. Ruim twee jaar geleden is geassisteerd bij *Operation Cathedral*, die een veel groter netwerk blootlegde: Wonderland, met tweehonderd 'deelnemers' in meer dan veertig landen.

Ook al komt de nieuwe wetgeving eraan, in sommige kringen is de tegenstand gebleven. De angst voor Big Brother wordt door Sandra Conlin, plaatsvervangend directeur-generaal van de CISC afgewimpeld. 'Wie per ongeluk op

een verkeerde site komt, wordt natuurlijk niet opgepakt. En net als bij ander politieonderzoek is in sommige gevallen vooraf toestemming van de rechter nodig.'

Maar de Canadese internetproviders waren aanvankelijk bang dat ze als internetpolitie moesten optreden en verantwoordelijk zouden worden gehouden voor alles wat er op hun pagina's wordt aangeboden.

De Civil Liberties Association, met enkele duizenden leden, is tegen de nieuwe wet, omdat de burgerrechten worden beperkt. Wetgeving 'zal in sommige gevallen in kunst en literatuur de vrijheid van meningsuiting aantasten. En wat gaat er gebeuren met foto's die ouders hebben van hun kinderen, naakt in bad?', stelt een woordvoerder.

'De vrijheid van het individu is met de nieuwe wet ingeperkt', zegt Dawn Walker, directeur van het Canadian Institute of Child Health, die vóór de nieuwe wet is. 'Als we het over rechten van burgers hebben, hoe zit het dan met de rechten van kinderen? De kwetsbaarste groep gaat - zoals dat gewoon hoort - voor.'

Providers boos over verwijten Korthals

Vervloesem vervolgd voor publicatie kinderporno

Justitie in België gaat kinderpornobestrijder Vervloesem vervolgen voor het verspreiden van foto's van slachtoffertjes van seksueel misbruik op internet. Dat bevestigde een woordvoerder van het parket in Turnhout gisteren.

De foto's staan sinds november op de website van het in Haarlem gevestigde Buro Zoeklicht. Het gaat om portretjes van minderjarigen die zijn opgedoken in kinderporno. Zoeklicht roept mensen op de

kinderen te identificeren.

Vorige week maakte het buro bekend dat de identiteit van zes kinderen is vastgesteld. Zoeklicht heeft deze informatie vorige week doorgegeven aan het Korps Landelijke Politiediensten (KLPD) in Driebergen. Dat zegt de dossierserieus te zullen onderzoeken.

Het Openbaar Ministerie in Haarlem zei aanvankelijk niet blij te zijn met de actie van Zoeklicht, maar er niets tegen te kunnen doen. De Belgische justitie startte

"Het is werkelijk ongehoord wat Korthals ons hier flikt", zegt directeur Hans Leemans van de brancheorganisatie NLIP, waarbij 55 providers zijn aangesloten.

De minister antwoordde op Kamervragen dat het Openbaar Ministerie eind vorig jaar tien verdachten van kinder-

porno niet kon opsporen omdat de providers weigerden hun namen te verstrekken.

Leemans wijst op de Wet Bescherming Persoonsgegevens. "Justitie moet een bevel van de rechter-commissaris hebben om gegevens op te eisen. Dat krijgen ze vaak niet, omdat de zaak te dun is."

De providers zouden de gegevens ook vrijwillig kunnen geven, maar dan kunnen ze zelf aansprakelijk worden gesteld door iemand bij wie ten onrechte huiszoeking is gedaan. Justitie heeft weliswaar aangeboden deze aansprakelijkheid over te nemen, maar die regeling is volgens Leemans 'flinterdun'.

Het College Bescherming Persoonsgegevens (CBP), de vroegere Registratiekamer, heeft de door Justitie aangeboden regeling ook bekeken. Die vindt dat de regeling justitie veel te veel vrijheden biedt, zegt een CPB-woordvoerder. (GPD)

Rechts-extremist op groslijst van Leefbaar Nederland

Emmen/Onstwedde - Hij heeft een verleden bij extreemrechts, verklaarde in september pro-Bin Laden te zijn en noemt pedofilie een vooroordeel. De 63-jarige Arie van der Sluijs uit Onstwedde prijkt sinds gisteren op de groslijst van Leefbaar Nederland. Van der Sluijs is geen onbekende in de lokale politiek. Hij was volgens een gemeentewoordvoerder van Onstwedde ooit in Maarssen betrokken bij een (niet gelukte) poging om te komen tot oprichting van een afdeling van de Centrum Democraten.

Van der Sluijs, die op papier in Oost-Groningen woont maar in feite in zijn bedrijf in Emmen onderdak heeft, ontkent zijn verleden bij extreem-

rechts in alle toonaarden. Wel heeft hij een indrukwekkende lijst van verschillende politieke partijen waarvoor hij actief was, op zijn cv staan. In september richtte hij nog de verzetspartij Opstand op. Om te streven naar een 'nationaal-socialistisch modern Europa'. Maar dat heeft 'niets te maken met een nazi-verleden'.

Drie dagen na 11 september verklaarde hij 'pro-Bin Laden-gedachten' te hebben. "Ik wilde enkel aangeven dat we moeten oppassen dat we niet veramerikaniseren", licht Van der Sluijs nu toe.

Contactpersoon H. Wijnhuizen van Leefbaar Nederland in Groningen zegt dat het onmogelijk was om iedereen 'vooraf te checken op zijn verleden'.

gaat Vervloesem vervolgen

gen de actie. De Belgische justitie liet het er niet bij zitten en begon een onderzoek.

Volgens procureur H. Janssens uit Turnhout heeft Morkhoven met de verspreiding van de tientallen foto's de Belgische wet op de privacy overtreden. Maar dat maakt bitter weinig indruk op Vervloesem. "Daar kan ik alleen maar om lachen. Twee maanden geleden heb ik op verzoek een verklaring afgegeven in Turnhout. Dat is alles. Nou, ze moeten maar doen.

Justitie van Haarlem heeft ons nota bene laten weten geen stappen te ondernemen. Wij zijn daarom nergens bang voor." De foto's staan op een Neder-

landse website, maar dat is volgens justitie uit Turnhout geen reden om af te zien van vervolging. "Want de foto's kunnen ook in België bekeken worden", redeneert justitie.

Volgens Vervloesem heeft de actie al het nodige succes opgeleverd. Het Buro Zoeklicht roept namelijk bezoekers van de website op te reageren als ze een van de kinderen herkennen. Al zes keer zou de identiteit van kinderen vastgesteld zijn. De werkgroep heeft deze informatie vorige week doorgegeven aan het Korps Landelijke Politiediensten (KLPD) in Driebergen. Dat zegt de dossierserieus te zullen onderzoeken.

Vervloesem kan binnen enkele weken nog een paar dagvaardingen tegemoet zien. De Turnhoutse justitie zegt de laatste hand te leggen aan nog eens drie andere onderzoeken. De Morkhoven-voorman zou verdacht worden van aanranding en verkrachting van een aantal minderjarigen; het in bezit hebben van kinderporno en het oplichten van een inwoner van Temse. In alle gevallen ontkent Vervloesem ook maar enige betrokkenheid.

Het onderzoek naar de publicatie op internet is afgerond, maar justitie wacht met vervolging van Vervloesem tot andere onderzoeken zijn afgerond.

DENKWIJZER

RENÉ DIEKSTRA

De een zijn genot maakt de ander kapot

'Pedofilie dreigt een brandmerk te worden dat iemands leven bijna onmogelijk maakt'

En van de zachttaardigste mensen die ik ken, is de schrijver Maarten Biesheuvel. Ik heb hem nooit op enige achterbaktheid of truc kunnen betrappen. Bij hem hoef je nergens beducht voor te zijn. Ik ben er daarom van overtuigd dat de vreselijke passage die in een interview met hem in de Volkskrant van 11 januari voorkomt, geen boze opzet is. Daarin vertelt Maarten dat hij als tienjarige eens door een ouderling was gevraagd om zijn kleertjes uit te trekken. 'Hij bekeek me, kietelde me, en moest bitterlijk wenen toen hij me naar huis bracht. Bang dat zijn carrière gebroken was'.

De passage is zo vreselijk omdat de ouderling er met naam in wordt genoemd, evenals het bos van handeling. Het is best mogelijk - ook al is het inmiddels ruim vijftig jaar geleden gebeurd - dat de bewuste man nog in leven is. Vrijwel zeker bestaat er nog naaste familie van hem. Voor hen is hij zomaar een vieze oude pedofiel geworden. Lid van dezelfde club waartoe ook Gerard Reve's vriend Joop Schafthuizen behoort, tegen wie voor eenzelfde opvoering met een Belgisch jongetje nu een strafrechtelijk onderzoek loopt.

Dat onderzoek was voor de Belgische koning Albert aanleiding om de Grote Prijs der Nederlandse Letteren, in afwijking van de traditie, niet persoonlijk aan Reve uit te reiken. Het is inmiddels ongeveer het ergste wat iemand aangewreven kan worden: dat hij of zij pedofiel is. Het dreigt een onuitwisbaar brandmerk te worden, dat voor de betrokkene leven, wonen en werken op veel plaatsen bijna onmogelijk maakt.

Er is nauwelijks een kwalificatie denkbaar die zoveel hoon en minachting en publieke woede oproept als die van pedofilie. Hoe terecht zijn die reacties op pedofilie? Voor alle duidelijkheid: heel veel mannen en vrouwen zijn pedofiel, en gelukkig maar. Tenminste als we het woord in zijn oorspronkelijke betekenis nemen: het liefhebben van kinderen. Er zijn ook heel veel mannen en vrouwen pedofiel in een meer beperkte zin van het woord, namelijk dat ze zich seksueel aangetrokken kunnen voelen tot kinderen. Zolang ze daar niets mee doen en een normaal seksueel en sociaal leven leiden, is er weinig reden voor ongerustheid of opwinding.

Die is er pas als er sprake is van seksueel opwindende fantasieën en seksuele drang die tot seksuele omgang met kinderen leiden. Het moet dan ook nog eens gaan om kinderen die nog niet gepubereerd hebben en die aanzienlijk jonger zijn dan de betrokkene. Een jonge vrouw van 15 jaar die

seksuele omgang heeft met een jongetje van 7 jaar, is een pedofiel. Maar een jongeman van 16 die naar bed gaat met een meisje van 13, is dat niet. Dat althans zijn de criteria die psychiaters en psychologen voor de 'diagnose' pedofilie hanteren.

Het woord 'diagnose' zegt het trouwens al. Pedofilie, in de 'psychologisch-psychiatrische zin en in de vorm waarover het grote publiek zich zo ongerust en boos kan maken, is een ziekte. Maar behalve ziekte is deze vorm van pedofilie ook een strafbaar feit.

Daarin onderscheidt het zich van de meeste andere ziektes; van alle lichamelijke en ook van de meeste psychische ziektes. Maar behalve dat is pedofilie de afgelopen jaren enorm 'gecriminaliseerd' geraakt door de kwestie-Dutroux. Voor mij is het nog altijd een onbeantwoorde vraag of Dutroux een pedofiel is in de psychiatrisch-psychologische zin. De vraag of hij een crimineel is, is allang beantwoord. Hij heeft kinderen verkocht voor prostitutie en gebruikt

voor het produceren van kinderporno. Hij heeft kinderen en jonge vrouwen verkracht en een aantal van hen vermoord. Maar zowel de pornoproductie, de verkrachtingen als de moorden hoeven op zich niets met pedofilie te maken te hebben. Verkrachting en moord zijn geen seksuele ziektes of seksuele misdrijven, maar geweldsmisdrijven. Ook het dwingen van kinderen tot deelname aan pornoproducties is geen seksueel misdrijf, maar een geweldsmisdrijf en - naar ik aanneem - een economisch misdrijf.

Dutroux produceerde voor de 'pedofiele markt' en pedofielen waren afnemers van zijn 'producten'. Door de associatie met Dutroux staat voor het publiek pedofilie inmiddels vrijwel gelijk aan kinderverkrachting en kindermoord. Ik heb in mijn praktijk meerdere malen mensen gehad die aan pedofilie leden, en daar ook zeer onder leden, en die wars waren van elke vorm van geweld jegens kinderen. Maar hun ziekte stelde hen wel voor een ernstig moreel probleem. Als iemand erotische foto's of vi-

Dr. Frank van Ree over 'een maatschappelijk vraagstuk'

Boeken lezen doe je misschien wel het lekkerst in de trein. Maar wat nu als je voor De Nieuwe Sekstant een boek moet bespreken waar pontificaal het woord 'Pedofilie' op prijkt? Het is maar te hopen dat je overbuurman de veel kleiner afgedrukte ondertitel kan lezen: 'Een controversiële kwestie', gevolgd door een nog priegeliger 'Analyse van een maatschappelijk vraagstuk'. Dit lees ik voor mijn werk hoor! Ik moet bekennen dat ik het nieuwe boek van psy-

Genuanceerd

Is het nu een goed boek geworden? Genuanceerd is het zeker. Veel journalisten, politici, onderwijsgeven-den, maatschappelijk werkers in de slachtofferhulp, seksuologen en pedokillers zouden daar hun voordeel mee kunnen doen. Het zit boordevol verstandige redenties, kritische overpeinzingen, citaten uit de meest uiteenlopende bronnen en vermaningen aan het adres van media, volk, politiek en collega's: jon-

gens, ik snap dat je niet staat te juichen om die pedo's, maar als je nu zo boos wordt, maak je het alleen maar erger! Is het dus een goed boek geworden? Ik vind toch eigenlijk van niet.

Van Ree stelt zich veilig en politiek correct op. 'Bij mijzelf herken ik geen pedofiele neigingen', schrijft hij in het begin. Dat valt me tegen van een psychiater van zijn kaliber. Veilig is ook de regelmatig terugkerende verzuchting dat we zo weinig weten en dat we eerst nog heel veel onderzoek moeten doen om zeker te weten of het slecht of goed is voor kinderen.

Pedofilie, ja, hoewel mits tenzij en vooropgesteld dat... Zo luidt zo'n beetje de conclusie. Echt veel verschilt dat niet van de pastorale bejegening van homofielen: je mag het wel zijn, maar doe het nou toch maar niet. 'Ik stel mij op het standpunt dat onder de huidige condities alleen abstinentie en sublimatie aanvaardbaar zijn', staat er droogjes op de laatste bladzijde.

Jammer joh, volgend millennium beter!

Pedofilie is niet bewezen slecht, en het is ook niet aantoonbaar goed. De waarheid, lijkt van Ree te zeggen, zal wel ergens in het midden liggen. Maar de waarheid ligt helemaal niet in het midden als het om lust en passie gaat. Dan zijn er namelijk alleen maar heel veel verschillende 'waarheden', misschien wel net zo veel als er mensen zijn. 'Pedofilie' is een ontmoeting, een blik, een geil spel, spannende dingen die je niet voor mogelijk had gehouden! En het is een beetje stiekem. Net als erover lezen in de trein.

dr. F. v. Ree *Pedofilie; een controversiële kwestie, Analyse van een maatschappelijk vraagstuk* is een uitgave van Swets & Zeitlinger. Het kost f 49,50 en is verkrijgbaar in de boekhandel, ISBN 90 265 1688 6.

WAT ZEGT U?

'Pedofilie' is een ontmoeting, een blik, een geil spel, spannende dingen die je niet voor mogelijk had gehouden! En het is een beetje stiekem.'

JAN/PSYCHOLOGIE MAG

Marc van Bijsterveld in *De nieuwe sekstant*, NVSH, najaar 2001

deo's van kinderen koopt en bekijkt omdat dat hem of haar opwindt, dan is dat altijd materiaal dat via misbruik van kinderen is vervaardigd.

Door die beeldconsumptie houden pedofielen dus misdadigheid en misbruik in stand of stimuleren het zelfs. Zo bezien zijn ze daaraan dus ook medeplichtig. We kunnen overigens hetzelfde verwijt maken aan een drugverslaafde die bij een dealer cocaïne of heroïne koopt. Drugsverslaving is een ziekte. De productie en handel in drugs zijn misdrijven die mede door de gebruikers of drugspatiënten in stand worden gehouden. Belangrijk verschil is dat bij de productie van pedofiel materiaal kinderen worden gedwongen en misbruikt. Bij de productie van drugs is dat meestal niet het geval is. Maar er is nog een ander belangrijk verschil.

DNS najaar 2001 35

Steds meer deskundigen uiten het vermoeden dat het regelmatig seksueel prikkelen of aan seksuele ervaringen onderwerpen van kinderen, bij hen hormonale processen op gang kan brengen die de normale seksuele ontwikkeling verstoren en de puberteit vroegen. Uit een publicatie van Anne Petersen, vooraanstaand Amerikaanse wetenschapper op het gebied van puberteitsontwikkeling, blijkt dat kinderen die seksueel zijn misbruikt (ook als het niet tot gemeenschap is gekomen) als gevolg daarvan vaak vroeger in puberteit komen. Dus niet alleen de emotionele maar ook de lichamelijke ontwikkeling wordt bij die kinderen verstoord. Kort door de bocht gezegd: de een zijn genot maakt de ander dikwijls kapot.

Het feit dat voor de productie

Doctor Strangelove

Na veertig jaar neemt dr **Lex van Naerssen** (60) afscheid van de Universiteit Utrecht. Eind jaren zeventig begon de seksuoloog met de behandeling van pedofielen. Daarnaast beheerde hij het archief van de drie jaar geleden overleden pederast en PvdA-senator Edward Brongersma.

Stan de Jong

4 januari 2002 HPI/DE TIJD

Toen Lex van Naerssen voor het eerst Edward Brongersma in zijn villa in Overveen bezocht – het moet rond 1975 zijn geweest – viel hem het jongensachtige enthousiasme op van de oud-senator, die toen al de zestig was gepasseerd. Openhartig sprak deze over zijn seksuele avonturen. "Brongersma liet mij delen van zijn archief zien. Het was voor het grootste gedeelte onschuldig materiaal. Foto's van jongens in hun blote bast die verdukt stonden opgesteld achter bomen. Een deel was niet pedofiel van aard: homo-erotische afbeeldingen van bodybuilders met grote piemels in strakke broekjes waardoor hun piemels nog groter leken. Het wond mij nou niet bepaald op.

"Ik herinner mij ook een foto waarop een jongen van een jaar of tien aan een enorme lul zat te zuigen. Vrij weerzinwekkend. Ik vermoed dat Brongersma dacht dat ik ook pedofiel was: of misschien wilde hij me gewoon testen. Maar om nou te zeggen dat ik geschokt was of moreel verontwaardigd, ach..."

U moet weten, Lex van Naerssen is wel wat gewend. Veertig jaar lang doceerde, discussieerde en publiceerde hij over seks. Over enkele maanden neemt de seksuoloog afscheid van de Universiteit Utrecht. Een toekomstig leven in ledigheid valt hem zwaar, maar, wrang genoeg, heeft hij door een infarct het afgelopen jaar aardig aan dit bestaan kunnen wennen. Een periode waarin hij de lust tot alles, zelfs tot seks, verloor.

Tien jaar geleden ontmoetten we elkaar voor het eerst op diezelfde stoffige kamer in De Uithof waar de wat shabby seksuoloog nog steeds bivakkeert. Aanleiding destijds was een terugblik op de jaren zeventig die werd georganiseerd door het Utrechts Universiteitsblad. Jaren waarin de beminlijke, in 1941 te Bandung geboren wetenschapper een onverschrokken krijger in de seksuele jihad werd. Van Naerssen nodigde omstreden gastdocenten uit als Joop Wilhelmus van het pornoblaadje Chick en organiseerde fuckorama's: studenten werden in een zaaltje gepropt waar ze pornofilms moesten bekijken. De bedoeling van deze academische vondst was om hun reacties te peilen. Wat u zegt: rare jaren. Eind jaren zeventig begon Van Naerssen ook met de behandeling van achtereenvolgens homoseksuelen en pedoseksuelen. Aanleiding genoeg om op dat laatste eens wat dieper in te gaan.

Hoewel alles verbleekte bij de ineenstorting van die twee torens in New York, stond het vorige jaar ook in het teken van de liefde voor het kind; de seksuele liefde wel te verstaan. In Rusland werd een pedonetwerk opgerold dat zijn tentakels tot in Nederland uitstrekte. Er was een Maastrichtse rechter die graag naar kinderporno keek en er was Joop Schafthuizen die graag naar een pielemuis keek. En er was de nasleep van de zaak-Brongersma, de oud-PvdA-senator die drie jaar geleden werd geëuthanaseerd

van pedofiel beeldmateriaal en kinderporno de ontwikkeling van kinderen wordt ontregeld en beschadigd, lijkt te wetten pedofilie vooral als een misdrijf te zien en te behandelen en niet als een ziekte. Hoe begrijpelijk ook, toch is dat niet slim. Nergens in de geschiedenis van de geneeskunde of de psychologie is er overtuigend bewijs te vinden voor de veronderstelling dat straf en maatschappelijke uitsluiting een ziekte kunnen uitbannen. Een effectievere manier om dat te bereiken, is te bevorderen dat mensen een ziekte herkennen, bij zichzelf erkennen en er – zonder risico op stigmatisering of maatschappelijke uitsluiting – over kunnen spreken en hulp voor krijgen.

Ik geloof dat zolang het bekennen aan pedofilie te lijden, iemands carrière kan breken, veel pedofiele patiënten ondergronds en dus onbehandeld blijven. Waardoor ook de ondergrondse productie van kinderporno actief – want lucratief – blijft.

en wiens 'pedofiele' collectie na zijn dood door justitie in beslag werd genomen en nu dreigt te worden vernietigd. "Dat mag niet gebeuren," vindt Van Naerssen, oud-bestuurslid van de Brongersma-stichting. "Het is fantastisch materiaal. Het zou een zonde tegen de geschiedenis zijn."

De levensloop van dr Edward Brongersma kan symbool staan voor hoe onze samenleving de afgelopen vijftig jaar tegen pedofilie aankeek. In 1950 werd de senator wegens seksuele contacten met een zestienjarige jongen – toen nog strafbaar – door de politie opgepakt. Tien maanden in de gevangenis maakten van hem een verbitterd man. In de liberalere jaren zestig keerde hij voor de PvdA terug op het pluche van de Eerste Kamer. Uiteindelijk groeide hij in de jaren zeventig uit tot een niet onomstreden, maar in vooruitstrevende kringen gerespecteerd woordvoerder van wat later de intellectuele pedofielenlobby is gaan heten.

In 1978 vertelde Brongersma aan Bibeb in Vrij Nederland: "De woede en de angst bij het horen van het woord pedofiel worden veroorzaakt door een verkeerde voorstelling van zaken. Men denkt aan een dodelijk benauwd kind en een kerel met een heel grote fallus die hij door de heel kleine opening naar binnen wil duwen. Zoiets doet terecht ieders bloed koken." Volgens Brongersma ging het vooral om 'knuffelen, strelen, stoeien, masturbatiecontact'. Hij was verheugd dat de tolerantie voor liefdesrelaties tussen volwassenen en kinderen leek toe te nemen.

Te vroeg gejuicht. In de jaren negentig sloeg de slinger weer de andere kant op. Met het aantal slachtoffertjes van Dutroux nam ook de onverdraagzaamheid tegenover pedofielen toe. Voor Brongersma volgde opnieuw een periode vol angsten, teleurstellingen en depressies. Drie jaar geleden verwisselde hij vrijwillig het tijdelijke voor het eeuwige. "In zekere zin was Brongersma een naïef man. Hij kon zich niet voorstellen dat mensen aanstoot namen aan zijn ideeën," vertelt Van Naerssen. "Die hele Brongersma-familie hing van de notabelen aan elkaar. Edward is altijd een patriciër gebleven met de daarbij horende mentaliteit: hij dacht dat hij onkwetsbaar was."

In de loop der jaren heeft Van Naerssen honderden pedofielen in het 'ambulatorium' van de universiteit gehad. Volgens de seksuoloog is pedofilie niet aangeboren, maar een voorkeur die zich ergens in de vroege jeugd ontwikkelt. Te vergelijken met of je van aardbeienjam of pindakaas houdt. Een zienswijze die hem door verenigingen als het COC en de NVSH niet in dank is afgenomen. Als pedofilie niet in de genen zit, kun je het immers door middel van therapie behandelen. Maar, zegt Van Naerssen, het is hem zelden of nooit gelukt om een pedofiel 'om te turnen'. De voorkeur heeft zich meestal al te diep verankerd. Om die reden concentreert hij zich liever op het leren omgaan met de pedofiele gevoelens. *No cure, but control.*

Opvallend is dat het vrijwel altijd mannen zijn die bij hem komen. "Alles wat seksueel afwijkend is, komt bij vrouwen minder vaak voor. Hun strikt seksuele behoefte, hun drift, is minder sterk ontwikkeld. Vrouwen hebben meer een relationele instelling, willen het gewoon leuk hebben met iemand." Dames zijn praktischer ingesteld, willen problemen vermijden. "Vrouwen zullen ook wel zien dat sommige jongens er verrekke goed uitzien, maar zijn terughoudender omdat ze bedenken dat zo'n kind voor de eerste keer verliefd is of seks heeft en daardoor vreemde reacties kan gaan vertonen. Nou, dat klopt."

Hoewel mannen vaker op jonge meisjes vallen dan op jongens, betreft dit eerste zelden een exclusieve voorkeur. "Die kerels steken hem, om het ordinair te zeggen, in mijn dochter, mijn vrouw en mijn grootmoeder. Ze hebben geen leeftijdspreferentie. In de justitiële dossiers worden deze zaken dan ook zelden als pedofilie geordend, omdat het meestal om verkrachtingen gaat."

Kan de seksuoloog een psychologisch profiel van de 'gemiddelde' pedo schetsen? "Vaak is de pedofiel afkomstig uit een gebroken gezin of een gezin waar iets anders loos is, zoals een alcoholische vader. Hij voelt zich eenzaam en komt voor hij in de puberteit raakt een volwassene tegen die hem beschermt en seksueel benadert. Eenmaal zelf volwassen draait hij de rollen om. *Objektverschiebung*, noemde Freud dat, ofwel overdracht."

Een pedofiel in de 'technische zin' van het woord was Brongersma overigens niet. Hij viel op geslachtstrijpe jongens van twaalf, dertien jaar en ouder. In dat geval spreken we van pederastie of knapenliefde, legt Van Naerssen uit. "In de weten-

een jaar of elf, twaalf. Maar ik hoef maar naar mijn eigen kinderen te kijken om te weten dat ze al van kleins af interesse in seks hebben."

Volwassenen die een seksuele voorkeur hebben voor jonge kinderen – het is een relatief zeldzaam verschijnsel. Veruit de meeste gevallen van pedofilie betreffen incest. Daarvoor bestaat een apart wetsartikel. In de overige gevallen dekt het verbod op aanranding en verkrachting voldoende de uitwassen, vindt Van Naerssen. "Het neuken van kinderen, of het nou anaal of vaginaal is, vind ik persoonlijk niet kunnen. Pijpen? Nou ja, zo'n grote pik in zo'n klein mondje... Ik vind het twijfelachtig. Maar in al deze gevallen zul je al snel op het uitoefenen van dwang terecht komen, hetgeen natuurlijk verboden moet blijven." Dergelijke uitwassen zijn trouwens uitzonderlijk, want de meeste pedofiele contacten zijn tamelijk onschuldig.

Wat kinderen al op jonge leeftijd seksuele gevoelens hebben, staat, excuseer de beeldspraak, als een paal boven water. "Een orgasme is niets anders dan een reflex die kan worden opgewekt," doceert Van Naerssen. "Je kunt dus een orgasme krijgen vanaf het moment dat je wordt geboren. Alleen wordt de seksuele betekenis pas echt gevoeld wanneer de geslachtshormonen een bepaalde intensiteit overschrijden – dat gebeurt meestal pas rond

homo's zo vreselijk artistiek zijn." Interessanter vond hij de juridische betogen van de strafrecht-deskundige. In 1971 was de grens voor de homoseksuele omgang met kinderen teruggebracht van 21 naar 16 jaar – ook de grens voor heteroseksuele contacten. Brongersma, die ook advocaat was, pleitte voor een verdere verlaging. Een betoog dat Van Naerssen onderschreef en onderschreef. In vele van de ons omringende landen geldt een leeftijdsgrens van veertien jaar. Waarom moet Nederland uit de pas lopen? De huidige wetgeving maakt het mogelijk dat een jongen en een meisje van vijftien die het met elkaar 'doen' na een klacht door justitie worden vervolgd. Een nogal antiek aandoende opvatting.

Van Naerssen gaat nog een stap verder: wat hem betreft kan de hele zedelijkheidswetgeving uit het strafrecht worden geschrapt. "Wat kan ons gebeuren? Het is echt niet zo dat jongetjes en meisjes van acht of negen jaar oud ineens als rijpe appels in de schoot van pedofielen vallen. Zo zit de samenleving niet in elkaar. Opheffing van het verbod op de seksuele omgang met kinderen zou politiek en justitie veel rompslomp besparen."

VERVOLG HP 4-1

seksueel contact is lager. In de literatuur kom je veel verslagen tegen van kinderen die geïmponeerd zijn door de seksualiteit van volwassenen. Zo van: goh, wat heb jij een grote piemel, en ik krijg er straks óók zo een."

Waar Van Naerssen wel kritischer over is gaan denken, zijn gevallen waarbij volwassenen in de uitoefening van hun functie seksuele contacten met kinderen aangaan. Pedofielen weten zich vaak behendig in kinderrijke omgevingen te nestelen: de hulpverlening, de padvinderij, de school. "Mijn opvatting is eenvoudig: ik stuur mijn kind naar school om te leren rekenen, niet om te leren neuken."

Andere tijden, andere zeden. In plaats van een versoepeling van de wetgeving dreigt momenteel een nieuw ethisch reëel. Edward Brongersma zou zich in zijn graf omkeren. Minister Korthals van Justitie heeft een aantal wetsvoorstellen in de kast, die volgens Van Naerssen 'ideologisch de verkeerde kant uitgaan'. Dat kan ertoe leiden dat we 'allerlei onschuldige zaken strafbaar stellen, die enorm veel tijd en energie vragen'. Zo wordt de leeftijdsgrens voor de productie en het in bezit hebben van kinderporno verhoogd - tot nu toe moesten modellen minstens zestien zijn; dat wordt achttien. "Bij kinderpornografie denken we aan die walgelijke foto's waarop seks met baby's is te zien - maar al jaren zijn het dezelfde plaatjes die circuleren."

Voor Brongersma stond voorop dat elke vorm van dwang in de relatie met kinderen uit den boze was. In zijn standaardwerk *Loving Boys* behandelde hij uitputtend de criteria waaraan een pedofiel contact zou moeten voldoen. Maar de vraag is of de fanatieke pedowerkgroepen van de NVSH, die midden jaren zeventig opkwamen, dezelfde hoge morele maatstaven in acht namen. Achteraf zijn onder het mom van het 'recht op seksualiteit van kinderen' nogal wat uitwassen ontdekt. In Maastricht kwamen de bijeenkomsten van de pedowerkgroep neer op een vrolijke uitwisseling van schandknaapjes.

Werd de erudiete en salonfähige Brongersma misbruikt door pedofielen die het minder nauw namen met de mores? "Zoals Leonardo da Vinci schutspatroon is voor de homo's, werd Edward dat een beetje voor de pedofielen," zegt Van Naerssen. "Maar eerlijk gezegd: hij liet zich ook graag gebruiken." In 1977 vond een berucht congres plaats in Swansea (Wales) onder de verhullende titel *Love and Attraction*. Brongersma was een van de coryfeeën die over pedofilie zouden spreken. Van Naerssen was ook aanwezig. "Swansea. Op elke hoek van de straat een kerk en alle kindertjes nog in uniform. Voor pedofielen moet dat een lustoord zijn geweest, haha. Iedereen moest daar nog uit de kast komen. Er waren demonstraties en rellen. Brongersma zou ook in Londen een lezing geven, maar die werd op het laatste moment afgelast. Hij snapte niets van die commotie, was geschokt. Maar ironisch genoeg is zijn internationale faam toen pas echt begonnen."

Twijfelachtig is of Brongersma zich in de praktijk net zo hoogstaand gedroeg als hij in zijn wetenschappelijke werk propageerde. Waarschijnlijk is Van Naerssen de enige persoon, buiten justitie en politie, die het archief van de oud-senator in zijn geheel heeft ingezien en daarover kan oordelen. Maar de seksuoloog houdt zich op de vlakte. "We doen allemaal wel eens dingen die het daglicht niet kunnen verdragen." |

Neergesabeld in zinloze rel

Trouw, 22 december 2001

Wybo Algra

Ze waren dit jaar in het nieuws, soms kort en heftig. Anderen bleven liever in de schaduw van de gebeurtenissen staan. Hoe is met hen, de makers van het nieuws van 2001? Vandaag: de vrije val van wetenschapper Han Israëls.

AMSTERDAM - Zijn vrienden en naaste collega's zeggen dat het wel goed komt. Zelf weet hij dit niet zo zeker. Hij is te zeer beschadigd, vreest hij, door wat hij als een volstrekt zinloze rel beschouwt. Die rel kostte hem een baan bij het Utrechtse Trimbos-instituut, en zijn uitkeringsinstantie denkt dat hij ook elders in de wetenschap niet meer aan de bak komt. Israëls, bitter: „Ik sta te boek als de onderzoeker die incest min of meer goedpraat". Sociaal wetenschapper Han

Israëls' boek 'Heilige verontwaardiging' kwam uit op vrijdag 7 september. De oproer begon de woensdag daarvoor al met artikelen in Vrij Nederland en Het Parool. In zijn boek uit hij stevige kritiek op het geruchtmakende incestonderzoek van psychologe Nel Draijer. Maar die eerste dagen ging de overweldigende media-aandacht vooral uit naar Israëls' eminente begeleidingscommissie, die niets met het boek te maken zei te hebben - directeur Paul Schnabel van het Sociaal en Cultureel Planbureau voorop. „Het was een aanval uit totaal onverwachte hoek", blikt Israëls terug. Hij is de eerste om te zeggen dat de begeleidingscommissie er niet bovenop zat - daarom dankt hij de drie leden voor 'de vrijheid die ze hem hebben gegund'. Maar, stelt Israëls met klem, het boek kwam voor hen niet uit de lucht vallen. Er is overleg geweest, hij heeft hoofdstukken ter lezing opgestuurd.

Hij heeft geprobeerd er die vrijdag, bij de presentatie van het boek door burgemeester Cohen van Amsterdam, nog een grapje over te maken: dat hij niemand meer durfde te bedanken. Maar de daaropvolgende dag was het lachen hem wel vergaan, toen hij een brief van het Trimbos-instituut ontving. Hij zou daar twee jaar lang onderzoek doen naar de opvang van zwerfende psychiatrisch patiënten in Amsterdam. Vanwege de ophef rond 'Heilige verontwaardiging' zag het Trimbos-instituut hiervan af. „Het was letterlijk alsof de grond onder mijn voeten wegzonk."

Hij vroeg om een gesprek. „De onderzoeksleider zei heel goed te begrijpen dat niet alles wat in de krant staat, waar is. Maar volgens hem stond vast dat er een geweldig conflict was tussen mij en de begeleidingscommissie. En in Amsterdam, met al die verschillende hulpverlenende instanties, was nu juist een goed diplomaat nodig. Iemand die conflicten kon voorkómen." Hoogleraar Abram de Swaan - ook lid van de gewraakte begeleidingscommissie - bleek bereid voor hem te bemiddelen. Collega's van de Universiteit van Amsterdam, waar hij één dag per week lesgeeft, schreven een aanbevelingsbrief naar het Trimbos-instituut. Het mocht niet baten. Zelfs overwoog hij nog voor de rechter zijn gelijk te halen, maar zijn advocaat ried het hem af.

„Ik was al iemand die deftig deed met deftige namen. Straks zou ik ook nog iemand worden die niet te beroerd is toekomstige werkgevers voor de rechter te slepen." Neergesabeld is hij in de recensies van 'Heilige verontwaardiging'. Zijn eigen incest-onderzoek in de archieven van de Amsterdamse GG&GD werd afgekraakt; hijzelf zou de gevolgen van incest bagatelliseren. Dat laatste was niet zijn bedoeling, benadrukt hij. Wel wilde hij vraagtekens plaatsen bij de massale opwinding rond incest, eind jaren tachtig. Volgens hem trok Nel Draijer conclusies over latere, volgens haar ernstige gevolgen van incest die Israëls niet uit haar cijfers kon opmaken. En hij vreest dat Draijer het vóórkomen van incest overschatte door -mogelijk verzonnen- herinneringen te gemakkelijk voor waar aan te nemen. „Ik was niet uit op een rel, wel op een wetenschappelijk debat. Maar het eerste zinnige punt

van kritiek moet ik nog tegenkomen."

Hij leeft nu van zijn onderwijsbaan aan de universiteit, één dag per week, van freelance klusjes en een uitkering. Bij zijn uitkeringsinstantie heeft hij geprobeerd zijn positie uit te leggen. Dat hoefde niet, lacht hij zuur, ze wisten precies wie hij was. „Ze waren totaal niet geïnteresseerd in mijn versie van het verhaal. 'Ons gaat het uitsluitend om het effect', zeiden ze. Ik kreeg het advies op 'sub academisch' niveau te solliciteren, want in de wetenschappelijke wereld kon ik het vergeten." Ze zouden wel eens gelijk kunnen hebben, vreest hij. „Neem zo'n Trimbos-instituut. Dat wordt zelf door opdrachtgevers ingehuurd. Het gaat er dus niet alleen om wat het Trimbos-instituut zelf van mij vindt, maar ook wat de opdrachtgevers vinden." Dat juist Paul Schnabel zo'n belangrijke rol in de ophef speelde, helpt hem ook niet: „Een machtig man die in het kleine wereldje van de sociale wetenschappen overal wel een vinger in de pap heeft". Onlangs werd hij gebeld door Folia, het Amsterdamse universiteitsblad. Of hij een bijdrage wilde leveren voor het kerstnummer, als 'slachtoffer van de macht van het woord'.

25 JANUARI Zitting Raad voor de Journalistiek. Op het programma: Klacht L. van Heijningen tegen C. van Harten en AD (13.30 uur). J. Augspurger en J. Dijkstra tegen De Dordtenaar (14.15 uur). H. Israëls tegen E. Verheij/Vrij Nederland (15.00 uur). R. van Broekhoven tegen J. van Casteren/Groene Amsterdammer (15.45 uur) en K. Langevisch tegen Baarnsche Courant (16.30 uur). Zie ook www.rvdj.nl

Ontslagen wegens misbruik patiënte

ALMELO, 26 JAN. Een groepsleider van de justitiële jeugdinstelling Harreveld is vorige week op staande voet ontslagen, nadat bekend was geworden dat hij een relatie met een minderjarige patiënte had. Dit heeft V. Maas, directeur van de jeugdinstelling, gisteren bevestigd. Om privacyredenen wilde de directeur de leeftijd van het meisje niet noemen. Ook wilde hij niet zeggen of het om een seksuele relatie ging. Het meisje, dat nog altijd in de jeugdinstelling zit, wordt met tachtig andere jongeren op een gesloten afdeling behandeld. Maas zal bij justitie een aanklacht indienen. (ANP)

Aanhouding in zedenzaak krantenbezorger

Door een onzer redacteurs WADDINXVEEN, 31 DEC. De politie Hollands Midden heeft gisteren een verdachte aangehouden in de zaak van de ontvoering en aanranding van een 14-jarige krantenbezorger in Waddinxveen. De licht autistische jongen vertelde dat hij donderdagavond tijdens zijn ron-

KENNIS & MACHT | Max Pam

Onlangs stond er in *Trouw* een treurig interview met Han Israëls. Onder de titel *Heilige verontwaardiging* heeft hij een kritisch boek geschreven over het geruchtmakende incestonderzoek van de psychologe Nel Draijer. Het is een interessant boek, waarin Israëls probeert aan te tonen dat Draijer conclusies trekt die eigenlijk niet uit haar eigen onderzoek te trekken zijn. Er is niets onfatsoenlijks aan dat boek, maar niettemin schijnt Israëls daarna als paria behandeld te worden.

Het begon ermee toen twee leden van de begeleidingscommissie, Paul Schnabel en Bram de Swaan, net deden of ze eigenlijk niets met het boek te maken hadden. Dat bleek helemaal niet waar. De Swaan heeft inmiddels min of meer een tournure gemaakt, maar Schnabel, die zijn goede contacten met Draijer niet wil verliezen - wetenschap lijkt vaak op koordansen en nog vaker op politiek - heeft zijn weinig verheffende houding volgehouden. Het zaakje werd aangewakkerd door *Vrij Nederland*. Geheel in de geest van kameraad Stalin publiceerde dit weekblad een verhaal waarin uitsluitend de vijanden van Han Israëls aan het woord kwamen. Journalistiek van allerbelebberdst niveau.

Nu gaat het mij niet eens om de kwestie zelf. Ik ken Han Israëls als gewetensvolle onderzoeker. In het debat heeft hij soms de neiging zijn tegenstanders helemaal niets te gunnen en elke ontsnappingsmogelijkheid dicht te timmeren, maar dat mag. Polemiseren is een harde bezigheid waar je tegen moet kunnen, waar je moet zijn voorbereid op een bittere strijd. Dat geldt voor je tegenstanders, maar ook voor jezelf. Israëls moet er dan ook niet over klagen als hij wordt teruggepakt, zelfs als dat gebeurt op een onfatsoenlijke manier. *That's life*, wij leven niet meer in een tijd dat heren op het floret een affaire beslissen.

Waar Israëls terecht over klaagt, is de houding van het Trimbos Instituut, dat hem een opdracht had verstrekt om onderzoek te doen naar de opvang van psychiatrische patiënten die in Amsterdam rondzwerven. Die opdracht heeft men ingetrokken, niet omdat men vindt dat Israëls ongelijk heeft in zijn boek, maar omdat Israëls als wetenschapper «beschadigd» zou zijn. Men hoort hier al de mispelige terminologie van het poldermodel. Voor de lieve vrede geldt niet de waarheid, maar het streven om goede vriendjes met iedereen te blijven.

Met het intrekken van de onderzoeksoverdracht aan Israëls desavoueert het Trimbos Instituut vooral zichzelf. Een instituut dat pretendeert wetenschappelijk onderzoek te doen, maakt zich volkomen ongeloofwaardig als het al bij het eerste zuchtje tegenwind door de knieën gaat en zich gedraagt als een instelling van farizeeërs. Het zal mij in de toekomst moeite kosten rapporten van het Trimbos Instituut nog serieus te nemen. De laffe bazen die daar werken lijken mij van het soort dat ook bereid is resultaten aan te passen.

Voor Israëls is het natuurlijk zuur. Wat hij vooral niet moet doen, is zichzelf zien als slachtoffer, want voor je het weet, ben je dan zelf een psychiatrisch geval, zwerfend langs de straten.

Leraar vijf jaar niet voor de klas

Middelburg - De rechtbank in Middelburg heeft gisteren een 42-jarige leraar uit Vlissingen voor het plegen van ontucht met een van zijn leerlingen veroordeeld tot 180 uur werkstraf. Ook mag de man vijf jaar lang geen onderwijs geven aan minderjarigen. De godsdienstleraar van de Christelijke Scholengemeenschap Walcheren in Vlissingen ging eind 2000 een seksuele relatie aan met een 15-jarige leerlinge. Het meisje geraakte daarop zwanger van de leerkracht. De leraar en de leerlinge wonen tegenwoordig samen. (GPD)

de met nieuwjaarswensen door twee mannen van zijn fiets werd getrokken en in een busje gesleurd. Tijdens een rit door Waddinxveen van een uur werd hij in het busje mishandeld en seksueel misbruikt. Uit onderzoek van de politie blijkt dat vermoedelijk geen sprake is geweest van een ontvoering. De aangehouden meerderjarige man wordt wel verdacht van aanranding van de 14-jarige.

Civisme 1211

NvN B-01-02

Nare seks tussen kadavers in een koelcel

VK 21/1
Is Claudia een fantase? Wilde zij Albert, haar chef, een loer draaien? Of is Albert inderdaad een 'oversekte botte boer', zoals een collega van Claudia hem noemde? In de strafzaak tegen Albert (30) is het voor de Amsterdamse politierechter geen geringe opgave de waarheid te achterhalen. Volgens de aanklacht heeft de man ontuchtige handelingen gepleegd met Claudia (17).

'Klopt niet', zegt Albert als de officier van justitie de beschuldiging heeft voorgedragen. Het seksueel getinte incident zou zich hebben afgespeeld in een allesbehalve erotische omgeving: in de koelcel van de C1000-supermarkt in Uithoorn, tussen de daar opgehangen kadavers van koeien en varkens. Albert werkte als waarnemend chef van de vleesafdeling; Claudia als parttime-verkoopster.

Er zijn uiteenlopende lezingen over hoe het meisje in de koude

ruimte terecht is gekomen. 'Claudia moest rundergehakt uit de koelcel halen. Die kon ze niet vinden en toen ging Albert met haar naar binnen en begon haar te betasten', aldus de moeder. Het meisje heeft gezegd dat de man haar had gevraagd mee te gaan naar de koeling. 'Daar moest ik hem van zijn stijve afhelfen', verklaarde zij bij de politie.

Zonder erbij te blozen somt de rechter op wat Albert zou hebben geflikt. Terwijl hij vieze dingen tegen haar zei, zou hij haar hebben vastgehouden, haar borsten hebben betast en haar hand tegen zijn kruis hebben gedrukt. Claudia wist te ontkomen nadat zij Albert een harde schop tegen de schenen had gegeven.

Volgens haar moeder kwam Claudia overstuur thuis van haar werk. Zij had krabsporen in haar hals en een blauwe pols met daarop de afdruk van een duim en vier vingers. 'Zij werd al vier maanden door hem lastiggeval-

Claudia staat met lege handen. Albert, haar collega bij C1000, heeft haar in de koelcel aangerand. Maar niemand die iets heeft gezien. Alleen haar moeder kan getuigen. Dat is niet voldoende bewijs.

len. Hij reed tegen haar aan waar andere collega's bij stonden. Maar niemand zei er iets van.'

Medewerksters van C1000 hebben getuigd dat de jonge chef wel eens 'rare opmerkingen' maakte en dat hij ook hen wel eens had

uitgenodigd mee te gaan naar de koelcel. In de kantine zou hij eens een 'saissière' op schoot hebben genomen 'terwijl hij duidelijk een bobbel in de broek had'. Niemand heeft echter vastgesteld dat Claudia van streek was die dag.

Claudia's moeder zou Albert publiekelijk de dag erop in de supermarkt op zijn gedrag hebben aangesproken. Albert zou haar toen met een vleesmes hebben bedreigd, waarvoor hij eveneens terechtstaat. 'Het is gewoon niet waar', zegt Albert, 'grote leugens en roddelpraat. Ik stond zeker zes meter van mevrouw af. Ik heb gezegd dat ze moest ophouden met haar getreiter en moest opdonderen.'

De officier van justitie vindt dat Claudia met lege handen staat. 'Je moet meer dan één verklaring hebben om het feit wettig en overtuigend te kunnen bewijzen. Er is bijna niets ter ondersteuning van de beschuldiging. 'Ik zeg niet dat er niets is gebeurd, maar er is

onvoldoende bewijs', aldus de officier, die vrijspraak vraagt van de ten laste gelegde ontucht. Albert verdient volgens haar wel straf voor bedreiging: vijfhonderd gulden boete.

'Ik kom er niet achter', zegt de politierechter. 'Werd zij de koelcel ingeslept of binnengelokt met een smoesje? Het is duidelijk dat er spanningen zijn geweest. Maar wat er is gebeurd, ik weet het niet.'

Wegens het ontbreken van bewijs spreekt hij Albert vrij. Ook de bedreiging van Claudia's moeder is volgens de rechter niet bewezen. 'Mevrouw had hem beter niet in de winkel de les kunnen gaan lezen. Maar ik vind het niet zo raar dat iemand die in een slagerij met een mes aan het werk is, dat meeneemt als hij even wat gaat zeggen. Het is niet voldoende duidelijk dat het de bedoeling is geweest haar te bedreigen', aldus de rechter.

Victor Lebesque

abuis VK21/1

In de rechtbankrubriek van 21 januari wordt het vermeende slachtoffer van seksuele intimidatie Claudia genoemd. Dit is een om privacyredenen verzonden naam. In de C1000 supermarkt in Uithoorn, waar het incident zich zou hebben afgespeeld, werkt een medewerkster met de naam Claudia. Zij heeft met het beschreven voorval niets te maken.

140 uur werkstraf voor ontucht met 12-jarige

AP.C. 16/1

van een onzer verslaggevers

ZUTPHEN/APELDOORN - Snikkend gaf R.W.M. (48) uit Apeldoorn gisteren zijn daden toe. In de zomer van 1999 had hij het vriendinnetje van zijn 12-jarige dochter onzedelijk betast tijdens een weekendje op de camping in Emst.

Drie keer was het vriendinnetje meegeweest. Het derde weekend ging het mis. Ze lagen met zijn allen in een caravan: M. en zijn zoon in een stapelbed, zijn dochter en haar vriendin in het grote bed. 's Avonds laat kon het meisje niet slapen. M. had dat in

de gaten en ging naar haar toe. Hij stak zijn hand onder de deken en begon haar rug te strelen. Het meisje deed net of ze half slapend was, maar toen de man haar billen en schaamstreek betastte gaf ze hem een klap. Pas vorig jaar kwam het meisje er toe aangifte te doen. Na het zien van een voorlichtingsfilm op school besloot ze dat de man gestraft zou moeten worden. Daar was M. het zelf roerend mee eens. De rechter legde hem een werkstraf op van 140 uur en 2 maanden voorwaardelijke gevangenisstraf met een proeftijd van 2 jaar.

Meisje (11) slaat aanranders weg

Van onze correspondent

COEVORDEN, maandag Een 11-jarig meisje heeft in het Drentse Coevorden twee volwassen aanranders letterlijk van zich af weten te slaan. Terwijl het meisje ter hoogte van de brug over het Picar-

dikaal stond te wachten op haar vriendinnetje, werd ze belaagd door twee donkergekleurde mannen van circa 20 jaar die haar onzedelijk betastten. Het slachtoffer begon daarop hevig van zich af te schoppen en te slaan.

Een toevallig passerende fietsende vrouw schoot de Coevordense te hulp door tussenbeide te springen.

Cel voor 81-jarige ontuchtpleger

APC 21/1

ALKMAAR - Een hoogbejaarde West-Fries (81) zit sinds een week in een cel op het politiebureau van Den Helder. Hij zou zich de afgelopen drie jaren hebben schuldig gemaakt aan verkrachting van en ontucht met een minderjarige. Vandaag vraagt het Openbaar Ministerie aan de Alkmaarse rechtbank om de verdachte voorlopig nog dertig dagen vast te houden.

Man opgepakt na aanranding van krantenbezorger

ANP

WADDINXVEEN

De politie Hollands-Midden heeft zondag een verdachte aangehouden in de zaak van de ontvoering en aanranding van een 14-jarige krantenbezorger in Waddinxveen. De Waddinxveense jongen werd donderdagavond tijdens zijn ronde met nieuwjaarswensen door twee mannen van zijn fiets getrokken en in een busje gesleurd. Tijdens een rit, die een uur duurde, werd hij in het busje mishandeld en seksueel misbruikt, zo verklaarde de licht autistische jongen bij zijn aangifte aan de politie.

De politie verrichtte een groot buurtonderzoek in de omgeving. Verder is de jongen gehoord door specialisten van jeugd- en zedendelicten van de politie van Hollands-Midden.

Inmiddels blijkt uit de onderzoeken dat vermoedelijk geen sprake is geweest van een ontvoering. De aangehouden meerderjarige man wordt wel verdacht van aanranding van de 14-jarige. Het onderzoek in deze zaak wordt verder voorgezet.

OFFICIER VAN JUSTITIE EIST DRIE JAAR CEL EN TBS

Hoogveense Courant 30-01-02

Pessenaar verdacht van ontucht

ASSEN - Een 42-jarige inwoner van Pesse vertrok gisteren geen spier voor de rechtbank in Assen. Uitermate kalm bleef de man volhouden dat het slechts ging om leugens. Hij doelde daarmee op de verklaringen die zijn afgelegd over ontuchtige handelingen die hij zou hebben gepleegd met een drietal kinderen die op dat moment jonger waren dan 12 jaar. De officier van justitie eiste drie jaar gevangenisstraf en TBS met dwangverpleging.

Rechter J.A. van Veen was hogelijk verbaasd. „Hoe kunt u zo kalm blijven, als u vindt dat u ten onrechte wordt beschuldigd?” De Pessenaar wordt verdacht van het plegen van ontuchtige handelingen met minderjarige kinderen, die hem waren toevertrouwd in de periode van 1998 tot 2001. Het gaat om twee meisjes en een jongetje uit één gezin.

De ouders lagen in scheiding. De moeder is om die reden tijdelijk met haar kinderen, vier in totaal, bij de verdachte ingetrokken, die op dat moment in Coevorden woonde. Tegenover de vrouw zou hij hebben aangegeven werkzaam te zijn voor de Kinderbescherming. Ook nadat zij naar Gouda verhuisde, bleven de kinderen bij 'ome K.'

Het was de vader die in maart vorig jaar het balletje heeft doen rollen. Hij bezocht zijn kinderen elke zondag en kreeg de indruk dat zij mishandeld en seksueel misbruikt werden. Hij had enkele malen opgemerkt dat de pleegvader aan het geslachtsdeel van zijn zoon kwam en dat hij ook niet van de borsten van zijn dochter af kon blijven. Op een avond besloot de vader een kijkje boven te nemen nadat de verdachte de kinderen naar bed had gebracht en maar niet beneden kwam. De vader trof zijn dochter bloedend en overstuur op het toilet aan, waarna hij de volgende dag aangifte heeft gedaan bij de politie.

MISHANDELD

Uit de verklaringen van de kinderen blijkt dat de verdachte een tiental keer geslachtsgemeenschap zou hebben gehad met een van de meisjes, dat nu negen jaar is. Haar inmiddels 14-jarige zusje zou hij bijna dagelijks hebben betast, terwijl hij eveneens meerdere malen aan het geslachtsdeel van de nu 10-jarige jongen zou hebben gezeten. Tevens zouden de kinderen mishandeld zijn. Een snijplankje in de keuken werd onder meer gebruikt om mee te slaan. „Nee, dat is nooit gebeurd”, liet de verdachte steeds zonder blikken of blozen weten. Het enige dat hij toegaf was dat hij een alcoholprobleem had. Tegenover de rechter hield de man vol goed contact met de kinderen te hebben. „Zij kwamen met hun problemen bij mij. Ik probeerde er als een vader mee om te gaan.” De rechter vroeg zich af waarom de kinderen dan toch wilden dat 'ome K. de gevangenis in zou gaan’.

Naast de ontuchtige handelingen wordt de Pessenaar verdacht van het in bezit hebben van pornografische afbeeldingen. Op de harde schijf van zijn computer werden pornografische plaatjes, voornamelijk van jonge jongens, aangetroffen. De verdachte schoof de schuld min of meer in de schoenen van de oudste jongen, die de computer in de huiskamer veelvul-

dig gebruikte. Daarnaast werd hem diefstal van artikelen van schoonmaakbedrijf Fonville, waar hij destijds in het magazijn werkzaam was, ten laste gelegd. Het ging daarbij onder meer om reinigingsmiddelen, sponzen en thermoskannen. Beide laatstgenoemde zaken kwamen aan het licht bij een huiszoeking naar aanleiding van de beschuldigingen van het seksueel misbruik.

Zowel een psychologisch als psychiatrisch rapport geven aan dat de Pessenaar een persoonlijkheidsstoornis heeft. De neiging bestaat tot splijting van denken en gevoel. Omdat de kans op herhaling niet uitgesloten is en een vrijwillige behandeling onmogelijk is, wordt TBS met dwangverpleging als enige oplossing aangedragen.

'FANTASIEËN'

De vader van de drie slachtoffers eist een schadevergoeding van respectievelijk 2950 euro en twee keer 2495 gulden. Officier van justitie D. ten Boer liet weten deze vergoeding terecht te vinden. Verder acht hij alle vijf feiten bewezen. Zijn reactie was duidelijk. „Het gruwelt je als je het dossier leest. Mijn haren rijzen ervan ten berge. Kinderen moeten een veilig gevoel kunnen hebben. Is dat niet het geval, dan kan dat ernstige gevolgen hebben voor de rest van hun leven.” Met name het feit dat de details in de verklaringen van de kinderen hetzelfde zijn, vindt hij opvallend.

Het waren juist ook deze verklaringen die advocaat A. Hendriks aangreep als tegenargument. „Ik moet denken aan al die kinderen die het hadden over de sekskelders in Emmen-Erfscheidenveen. Kinderen hebben fantasieën, kunnen elkaar

beïnvloeden.” Tevens vroeg zij zich af waarom de vader ondanks zijn vermoedens niet eerder heeft ingegrepen. De verdachte was ook voor zijn aanhouding in maart geen onbekende van politie en justitie. Eerder is hij al eens veroordeeld voor uitkeringsfraude. Bovendien heeft hij zich tegenover de rechter al eens moeten verantwoorden in verband met ontucht. Hij werd door zijn ex-vrouw beschuldigd van ontucht met zijn 1,5-jarige dochter. De uitspraak volgt op dinsdag 12 februari.

Politie houdt ontvoerder aan van Loosdrechts meisje

Goeds Weekblad
24-1

LOOSDRECHT - De politie heeft maandag 21 januari een 38-jarige man zonder vaste woon- of verblijfplaats in Dordrecht aangehouden. Hij wordt ervan verdacht vrijdag 18 januari even na middernacht een twaalfjarig meisje uit Loosdrecht (gemeente Wijdemeren) te hebben meegelokt.

De man was via een zogenaemde babbelbox in contact gekomen met de gescheiden moeder van het meisje en was die vrijdag voor het eerst bij de vrouw op bezoek. In huis maakte hij ook kennis met de twaalfjarige dochter. Omstreeks middernacht stelde de man het meisje voor met hem leuke nieuwe kleren te gaan halen in de boetiek van zijn zus waarvan hij de sleutel had. Zij zou van hem ook een nieuwe mobiele telefoon krijgen. In het blijk van de moeder en de dochter 'belde' hij zijn zus en die vond het volgens zijn zeggen goed.

Zowel de moeder als het meisje hadden vertrouwen in de man en het meisje ging alleen met hem mee. Ze vertrokken in een blauwe Nissan Terrano II personenauto, die, naar later bleek, was gestolen. Toen

het meisje en de man tegen de ochtend nog niet waren teruggekeerd, heeft de verontruste moeder de politie in kennis gesteld. Direct werd een recherchebijstandsteam geformeerd omdat de politie een ernstig misdrijf vreesde.

De man is met het meisje rondgereden door Zuid-Nederland en België. In België overnachtten ze in een hotel in de plaats Laroche. Zonder zijn rekening te betalen verliet de man zaterdagochtend het hotel en liet het inmiddels zeer angstig geworden meisje achter. Zaterdagmiddag, 19 januari, zag zij kans haar vader te bellen. Daarna is zij door de Belgische politie in veiligheid gebracht.

De aangehouden man, die als notoire oplichter bekend staat, bedient zich van vele namen. Zijn oplichterpraktijken hebben voornamelijk te maken met het lospraten van goederen. Van een (ernstig) zedenmisdrijf tijdens de ontvoering is niet gebleken.

De man is ingesloten en zal worden voorgeleid bij de officier van justitie in Amsterdam.

Ontvoerder meisje (12) aangehouden

HILVERSUM - De politie heeft in Dordrecht een man aangehouden die vrijdag een 12-jarig meisje uit Loosdrecht had ontvoerd. De 38-jarige verdachte liet het meisje zaterdag achter in een hotel in de Belgische plaats Laroche. De man heeft geen vaste woon- of verblijfplaats en was via een babbelbox op het internet in contact gekomen met de moeder van het kind. Omstreeks middernacht

stelde hij voor het meisje mee te nemen naar de boetiek van zijn zus, waar zij kleren zou mogen uitzoeken. De man, die volgens de politie bekend staat als notoire oplichter, wist het vertrouwen van de moeder te winnen. Na bijna de gehele nacht te hebben rondgereden, eindigde de tocht in de Belgische plaats Laroche. Daar liet de man het meisje achter in het hotel, waar het meisje haar vader belde. Er is geen sprake van ernstige zedenmisdrijven, aldus de politie. AP.C. 22/1

Bureau looks into sex claim facing officer

Manop Thip-osod BP 5/1

The Metropolitan Police Bureau is ready to pursue legal action against a Lumphini police lieutenant-colonel accused of buying sex from an underage girl.

Pol Maj-Gen Paiboon Ariyawat, chief of the bureau's division five, said the bureau would hand over Pol Lt-Col Sakda Changrua to the Crime Suppression Division (CSD) if there was evidence the officer had sex with the 12-year-old girl, who was later rescued from forced prostitution.

He said a disciplinary inquiry would be held against the officer, who is Lumphini's deputy traffic inspector, if evidence backed the allegations.

Pol Maj-Gen Paiboon said Pol Lt-Col Sakda had told division five deputy chief Pol Col Jaturong Phummarin that he would fight the allegations and would return early from holiday leave.

Metropolitan police commissioner Pol Lt-Gen Anan Piromkaew said he would have Pol Lt-Col Sakda surrender immediately to the CSD if investigators found enough evidence against him.

However, he said there had been a delay in the investigation with the girl yet to identify her alleged customers from file photos.

The 12-year-old girl had earlier insisted she had seen the name of the police lieutenant-colonel on a pin on his uniform.

Peter R. moet leuren met ontsnapte tbs'er

Van een onzer verslaggevers

UTRECHT, zaterdag
Justitie heeft een ontsnapping van een tbs-patiënt eerder deze week uit de Dr. Henri van der Hoevenkliniek in Utrecht verzegeld.

De 31-jarige zedendelinquent Seraja B. uit Den Haag wist eergisteren uiterst eenvoudig de kliniek uit te wandelen. De man was tot een tbs-behandeling veroordeeld vanwege ernstig seksueel misbruik van een 7- en een 10-jarig meisje in 1994 en 1996.

De pedofiel gebruikte tegenover een van de portiers van de kliniek een smoes om op de binnenplaats van de tbs-inrichting te komen. Vanaf die plek slaagde hij erin te ontvluchten.

Donderdagavond meldde B. zich bij misdaadverslaggever Peter R. de Vries. Deze wist de tbs-patiënt zo ver te krijgen zich de volgende dag weer te melden bij de kliniek. Toen De Vries gisteren contact opnam met de Van der Hoevenkliniek kreeg hij te horen dat hij maar na het weekeinde moest terugbellen. „Ik werd zeer onbeschoft te woord gestaan en moest hemel en aarde bewegen om B. weer te laten opnemen”, aldus Peter R. de Vries.

Uiteindelijk is Seraja B. gisteravond door medewerkers van De Vries weer bij de tbs-kliniek terugbezorgd. Volgens het ministerie van Justitie is de ontsnapping niet naar buiten gebracht omdat de tbs-patiënt niet van een extreem gevaarlijk kaliber is. Verder wilde de justitiewoordvoerder geen vragen over de kwestie beantwoorden.

Ontsnapte man meldt zich bij misdaadreporter

Een 31-jarige tbs-patiënt is donderdag ontsnapt uit de Dr. Henri van der Hoevenkliniek in Utrecht. De man klopte aan bij misdaadverslaggever Peter R. de Vries.

Toen deze de tbs'er terug wilde brengen, gaf de kliniek aanvaankelijk geen sjoego.

De man kreeg de tbs-behandeling wegens seksueel misbruik van twee meisjes in de jaren negentig. Het ministerie van Justitie sloeg na zijn ontsnapping geen groot alarm. Volgens het ministerie hadden zijn behandelaars vastgesteld dat er geen direct gevaar was voor herhaling.

De tbs'er zocht na zijn ontsnapping contact met Peter R. de Vries. „Hij meldde zich telefonisch en kwam naar Hilversum”, aldus de misdaadverslaggever. Hij wist de tbs-patiënt over te halen zich weer te melden bij de kliniek, maar dat ging niet zomaar.

„Toen ik vrijdag de kliniek belde om te zeggen dat wij de ontsnapte man terug wilden brengen, werd mij gezegd dat ik maandag maar terug moest bellen”, zegt De Vries. Uiteindelijk hebben De Vries en zijn medewerkers de tbs'er in auto gezet en hem vrijdagavond afgeleverd bij de Van der Hoevenkliniek. (ANP)

CDA-vragen over ontsnapte delinquent

Van onze parlementaire redactie DEN HAAG, maandag
Het CDA eist opheldering van minister Korthals (Justitie) over het bericht dat een tbs-kliniek in Utrecht onlangs heeft geweigerd een ontsnapte zedendelinquent direct weer op te nemen.

CDA-Kamerlid Rietkerk vindt het onbegrijpelijk dat misdaadverslaggever Peter R. de Vries, bij wie de tbs'er zich had gemeld, met de man heeft moeten leuren voordat hij weer een plaats in de kliniek kreeg.

„Dit is een dieprieeste situatie die niet had mogen voorkomen”, aldus Rietkerk, die van Korthals wil weten waarom de kliniek niet meteen tot actie is overgegaan nadat De Vries meldde dat de ontsnapte tbs'er terecht was. „Misschien is dit gebeurd door het personeelstekort, maar dat is natuurlijk geen argument”, aldus Rietkerk, die het ook vreemd vindt dat Justitie de ontsnapping niet heeft gemeld.

Horrid behaviour

I read the story about policemen allegedly having sexual intercourse with a 12-year-old girl they knew was a sex slave. This is such an incredible abuse of authority and trust that I can hardly believe it. How can other women go to the police now, when they know they are in danger of being abu-

sed sexually by the police? If this proves to be true, I hope these men are stripped of their uniforms and sent to prison.

Tassaniya

Belgische pedo in Londen veroordeeld

Londen - Een 42-jarige Belg uit Antwerpen is gisteren in Londen veroordeeld tot twee jaar cel wegens een poging om seks te hebben met een kind. Hij werd in oktober vorig jaar gearresteerd bij een hotel in Londen waar zich een jongen zou bevinden. De verdachte, Victor Van de Walle, gaf toe dat hij van plan was in het hotel een jongen te misbruiken. Via een website had hij contact gezocht met mensen die het kind voor hem konden regelen. (AP)

Misbruik meisjes in asielpand

Zeker zes asielzoeksters slachtoffer in Leids opvangcentrum

Door Frank Renout

AD 30/1

LEIDEN - Het afgelopen jaar zijn in Leiden zeker 6 minderjarige asielzoeksters seksueel misbruikt. De daders zijn vermoedelijk mannelijke, eveneens minderjarige vluchtelingen uit Angola die in hetzelfde opvangcentrum woonden.

Dit blijkt uit een vertrouwelijke notitie van Stichting Nidos, die verantwoordelijk is voor de opvang van de alleenstaande minderjarige asielzoekers (ama's).

Het misbruik kwam aan het licht toen meisjes zich bij het Opvangcentrum Leiden meldden omdat zij ongewenst zwanger waren geraakt. Acht meisjes vroegen om een abortus. Twee van hen waren al vóór hun komst in het centrum zwanger geraakt, bij zes gebeurde dat in Leiden.

Een aantal zei te zijn meegenomen door landgenoten naar een plaats buiten het centrum en daar te zijn misbruikt. Op basis van de verklaringen konden hulpverleners noch politie bewijzen dat het om verkrachtingen ging.

Later ging een groep Angolese jongeren in het centrum zich steeds opstandiger gedragen tegenover hulpverleners. Ook bleek dat er in het gebouw intensief seksueel verkeer was tussen de ama's. Volgens een deskundige die werd geraadpleegd in Leiden, werden de slachtoffers, met name uit Angola en Guinee, het doelwit van 'groepsdruk' waaraan niet te ontkomen valt.

„Daarbij werd uit allerlei signalen ook snel duidelijk dat de meiden zich enorm onder druk gezet voelden (...). Vrijen met condoom gebeurt onder druk van de jongen niet”, aldus het Nidos in zijn analyse. Als de meisjes over het misbruik zouden klagen, werden ze 'onderling afgestraft'.

Staatssecretaris Kalsbeek (Justitie) reageerde gisteravond hoogelijk verbaasd. Ze eist snel opheldering. „Ik wil dat deze zaak tot op de bodem wordt uitgezocht.” Het Nidos-verslag was niet bekend op haar departement. Kalsbeek heeft deze week juist de Tweede Kamer geantwoord op

FOCUS

Steeds meer ama's

In 1996 kwamen er ruim 1500 alleenstaande minderjarige asielzoekers (ama's) naar Nederland. In 2000 waren het er ruim 6700, zo'n 15 procent van alle asielzoekers. Angolese kinderen vormen nu de meerderheid. In de eerste acht maanden van 2001 vroegen bijna 4000 minderjarigen asiel aan. Van hen kwamen er ruim 1200 uit Angola.

vragen over seksueel misbruik van ama's. Zij schrijft dat beschuldigingen tot nu toe niet gestaafd worden met bewijzen.

Een woordvoerder van het Nidos bevestigt het bestaan van de notitie, maar wil op de inhoud niet ingaan. „We proberen het juist intern op te lossen, niet via de pers. Bovendien zijn we bang dat het stigmatiserend zal uitpakken voor Angolese jongeren.” Het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers kent de notitie niet en kan daarom niet ingaan op de problemen in het Leidse centrum.

Naar aanleiding van het seksueel misbruik zijn verscheidene maatregelen genomen. Het gebouw wordt nu de hele nacht beveiligd. Het aantal begeleiders voor ama's is uitgebreid en alle betrokken instanties voeren geregeld overleg. Het aantal amaplplaatsen is verminderd van 135 tot 90.

Verder mogen de kinderen de eerste zes maanden van hun verblijf in het weekend niet logeren bij anderen dan familie. Als ze, met toestemming, wel ergens anders verblijven, wordt dit altijd gecontroleerd.

Drie mannen onthoofd in Saudi-Arabië

RIYAD - In Saudi-Arabië zijn dinsdag drie mannen met het zwaard onthoofd wegens seksuele misdrijven. Volgens het ministerie van Binnenlandse Zaken

waren de mannen 'met elkaar getrouwd' en hadden ze jonge mannen verleid. Vorig jaar zijn er 81 mensen onthoofd in Saudi-Arabië, dat de doodstraf stelt op moord, verkrachting, handel in verdovende middelen en gewapende beroving. (AP)

Tabloids overbieden elkaar voor seksverhaal

DE BRITSE tabloids laten zich weer eens van hun beste kant zien. De *Sunday People*, *The Mail on Sunday* en de *Daily Mail* hebben elk tussen de 8.000 en 16.000 euro geboden aan drie jongens van zestien om hun verhaal over sex met een lerares te mogen opschrijven. De lerares, de 26-jarige Amy Gehring, staat voor dat vergrijp terecht in Guilford. Hoewel de jongens hun getuigenis al hebben gegeven, heeft haar advocaat Andrew Thomson hen nu opnieuw laten verschijnen. Hij vermoedt dat ze hun verhaaltjes hebben opgeklopt om de schandaalkranten zo hoog mogelijk te laten bieden.

Inmiddels is bekend dat nog vijf andere jongens, die eveneens 'sociale contacten' met Gehring heb-

ben gehad, ook door de kranten zijn benaderd. Een van de tabloids, de *Daily Mail*, stond gewoon te wachten voor de rechtszaal toen twee broers die bij de zaak waren betrokken na hun verhoor naar buiten kwamen. Zij spraken de vader aan en boden hem een minimum-bedrag van 16.000 euro als zijn zoons hun verhaal wilden vertellen. "Maar we hebben een heel pak aanbiedingen gehad, we hebben nog niets getekend," vertelde één van de jongens openlijk aan de rechter. Hij schijnt echter niet geheel op de hoogte te zijn, want de vader vertelde later wel degelijk met de *Daily Mail* tot overeenstemming te zijn gekomen. Een andere jongen gaf toe dat hij zijn verhaal

zelfs aan twee kranten had verkocht voor 8.000 euro elk. De lerares, die uit Canada afkomstig is maar op een Londense school biologie geeft, zou met een van de jongens seks hebben gehad in een toilet tijdens een nieuwjaarsfeest. Maar zij kan zich daar, naar eigen zeggen, niets van herinneren omdat ze te dronken was. Een andere jongen werd stevig gegrepen terwijl hij achter de school op zijn moeder stond te wachten. Of het daarbij ook tot seks is gekomen, weet de juf zich evenmin te herinneren. De jongens waren tijdens deze gebeurtenissen in het najaar van 2000 veertien en vijftien. Het zijn zonder twijfel dit soort details die het verhaal voor de schandaalpers interessant maken. De

jongens zijn zich goed bewust van hun waarde, want één van hen vertelde z'n vriendjes 'dat we bij die kranten wel een paar miljoen kunnen opstrijken.' Het is niet de eerste keer dat een Britse schandaalkrant de loop van het recht verstoort. Vorig jaar april werd een zaak tegen twee spelers van voetbalclub Leeds United, Lee Bowyer en Jonathan Woodgate, die werden verdacht van het in elkaar slaan van een jongeman, stopgezet nadat de vader van het slachtoffer zijn verhaal had verteld aan de *Sunday Mirror*. De rechter vond dat de krant daarmee de jury beïnvloedde en blies de zaak - die inmiddels 13 miljoen euro had gekost - na tien weken af. De berechting van de voetballers moest

Lerares Amy Gehring. PAR 31/

van voren af aan beginnen, met een nieuwe jury. Tot troost van velen moest de hoofdredacteur van de *Sunday Mirror*, Colin Myler, vanwege deze blunder het veld ruimen.

RUUD PEIJS

Tabloids buy up sex case pupils
By Sally Pook, Daily Telegraph
(Filed: 30/01/2002)

THREE schoolboys who claim they were seduced by their teacher have sold their stories to tabloid newspapers for thousands of pounds, a court heard yesterday.

One said he thought his parents had accepted a "minimum" offer of 10,000 from the *Daily Mail* for an account of his and his brother's alleged encounters with Amy Gehring, a supply teacher from Canada.

Another, who was 15 when he claims he had sexual intercourse with Gehring, has agreed to sell his story to the *Sunday People* and the *Mail on Sunday* for 5,000 each.

Three other pupils who have given evidence during the trial at Guildford Crown Court have also agreed deals with newspapers including the *Sunday Mirror* and the *News of the World*.

The witnesses said they had not been approached by newspapers before giving evidence, although one pupil said she knew when she testified that others were being paid large sums.

Gehring, 26, of Hampton in west London, denies five counts of indecent assault against underage boys while working at a state school in Surrey.

The three boys who made the allegations were recalled yesterday to answer questions about newspaper payments. The two brothers gave different accounts

of the deal made with the *Daily Mail*.

The 16 year old said his family had not agreed to sell their story but his 15 year old brother said they and their parents were approached by the newspaper outside court.

An agreement was made, although no contract was signed.

One schoolgirl told the jury she had signed a contract for 5,000 each from the *Sunday People* and the *Mail on Sunday*, while another said she had agreed a 10,000 deal with the *News of the World*.

Another witness has agreed a 5,000 fee if the story is printed on the front

page of the *Sunday Mirror* and 4,000 if it appears elsewhere in the newspaper.

The trial continues.

Veel verkrachtingen op scholen Z-Afrika

ge leerlingen handig gebruik maken van de seksuele jachtlust van leraren. 'Er zijn meisjes die met hun leraar naar bed gaan om hogere cijfers te krijgen', vertelden leerlingen vrijdag op de Zuid-Afrikaanse radio. Dit past in een lokale cultuur, vooral in armere gebieden, waarin vrouwen om 'cadeautjes' vragen in ruil voor seksuele gunsten.

Het misbruik van minderjarigen in Zuid-Afrika staat in het brandpunt van de belangstelling sinds de verkrachting van een tien maanden oude baby, die daarbij zwaar gewond raakte. De zaak verdachten die waren opgepakt zijn na een dna-onderzoek vrijgelaten.

Van onze correspondent
Hans Molenaar
JOHANNESBURG

Zuid-Afrikaanse ouders die dachten dat hun dochters in ieder geval op school veilig zouden zijn voor de epidemie van seksueel geweld die het land teisterd, weten nu beter. Meisjes lopen een aanzienlijke kans door hun leraar te worden misbruikt.

Onderwijzend personeel is verantwoordelijk voor een derde van de verkrachtingen van minderjarigen, zo meldt de Medische Onderzoeksraad van Zuid-Afrika op basis van een onderzoek onder elfduizend vrouwen. Eerder deze week bleek uit een rap-

Zes babyverkrachters onschuldig bevonden

Van onze correspondent
EELCO VAN DER LINDEN

Pretoria - Zes Zuid-Afrikaanse mannen die in oktober vorig jaar werden gearresteerd op beschuldiging een negen maanden oude baby te hebben verkracht, zijn gisteren vrijgelaten. Een DNA-test wees uit dat het zestal, in leeftijd variërend van 24 tot 66 jaar, de misdaad niet kan hebben begaan. De vrijspraak is in Zuid-Afrika met gemengde gevoelens ontvangen. De arrestatie van de mannen leidde destijds tot een collectieve woede-uit-

barsting, maar ook tot meer inzicht in een tot dan weinig bekend fenomeen.

Volgens politiestatistieken werden vorig jaar 21.000 (kleine) kinderen verkracht, een aantal dat gezien een hardnekkige zwijgplicht waarschijnlijk veel hoger ligt. De daders zijn meestal familieleden of bekenden. Het geloof dat seks met een maagd aids kan genezen, draagt bij aan de hoge cijfers.

'De politie van Upington, de afgelegen plaats niet ver van de grens met Namibië waar de baby werd verkracht, heeft gisteren een beloning uitgevaar-

digd voor wie informatie verstrekt over de dader. De advocaat van het zestal heeft de gemeenschap gevraagd de mannen weer in haar midden op te nemen.

De oproep is niet zonder reden, want de laatste weken worden in de zwarte woongebieden weer regelmatig vermeende verkrachters, gangsters en andere misdadigers standrechtelijk geëxecuteerd. Zelfs het zogenaamde 'necklacing', waarbij een autoband om de nek wordt gedaan en in brand gestoken, is weer in zwang. Het gebeurt uit frustratie over de tierende misdaad en

het onvermogen van de politie adequaat te reageren.

Zuid-Afrika worstelt met het fenomeen van de kinderverkrachtingen, maar artsen blijken ook te worstelen met het geven van medische hulp aan de slachtoffertjes. In Kimberley, niet ver van Upington, werd een arts onlangs geschorst, nadat bekend geworden was dat ze een verkracht meisje van negen maanden zogenaamde aids-remmers had toegediend. Het gaat om een standaardprocedure, waarmee kan worden voorkomen dat aids zich in het slachtoffer ontwikkelt. (GPD)

SALT LAKE CITY (RTR/ANP) - Tom Green, de Amerikaan die vorig jaar werd veroordeeld wegens polygamie zal ook terecht moeten staan wegens het verkrachten van een minderjarige. Een rechter in de staat Utah heeft dat gisteren bepaald.

AP.C. 10/1

De 53-jarige Tom Green kreeg vorig jaar een celstraf opgelegd wegens polygamie. Hij is getrouwd met vijf vrouwen en heeft 29 kinderen. In 1986 verwekte hij bij een van de vrouwen, die toen dertien was, een kind.

Vorig jaar al werd in verband met deze zaak een aanklacht ingediend. Volgens Greens advocaten is de zaak inmiddels verjaard, maar de rechter bepaalde anders. Green ziet polygamie als een principiële zaak. Volgens hem is polygamie „in onze cultuur een manier van leven”.

Hij is van mening dat van niemand kan worden gevergd dat hij afziet van dingen die hij uit geloofsovertuiging doet. Green zegt dat hij lid is van de Kerk van Jezus Christus van de Heiligen der Laatste Dagen, ook wel bekend als de mormonen, maar deze kerk spreekt dat tegen. Bovendien wijzen de mormonen polygamie af. Hoewel oprichter Joseph Smith in de negentiende eeuw beweerde dat polygamie essentieel was om de hoogste vorm van hemelse glorie te bereiken, verbood de kerk reeds in 1890 veelwijverij.

Pedofiel krijgt in gevangenis potentiepillen

door onze correspondent
Windy Kester
GTC 11/1

OSLO - Een 41-jarige Noorse pedofiel heeft zich tijdens het bezoek aan de gevangenis net buiten Oslo vergrepen aan zijn 16-jarige zoon. De gevangenisarts bleek de man Viagra te hebben voorgeschreven. De man kreeg de pillen vanwege erectiele problemen wanneer zijn 36-jarige vrouw op bezoek kwam. De Noor zit een straf van vijf jaar uit wegens het seksueel misbruik van tenminste drie jongens, en was al twee keer eerder voor een dergelijk delict veroordeeld. Wegens eerdere veroordelingen en het misbruik van zijn zoon wordt nu 21 jaar tegen hem geëist.

De jongen bezocht met zijn moeder zijn vader af en toe. Tijdens deze bezoeken dwongen de ouders de jongen tot seksspelletjes. De bewakers zelden er geen gevaar in te zien de vader met zijn zoon in een onbesloten ruimte te laten, omdat de moeder ook aanwezig was. De man heeft toegegeven seksueel misbruik te hebben gehad, maar verklaart dat de jongen vrijwillig meedeed.

De politie trof tijdens een onderzoek in de woning van de moeder een grote hoeveelheid Viagra-pillen aan. Deze zijn volgens de verklaringen in de rechtszaal afkomstig van de gevangenisarts. De dokter wil niet verklaren of en waarom hij de pedofiel Viagra gaf. Hij verwijst naar zijn beroepsgeheim. De man werkt inmiddels niet meer in de gevangenis.

Ook wordt onderzoek of meer gevangenen die een straf voor een seksueel delict uitzitten de potentiepillen hebben gekregen,

<p>Voor slachtoffer moet ambtsgeheim meer open van onze redactie religie en filosofie Trouw, 15 januari 2002</p> <p>AMSTERDAM - Het beroepsgeheim van predikanten is zo absoluut dat slachtoffers van seksueel misbruik er schade van ondervinden. Een beetje openbreken is wenselijk.</p> <p>Sinds de kwestie-Van Drimmelen (1998) staat seksueel misbruik in pastorale relaties flink in de belangstelling. Van Drimmelen deed zich voor als pedofiel en vestigde zo (onbedoeld) de aandacht op slachtoffers van misbruik. Ook dankzij twee publicaties, 'Geschonden lichaam' en 'Godsdienst en incest', nam het aantal hulpvragen toe. Het meldpunt voor seksueel misbruik kreeg tot 2000 jaarlijks twintig meldingen. Driekwart van de hulpvragers is vrouw. Deze cijfers presenteert de Stichting seksueel misbruik in pastorale relaties (SMPR) morgen.</p> <p>Naast de hulpzoekers onderscheidt Sylvia van Delden, beleidsmedewerker seksueel misbruik van de Sow-kerken, een nieuwe categorie bellers: de advieszoekers. „Ze vragen: wat moeten we met de dominee of met die ouderling die van misbruik wordt verdacht?“</p> <p>Volgens Van Delden zit daar een ontwikkeling achter. Eerst ging alle aandacht uit naar die ene misbruikte door die ene predikant. De gedachte daarachter was: het was een domme vergissing van de dominee, een eenmalige uitglijder. Daarin komt nu verandering: „We zien dat misbruik in</p>	<p>bijna alle gevallen onderdeel is van slechte beroepsuitoefening, dat er machtsmisbruik in het spel is en manipulatie.“ Van Delden schat dat in 90 procent van de gemelde gevallen géén sprake is van een uit de hand gelopen vriendschap, maar dat percentage kan bedrieglijk zijn: „Wellicht melden die uitgegleden vriendschappen zich niet zo vaak“.</p> <p>Veel plegers van misbruik zijn charismatische figuren, bevlogen pastores, aldus Amerikaans onderzoek. In Nederland is het niet anders, zegt Van Delden. „Ze kunnen inspireren, je meenemen en kritiekloos maken.“ De kerken moeten zich afvragen, op welk voetstuk de dominee staat. „En er is angst om de voorganger ter verantwoording te roepen.“</p> <p>De SMPR is daar niet voor bedoeld, zegt Van Delden, en „dat is frustrerend. Alleen een deel van de klachten wordt behandeld, het seksueel misbruik. Maar er kan ook vernedering spelen, of chantage. Een predikant begeleidde de weduwe van iemand die zelfmoord had gepleegd. Dat ontspoorde. De vrouw wilde de relatie stoppen, de pastor niet: hij schreef haar dat hij anders zelfmoord wilde plegen.“</p> <p>Met enige jaloezie kijkt Van Delden naar de Evangelische Alliantie, die een beroepscode heeft ontwikkeld waarin misbruik van het ambt is geregeld. „Veel breder dan alleen seksueel misbruik. Daar kunnen we heel wat van opsteken.“</p> <p>Binnen de kerken en tijdens de predikantenopleiding is nu meer oog voor misbruik dan enkele jaren geleden, maar hoe vaak en welk</p>	<p>misbruik voorkomt is nooit goed onderzocht. „Die getallen moeten er wel komen“, zegt Van Delden. Dan kan meteen uitgezocht worden, hoe het huidige beroepsgeheim werkt. „Een predikant belde: zijn jeugdonderling had hem toevertrouwd te rommelen met jongeren, maar hij vertikte het op te stappen. Wat te doen?“ Van Delden pleit voor het model dat gebruikt wordt in de gezondheidszorg. Daar kun je een kwestie aan een vertrouwensarts voorleggen, die actie kan ondernemen zonder het beroepsgeheim te schenden.</p> <p><i>Openheid en ambtsgeheim, studiedag SMPR over seksueel misbruik, 16/1, 9.30-16.30u Landelijk Dienstencentrum, Haydnlaan 2a, Utrecht, 030-8801477</i></p>	<p>Studiedag SOW / Aan procedures bij seksueel misbruik schort nogal wat van onze verslaggeefster Trouw, 17 januari 2002</p> <p>UTRECHT - Het spanningsveld tussen openheid en ambtsgeheim bij seksueel misbruik in pastorale relaties was gisteren in Utrecht onderwerp van de Samen-op-studiedag van de Samen-op-wegkerken. Een kerkelijke gemeente (SMPR) heeft zich de afgelopen tien jaar over het probleem gebogen en begeleiding geboden aan slachtoffers en daders. De SMPR heft zich op, de kerken gaan op eigen kracht verder. Zo te horen is er nog heel wat te doen.</p> <p>Een casus diende zich al snel in levenden lijve aan. „Ambtsgeheim, lijk mijn reet!“, riep Piet Roos de zaal toe, net voor hij met zachte hand werd verwijderd. Even tevoren in de koffiepauze heeft hij een gedicht uitgedeeld, onderkend met zijn naam en de toevoeging 'ambtsgeheimslachtoffer'. Waarom de man niet welkom is wil SMPR-organisatrice Sylvia van Delden, die voor de koffiepauze nog opriep tot meer openheid, juist vanwege haar ambtsgeheim niet vertellen. Later wil ze nog wel kwijt dat ze stennismakerij wilde voorkomen en dat de zaak van Roos geen misbruik binnen de Sow-kerken betrof.</p> <p>Voor de rest blijft het gissen, maar na enig rondvragen wordt toch meer duidelijk: de echtgenote van Roos was enkele jaren terug slachtoffer van een, inmiddels veroordeelde,</p>	<p>pastorale relatie aangekaart kan worden. Maar op de werkwijze van de verschillende commissies was nog wel het nodige aan te merken. Sommige klachtenprocedures zijn ondoorzichtig en duren erg lang. De commissie binnen de SMPR die zich bezighield met begeleiding van daders concludeerde ook dat in een aantal klachtenprocedures het verhoor van de vermeende dader zeer oppervlakkig was. De 'hete feiten' werden nogal eens vermeden, met als resultaat dat de suggestieve verhalen alleen maar toenamen. Voeg daarbij een 'lekkende' kerkenraad, en de kans op verdere emotionele beschadiging van zowel vermeende dader als slachtoffer is levensgroot. Ook blijkt het niet altijd mogelijk de onafhankelijkheid van zo'n klachtencommissie te waarborgen: een predikant die er deel van uit maakt, kan soms in een andere ambtelijke hoedanigheid weer moeten samenwerken met de vermeende dader in een klachtzaak. Een spreker opperde: „Misschien is de kerk in Nederland wel te klein voor een eigen klachtenprocedure“.</p>	<p>sekteleider. Blijkbaar beheerst het seksueel misbruik nog steeds het leven van Roos. In zijn gedicht lijkt hij alle kerken verantwoordelijk te stellen voor het leed. Dat gissen naar wat er speelt, stelt ook de Sow-gemeenten voor een groot dilemma. Geruchten over seksueel misbruik binnen een pastorale relatie verspreiden zich binnen een kerkelijke gemeente razendsnel. Om te voorkomen dat de geruchten een eigen leven gaan leiden, lijkt juist dan openheid geboden, mede in het belang van slachtoffer of dader. Openheid van zaken is echter vaak in strijd met het pastorale ambtsgeheim. Iedere kerkganger moet immers met haar of zijn verhaal bij een pastor terecht kunnen, zonder angst voor wat er met het vertelde gaat gebeuren. Wat je volgens Ruard Ganzevoort, docent praktische theologie aan Theologische Universiteit in Kampen, in de praktijk vaak ziet is dat de verantwoordelijken de grip op dit proces kwijtraken. Naast slachtoffer en dader, loopt ook de kerkgemeente emotionele klappen op bij seksueel misbruik binnen de kerk, en die emoties hebben volgens hem begeleiding nodig. Hij pleitte daarnaast voor een pro-actief persbeleid, waarbij men zich in ieder stadium afvraagt wat men kan vertellen, zonder de belangen van vermeende dader of slachtoffer te schaden. Inmiddels beschikken de verschillende bij de studiedag betrokken kerken over hun eigen klachtencommissies waar seksueel misbruik binnen de</p>
<p>Nieuwe inquisitie voor pedofiele priesters</p> <p>VATICANAAN Het Vaticaan heeft in alle stilte nieuwe richtlijnen uitgevaardigd voor de omgang met pedofiele priesters. Die moeten voortaan terechtstaan voor kerkelijke rechtbanken, waarin alleen priesters zitting hebben. Als een bisschop of een hoofd van een religieuze orde aanwijzingen heeft voor een geval van pedofilie, moet hij een onderzoek beginnen en de Vaticaanse congregatie voor de geloofsleer informeren. Een kerkelijke rechtbank moet de zaak verder behandelen. (RTR)</p>	<p>Priester opgepakt voor kindermisbruik</p> <p>RIO DE JANEIRO - Een Duitse priester van de broederorde der Franciscanen is in Brazilië gearresteerd wegens kindermisbruik. De franciscaan werd op 11 januari met een eveneens Duits toestel op het vliegtuig betrap toen hij ontrouw pleegde met een achtjarige jongen. De moeder van het slachtoffer heeft aangifte me gezinnen.</p> <p>gedaan. Volgens commissaris Marina Rocha is bij de arrestatie foto- en filmmateriaal in beslag genomen met 'ongetuigd' materiaal. De verdachten riskeren een gevangenisstraf van een tot vier jaar. De franciscaan werkte volgens de Braziliaanse media al vier jaar met kinderen uit arme gezinnen.</p>	<p>RK Kerk zwijgt over pedofielen</p> <p>VATICANAANSTAD - Het Vaticaan heeft in het geheim (en in het Latijn) nieuwe richtlijnen uitgevaardigd voor de aanpak van pedofiele priesters. Bij elke aanwijzing voor een geval van pedofilie moet de verdachte priester voor een kerkelijke rechtbank verschijnen, die zijn zaak in het geheim onderzoekt en de bevindingen doorgeeft aan Rome. De richtlijnen vermelden niet of ook justitie op de hoogte moet worden gesteld. (RTRs)</p>	<p>metro 9-1</p> <p>VATICANAAN Het Vaticaan heeft in alle stilte nieuwe richtlijnen uitgevaardigd voor de omgang met pedofiele priesters. Die moeten voortaan terechtstaan voor kerkelijke rechtbanken, waarin alleen priesters zitting hebben. Als een bisschop of een hoofd van een religieuze orde aanwijzingen heeft voor een geval van pedofilie, moet hij een onderzoek beginnen en de Vaticaanse congregatie voor de geloofsleer informeren. Een kerkelijke rechtbank moet de zaak verder behandelen. (RTR)</p>	<p>seksueel misbruik binnen de kerk, en die emoties hebben volgens hem begeleiding nodig. Hij pleitte daarnaast voor een pro-actief persbeleid, waarbij men zich in ieder stadium afvraagt wat men kan vertellen, zonder de belangen van vermeende dader of slachtoffer te schaden. Inmiddels beschikken de verschillende bij de studiedag betrokken kerken over hun eigen klachtencommissies waar seksueel misbruik binnen de</p>	

Vasten als drukmiddel tegen de katholieke kerk

Van onze verslaggever *YKZU/1*
AMSTERDAM

Sinds eind vorige zomer houden de uit Duitsland afkomstige Wiltrud Weber en haar 25-jarige zoon David een vastenactie voor het Aartsbisschoppelijk Paleis aan de Maliebaan in Utrecht - de ambtswoning van kardinaal Simonis. Aan passanten maken zij discreet duidelijk wat zij met hun aanwe-

zigheid beogen: duidelijkheid verkrijgen omtrent het lot van Peter Kelly, Davids vader.

Kelly was ooit de overste van de Jezuitenorde in Australië. Die hoedanigheid zou hem beletten het vaderschap uit te oefenen. Sterker nog: kerkelijke functionarissen zouden, aldus Weber, drastische maatregelen hebben getroffen om Kelly voor gezinsvereniging te behoeden. Moeder Weber

vreest zelfs dat men daarbij zo drastisch te werk is gegaan dat hij niet meer leeft.

Om de kerk tot enige mededeelzaamheid over het lot van Kelly te dwingen, heeft zij het bankje ter hoogte van het Aartsbisschoppelijk Paleis tot actieplatform gepromoveerd.

Monseigneur Simonis, hoofdbewoner van het Aartsbisschoppelijk Paleis, heeft zich kort voor de

aanvang van de actie in de kwestie verdiept, maar zag voor zichzelf hooguit een bemiddelende rol weggelegd. Die bemiddelende rol heeft de oplossing tot dusverre niet dichterbij gebracht.

Tot overmaat van ramp was vorige week ook nog eens het bankje verdwenen. Met de vastenactie van mevrouw Weber had dat niets te maken, verzekeren de gemeen-

te Utrecht en het aartsbisdom eensgezind. Het ding was toe aan een opknappbeurt, en zal straks naar de plaats van herkomst worden teruggebracht.

De actievoerders zelf zijn daarvooralsnog niet van overtuigd. In hun beleving gaat het om een nieuw geval van kerkelijke tegenwerking. Maar ze zijn eraan gewend geraakt. Op de grond en op klapstoeltjes zetten zij hun actie voort.

Vaticaan treedt discreet op tegen pedofiele priesters

Door onze correspondent *AN 10/1*
Aart Heering

ROME - Paus Johannes Paulus II wil dat de kerk daadkrachtiger optreedt tegen pedofiele geestelijken. Daarom heeft hij maatregelen uitgevaardigd die een rechtstreeks vanuit het Vaticaan geleide, bestrijding mogelijk maken. Maar dat moet wel discreet gebeuren. Om te beginnen zijn de maatregelen al zonder enige ophef gepubliceerd. Ook is het niet de bedoeling tevens de burgerlijke rechter in te schakelen.

Het thema 'pedofilie in de kerk' stond de afgelopen jaren centraal in een reeks schandalen die de naam van de kerk geen goed hebben gedaan. In Frankrijk werd in september de bisschop van Bayeux, Pierre Pican, veroordeeld tot een voorwaardelijke gevangenisstraf van drie maanden, omdat hij een aan pedofilie schuldig bevonden priester niet had aangegeven. En in de VS moest de kerk miljoenen dollars uitkeren aan schadevergoedingen aan slachtoffers van pedofiele geestelijken. Daarom heeft de kerk er niet alleen moreel, maar ook finan-

Paus Johannes Paulus II

ciel belang bij om het verschijnsel binnen de perken te houden.

De nieuwe richtlijnen houden in dat een bisschop verplicht een onderzoek moet instellen wanneer er ook maar sprake is van geruchten over pedofiele handelingen van een priester in zijn bisdom. Bovendien moet hij de Pauselijke Congregatie voor Geloofsleer inlichten. Dit door de invloedrijke Duitse kardinaal Ratzinger geleide Vaticaanse lichaam moet de pedofiliebestrijding in de hele katholieke kerk coördineren. Verdachten moeten worden berecht voor een bis-

schoppelijke rechtbank en kunnen alleen bij de Congregatie in beroep gaan.

De twee documenten waarin de nieuwe procedure is vastgelegd, zijn vorig najaar al gepubliceerd. Maar dat gebeurde uitsluitend in de Acta Apostolicae Sedis, de in het Latijn gestelde 'staatscourant' van het Vaticaan, die heel weinig lezers telt. De gebruikelijke kanalen werden door de Heilige Stoel zorgvuldig vermeden. De richtlijnen zijn dan ook enkele maanden onopgemerkt gebleven, totdat de Vaticaanse correspondent van persbureau Reuters een tip kreeg.

Om de vuile was zo weinig mogelijk buiten te hangen, wordt alle betrokkenen bovendien een 'pauzelijke geheimhouding' opgelegd over vermeende of bewezen gevallen, zodat koorknaapknijpers stilletjes uit het bisdom kunnen worden verwijderd. Daarom zwijgt de richtlijn ook volledig over mogelijke aangifte bij de burgerlijke autoriteiten. In plaats daarvan kan een bisschop die dat niet doet zich nu beroepen op een kerkelijke zwijgplicht.

Vaticaan pakt pedofiele priesters stilletjes aan

VATICANSTAD (RTR) - Het Vaticaan heeft in alle stilte nieuwe richtlijnen uitgevaardigd voor de omgang met pedofiele priesters. Die moeten voortaan terechtstaan voor kerkelijke rechtbanken, waarin alleen priesters zitting hebben.

Als een bisschop of een hoofd van een religieuze orde aanwijzingen heeft voor een geval van pedofilie, moet hij een onderzoek beginnen en de Vaticaanse congregatie voor de geloofsleer informeren.

Een kerkelijke rechtbank moet de zaak behandelen of doorverwijzen naar het Vaticaan. De procedures blijven geheim. Zonder er ruchtbaarheid aan te geven, hebben paus Johannes Paulus II en het Vaticaan vorig jaar twee documenten over de kwestie aan plaatselijke kerken in de hele wereld toegezonden.

De brieven blijken in het Latijn gepubliceerd te zijn in de jongste jaargang van de Acta van de Heilige Stoel.

De Rooms-Katholieke Kerk werd in de afgelopen jaren geconfronteerd met verscheidene schandalen waarbij pedofiele priesters betrokken waren.

Op verzoek van de paus heeft de congregatie voor de geloofsleer, die waakt over de zuiverheid van het geloof, de regels opgesteld zodat bisschoppen en hoofden van orden en congregaties weten hoe ze met de problemen moeten omgaan.

In de documenten staat niet of een bisschop de burgerlijke autoriteiten moet inlichten als een kerkelijke rechtbank een priester schuldig heeft bevonden.

Priesters die schuldig zijn bevonden aan pedofilie, kunnen ontslag krijgen.

DUBLIN (AP) - Na vele jaren van ontkenningen en pijnlijke onderhandelingen heeft de rooms-katholieke kerk van Ierland gisteren toegezegd 128 miljoen euro schadevergoeding uit te keren aan Ierse kinderen die door priesters, nonnen en andere kerkelijke functionarissen seksueel zijn misbruikt.

Met de toezegging moet een eind komen aan een stroom van rechtszaken die in de afgelopen tien jaar op gang is gekomen en

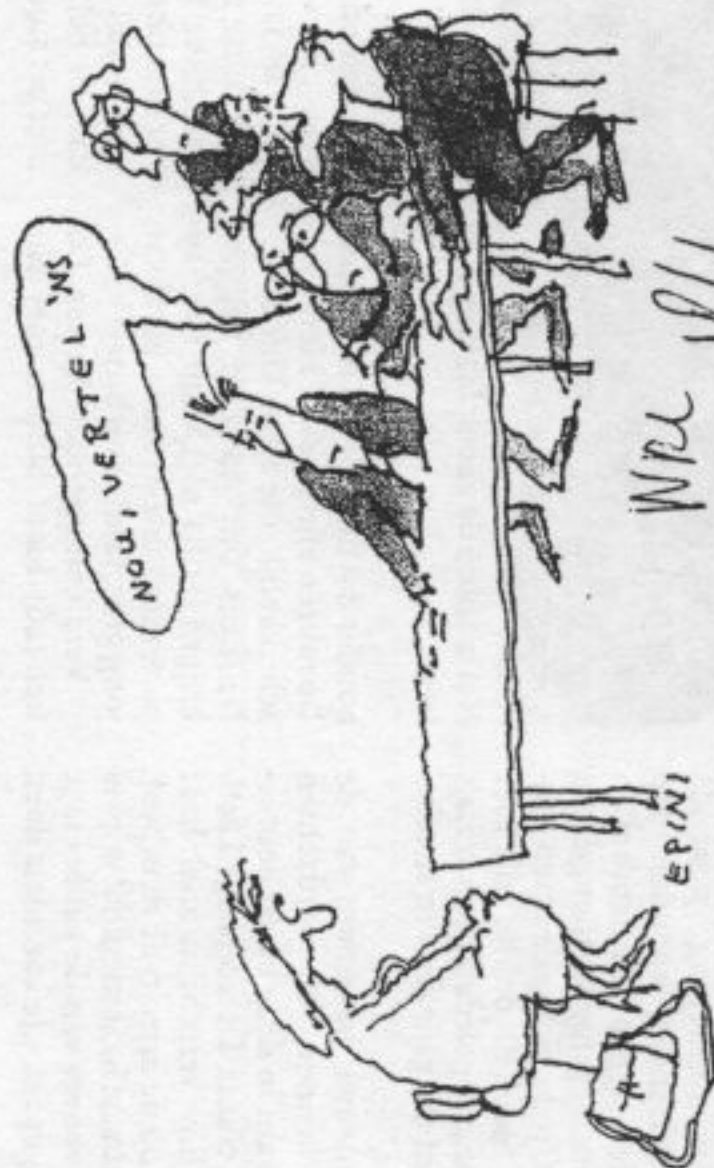
waarvan sommige betrekking hebben op zaken die teruggaan tot de jaren '40. Intussen zijn al meer dan twintig priesters, paters en nonnen veroordeeld wegens misbruik van kinderen op door de Ierse staat betaalde en door de kerk geleide scholen. In ruil voor de financiële toezegging zal de overheid de kerk vrijwaren van verdere juridische stappen van slachtoffers in Ierland.

Bisschop Eamonn Walsh zei dat de religieuze ordes „uitermate genereus” zijn met de regeling,

maar actievoerders tegen seksueel misbruik en parlementsleden van de oppositie noemen het aanbod volstrekt ontoereikend. Belastingbetalers zullen ruim 220 miljoen euro moeten bijpassen om alle claims kunnen honoreren.

In de Verenigde Staten heeft het aartsbisdom Boston gisteren de namen bekendgemaakt van priesters die ervan beschuldigd zijn in de afgelopen veertig jaar kinderen te hebben misbruikt. Om hoeveel priesters het gaat zei het bisdom niet.

Wrouwen zijn soms te naïef

ILLUSTRATIE: EPINI

toezien dat ze alert blijven." „Driekwart van de slachtoffers van misbruik binnen een pastorale relatie is vrouw", stelt dominee van der Werf. Ze legt een verband met de theologie: „In de meeste kerken wordt God voorgesteld als een man. Bovendien denken sommige gelovigen dat de man boven de vrouw is gesteld. Dat maakt het moeilijk voor een vrouw om zich te verweren." Volgens mevrouw J. Veenstra, lid van een klachtcommissie, kan het nog subtieler

paar jaar Hulp en Recht, en een aantal andere, overwegend protestante kerken is bezig met de oprichting van het Interkerkelijk Bestuurlijk Overleg tegen Seksueel Misbruik (IBO). De SMPR is daarom tijdens de studiedag opgeheven. C. Appelboom heeft haar twijfels over de opheffing. „Misbruikte gelovigen vinden nog niet overal gehoor. Zelf geloofde ik ook niet dat het in de kerk voorkwam, tot ik me erin verdiepte. De kerken nemen de zorg voor slachtoffers nu over. We moeten erop

DOOR GEERTJE DEKKERS
UTRECHT, 18 JAN. Een aanklacht van seksueel misbruik binnen de kerk leidt vaak tot roddels en wilde verhalen. Soms proberen kerkelijke leiders de kwestie geheim te houden, ook als er in de gemeente al volop over wordt gepraat. Gemeentelieden speculeren en vellen een oordeel zonder het fijne van de zaak te weten.

Sylvia van Delden, medewerkster van de Stichting tegen Seksueel Misbruik in Pastorale Relaties (SMPR), wil daarom „meer openheid". Woensdag hield de stichting in Utrecht een studiedag over Openheid en ambtsgeheim, voor belangstellenden van alle gezindten.

De SMPR wil niet van het ambtsgeheim af: het is de basis voor het vertrouwen in hulpverleners. Op de studiedag ging het daarom over de grenzen van de geheimhoudingsplicht.

Volgens dominee Judith van der Werf, lid van de SMPR, wordt het ambtsgeheim soms misbruikt om de reputatie van een dader te beschermen. „Daar dient het niet voor. Het ambtsgeheim is er voor de hulpzoekende." Tegelijkertijd wordt er volgens daderbegeleider Gerard Zuidberg vaak gelekt. Leden van klachtcommissies zijn volgens hem te beslistig over hun kijk op de zaak.

Volgens dominee Van der Werf nemen veel kerken seksueel misbruik door hulpverleners nog onvoldoende serieus. „Het gebeurt bijna nooit dat een dader uit zijn ambt wordt gezet. Alleen als hij vlak voor zijn pensioen zit, komt dat wel eens voor." De SMPR heeft in de jaren '90 geprobeerd de kerken wakker te schudden. Deels is dat gelukt. De katholieke kerk heeft sinds een

liggen. „Veel vrouwen kijken op een naïeve manier op tegen hun predikant. Predikanten die zich schuldig maken aan misbruik, ontkennen de machtsongelijkheid. Ze zeggen: 'Voor God is iedereen gelijk'. De vrouw krijgt het gevoel dat ze medeschuldig is, terwijl er sprake is van dwang." Als een slachtoffer toch besluit een klacht in te dienen, wordt die niet altijd goed afgehandeld. Daderbegeleider Gerard Zuidberg wijst op het gebrek aan ervaring bij kerkelijke klachtcommissies en rechtbanken. Hij vertelt dat de leden vaak uit schaamte niet ver genoeg durven door te vragen. „De vaststelling is dan oppervlakkig. Daarom blijft er ruimte voor de wilde verhalen." Fundamenteel lijkt het probleem van de ons-kent-ons-sfeer in sommige kerken. Een vrouw uit het publiek geeft het voorbeeld van een verdachte die zelf in een klachtcommissie zat. Dezelfde commissie behandelde de aanklacht: de samenstelling werd niet gewijzigd. Het gedrag van de verdachte werd beoordeeld door zijn directe collega's.

Het probleem lijkt vooral te spelen in kleine kerken die zelf hun rechtspraak regelen. Er ontstaat rumoer over de vraag in welke kerk deze misstanden kunnen voorkomen. „In de hervormde", zegt de een. „In de gereformeerde", roept een ander. Het oecumenisch overleg dreigt even vast te lopen, maar de organisatie weet het conflict snel te sussen. Er valt geen onvertogen woord meer die dag.

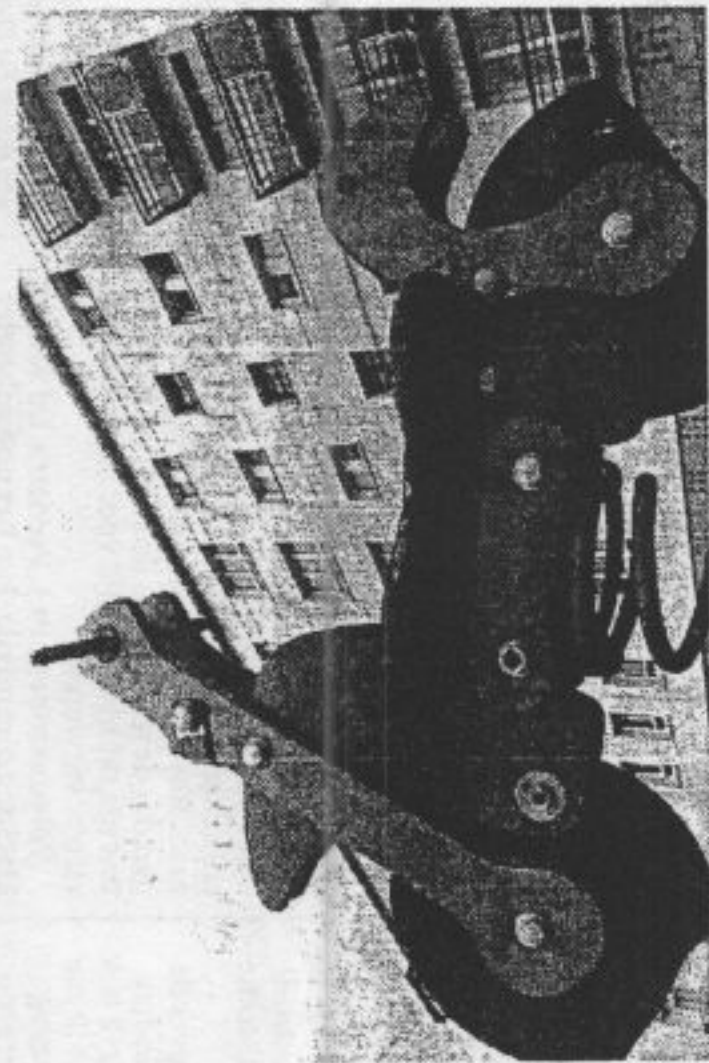
Dit is de laatste aflevering van deze rubriek. De redactie blijft aandacht schenken aan de onderwerpen die in De Overtuiging aan de orde kwamen.

'Het is verschrikkelijk, die arme kinderen'

Met een zeer zwaar accent deelt hij nog wat observaties. "Thierry D. (de hoofdverdachte, red.) die hier naast woonde, is volslagen gestoord. Hij is alcoholist als vermist opgegeven.

De Franse justitie vindt alle verklaringen bij elkaar desalniettemin veel te serieus om te geloven in één groot fantasieverhaal, vergelijkbaar met de Nederlandse seks-kelder-affaire of de zogeheten 'massahysterie' van Oude Pekela. Daarom houdt zij de 14 verdachten voorlopig nog in hechtenis. Het onderzoek naar het schandaal kan nog maanden duren.

Wat ook de precieze toedracht is geweest, Outreau is voor altijd getekend. "Mensen vragen mij waarom ik nooit iets heb gezien. Het simpele feit dat ik hier woon, is voldoende om me ervan te verzekeren dat ik een oogje heb dicht geknepen", zegt een buurtbewo-
ner.

Het is stil op de speelplaatsen in de grauwe wijk La Tour du Renard in Outreau. FOTO PHILIP KUYPERS

Outreau bezoodeld door moord en pedofilie

Op het oog lijkt Outreau op een doorsnee buitenwijk van een grote Franse stad, maar voor de tweede keer in vijf jaar gebeuren er gruwelijke misdrijven.

Door onze correspondent Antoinette Reerink

PARIS - De west-Franse kustplaats Outreau heeft de toorn van de goden gekweld. Hoe anders te verklaren dat deze buitenwijk van Boulogne-sur-Mer in korte tijd twee keer de natie schokte met de meest gruwelijke misdrijven?

In 1997 verkrachten en vermoorden de gebroeders Jourdan hier vier tienermeisjes. Nu is Outreau het toneel van een even omvangrijk als duister pedofilie-schandaal. Veertien volwassenen zitten in hechtenis op verdenking van seksueel misbruik van 24 kinderen. Vier verdachten zijn gaan praten en hebben belastingen en verklaringen over hun buurt-

genoten afgelegd. Twee zeggen getuige te zijn geweest van de moord op een klein, Nederlands sprekend meisje.

Het 15.000 inwoners tellende Outreau lijkt op het eerste gezicht niet veel te verschillen van de meeste buitenwijken van grote Franse steden. In de buurt La Tour du Renard ontstieren fantasievolle flatgebouwen de horizon.

Hier zijn het echter niet migranten die de goedkope flats bewonen, maar werkloze blanken. Zij leven in een armoede zoals je die in witte wijken niet vaak meer ziet.

De pedofiliezaak kwam begin 2001 aan het rollen toen op de twee scholen enkele kinderen tussen de vier en 12 jaar vreemd, seksueel geladen gedrag aan de

titie alles is begonnen, twijfelt niemand aan de weerzinwekkende verhalen. Een onbeschrijflijk troosteloos trappenhuis leidt naar de vijfde verdieping, waar de hoofdverdachten woonde. Op de treden liggen hondendrollen en fluitmen spuug vermengd met bloed. Op de platonds staan leuzen als 'neuk de politie', die hier een paar jaar geleden nog razzia's hield om drugsdealers in te rekenen.

De nieuwe bewoners van de vijfde kennen de verdachten goed, want in deze buurt kent iedereen elkaar. De 20-jarige Laetitia Malfroy verschijnt met haar peuter op de arm in de deurpost. Het verbaast haar niets dat vrijwel alle bewoners van de vijfde etage zijn opgepakt. "Je kan niets doen

zonder dat de anderen het horen. De muren zijn zo dun. Het is verschrikkelijk, die arme kinderen." De kans om meer te zeggen, krijgt Laetitia niet want haar appartement is een zoete inval van jong grut, familie en burenen. Verdiepinggenoot Xavier Cotrel (26) loopt binnen met zijn

kleine zoon en neemt het gesprek over. "Ze stoppen deze wijk vol met sociale probleemgevallen. Kijk maar naar ons, wij zijn ook hartstikke gek, ha ha. Verder is het hier best prima wonen. Iedereen is solidair. We proberen elkaar te helpen", zegt de jongen met pet stoer lachend.

Franse politie zoekt naar lijk kind

Lille/Outreau - De Franse politie heeft gisteren in Outreau in verband met een pedofiliezaak vergeefs opgravingen gedaan. Justitie verwachtte er de stoffelijke resten te vinden van een 5-jarig meisje. Het zou eind 1999 zijn vermoord tijdens een verkrachting door pedofielen.

Het Noord-Franse dagblad La Voix du Nord meldde gisteren dat onderzoeksrechter Fabrice Burgaud de verklaringen over de moord op een meisje door leden van een Belgisch-Frans

pedofilienetwerk, uiterst serieus neemt.

Outreau, een voorstadje van de havenstad Boulogne, werd een jaar geleden opgeschrikt door de ontmanteling van het pedofilienetwerk, dat werd gedreven door een echtpaar met vier kinderen. De vier werden voor geld seksueel misbruikt door 'klanten' die daarmee het echtpaar van hun schulden moesten verlossen. Het echtpaar werd begin vorig jaar aangehouden. De misdaden tegen

zeker 24 kinderen werden naar verluidt gefilmd in een leegstaande boerderij vlak over de grens in België. Vijftien mensen werden aangehouden na de ontdekking van dit netwerk. Een van de verdachten, de moeder van de vier, en een zoon van een pornohandelaar in Oostende, hebben deze week gezegd te hebben gezien dat een jong meisje van Belgische komaf is vermoord. De moeder beschuldigt nu onder anderen haar man.. (ANP)

Van onze correspondent PARIJS - Twee verdachten van een omvangrijk Frans-Belgisch pedofilie-netwerk hebben bekend getuige te zijn geweest van de moord op een Belgisch meisje.

De Franse politie zoekt naar het lichaam van het vijf- of zesjarige meisje in een volkstuin van de Noord-Franse badplaats Outreau, een voorstadje van de havenstad Boulogne. De afgelopen maanden zijn in de affaire zestien verdachten opgepakt. Zij hebben mogelijk 25 kinderen misbruikt.

De openbaar aanklager in Boulogne, Gérald Lesigne, sprak van 'uiterst nauwkeurige, archeologische opgravingen'. Hij gaf daarmee aan dat de pogingen een lijk te vinden waarschijnlijk enige tijd inbeslag zullen nemen.

De zaak kwam aan het licht toen maatschappelijk werkers hun zorg uitten over seksueel misbruik van kinderen in een gezin uit Outreau. Begin vorig jaar werd een onderzoek naar de

Network pedofielen in Frankrijk opgerold

zaak geopend. Door de onthullingen heeft het schandaal een nieuwe wending genomen.

Daniel L., de zoon van een Franse sekshop-eigenaar in het Belgische Oostende maakte bekend dat hij in 1999 gezien had hoe twee mensen een meisje verkrachten en doodsloten. Het misdrijf zou zelfs vastgelegd op videofilm.

De tweede bekentenis is afkomstig van een vrouw wier kinderen aan pedofielen werden uitgeleend. Zij zegt eveneens getuige te zijn geweest van de moord

op het Belgische meisje. Opmerkelijk is dat bij de Belgische politie in 1999 geen melding is gedaan van de vermissing van een zo jong meisje.

De vader van Daniel L. wordt ervan verdacht het brein te zijn van het netwerk. Hij zou de kinderen hebben geprostitueerd en de daarvan opgenomen beelden hebben verkocht via zijn seksshop. Behalve deze vader en zijn zoon, zijn buurtbewoners met zeer uiteenlopende achtergronden aangehouden.

Onder hen twee stellen die ervan worden verdacht hun kinderen ingezet te hebben voor het pornonetwerk: een gerechtsdeurwaarder, zijn vrouw, een priester, een bakker en een taxichauffeur.

Laatstgenoemde zou de kinderen regelmatig naar België hebben vervoerd voor opnames. Drie kinderen hebben een boerderij herkend in Geluvel, bij Ieper. Daar zijn zij mogelijk verkracht, gemarteld en gefilmd.

Franse politie zoekt naar dood meisje

TEL 171 / Van onze correspondent PARIJS, maandag

In de omgeving van de Noord-Franse havenstad Boulogne-sur-Mer is de politie op verschillende plaatsen gaan graven naar het lijk van een 5 à 6-jarig meisje, dat door pedofielen zou zijn vermoord.

De politie breidde de zoekwerkzaamheden uit nadat drie dagen tevergeefs naar het lichaam was gezocht in een volkstuinje in het nabijgelegen Outreau.

Inmiddels wordt gegraven in de tuinen van

enkele notabelen van het dorp, onder wie een priester en een deurwaarder, die deel uitmaakten van een omvangrijk Frans-Belgisch pedofilienetwerk.

De politie en het openbaar ministerie van Boulogne-sur-Mer zijn ervan overtuigd dat het lijk van het meisje er ergens begraven moet zijn. Uit twee getuigenverklaringen, die onafhankelijk van elkaar en zonder vooroverleg waren gedaan, werd de moord op het vermoedelijk Belgische meisje van Noord-Afrikaanse afkomst tot in detail beschreven.

Meisje (6) vermoord door stel pedofielen

van onze correspondent REMCO DE JONG

BRUSSEL - De politie is in het Noord-Franse Outreau aan het graven naar het lichaam van een zesjarig Belgisch meisje, dat zou zijn vermoord tijdens een verkrachting door een Frans-Belgische groep pedofielen. Daarna zou het zijn begraven in de tuin bij een flatgebouw.

Dat heeft een van de verdachten, een Belgische zoon van een porno-handelaar in Oostende, deze week onthuld in een brief aan de Franse televisie. Het meisje werd in 1999 doodgeslagen in een flatwoning in Outreau, nabij Boulogne-sur-Mer.

Een woordvoerder van het parket in Boulogne-sur-Mer heeft gisteren de verklaringen van deze verdachte bevestigd. Volgens de justitiewoordvoerder ondersteunt een andere verdachte de gegevens.

In totaal zijn vorig jaar zestien personen aangehouden in deze zaak. Zij zouden vanaf 1996 zeker 25 kinderen tussen de vier en

twaalf jaar hebben misbruikt.

Een van de verdachten is een taxichauffeur, die de kinderen naar een verlaten boerderij bij het Belgische Ieper heeft gebracht, waar ze werden verkracht. Van deze scènes werden video-opnamen gemaakt, die werden verkocht in de pornowinkel in Oostende. Andere verdachten zijn een Franse deurwaarder en zijn vrouw, een priester en een bakker.

Centraal in de groep staat een Frans paar, dat zijn vier kinderen misbruikte. Om uit hun geldzorgen te raken, boden zij de kinderen aan bewoners van hetzelfde flatgebouw in Outreau aan. Via een plaatselijke videotheek, waar het koppel pornofilms huurde, kwam het in contact met de porno-handelaar in Oostende.

Het Belgische meisje naar wie nu wordt gezocht, zou zich in het appartement in Outreau hebben verzet, toen een van de bewoners, M.D., haar wilde verkrachten. De woedende D. zou haar hebben doodgeslagen en in een deken gewikkeld hebben weggebracht. Het meisje zou door Belgische bezoekers zijn meegebracht.

Buurtbewoners bevestigden gisteren in Franse media dat ze de onderzoeksrechter in gezelschap van D. onlangs in de tuin hebben gezien. De tuinen werden gisteren met grote plastic zeilen van de buitenwereld afgeschermd.

De zaak kwam afgelopen zomer aan het rollen, toen de vier kinderen van het verdachte stel bij pleeggezinnen werden geplaatst.

Geen vondst van lijkje in N.-Frankrijk

LILLE - Opgravingen in verband met een pedofiliezaak in het Noord-Franse Outreau hebben gisteren geen resultaat gehad. Justitie verwachtte er op aanwijzingen van een verdachte de stoffelijke resten te vinden van een meisje van vier of vijf jaar. Het kind zou eind 1999 zijn vermoord tijdens een verkrachting door pedofielen.

Volgens openbaar aanklager Gérald Lesigne zijn 'alle middelen gebruikt', maar is er niets gevonden. Het Noord-Franse dagblad La Voix du Nord meldde dat onderzoeksrechter Fabrice Burgaud de verklaringen serieus neemt over de moord op een meisje door leden van een Belgisch-Frans pedofilienetwerk.

Outreau, een voorstadje van Boulogne, werd een jaar geleden opgeschrikt door de ontmanteling van het pedofilienetwerk dat plaatselijk werd gedreven door een echtpaar met vier kinderen. De vier werden voor geld seksueel misbruikt door 'klanten' die daarmee het echtpaar van hun schulden moesten verlossen. Het duo werd begin vorig jaar aangehouden. (AFP, ANP)

Zusje 'meisje van Nulde' moet weg bij haar vader

Van onze verslaggever
ROTTERDAM

Rochelle, het jongere zusje van de vermoorde Rowena Rijkers (het 'meisje van Nulde'), moet bij haar vader weg en wordt op een geheime plek in een pleeggezin geplaatst. De Dordtse Gezinsvoogdij-instelling vindt dit, mede na telefonisch contact met de moeder, beter voor het kind. De advocaat van de vader spreekt van een 'draconische maatregel' en beschuldigt de stichting van 'boosaardige onbenulligheid'.

De 25-jarige moeder van Rochelle en haar 32-jarige vriend werden twee weken geleden in Spanje opgepakt. De politie verdenkt ze van moord op de 4-jarige Rowena in augustus. Ze wachten in Madrid op uitlevering.

De 3-jarige Rochelle, die bij haar moeder en vriend was, bleek ongedeerd. Ze mocht echter niet met haar vader (35) mee het land uit. Hij bleek bij de scheiding niet het ouderlijk gezag te hebben gekregen. Een Dordtse kinderrechtster stelde Rochelle op 19 december onder toezicht van de Gezinsvoogdij-instelling, voor een periode van drie maanden.

Woensdag werd die beslissing alsnog getoetst. De kinderrechtster hoorde in een besloten zitting de vader, de voogd en de Raad voor de Kinderbescherming. De rechter zag daarna geen aanleiding om iets te veranderen: het meisje blijft onder toezicht van de Gezinsvoogdij-instelling.

Die wil laten onderzoeken of het kind psychische schade heeft opgelopen van de gebeurtenissen van de afgelopen maanden. Zo'n onderzoek moet in alle rust gebeuren. Dat zou in de huidige situatie niet kunnen; volgens de Dordtse persrechter Croes onder meer omdat de vader in het middelpunt van de belangstelling staat.

Volgens de advocaat van de vader, P. Prinsen, stelde de Gezinsvoogdij tijdens de zitting verder dat het meisje hechtingsproblemen heeft. 'De redenering luidt dat het kind zo normaal en ontspannen is, dat er wel iets met haar mis moet zijn. Ik vat het potjeslatijn van de stichting maar even in eigen woorden samen.'

Volgens de persrechter hebben echter ook de persoonlijkheid en achtergronden van de vader bij het besluit van de kinderrechtster een rol gespeeld. 'Daarmee bedoelt ze dat de vader na de scheiding niet naar zijn kinderen zou hebben omgekeken', zegt Prinsen. De vader had zijn dochters niet meer gezien sinds april 2001.

Maar volgens de advocaat heeft zijn cliënt de schijn tegen. Hij wijst erop dat de scheiding van het paar al in september 1999 werd uitgesproken. Kort daarop vroeg de moeder eenouderlijk gezag aan. De juridische implicaties daarvan waren nooit goed tot de vader doorgedrongen, aldus Prinsen, en hij had geen verweer gevoerd. Hij had ook geen reden om zich zorgen te maken. De verhouding bleef harmonieus. Nog tot voorjaar 2001 vormden de vader, de moeder en de twee dochters een gezin. Pas nadat de moeder met de meisjes haar intrek nam bij een nieuwe vriend in Rotterdam, werd het contact verbroken.

Verdachte bekend moord 15-jarige

De 35-jarige K. van D. uit Nieuwe Pekela heeft bekend Jan de Wit (15) uit Oude Pekela te hebben vermoord. Van D., een oud-achterbuurman van De Wit, werd

Vader brengt zus 'meisje van Nulde' naar geheim adres

Door een onzer redacteurs
ROTTERDAM. 4 JAN. Rochelle Rijkers, het driejarige zusje van de vermoorde Rowena (het 'meisje van Nulde') is door haar vader ondergebracht op een geheime adres in Nederland. De vader, Martin Huisman, wil daarmee aantonen dat hij goed in staat is zijn dochter te beschermen tegen de media. De Stichting Jeugdbescherming Dordrecht, die de voogdij heeft over Rochelle, maakte woensdag tijdens een hoorzitting van de rechtbank in Dordrecht kenbaar dat zij het voornemen heeft het meisje zo snel mogelijk bij de vader weg te halen. De voogdij-instelling wil Rochelle tijdelijk bij een pleeggezin plaatsen, om haar weg te houden van de media en om haar geestelijke gesteldheid te laten onderzoeken. De advocaat van de vader stelt dat Huisman Rochelle niet heeft ontvoerd, en dat hij graag met de voogdij-instelling wil overleggen. Als dat niets oplevert, zal hij juridische stappen nemen om zijn dochter te behouden.

Jeugdzorg wil praten met vader Rochelle

De Stichting Jeugdbescherming Dordrecht heeft met de ondergedoken vader van Rochelle en zijn advocaat een afspraak voor een gesprek over het lot van het meisje. De stichting noemt het 'ongewenst' dat Huisman met zijn dochtertje is ondergedoken. De jeugdzorg wil het meisje bij hem weghalen en in een pleeggezin onderbrengen. Rochelle is het zusje van Rowena Rijkers, het meisje van Nulde. AOS/1

Rochelle blijft bij haar vader

Door een onzer redacteurs
AMSTERDAM. 9 JAN. Rochelle Rijkers, het zusje van het meisje van Nulde, mag voorlopig bij haar vader Martin Huisman blijven. Dat heeft de Stichting Jeugdzorg Dordrecht, die het gezag heeft over het kind, besloten na overleg met de advocaat van Huisman, C. Liefing uit Amstelveen. Liefing is na bemiddeling van 'S.O.S. Papa!' voor Huisman aan het werk gegaan. 'S.O.S. Papa!' zet zich in voor herstel van contact tussen ouders en kinderen.

De kinderrechtster in Dordrecht besloot op 2 januari op advies van Jeugdzorg Dordrecht Rochelle in een pleeggezin onder te brengen. Huisman dook daarop samen met het kind onder. Liefing zei vanochtend dat Huisman blij is met de nieuwe uitkomst. Huisman krijgt niet het ouderlijk gezag over Rochelle, maar hij zal dat volgens zijn advocaat 'op termijn' waarschijnlijk wel weer aanvragen. Hij gaf het op bij de scheiding. Een zusje van Huisman wordt formeel pleegouder. Rochelle zal ook bij haar verblijven. Rochelle is het zusje van Rowena Rijkers, het meisje van Nulde. Haar lichaamsdelen werden afgelopen zomer op verschillende plaatsen in Nederland gevonden. Na een reconstructie van het hoofdje kon het kind worden geïdentificeerd.

De 25-jarige moeder van Rochelle en Rowena en haar 32-jarige vriend worden verdacht van moord op Rowena. Ze werden in december aangehouden in Spanje.

dinsdag opgepakt. De jongen werd 7 juli vorig jaar bij zijn ouderlijk huis met messteken om het leven gebracht. Van D. heeft het slachtoffer gedood uit woede over pesterijen en onder invloed van drank.

Vader Rochelle tegen overplaatsing

Van onze verslaggever
ROTTERDAM

De vader van Rochelle, het jongere zusje van Rowena Rijkers (het 'meisje van Nulde'), werkt niet mee aan plaatsing van zijn dochter in een pleeggezin. Hij liet donderdag via zijn advocaat weten zich daartegen met hand en tand te zullen verzetten.

'Ik sta daarbij 100 procent achter hem', aldus advocaat P. Prinsen. Deze zegt sinds 1989 gespecialiseerd te zijn in zaken rond jeugdzorg. 'Maar een arrogantie en vaderhaat als bij deze voogdij-instelling ben ik zelden tegengekomen.'

De Stichting Jeugdzorg in Dordrecht, waaronder de instelling valt, was donderdag niet voor

commentaar bereikbaar.

Prinsen wil voorlopig de tegenactie van de stichting afwachten. Hij zal deze daarop mededelen dat zijn cliënt niet wenst mee te werken. Een eventuele schriftelijke aanwijzing zal hij naast zich neerleggen.

'Ik vind dat de rechter zelf naar het kind moet gaan kijken. Dat heb ik zelf ook gedaan', aldus Prinsen. 'Ze zal dan zien dat alles normaal is tussen vader en dochter. Dat moet zo blijven.'

Een van de argumenten voor plaatsing in een pleeggezin die de toezienend voogd woensdag aanvoerde, was dat de vader te veel in de belangstelling van de media staat. Om aan dat bezwaar tegemoet te komen zijn vader en dochter op een geheime plek ondergebracht, aldus Prinsen.

Andere advocaat; Rochelle onder dak

Van onze verslaggever
ROTTERDAM

Verandering van advocaten heeft de weg vrijgemaakt voor het verrassend compromis over de toekomst van de 3-jarige Rochelle, het zusje van Rowena Rijkers. Dat zegt de stichting SOS Papa!, die zichzelf heeft opgeworpen als spreekbuis en belangbehartiger van de 35-jarige vader van het meisje.

Woensdagavond bracht de Amsterdamse stichting naar buiten dat Rochelle tijdelijk wordt ondergebracht in het gezin van een tante in Dordrecht. De Stichting Jeugdzorg Dordrecht, die met de voogdij is belast, toonde zich de volgende ochtend aanvankelijk onaangenaam verrast omdat er nog geen volledige overeenstemming zou zijn.

Enkele uren later maakte de Jeugdzorg echter zelf ook bekend dat het meisje voorlopig bij een zus van de vader zal worden ondergebracht. 'De vader heeft aan ons te kennen gegeven graag rust te willen. We willen ook daarom de berichtgeving over deze kwestie sluiten', aldus de stichting in een persverklaring.

Enkele uren voor het beslissend gesprek op woensdag blijkt P. Prinsen zich te hebben teruggetrokken als advocaat van de vader. 'Pure onderhandelingsstactiek van onze kant', zegt M. Legêne van SOS Papa!. 'De situatie was verhard en dat was niet gewenst. Wij hebben nu eenmaal de luxe dat we beschikken over meerdere advocaten.'

Prinsen geeft een andere lezing.

Stiefvader Rowena Rijkers voor tien dagen in bewaring

Van onze verslaggever
ROTTERDAM

De rechter-commissaris in Zutphen heeft maandag de 32-jarige Mike J. voor tien dagen in bewaring gesteld op verdenking van betrokkenheid bij de dood van 'het meisje van Nulde', Rowena Rijkers. De man is vrijdag en in het weekeinde verhoord, maar het Openbaar Ministerie doet geen mededelingen over de inhoud van het besprokene.

De rechter-commissaris gaf als formele gronden dat de Rotterdammer wordt verdacht van een zeer ernstig feit waarop een maximale straf staat van meer dan twaalf jaar, de geschokte rechtsorde, het herhalingsgevaar en het feit dat het onderzoek naar de

dood van het 4-jarige meisje nog in gang is.

Mike J., de vriend van de 25-jarige moeder van Rowena, werd vrijdag door Spanje aan Nederland uitgeleverd. De moeder zelf zit nog vast in Spanje. Maandagavond was nog onduidelijk waaraan de vertraging bij haar uitlevering te wijten is.

Persofficier J. Buttinger zei geen enkele bevestiging te hebben van geruchten als zou de vrouw ziek of zwanger zijn. 'We weten het gewoon niet. We gaan er deze week achteraan en hopen dat ze snel komt.'

De vrouw en haar vriend werden op 18 december aangehouden in het Spaanse Murcia. Ze waren eind augustus spoorloos verdwenen uit Rotterdam.

De moeder van Rochelle zit inmiddels sinds half december met haar nieuwe vriend vast in Spanje, op verdenking van de moord op Rowena. De vader bleek bij de scheiding geen ouderlijk gezag te hebben gekregen en is daarom afhankelijk van de aangestelde toezienend voogd.

Prinsen benadrukte donderdag nogmaals dat de vader geen enkele blaam treft en dat het ontbreken van het gezag gezinszins duidt op desinteresse voor zijn kinderen. De vervreemding begon buiten zijn schuld om, enige tijd na de scheiding. Wel zei de advocaat dat een eerdergenoemde scheidingsdatum onjuist was: het paar scheidde op 21 juni 2000. Pas in het voorjaar van 2001 gingen ze uit elkaar. In augustus werd het rompje van Rowena gevonden.

Tieners ontkennen moord op Damilola

Vier tieners die worden beschuldigd van de moord op de 10-jarige Damilola Taylor hebben voor de rechter schuld ontkend. Damilola werd in november 2000 neergestoken in Peckham, in het zuidoosten van Londen. In een steegje bloedde de jongen dood. Drie 16-jarige jongens en een 14-jarige jongen worden ervan verdacht hem gedood en beroofd te hebben.

Door een onzer redacteurs
ZUTPHEN. 24 JAN. Wanda Rijkers, moeder van Rowena, het zogenoemde 'meisje van Nulde', is gisteravond overgebracht van Spanje naar Nederland. Ze is opgesloten in een politiebureau in Amsterdam. De 25-jarige moeder wordt samen met haar vriend Mike J. verdacht van moord op doodslag op haar dochter.

De vrouw is na aankomst in Nederland voorgeleid aan de hulpofficier van justitie in Zutphen en onmiddellijk verhoord. Vandaag wordt zij opnieuw verhoord door het rechteerteam dat de zaak van Rowena Rijkers onderzoekt. 'Dit is voor ons een cruciale fase', zei persofficier Jan Buttinger vanochtend. 'Daarom kunnen wij nog niets naar buiten brengen.' Wanda Rijkers mag voorlopig met niemand contact hebben, behalve met haar advocaat en de reclasseering. Morgen moet ze verschijnen voor de rechter-commissaris. Die beslist of ze in bewaring wordt gesteld.

Het rompje van Rowena Rijkers werd op 27 augustus in het water bij Strand Nulde gevonden. Een paar dagen later werd haar hoofdje gevonden bij de Nieuwe Waterweg. Een handje van het meisje lag in het Veluwemeer bij Harderwijk. Door middel van een reconstructie van het hoofdje werd de identiteit van het meisje vastgesteld. De moeder en haar vriend werden op 18 december aangehouden in het Spaanse Murcia. De 32-jarige Mike J. werd al eerder naar Nederland overgebracht.

Hechtenis moeder Rowena verlengd

Van onze verslaggever
ROTTERDAM

De hechtenis van de 25-jarige moeder van 'het meisje van Nulde' Rowena Rijkers en haar 32-jarige vriend is donderdag met 30 dagen verlengd. De raadkamer van de rechtbank in Zutphen besloot dat justitie voldoende gronden heeft voor de verdenking van moord dan wel doodslag op het 4-jarige meisje.

Zowel het Openbaar Ministerie als betrokken advocaten wilden donderdag geen commentaar geven. Persofficier J. Buttinger zei nog niets te kunnen meedelen over de termijn die nog nodig is om het onderzoek af te ronden. Op 28 februari wordt de hechtenis opnieuw bekeken.

Ombudsman Willem Ammerlaan behandelt open en aanmerkingen van lezers over de redactionele inhoud van het Algemeen Dagblad. Elke twee weken schrijft hij over een kwestie. Voor reacties: tel. 010-406 65 65 (010-406 64 10 fax). e-mailadres: ombudsman@ad.nl, brieven: Ombudsman Algemeen Dagblad, Postbus 8983, 3009 TC Rotterdam.

Het is van alle tijden dat geen misdaad de publieke opinie zo in beroering brengt als de moord op een kind. Bij de politie wordt er alles voor opzij gezet en lijkt in de speurtocht naar de dader het doel alle middelen te heiligen. Ook in de media gaan alle remmen los en blijft er geen detail onbesproken. Krantenlezers willen er alles over weten en worden op hun wenken beïnd.

Zo is het ook gegaan met dat mysterieuze 'meisje van Nulde', van wie eind augustus langs het Strand Nulde bij Harderwijk alleen de romp werd gevonden en enkele dagen later het hoofd door een sportvisser in Hoek van Holland. Twee maanden lang bleef ze een grote onbekende, kreeg vervolgens een wetenschappelijk geboetseerd gezicht en kort daarop ook een naam: Rowena Rijkers. Die achternaam behoorde ook toe aan haar voortvluchtige moeder, die kort voor kerst met haar nieuwe vriend op verdenking van moord in Spanje werd gearres-

De les van 'het meisje van Nulde'

AD 4/1

teerd. Over een paar maanden zal er bij de rechtszaak nog één keer alle aandacht van de media zijn, maar dan gaat als altijd het boek ook dicht. Volgende zaak. Bij de rechtbank zal overigens nog wel moeten blijken of de moeder van het vermoorde meisje meer dan alleen verdachte is en dus ook werkelijk de dader of mededader. Daarom zijn kranten altijd voorzichtig met de identiteit van verdachten en worden die in de regel alleen met initialen vermeld. Dus legde een stagiaire op onze redactie de vinger op een nogal gevoelige plek: hadden de media, inclusief het AD, zich eigenlijk wel iets gelegen laten liggen aan de privacy van die verdachte moeder, van wie nog niet is uitgemaakt dat ze ook echt de moordenaar van haar kind is? Had enige terughoudendheid niet voor de hand gelegen? Eigenlijk is het

nogal krom dat verdachten in de media meer privacybescherming genieten dan slachtoffers. Die komen gewoon met naam en toenaam in de krant, tenzij er uitzonderlijke omstandigheden zijn om een slachtoffer af te schermen van publieke herkenbaarheid. Zo zal bij een incestzaak de naam niet vermeld worden om herkenning in de omgeving van het slachtoffer en pijnlijke confrontaties te vermijden. Geen krant, geen omroep aarzde de volledige naam van het 'meisje van Nulde' te noemen, toen haar identiteit begin december bekend werd. Zonder terughoudendheid meldden kranten, radio en televisie dat het tot dan onbekende slachtoffer de 4-jarige Rowena Rijkers was en dat haar 25-jarige moeder Wanda en vriend Mike J. als hoofdverdachten

werden gezocht. In de euforie van het moment, trots dat de identiteit van het 'meisje van Nulde' dan toch maar was ontdekt, hebben politie en justitie toen de volledige naam van Rowena bekend gemaakt. Daarmee werd tegelijkertijd ook de naam van de moeder als een van de twee hoofdverdachten prijsgegeven. Van de ander, vriend Mike J., bleef die volgens de regels geheim. De vraag is of de media vanaf dat moment niet in diezelfde opwinding enigszins op hol zijn geslagen en hun eigen verantwoordelijkheid uit het oog zijn verloren. Het is goed denkbaar dat de politie met een bedoeling de achternaam van Rowena bekend heeft gemaakt. Bijvoorbeeld om daarmee de opsporing in het buitenland een handje te helpen. Zoals ook het kenteken en andere bijzonderheden over

Geen schoolvoorbeeld

9/25 Feb

De gezinsvoogdij-instelling van Rochelle Rijkers, het 3-jarige zusje van 'het meisje van Nulde' komt in de pers naar voren als weinig deskundig en daadkrachtig. Had de Stichting Jeugdzorg Dordrecht het anders kunnen aanpakken? Siemen Spinder, docent aan de Hogeschool van Amsterdam en mede-auteur van het methodieboek *De (gezins)voogd als jongleur*, gaat de casus 'Rochelle' zeker in zijn colleges gebruiken.

Is de Stichting Jeugdzorg Dordrecht goed omgegaan met de vader en het meisje?

'Begin januari, als de vader gehoord wordt in de rechtszitting, wordt daar gezegd dat Rochelle weg moet bij haar vader. Volgens de advocaat van de vader was de reden: Rochelle is een allemansvriend en ze heeft hechtingsproblemen. Als dat inderdaad zo gezegd is op de zitting dan vind ik dat geen goede argumentatie. De voogdij-instelling heeft ook gezegd dat er een tijdelijk pleeggezin nodig is om het kind uit de publiciteit te houden en haar geestestoestand te kunnen onderzoeken. Dat vind ik een goed argument. Iedereen kan zich voorstellen dat de situatie zeer ernstig was: haar zusje is dood en Rochelle moet daar op een of andere manier dicht bij in de buurt zijn geweest. Dat is iets heel ernstigs. Onderzocht moet worden wat het meisje daar nog van weet, hoe ze daarmee bezig is, wat de invloed kan zijn op haar ontwikkeling. Die vragen rechtvaardigen een periode van observatie.'

Denkt u dat de beslissing tot plaatsing van het meisje bij haar tante door de publiciteit is beïnvloed?

'Als je een kind uit het ouderlijk milieu haalt: dan bekijk je of het bij naaste familie kan blijven of anders vrienden of bekenden. Daarna denk je aan een pleeggezin en als laatste aan een residentiële voorziening. Ik krijg het gevoel dat bij de vader de indruk is gewekt dat zijn dochter bij een onbekend pleeggezin geplaatst zou worden. Hij heeft zich toen afgevraagd: kan ik daar op bezoek, is dat in de buurt, krijg ik te horen waar dat gezin woont en zie ik mijn dochter nog? De vader is toen ontzettend boos geworden en is met het meisje ondergedoken. Ik krijg wel het gevoel dat de beslissing tot uithuisplaatsing niet goed is toegelicht aan de vader. Misschien dat men door de heftige reactie van de vader - en die heftigheid werd gevoeld door de publiciteit - er toch nog eens met elkaar erover is gaan praten. Ik denk dat er met de vader goed over onderhandeld is waar het meisje ondergebracht kon worden.'

Wat vindt u van het persbeleid van de voogdij-instelling?

'Het is jammer dat de meningen van de voogdij-instelling wat napsnap naar buiten komen. Ze had meteen voor het voetlicht moeten brengen dat ze er is om in de eerste plaats te kijken naar het belang van het kind. Daarvoor is de instelling verantwoordelijk.'

Waarom hebben ze dan niet ingegrepen toen de vader onderdook?

'Ik vind de voogdij-instelling te prijzen dat ze daar niet meteen een punt van heeft gemaakt. Als ze dat wel had gedaan, had dat escalerend gewerkt. Het is een goede zet geweest de vader en z'n advocaat uit te nodigen om te komen praten. Als er iets met Rochelle gebeurt dan is niet de vader aansprakelijk maar de voogdij-instelling.' MK

Rochelle, het zusje van de vermoorde Rowena, mocht van Jeugdzorg naar haar tante. Maar is ze daar ook? En waarom kregen SOS Papa! en de advocaat van Rochelles vader ruzie?

Jongetje was mogelijk slachtoffer zwarte magie

De Zuid-Afrikaanse patholoog-anatoom Scholtz zal in Londen onderzoek doen naar een kindrompje dat eind september in de Theems werd gevonden. METAD 28/1

De Britse politie is er volgens dagblad *The Times* van overtuigd dat het waarschijnlijk West-Afrikaanse jongetje slachtoffer werd van een sangoma, een zwarte magiër/medicijnman. Scholtz is expert op dit gebied.

De politie maakte vrijdag bekend dat stroomopwaarts van de plek waar het rompje is aangetroffen, kaarsen en een kleed met een Afrikaanse naam erop zijn gevonden. De vondst wijst op een rituele moord. Ook de zorgvuldige wijze

waarop het lichaam is ontleed wijst op zwarte magie.

De politie heeft denkt geen verdere stoffelijke resten van het jongetje te vinden. De sangoma's verwerken lichaamsdelen vaak in poeders die als medicijn dienen voor opdrachtgevers die in de heilzame werking van menselijke lichaamsdelen geloven. Lichaamsdelen van kinderen zijn volgens deze patiënten geneeskruachtiger dan die van ouderen.

De Londense politie heeft de hulp van de Afrikaanse gemeenschap ingeroepen. Het is, indien bevestigd, de eerste rituele moord in Engeland waar de Britse justitie weet van heeft.

(ANP)

Deskundigen bestuderen zaak-Vaatstra

Vier deskundigen kijken opnieuw naar het onderzoek naar de moord op Marianne Vaatstra. De vier moeten uitzoeken of er nieuwe invalshoeken te vinden zijn om het vastgelopen onderzoek naar de moordenaar van het meisje uit Zwaagwesteinde, voort te zetten. METAD 3/1

Het college van procureurs-generaal heeft hiervoor toestemming

rechten ging studeren.

Huisman ging op nieuwjaarsdag naar Prinsen. Legéne was er ook bij. Ze spraken over de scheiding van Huisman, waarom hij het gezag niet meer had. Een vergissing, stelde Prinsen vast. Huisman had zich niet goed laten voorlichten. Ze spraken ook over de zitting van de volgende dag. De rechter was verplicht om Huisman te horen. Normaal zou het al zijn gebeurd voordat was besloten Rochelle onder toezicht te stellen. Maar daar was geen tijd voor geweest. Na de arrestatie van Rochelles moeder, op 19 december, moest er onmiddellijk iets worden geregeld.

Prinsen wist op 1 januari precies wat er moest gebeuren: Rochelle naar haar vader, daarna ook het gezag weer naar haar vader. Prinsen is een echte liberaal: de staat - in dit geval Jeugdzorg - heeft niet uit te maken wat het 'belang van het kind' is, de staat mag alleen beslissen in geschillen.

De volgende dag vroeg hij op de zitting net zo lang door totdat Jeugdzorg zei wat de plannen waren: Rochelle zou straks meteen worden weggehaald en naar een pleeggezin gaan. 'Ze vonden dat Huisman zijn dochter niet genoeg afschermde van de pers en dat ze een hechtingsstoornis had. Ze zei-

gegeven.

Advocaat-generaal Van Dijk, officier van justitie Van der Veen, plaatsvervangend korpschef Vellings en collega De Vries nemen het onderzoek onder de loep. De twee laatstgenoemden waren ook actief in de vastgelopen zaak-Nicky Verstappen, waarin nu een nieuw spoor wordt nagetrokken.

De 16-jarige Marianne werd in de nacht van 30 april op 1 mei

den dat ze zomaar naast wildvreemde mannen ging staan.' Onzin, vond Prinsen. Door zijn eigen kleinzoon weet hij dat kinderen van Rochelles leeftijd (bijna vier jaar) vaak 'allemansvriendjes' zijn. 'Het is puur etatisme van Jeugdzorg. Ze denken dat een kind van hén is. Ze hebben Rochelle twee keer tien minuten gezien.' Na de zitting zag hij zelf dat Rochelle zich 'normaal' gedroeg. Hij reed met Huisman mee naar zijn moeder, daar was Rochelle zolang. Hij vond het er 'warm, knus, gezellig'.

Martin Huisman en Rochelle gingen samen met Legéne mee naar Amsterdam. Ze werden ondergebracht bij vrienden met een klein hotel. Ze gingen naar Artis, naar de kinderboerderij. Rochelle speelde met het dochttertje van Legéne, uit zijn tweede huwelijk. Huisman kwam niet naar de afspraak met Jeugdzorg op 7 januari. Prinsen ging alleen. Vader en dochter zijn ondergedoken, concludeerde Jeugdzorg. Onzin, vond Prinsen weer. Jeugdzorg had niet gevraagd waar Huisman was, dus had Prinsen niks gezegd. Huisman wilde de pers ontlopen, daarom kwam hij niet.

Urenlang duurde het gesprek tussen Jeugdzorg en Prinsen. Jeugdzorg zei: laten we Rochelle

de vluchtauto aan de pers werden verteld met het oogmerk dat die op grote schaal in de media onder de aandacht van het publiek zouden worden gebracht. Het raadsel van het 'meisje van Nulde' was een te ernstig misdrijf om oneerbiedig van een mediahype te spreken. Maar soms is een gebeurtenis zo fascinerend en heeft iedereen zo in de greep dat de gewone regels van het spel even vergeten worden. Is het toch niet een beetje spijkers op laag water zoeken en had het in het grote geheel nu zo veel uitgemaakt of die achternaam nu wel of niet bekend was geworden? Die moeder zal het immers toch wel gedaan hebben. Zoals gezegd zal de rechter dat nog moeten uitmaken en ondertussen zijn er dus scenario's denkbaar, waarin de moeder een andere, misschien veel minder schuldige rol heeft gespeeld. Alleen al daarom hadden de media haar familienaam en dus die van Rowena achterwege moeten laten. Het heeft alleen nu weinig zin meer.

1999 vastgebonden, verkracht en vermoord. De recherche slaagde erin DNA, erfelijk materiaal van de vermoedelijke moordenaar, veilig te stellen. (ANP)

In de bloedhete zomer van 2001 werd ons land opgeschrikt door een lugubere kindermoord. Een rompje, hoofdje en handje van een klein meisje spoelden her en der aan. Het slachtoffer bleek Rowena Rijkers (4). Zij werd volgens

justitie mishandeld, vermoord en verminkt door haar moeder en stiefvader. Glashard deed het gevluchte duo alsof Rowena nog leefde en stuurde familieleden een ansichtkaartje met ook haar naam.

Vijftien jaar eerder speelde de zich, ook in Rotterdam, een soortgelijk drama af. Anoeska Grishaver (3) werd mishandeld, vermoord en verminkt door haar moeder en stiefvader. Het tweetal deed alsof zij nog in leven was en

in een warenhuis was verdwenen. Voor haar vader Chiel Grishaver wordt de film weer afgedraaid. Beide zaken lijken bloedstollend veel op elkaar. De twee meisjes werden zelfs rond hun verjaardag omgebracht.

door JOLANDE WESTDORP

TEL 5/1

ROTTERDAM, zaterdag

„Er ging een schokgolf door me heen. Die ene krantenregel danste over het papier: 'Kleuter Rowena Rijkers, vrijwel zeker vermoord door haar eigen moeder en stiefvader.' Ik wist niet wat ik las. De zaak-Rowena lijkt als twee druppels water op de moord op mijn dochtertje Anoeska. Het was alsof ik wakker schrok uit een verdoving die meer dan vijftien jaar heeft geduurd." Lamgeslagen zit Chiel Grishaver (43) op de bank. In zijn handen houdt hij een foto van een leuke, blonde peuter. Vertederd kijkt de Brabander naar het kindergezigtje. „Dat was Anoeska, geboren op 19 oktober 1983, een jaar nadat mijn zoontje Angelo ter wereld was gekomen. Wat een mooi meisje, hè?”

Anoeska is amper drie jaar oud geworden. Het is alsof Chiel Grishaver, afgetraind en pezig door zijn lievelings-sport taekwondo, emotioneel kan terugblikken op zijn nachtmerrie. Maar dat is schijn. Als hij zich het zwaar toegetakelde lijk van zijn omgebrachte kind voor de geest haalt, stikt het gesprek. Hij wendt zijn hoofd af, zijn ogen staan vol tranen.

Moeizaam gaat hij verder: „Het was een kille, akelige kamer in het mortuarium. Anoeska lag achter een muur, op een bed. Haar lichaampje onder een laktentje, ik zag alleen haar stukgeslagen hoofdje. Bont en blauw, helemaal kapot, een van haar oogjes dicht en

opgezwollen. Ik mocht haar niet aanraken, maar ik heb dat laken weggegrist, Anoeska opgetild en lang, heel lang met haar in mijn armen rondgelopen." Sinds de gruwelijke feiten en achtergronden over de moord op 'het meisje van Strand Nulde' bekend zijn, is voor de Brabander niets hetzelfde meer. Verbijsterd volgt hij van dag tot dag het nieuws over de omgebrachte kleuter Rowena Rijkers, haar vader Martin Huisman en diens andere dochtertje Rochelle (3). De moord op Anoeska, in oktober 1986 in Rotterdam, en die op Rowena, augustus vorig jaar in Rotterdam, vertonen

dan ook griezelig veel overeenkomsten.

Beide kinderen waren volledig uit het zicht van hun vader verdwenen en werden onder tussens stelselmatig afgetuigd door hun moeder en stiefvader. Beide kinderen moesten die verschrikkelijke mishandelingen met de dood bekopen.

In beide moordzaken hebben de daders de stoffelijke overschotten van hun slachtoffertjes koelbloedig verminkt en weggemoffeld, hebben zij geprobeerd de sporen van hun misdrijf op alle mogelijke manieren uit te wissen en hebben zij bewust gepoogd de buitenwereld op het verkeerde been te zetten. Tegenover familie en vrienden werd ijskoud gedaan alsof de kinderen nog in leven waren. Voor

Chiel Grishaver zijn alle wonden de afgelopen weken weer opengereten. „Er is geen misdrijf dat me zo heeft aangegrepen als de zaak van Rowena. De film in mijn hoofd is teruggedraaid en wordt nu keer op keer vertoond. Toen ze me vertelden dat Anoeska dood was, zei een politiearts: U zult zich over een paar weken weer beter voelen. Nu, vijftien jaar later weet ik wel anders.”

Voor Grishaver, destijds medewerker van een aannemersbedrijf, begint de nachtmerrie op donderdagavond, 23 oktober 1986. Als hij na een lange, loodzware werkdag in zijn kamer in Rotterdam-Zuid

met een bord eten voor de buis zit, dringt plotsklaps een arrestatieteam zijn flat binnen. Als een zware misdadiger wordt Chiel in de boeien geslagen en afgevoerd naar het politiebureau. „Daar kreeg ik te horen dat Anoeska weg was. Mijn ex-vrouw en haar vriend hadden diezelfde dag aangifte gedaan van haar vermissing. Tijdens het winkelen in een warenhuis van Ter Meulen zou ze spoorloos zijn verdwenen. Die agenten schreeuwden en schreeuwden maar. 'Zeg het maar, klootzak', riepen ze. 'Wat heb je met je dochter gedaan, waar heb je Anoeska gelaten?' Ik wist niet eens dat ze vermist was. Het was alsof de bodem onder mijn voeten werd weggeslagen.”

Wanhopig vertelt Grishaver de agenten dat hij zijn kind al maanden niet meer heeft gezien. Zijn huwelijk met zijn toen 25-jarige vrouw Monica le P. was allang gestrand. „We waren al twee jaar gescheiden,

maar hadden in 1986 nog een poging gedaan om onze relatie te redden. Een paar maanden

hebben we destijds weer samengewoond. Ook toen ontmoette Monica weer een andere man: Fred P. Van de ene op de andere dag stond hier een busje voor de deur. Alle spullen werden ingeladen. Verdwenen was mijn vrouw, met Anoeska en Angelo naar een

Martin Huisman, deed Chiel Grishaver verwoede pogingen zijn kroost te blijven zien. Als flatwoning aan de Hudsonstraat. Net als Rowena's vader,

voorlopig bij familie onderbrengen. Prinsen zei: volgens de wet moet u eerst aantonen waarom dat nodig is. Ze spraken af dat ze elkaar de woensdag daarna weer zouden zien. Maar die dag was Prinsen Huismans advocaat niet meer. Carlo Liefing kwam, de 'huisadvocaat' van SOS Papa! Hij vond het een goed idee dat Rochelle naar het zusje van Martin Huisman ging. SOS Papa bracht het nieuws dezelfde dag nog als een overwinning. De primeur ging naar de Telegraaf.

Een paar dagen later, in een café aan de Ceintuurbaan in Amsterdam, vertelt Legène dat het een 'echte polderoplossing' was. „Iedereen is tevreden. Martin heeft zijn dochter, want de facto is Rochelle natuurlijk bij haar vader. En Jeugdzorg heeft zijn pleggezin.”

Er was tussen Prinsen en Huisman 'onenigheid' ontstaan over de tekst van het voorstel aan Jeugdzorg, zegt Legène. „Wij hadden een deskundige ingeschakeld om een rapport over Rochelle te maken. Maar Prinsen zei dat hij de advocaat was en dat hij het beleid bepaalde. Hij vindt dat wij tussen hem en Huisman zijn gaan zitten. Dat is niet zo. En als het wel zo is, dan was ik gerechtigd.” Iedere vader die bij SOS Papa om hulp komt, ondertekent een machti-

ging waarmee Legène voor hem kan optreden.

Prinsen, in zijn Haagse kantoor, zegt dat hij de hele zaak 'afgrijselijk' vindt. „Het is geen overwinning, het is een nederlaag. Het kind is nu officieel bij tante. Dat is voor de vader geen goed uitgangspunt om het gezag terug te krijgen.” Legène, zegt hij, had een *cause célèbre* nodig om aandacht te krijgen. „Hij maakt misbruik van Rochelle en haar vader.”

Afgelopen woensdag stuurde Jeugdzorg een brief aan Huisman. Rochelle mag twee middagen per week bij haar vader zijn. Jeugdzorg bepaalt welke middagen. Legène is woedend. Hij vindt het 'aanmatigend' dat Jeugdzorg zich bemoeit met de bezoekregeling. „Het is woordbreuk.”

José Vermeer van de directie Jeugdzorg in Rotterdam wil na lang aandringen wel wat over de zaak zeggen. Maar ze is voorzichtig. „We kunnen om privacyredenen niet al onze overwegingen geven waarom we het beter vinden dat Rochelle voorlopig bij haar tante blijft.” Ze zegt dat ze zich afvraagt of Huisman wel de tijd heeft gehad om te bedenken wat hij zelf vindt en wil. „Hij staat steeds onder invloed van anderen. Eerst Tros Vermist, nu SOS Papa.” Dat heeft, zegt ze, meegespeeld bij het besluit om Rochelle nu niet bij haar vader te laten. Of Rochelle vooral bij haar tante is en niet bij haar vader kan José Vermeer niet 'voor 100 procent garanderen'. „We hebben afspraken gemaakt. Maar we zijn er niet 24 uur per dag bij.” Ze herinnert eraan dat de regeling tijdelijk is. De Raad voor de Kinderbescherming doet nu onderzoek, het rapport moet 6 maart klaar zijn. Dan beslist de rechter waar Rochelle naar toe gaat.

Klopt het dat Rochelles moeder vanuit het huis van bewaring in Spanje heeft laten weten dat ze niet wil dat Rochelle naar haar vader gaat? „Ja, dat klopt”, zegt José Vermeer. „En daar laten we ons zeker wat aan gelegen liggen. Wettelijk zijn we daartoe verplicht. De moeder heeft het gezag over Rochelle. Ze is niet veroordeeld. Ze is alleen verdachte.”

DWAZE VADERS willen ze eigenlijk niet heten. 'Dwaze Vaders' is de naam van een andere organisatie. SOS Papa, gevestigd in Amsterdam, noemt zichzelf een hulpverleningsinstantie. SOS Papa werkt ook voor moeders en kinderen die elkaar niet meer mogen zien, als ze zich tenminste meiden. Want in de praktijk zijn het vooral vaders die zich laten bijstaan door SOS Papa, omdat ze na de scheiding hun kinderen kwijt raken.

Bij de 34.650 echtscheidingen die het Centraal Bureau voor de Statistiek in 2000 telde, waren 32.974 kinderen betrokken. In tachtig procent van de gevallen gaan de kinderen naar de moeder, vijftien procent van de kinderen gaat naar de vader. Niet zelden wordt de echtelijke ruzie uitgevochten over de rug van het kind en wordt kinderen het contact met één van beide ouders onthouden. „Ieder uur is er een kind dat zijn vader verliest,” zegt Maarten Legène, met enig gevoel voor dramatiek. Geen wonder; ondanks de afgesproken omgangsregeling krijgt Legène zijn dochter niet te zien.

Voor Legène is 'de zaak Huisman' helder: „De vader van Rochelle is een eenvoudige, oprechte vrachtwagenchauffeur. Het is hem gewoon ontgaan dat de moeder als enige het ouderlijk gezag kreeg toen ze uit elkaar gingen. De rechter suggereert dat hij daarom geen goede vader was, maar dat is onzin.”

Dat Martin Huisman misschien niet de meest aangewezen persoon is om voor Rochelle te zorgen, gaat er bij SOS Papa niet in. De rechter zou het advies van de Raad van de Kinderbescherming om het kind in een pleggezin te plaatsen, niet zo klakkeloos moeten overnemen. De rechter zou zelf moeten gaan

Woedend is de vader van Rochelle, het zusje van de vermoorde Rowena Rijkers, omdat hij niet voor zijn dochter mag zorgen. Martin Huisman verzet zich. Achter hem staat SOS Papa, een lobbyclub van 'dwaze vaders'.

SOS Papa eist recht op kind

MARTINE KAMSMA

P. 5-1

kijken hoe goed het met Rochelle gaat bij haar vader.

SOS Papa heeft weinig op met de rechterlijke macht. „Rechters lopen achter bij de maatschappelijke ontwikkelingen. Het kind hoort bij de moeder, dat is nog steeds de heersende opvatting. Vaders bestaan niet.”

De voorbeelden zijn talloos. Op de site van SOS Papa komen de miskende vaders uitgebreid aan het woord. Ze voelen zich niet serieus genomen als ouder, te kort gedaan, of ronduit belazerd. „Kinderrechters, vaak vrouwen, staan aan moeders kant.”

Minstens net zo verwerpelijk, vindt Legène, is de rol van Raad voor de Kinderbescherming. „De boterham van de raad wordt belegd met het conflict tussen twee ouders. Ze houden zichzelf aan het werk terwijl er met de kinderen helemaal niets aan de hand is. Door het onderzoek van de raad wordt het conflict tussen beide ouders bovendien onnodig op de spits gedreven, en het kind betaalt de rekening.”

De vaders maken zich vooral

kwaad over het feit dat vaak alleen de moeder het ouderlijk gezag krijgt. „In 1998 is het eenhoofdige gezag afgeschafte, maar de rechter grijpt nog steeds iedere zucht aan om een uitzondering op de wet te maken en de vader het ouderlijk gezag te ontnemen. Ook de omgangsregeling wordt niet gehandhaafd. In België is onlangs een moeder veroordeeld tot gevangenisstraf omdat de vader het kind niet mocht zien. In Nederland staat vader machteloos als moeder niet meewerkt.”

Agressief

SOS Papa slaat soms nogal wild om zich heen. Legène spreekt in niet-verhullende termen over rechters en voogdij-instellingen. Daarmee plaatst de organisatie zich enigszins buiten het reguliere debat met 'cliëntenvertegenwoordigers', meent Peter Zwetsloot, directeur beleid bij de Raad voor de Kinderbescherming. Het zou zelfs contra-productief kunnen werken als vaders verbaal zo agressief reageren.

Zwetsloot is het niet eens met de kritiek dat de raad de moeders bevoordeelt. „In de praktijk komt het wel voor dat de vader geen ouderlijk gezag krijgt, maar het uitgangspunt is altijd om beide ouders het gezag te geven, zelfs als één van beiden het niet eens wil.”

Ook het verwijt dat rechters onderwets zijn en klakkeloos de adviezen van de raad volgt, verwerpt Zwetsloot. „Vaak genoeg legt de rechter een advies naast zich neer omdat hij of zij een andere kijk op de situatie heeft.”

Organisaties als SOS Papa kunnen door onvermoeibaar bezwaar te maken en klachten in te dienen op de zenuwen werken van de officiële instanties. Toch negeert de Raad voor de Kinderbescherming de boze vaders niet. „Het is juist belangrijk om goed te luisteren. Het is de taak van de raad en van de rechter om door de emotie heen te prikken.”

Zwetsloot denkt zelfs dat organisaties als SOS Papa en de Dwaze Vaders een bijdrage hebben geleverd in de veranderingen in het denken over de verdeling van het ouderlijk gezag. „Wij zijn het eens met het idee dat je ouders buiten de rechtszaal moet houden. Een onderzoek van de raad kan de verhoudingen op scherp zetten. Eigenlijk zou je eerst altijd moeten aansturen op bemiddeling, zodat het raadsadvies achterwege kan blijven.”

De strijd van de vader van Rochelle gaat weliswaar niet tussen twee ouders, maar is toch exemplarisch voor de verbeterde strijd van SOS Papa tegen rechters en Raden voor de Kinderbescherming. Legène: „Als er geen moeder is, neemt de raad de rol van alwetende opvoeder wel op zich. Het enige verschil is de publiciteit. In dit geval is heel Nederland getuige van het falen van de autoriteiten.”

Vrouw Dutroux blijft in gevangenis

Een Belgische rechtbank heeft gisteren bepaald dat de vrouw van Marc Dutroux in detentie blijft terwijl het echtpaar hun berechting op verdenking van ontvoering, seksueel misbruik en moord op jonge meisjes afwacht.

Dutroux' echtgenote Michelle Martin heeft nu ruim vijf jaar in voor-

arrest gezeten. Haar advocaat had om vrijlating gevraagd zodat zij het begin van de rechtszaak op een veilige plaats zou kunnen afwachten. Dutroux zit een straf van vijf jaar uit in verband met zijn ontvoering uit voorarrest in 1998. Hij is aangeklaagd voor de moord op 4 meisjes en 19 gevallen van ontvoering en verkrachting. (AP)

Chiel Grishaver volgt met huivering de ontwikkelingen rond de moord op Rowena Rikkers, het 'meisje van Nulde'. Zijn dochtertje Anoeska (inzet) werd door haar moeder en stiefvader mishandeld, vermoord en verminkt. „Niemand heeft ooit iets van haar moord geleerd.“

FOTO'S: VISUMAR

nog had. Ik wilde alleen voor hem leven, maar ik heb moeten vechten als een leeuw

om hem te houden. Voor de kinderscherming was ik een waardeloze, incompetente vader, die zijn kind niet mocht houden. Dat is, alweer, een overeenkomst tussen de zaak-Rowena en de zaak-Anoeska. Zoals Martin Huisman nu strijd voert om zijn andere dochter

„Ik ken de hel waar Martin Huisman nu door gaat“

Rochelle, moest Chiel Grishaver een keihard gevecht voeren om zijn zoon Angelo terug te krijgen.

Maar net als peuter Rochelle moest Angelo uit en te na psychologisch worden onderzocht. Vader was niet

welkom in het kindertehuis waar Angelo werd geplaatst. Anderhalf jaar en talloze rechtszaken later had Chiel Grishaver zijn zoon terug. Het opvoeden, koesteren en helen van de zwaarbeschadigde Angelo beschouwde hij als zijn enige taak. Chiel Grishaver leefde slechts voor zijn zoon. Angelo is inmiddels negentien. Een goedlachse jongeman met een drukke baan als huis schilder. Zijn vader is apetrots op hem: „In het weekend werkt hij ook: als ober in een restaurant. Het is helemaal goed gekomen met Angelo. Daar ben ik zo dankbaar voor. Ik zie hem als mijn levenswerk, maar ik vrees de dag dat hij het huis uitgaat.“

Met Chiel Grishaver gaat het nog steeds niet goed. Zo kampt hij met angsten die hij niet de baas kan. „Als Angelo maar vijf minuten te laat thuis is, sta ik doodsangsten uit. Steeds weer probeer ik hulp te zoeken en vertel ik mijn verhaal. Ik doe dat met stemverheffingen, ik kan het niet anders. Dan schrikken die zogenaamde hulpverleners zich naar, voelen ze zich bedreigd en sta ik weer buiten. Werken gaat niet, steeds gaat het mis. Eigenlijk is dit geen leven, maar overleven. Met Anoeska ben ik geestelijk vermoord.“ Chiel Grishaver kijkt reikhalzend uit naar contact met de vader van Rowena Rikkers. „Ik wil Martin Huisman zo graag ontmoeten. Zijn verdriet, zijn woede en zijn machteloosheid: dat zijn ook mijn gevoelens! Hij heeft nog zo'n lange weg te gaan. Misschien kunnen wij elkaar helpen.“

met twee grote kaarsenstandaards. Ik mocht de kist niet openen, maar heb dat wel gedaan. De hele nacht heb ik bij haar gezeten. Ik begrijp niet hoe ik die nacht ooit ben doorgekomen. Anoeska wordt begraven, haar moordenaars verdwijnen achter de tralies. Fred P. krijgt negen jaar, zijn vriendin Monica le P. twee jaar cel. Ook de journalisten, de camera's en de recherche verdwijnen uit het leven van Chiel Grishaver. Hij staat alleen, krijgt van niemand hulp, maar probeert toch de draad van zijn leven op te pakken.

„Dat lukte niet en eigenlijk is het nog steeds niet gelukt. Ik zit nog steeds vol verwijten en vol onbeantwoorde vragen. Waarom hebben de politie en de Raad voor Kinderbescherming me niet gewaarschuwd toen mijn zontje weken eerder het ziekenhuis in werd geslagen? Ze waren door de behandeld arts op de hoogte gebracht! Ik was toeziend voogd en had Angelo en Anoeska kunnen weghalen. Ik houd deze instanties tot op de dag van vandaag verantwoordelijk voor de dood van mijn kind!“

Overeenkomst

Het vreet aan Chiel Grishaver dat ons land steeds weer wordt opgeschrikt door bizarre kindermoorden. „Niemand heeft ooit iets geleerd van de dood van Anoeska. Er wordt nog steeds onvoldoende geluisterd en adequaat opgetreden als weerloze kinderen en hun omgeving alarm slaan. Daarom zal het helaas blijven gebeuren, steeds opnieuw.“ Chiel verloor veel van zijn vrienden en kennissen. Hij wilde zijn verdriet kwijt, maar merkte dat maar weinigen echt willen luisteren. „Als je steeds terugkomt, hebben ze geen tijd meer. Dan moeten ze werken, boodschappen doen, op vakantie. Andere, zogenaamde vrienden prenten me voortdurend in dat zij wel raad zouden weten met de moordenaars van Anoeska. Chiel, zeiden ze, als het mij was overkomen zou ik die twee koud maken. Natuurlijk heeft dat door mijn hoofd gespoekt, maar ik realiseerde me eens te meer dat iemand anders mijn hulp nodig had. Angelo was het enige wat ik

toezien voogd had hij gehoopt de kinderen af en toe voor een middagje te mogen ophalen. „Als ik langskwam, bleef de deur altijd gesloten. Mijn brieven werden niet beantwoord. Ik heb Angelo en Anoeska niet meer mogen zien. In wanhoop schakelde ik een advocaat in om een bezoekegeling af te dwingen.“

Als zijn verhoorders door krijgen dat Chiel werkelijk niets van de verdwijning van zijn dochter afweet, verandert hun toon. Tot zijn afgrijzen hoort hij dat zijn zontje Angelo al sinds drie weken in het Sophia Kinderziekenhuis ligt. Het kind is finaal in elkaar geslagen door Fred P. Een uur later staat Chiel weer op straat. Verdwaasd spoedt hij zich naar het ziekenhuis. Angelo huult hartverscheurend als hij zijn vader ziet. „Ik zie hem nog liggen in een bedje, met gewichten aan zijn beide benen. Fred P. had hem zo hard geslagen, dat hij op een stang van een fitnessgewicht was gevallen. Daardoor was een geboortefwijking aan zijn heupjes aan het licht gekomen. Ik hield hem in mijn armen, tot hij slaap viel. Zelf ging ik langzaam kapot. Angelo kapotgeslagen in het ziekenhuis en Anoeska vermist.“

Grenzeloze paniek

Compleet van de kaart struint Chiel Grishaver in het holst van de nacht de stad af. Hij zoekt in sloten, in parken, in verlaten woonwijken. Geen spoor vindt hij van Anoeska. Chiel wordt heen en weer geslingerd tussen hoop en vrees. Zijn dagen bestaan vanaf dat moment uit zoeken, bezoeken brengen aan het Sophia Kinderziekenhuis en bellen met de recherche. „Ik herinner me dat afgrijselijke, beklemmende gevoel: paniek, grenzeloze paniek.“ Het zou nog erger worden. Zondagavond 26 oktober wordt Chiel op het politiebureau ontboden. „Het wemelde daar van de politie. Agenten in uniform en in burger. Ik werd in een kamertje geduwd. Mijn ex-vrouw en haar vriend waren opgepakt, zeiden ze. Mijn dochtertje was dood. Hoe, vroeg ik, wat is gebeurd, waar hebben ze haar gelaten? Ik kreeg geen antwoorden. Ik kon weer naar huis...“

Grishaver zoekt vrienden op. Zijn vragen worden enkele uren later beantwoord, niet door de politie maar door een televisiejournaal. „Ik zag beelden van het park bij de Euro-mast, compleet afgezet door de politie. Ik zag ze de bosjes in lopen met een brancard en even later weer terugkomen. Op de brancard, onder een zeil, lag een hoopje mens. Anoeska.“

De peuter is feitelijk nooit vermist geweest. Een dag voordat haar moeder en stiefvader naar de politie stapten, was Anoeska al doodgeslagen. Fred P. had het meisje gebeten, tegen de muur gesmeten, geslagen en geschopt totdat ze was overleden. „Mijn ex-vrouw heeft erbij gezeten en ernaar gekeken! Vervolgens is Fred P. naar vrienden gereden en heeft hij een auto en een schop geleend. Samen met Monica heeft hij in het park een diep gat gegraven. Toen zijn ze naar huis teruggegaan, hebben Anoeska aangekleed, in een doos gesmeten en meegenomen naar de Euromast. Daar hebben ze haar als een varken in dat gat gegooid.“

Terwijl het rechercheonderzoek naar de lugubere moord in volle gang is, wordt het Chiel Grishaver toegestaan zijn kind thuis op te baren. „Ze kwamen haar 's avonds brengen, in een kistje,

Michelle Martin, de 41-jarige echtgenote van Marc Dutroux, hoort morgen of ze uit voorarrest wordt ontslagen. Zij zit al sinds augustus 1996 vast, maar volgens haar advocate is zij zelf ook slachtoffer.

van onze correspondent REMCO DE JONG

SARAH POLLET, de raadvrouw van Michelle Martin tekende twee weken geleden beroep aan tegen de weigering van de Belgische raadkamer haar cliënte vrij te laten. De Kamer van Inbeschuldigingstelling in Luik spreekt zich morgen uit over dit beroep.

Pollet hekelte met name de niet-juridische argumenten die werden aangevoerd. „Men is bang dat de vrijlating de publieke opinie zal schokken, waardoor de openbare veiligheid in het gedrang kan komen.“ aldus Pollet. „Dat heeft niets met de zaak te maken.“

Volgens Pollet is het gerechtelijk vooronderzoek binnenkort afgesloten zodat Martin, eenmaal op vrije voeten, het onderzoek toch niet meer kan schaden. Volgens de advocate was Martin zelf ook slachtoffer van Dutroux en heeft zij onder zijn invloed strafbare feiten begaan.

Maar de Belgische justitie beschouwt Michelle Martin zonder meer medeplichtig aan de ontvoering door haar man van zes meisjes, van wie alleen Laetitia en Sabine het wisten te overleven. An. Eefje, Melissa en Julie werden vermoord, nadat ze maanden hadden opgesloten gezeten in een van de huizen van Dutroux.

Uit de ten laste gelegde feiten blijkt in elk geval een verregaande betrokkenheid. Begin 1996, toen Dutroux wegens diefstal van een vrachtwagen in de cel zat, heeft Martin Julie en Melissa in een kelder in Marcinelle laten verhongeren. Dutroux had haar juist opgedragen regelmatig eten te brengen, opdat de meisjes in leven zouden blijven.

Martin verklaarde tegen de politie dat ze bang was. „Ik ben afgedaald in de kelder en ik beefde als een riet.“ staat in het proces-verbaal waaruit Belgische media de afgelopen jaren hebben geciteerd. Als later blijkt dat er inbrekers in de woning zijn geweest, brengt ze twee herdershonden naar Marcinelle, die ze wél regelmatig voedsel geeft.

Martin is in 1960 geboren in Waterloo. Ze groeit op als enig kind en wordt vooral verzorgd door haar vader. Als deze bij een verkeersongeluk overlijdt, is de klap voor Michelle, die ook gewond raakte, groot. Haar moeder geeft haar een beschermde jeugd. Op haar 21ste behaalt ze een onderwijsdiploma. Een jaar later, ze staat inmiddels voor de klas, leert ze op de ijsbaan van Vorst Marc Dutroux kennen, haar eerste liefde.

Het paar gaat in 1982 in Marcinelle samenwonen, nadat Dutroux zijn eerste vrouw in de steek heeft gelaten. Twee jaar na hun ontmoeting wordt zoon Frédéric geboren. Een jaar later wordt het echtpaar aangehouden op verdenking van diefstal met geweld en ontvoering plus verkrachting van minderjarige meisjes.

Martin bestuurt dan de Peugeot-bestelwagen en ziet toe hoe haar man zich aan de meisjes vergrijpt. Ze maakt foto's en bewaakt de slachtoffers. De rechtbank veroordeelt Martin tot vijf jaar. Dutroux krijgt dertien-eenhalf jaar.

In de gevangenis houdt ze intensief contact met Dutroux. Ze adviseert hoe hij psychiaters op het verkeerde been kan zetten en verleent morele steun. Haar favoriete boek is de bijbel: de Jehova-getuigen hebben een nieuwe aanhangster. Vlak na hun huwelijk, in 1988 in de gevangenis, heeft Martin in de cel een miskraam. Niet veel later komt ze vrij en staat ze al weer voor de klas.

Dutroux komt in 1992 vervroegd ook vrij. Een jaar later wordt een tweede kind geboren, weer een zoon, tot ongenoegen van Dutroux. Maar als Martin in 1995 weer zwanger is, ditmaal van dochter Céline, is Dutroux opgetogen. Hij zegt zijn vrouw dat hij later met zijn dochter 'incest zal plegen'. „Ik heb hem toen verteld dat ik hem zou vermoorden als hij dat zou doen.“ zei Martin haar ondervragers.

De zwangere Martin helpt mee met de verbouwing van de kelder in Marcinelle. Maar na haar arrestatie ontkent ze lange tijd dat ze van de ontvoeringen op de hoogte was. Pas weken later bekennt Michelle Martin dat ze van alles op de hoogte was.

Interview Dutroux wekt toorn van ouders

van onze correspondent REMCO DE JONG

BRUSSEL - De ouders van de meisjes die slachtoffer werden van Marc Dutroux hebben gisteravond woedend gereageerd op diens uitlatingen in een Vlaams televisieprogramma. Carine Russo, moeder van Melissa, was 'razend' dat Dutroux ontkende de kinderen te hebben ontvoerd en vermoord. „Hij praat over criminele netwerken waarvan hij de leden zegt te kennen, maar kan vervolgens niet zeggen wie mijn dochter heeft vermoord. Ik leef in een hel zolang ik geen antwoord heb op mijn vragen.“

Pol Marchal, vader van Eefje, reageerde zeer emotioneel. Hij weigerde de bandopname van Dutroux te beluisteren, omdat de stem van Dutroux hem onpasselijk maakte.

Dutroux vroeg de liberale senator Jean-Marie Dedecker naar zijn cel te komen. Dedecker reisde met een verslaggever naar de gevangenis die zich met succes voordeed als chauffeur van Dedecker.

Veel nieuwe feiten leverde het opgenomen gesprek niet op. Dutroux erkent dat hij heeft gelogen over zijn suikerziekte. Zijn raadslieden hadden daarvoor in kort geding een ander gevangenisregime bedongen.

Dedecker kreeg gisteren te horen dat hij zal worden berispt. Het was een anti-climax na een weekende waarin zo wat heel politiek België een strenge bestraffing had geëist.

De commerciële televisiezender VTM heeft zich ingedekt tegen eventuele juridische stappen door de uitzending tevooren aan raadslieden te laten zien. In het programma werden behalve de ouders, ook psychiaters aan het woord gelaten, die waarschuwen de woorden van Dutroux niet al te serieus te nemen.

De Vlaamse politicus Renaat Landuyt, gewezen lid van de

onderzoekscommissie Dutroux, vatte een ander kernachtig samen: „Het was kennelijk nodig publiciteit te zoeken. Er is momenteel te weinig aandacht voor zijn persoonlijkheid.“

Journalist loopt zonder problemen de cel van België's 'zwaarst bewaakte' gedetineerde binnen

Dutroux jaagt Belgen schaamrood op de kaken

Van onze correspondent
Rob Gollin

BRUSSEL

'Bent u de chauffeur?', vroeg de directie aan een televisiejournalist, die zich in het kielzog van een Belgische parlementariër meldde aan de gevangenispoort van Arlon. Waarom zou de verslaggever dat tegenspreken? De zwijgzaamheid loonde: even later wandelde hij samen met de politicus doodgemoedereerd de cel binnen van de naar verluidt zwaarst bewaakte gedetineerde van het land, het Kwaad van België, de verdachte van meervoudige kinderonvoering en kindermoord Marc Dutroux. Vanavond zendt de com-

merciële zender VTM de enkele weken geleden gemaakte geluidsopnames uit.

Opnieuw jaagt Dutroux de Belgen het schaamrood op de kaken. Nadat vrijdagavond het opmerkelijke bezoek bekend raakte, bogen alle betrokkenen zich het afgelopen weekeinde over de vraag welke geleiding er nu weer het meest in haar hemd staat: justitie, de politiek of de journalistiek?

Dutroux, die met zijn gruweldaden en kortstondige ontsnapping de natie tot hysterie dreef, had dit keer slechts de regie in de aanleiding van de nieuwe affaire. In november schreef hij een briefje naar senator Jean-Marie Dedecker, VLD'er (Vlaams liberaal), voor-

malig judocoach en een politicus die de controverse niet schuwt. Dutroux kondigde aan dat hij 'bijzondere ernstige feiten had te melden in het algemeen belang'. Dedecker vroeg minister van justitie en partijgenoot Marc Verwilghen om toestemming voor een bezoek en vertrok na goedkeuring met een medewerkster en een journalist naar Arlon, waar Dutroux al 5,5 jaar wacht op een proces.

De bedoeling zou zijn geweest dat de verslaggever van het VTM-programma *Telefacts* Dedecker voorafgaand en na het bezoek aan Dutroux interviewde. Maar het kennelijke misverstand dat hij deel uitmaakte van de entourage van Dedecker leidde tot de ge-

makkelijke entree in de cel. De bezoekers moesten slechts hun identiteitskaart afgeven en zijn niet eens gefouilleerd.

Sinds vrijdagavond regent het bittere verwijten. Een verbolgen minister Verwilghen heeft een onderzoek gelast naar het optreden van de gevangenisdirectie, maar voelt zich vooral te kijk gezet door Dedecker en vraagt diens ontslag. 'Hij heeft zijn mandaat als parlementariër misbruikt. Dit is onwaardig.' Hij krijgt steun van VLD-voorzitter Karel De Gucht. 'Dit is onaanvaardbaar.' Een enkeling vraagt ook om het vertrek van Verwilghen.

De gewezen judocoach is niet van plan op te stappen. 'Mijn eni-

ge fout is dat ik tegen de cipiers had moeten zeggen dat de journalist niet mee mocht. Een uitschui- ver.'

De Belgische journalistenbond veroordeelt de VTM-verslaggever. 'Hij kwam onder valse vlag binnen.' Hij was toch niet verplicht om te vertellen dat hij journalist is?', verdedigt de omroep zich.

Veel opzienbarends had Dutroux trouwens niet te melden, leerden enkele door VTM zondag al vrijgegeven teksten. Hij beweerde contacten te hebben met pedofiele netwerken, maar justitie zou maar weigeren die sporen verder uit te spitten. Dedecker: 'Dutroux is een mythomaan en een door- trapt schurk.'

Van onze correspondenten
PASCALE THEWISSEN

Dutroux

Het is Marc Dutroux weer gelukt om België op stellen te zetten. Aanleiding voor de commotie is dit keer het bezoek dat de liberale senator Jean-Marie Dedecker aan de beruchtste gevangene van het land bracht, samen met een journalist die de cel wist bin- nen te komen.

Doordat minister van Justitie Marc Verwilghen toestem- ming gaf voor het bezoek van zijn partijgenoot Dedecker, komt ook hij in de problemen. De oppositie eist zijn aftreden. Ook de directie van de gevangenis van Arlon zit flink met het incident in de maag maar ziet voorlopig geen aanleiding om de veiligheidsmaatregelen te verscherpen.

Dedecker bezocht Dutroux die al vijftien jaar in de cel zit op verdenking van het seksueel misbruik van zes, en de moord op vier meisjes - nadat die hem in november een brief had geschreven. Dutroux beweerde dat hij 'bijzonder ernstige feiten' te melden had. Dedecker ging op de uitnodig- ing in en liet zich vergezellen door een journalist van de commerciële zender VTM. Die kon zonder problemen de cel van Dutroux, die geacht wordt de best bewaakte gevangene van België te zijn, binnenwan- delen met opnameapparatuur op zak. De gevangenisbewaarders zouden hem hebben aangezien voor de chauffeur van Dedecker en lieten hem, zon- der te fouilleren, doorlopen.

Het interview met Dutroux werd gisteren door de com- merciële televisiezender uitge- zonden. In het gesprek be- weert Dutroux dat hij in contact stond met pedofilienet- werken maar dat justitie weigert dat te onderzoeken. Het lijkt erop dat Dutroux met zijn beweringen het onderzoek,

dat eind deze maand moet wor- den afgerond, in de war wil stu- ren.

Het omstreden bezoek vond twee weken geleden plaats maar werd pas afgelopen vrij- dag bekend. Met als gevolg dat de hele partijleiding het voor- bije weekeinde over Dedecker heenviel. De flamboyante oud- judocoach weigerde echter zijn excuses aan te bieden. Het partijbureau van de Vlaamse Liberalen en Democraten (VLD), dat zich gisteren over de affaire boog, is woedend over de opstelling van de senator en wil hem een officiële 'blam' geven.

De oppositiepartij CD&V (Christen-Democraten en Vlaams) eist intussen het aftre- den van minister Verwilghen, die in hun ogen nooit toestem- ming had mogen geven voor het bezoek van de senator, die bekend staat om zijn contro- versiele en eigenzinnige optre- den. Verwilghen had op zijn klompen kunnen aanvoelen dat een ontmoeting tussen De- decker en Dutroux voor vuur- werk zou zorgen, vindt partij- voorzitter De Clerck, zelf oud- minister van Justitie. Hij moest door toedoen van Dutroux op- stappen, nadat 'het monster van België' in 1998 kortstondig wist te ontsnappen.

Verwilghen zelf peinst er niet over op te stappen. "Dit is, schat ik, de twaalfde keer dat CD&V mijn ontslag eist", was gisteravond zijn wat laconieke reactie. (GPD)

Door onze correspondent
BRUSSEL, 21 JAN. De van meervou- dige kindermoord verdachte Marc Dutroux heeft in België opnieuw voor politieke beroering gezorgd. Deze keer niet wegens een ont- snapping, maar door een bezoek van de liberale senator Jean-Marie Dedecker die heimelijk een jour- nalist meenam in de gevangenis.

Premier Guy Verhofstadt zei gis- teren dat zijn partijgenoot „mis- bruik van z'n mandaat" heeft ge- maakt door een verslaggever de cel van Dutroux binnen te brengen. Mogelijk wordt Dedecker, voor- malig coach van het Belgische judoteam, geroyeerd als lid van de Vlaamse VLD. „Dit kan niet door de beugel", aldus de premier.

Parlementsleden hebben in Bel- gië het recht gevangenen te bezoeken. Dedecker had zijn bezoek aan Dutroux volgens de gebruikelijke procedure tevoren gemeld aan mi- nister Marc Verwilghen (Justitie). Hij bracht naast een getuige echter ook een journalist van de Vlaamse

commerciële zender VTM mee naar de gevangenis van Arlon. Deze mocht zonder enige controle mee naar de cel, nadat hij zich had voorgedaan als Dedeckers chauffeur. De journalist maakte een bandopname, die vanavond via VTM zou worden uitgezonden.

Dedecker zei in de Belgische me- dia „misschien een fout" te hebben gemaakt door te verzwijgen dat een van z'n metgezellen een jour- nalist was. Maar hij wees eventuele sancties tegen hem van de hand. De Belgische journalistenverenig- ing heeft zich van de verslaggever gedistantieerd. De christen-demo- cratische oppositie eist het ontslag van minister Verwilghen, omdat hij verantwoordelijk is voor hand- having van het gevangenisregime. De directie van de gevangenis ris- keert volgens Verwilghens woord- voerder maatregelen, omdat de be- zoekers van Dutroux niet zijn ge- controleerd. Het proces tegen Du- troux, die zes jaar vastzit, begint mogelijk eind dit jaar.

Spijt maar toch geen spijt

orde was. Echt een uitdrukking uit het *Groot Dictionnaire Néerlandaise* taal, waarvan hij in december als winnaar uit de bus kwam. Hij moet wel tevreden zijn over de aandacht voor de zaak. Heel ka- tholiek: formeel berouw, spijt maar toch geen spijt.

Oprechte spijt betuigde Paul Wittenman gisteren in *De Gids* over de publicatie in zijn column in de VERA-gids van een uitspraak uit zijn interview met de kroonprins. Een misverstand, zei hij. Nu maakt hij zich zorgen over zijn goede naam. De mensen zouden kunnen denken dat hij zich niet aan zijn afspraken houdt. Hij had gedacht dat hij volgens zijn gehei- me contract met de RVD mocht voorpubliceren. Merkwaardig als hij de VERA-gids een primeur mag geven die hij namens de geza- menlijkheid heeft verworven.

Maar dat is intern omroepdoe- waar de RVD niet over gaat. Witte- man had in zijn column ook nog de verkeerde geciteerd met „Dat is zijn (Bauds) mening." Máxima had zo iets gezegd.

Wittenman had zich in het inter- view opzettelijk ingehouden en had niet te ver doorgevraagd. Om te voorkomen dat de opname door de RVD zou worden stilgelegd of dat er achteraf uit zou worden ge- schraapt omdat de ministeriële ver- antwoordelijkheid in het geding was. Dat is niet gebeurd. „Ik ga naar het huwelijk als ik nog wel- kom ben", besloot Wittenman.

Ik til niet zo zwaar aan de voor- publicatie uit het interview, als die preciezer was geweest. Journalis- tieke verantwoordiging over an- dertens primers vind ik hypo- crit. Nieuws wil ik zo veel en zo vroeg mogelijk. Dat geldt ook voor het interview met Dutroux.

Maandag deed Netwerks Frank Du Mosch nog verontwaardigd over het klijfifersucces van VTM, dinsdag parasiteerde Netwerk erop. Gewoon slachtoffers om die beel- den laten huilen. Je kunt dat leuk aankondigen in de promo. Eerst zei Laetitia nog dat ze nooit naar het nieuws keek; „Ik heb geen zin om alleen maar slecht nieuws te horen." Netwerk had zich toen nog discreet kunnen terugtrekken maar nee, het was een extra aanbe- velling, extra spannend: u gaat kij- ken naar haar gezicht bij een uit- zending die ze anders misschien hadden gemedend.

Omdat de Waalse familie Del- hez geen Vlaamse televisie ont- vangt, werd de band werd per koer- rier uit Brussel gebracht. Wie be- taalde de koerier? Netwerk? Dat werd niet gezegd. De tranenbe- luste kijker kwam ruïen aan zijn trekken. Laetitia en haar moeder huilden, omarmden elkaar, terwijl archiefbeelden van Dutroux's kel- dercacht in beeld kwamen en hij zich beklagde over het wachten op de zitting. Dutroux erkende dat hij de meisjes gevangen had gehouden en wist dat hij nooit vrij kwam. Hij las dertien uur per dag in zijn dossier en hij slikte kalme- rende medicijnen. „Wat moeten wij niet slikken", zei de moeder, terwijl ze haar traantjes wegpink- te. „Wij krijgen het dossier niet te

Maarten Huygen
zien." De moeder was meer bewo- gen dan Laetitia. Typisch *De Week van Willibrord*.
Netwerk had beter kunnen uit- weiden over de motieven voor dit bizarre gevangenisbezoek, de oor- zaken van het vastlopen van de justitieel onderzoek en de Belgi- sche eigenaardigheden. In hoever- re Dutroux' beschuldigingen ge- loofwaardig zijn dat hoogwaar- digheidsbekleders bij zijn zeden-

BEELD

misdriven zijn betrokken. De li- berale senator Dedecker had bij een bezoek aan Dutroux de jour- nalist van het Vlaamse commerciële VTM meegenomen, zogenaamd zijn chauffeur. Ik kan hem geen ongelijk geven. Bij Italiaanse toe- standen als in België ondernemen politici vaker rare sprongen. Zelfs de minister van Justitie heeft zich zelf machteloos verklaard. Maar Frank Du Mosch had Dedecker eergisteren streng toegesproken in een satellietinterview. Dede- cker, inmiddels bang geworden voor sancties door zijn partij, er- kende dat het meenemen van de journalist „deontologisch" niet in

Dutroux probeert verwarring te zaaien

Van onze correspondent
BRUSSEL - De beruchte Belgische pedofiel Marc Dutroux blijft vol- houden dat er een netwerk van pedofielen bestaat 'met allerlei criminele vertakkingen'. „Ik stond geregeld in contact met de mensen die deel uitmaakten van dat netwerk", aldus Dutroux in een clandestien opgenomen in- terview met de Vlaamse zender VTM.

In de gisteravond uitgezonden opname geeft hij toe vier meisjes te hebben opgesloten in de kelder van zijn huis, maar niet schuldig te zijn aan hun ontvoering. Ook voelt hij zich niet verantwoorde- lijk voor de dood van Julie en Mel- lissa, die stierven van honger doordat zij onverzorgd bleven toen Dutroux door de politie was opgepakt. Hun dood noemde hij 'het allerergste dat me ooit is over- komen'.

Hij beweert geschokt te zijn ge- weest door de hongerdood van de twee meisjes en doet bizarre uit- spraken als: „Dat heeft me zo ge- schokt dat ik ervan overtuigd was dat ze nog altijd bij mij woonden, terwijl ze al lang dood waren. Ik werd zo depressief dat ik uitein- delijk heb besloten Julie en Melis-

sa te vervangen door een ander meisje, Sabine. Zij heeft me over de dood van Julie en Mélissa heen geholpen", en: „De meisjes dien- den mij tot niets. Ze hadden er nooit moeten komen."

Dutroux klaagt dat onder- zoekersrechtters zijn verhaal over een pedofielenetwerk niet wil- len onderzoeken en zegt: „Het enige dat hen interesseert is Mi- chèle Martin (zijn toenmalige vrouw, red.) en mij voor de rech- ter te brengen. Zo snel mogelijk. Alle andere informatie wordt in de vuilnisbak gegooid."

Volgens Renaat Landduyt, Vlaams minister en ex-rapporteur van de parlementaire com- missie-Dutroux, passen dergelij- ke uitspraken in pogingen van de topcrimineel zichzelf vrij te plei- ten: „Als niet alles is onderzocht, is iemand moeilijk te veroorde- len."

De liberale senator Jean-Marie Dedecker die de VTM-journalist de cel van Dutroux binnen smok- kelde, is gisteren door het bestuur van zijn partij, de VLD, op de vin- gers getikt wegens misbruik van zijn recht als volksvertegenwoor- diger om gevangenen te bezoeken.

Politieke gast van Dutroux wacht berisping

Van onze correspondent
BRUSSEL

Senator Dedecker van de Vlaam- se liberale partij VLD krijgt waar- schijnlijk een berisping van zijn partij voor het binnenloodsen van een journalist in de cel van Marc Dutroux. Het bestuur verwees maandag de behandeling van de affaire naar de tuchtcommissie met de aanbeveling hem een re- primande te geven.

Minister van Justitie en partije- noot Verwilghen vroeg het afgelo- pen weekeinde nog om ontslag. Dedecker verzweeg bij een be- zoek aan de gevangenis van Arlon waar Dutroux vastzit dat een man in zijn gezelschap verslaggever van de commerciële zender VTM was. De directie zag hem aan voor de chauffeur van de senator.

Dedecker liet weten dat hij kan leven met een berisping. De partij verwijt hem dat hij de journalist de gelegenheid bood mee te gaan. De oppositie dringt aan op het ontslag van de minister.

Van onze correspondenten
PASCAL THEWISSEN

De vechtlust is verdwenen. Jean-Marie Dedecker, nooir dwarsligger, enfant terrible van de Belgische senaat, is moe en tot op het bot verdederd. Een week nadat uitlekte dat hij een journalist van de commerciële televisiezender VTM de cel van Marc Dutroux had binnengesmokkeld, is weinig meer over van de brandie en de ijdelheid die hem zo kenmerkt. Heel België is over Dedecker heen gevallen. Het is hem niet in de koude kleren gaan zitten.

In zijn kantoor aan het strand van Oostende vecht de controversiële, liberale politicus tegen zijn tranen. De telefoon rinkelt onophoudelijk maar Dedecker geeft geen interviews meer. "U bent de laatste." De oud-judocoach van de Belgische nationale ploeg is het naar eigen zeggen "zat om als speelbal gebruikt te worden in de oorlog tussen de commerciële en de publieke omroep. Ik wil m'n kop niet meer in de krant, ik wil dat er een eind komt aan deze beschadigingscampagne"

Mediageil

Ironisch genoeg was het juist zijn mediageilheid die hem in de problemen bracht. Dedecker, die zichzelf de Don Quichotte, de Robin Hood van de Belgische politiek noemt, gaat prat op zijn grote bek, zijn afkeer van de 'oude krokodillen' (de oude generatie politici) en zijn lef om tot op het randje te gaan. Dit keer is hij echter te ver gegaan.

De laatste controverse rond Jean-Marie Dedecker draait rond het bezoek dat de senator op 4 januari van dit jaar bracht aan de van kindermoord en ontvoering verdachte Marc Dutroux. Aanleiding was een brief die Dutroux in november vorig jaar schreef aan de senator waarin hij rept over "bijzonder ernstige feiten in het algemeen belang". Dedecker vroeg en kreeg toestemming van minister van Justitie, zijn partijgenoot Marc Verwilghen, om volksvijand nummer één in de gevangenis van Aarlen op te zoeken.

Een journalist van de commerciële zender VTM ging mee. Dedecker: "De afspraak was dat hij mij voor en na het gesprek zou interviewen over de 'onthullingen' van Dutroux." Het liep anders. "U bent de chauffeur?", informeerde de bewaker van de gevangenis van Aarlen bij de ver-

slaggever die in het kielzog van Dedecker de cel binnenstapte. De verslaggever en ook Dedecker voelden zich niet geroepen het misverstand uit de wereld te helpen. Het leverde VTM een exclusief interview op met Marc Dutroux, dat vorige week werd uitgezonden op de commerciële televisiezender.

De ouders van de ontvoerde en vermoorde meisjes reageerden furieus. Dedecker moest zijn excuses aanbieden en kreeg een 'blam' van zijn partij. De oppositie eiste zijn vertrek alsook het ontslag van Verwilghen. Het gerecht in Luik wil een onderzoek. "Wil weten hoe de verslaggever met zijn cassetterecorder zomaar de cel van 'de zwaarst beveiligde' gevangene van België kon binnen wandelen. De voorzitter van de senaat zou Dedecker liefst de toegang tot de Eerste Kamer weigeren. In zijn ogen is de Oostendse parlementariër 'een van de grootste demagogen van Vlaanderen'.

De Belgische judowereld en

Senator geschorst na Dutroux-actie

BRUSSEL — De liberale Belgische senator Jean-Marie Dedecker is door zijn partij, de VLD, drie maanden geschorst omdat hij begin dit jaar een journalist de cel van de van kindermoorden verdachte Marc Dutroux heeft binnengesmokkeld.

Aanvankelijk wilde de VLD het bij een berisping laten, maar deze week werd bekend dat Dedecker vooraf afspraken had gemaakt met een commercieel tv-station over de actie. Dedecker had dit eerst verzwegen. Dedecker mag wel lid blijven van de fractie, heeft de VLD bepaald, zo meldt de Vlaamse radio. (ANP)

Belgische senator alsnog geschorst

Door onze correspondent
BRUSSEL, 2 FEBR. De Belgische liberale senator Jean-Marie Dedecker wordt alsnog voor drie maanden geschorst als bestuurder zijn partij VLD wegens het meesmokkelen van een journalist in de cel van de van meervoudige kindermoord verdachte Marc Dutroux. Eerder had Dedecker een berisping gekregen. De straf is verzwagd, omdat bleek dat de senator een actievare rol speelde dan hij voorgaf. De ex-coach van het Belgische judoteam krijgt ook tijdelijk zijn fractieleidster toegewezen als 'politieke coach', aan wie hij z'n activiteiten moet voorleggen. De Senaat veroordeelde gisteren eenstemmig Dedecker's handelwijze.

Journalistenbonden verdeeld over Dutroux-interview

Op maandag 21 januari zond de Belgische commerciële omroep VTM het in de gevangenis gemaakte interview met Marc Dutroux uit. Al bij voorbaat ontstond een hoop commotie. De Belgische journalistenbond AVBB veroordeelde de handelwijze van de journalist. De NVJ is het daar absoluut niet mee eens.

Senator Jean-Marie Dedecker van de liberale partij VLD werd bij zijn bezoek aan Marc Dutroux vergezeld door een journalist van de commerciële televisiezender VTM. Thomas Van Hemeledonck, die doorging voor Dedeckers chauffeur. In de bezoekeruimte nam hij een interview met Dutroux op de (geluids)band op. Maandagavond zond VTM het uit in het programma Telefacts.

Binnen en buiten België kreeg het item veel aandacht. Ook de BBC World Service berichtte er uitgebreid over. Presentator Danny Verstraeten leidde de uitzending uitvoerig in, en haalde zelfs directeur informatie Klaus Van Isacker voor de camera. Deze legde uit dat de zender groen licht had gekregen van de raadslieden en dat er geen sprake van was dat VTM Dutroux een vrij forum bood: zijn uitspraken werden afgewisseld met reacties van ouders van de verdwenen meisjes, de voormalige minister van Justitie Tony Van Parys, gerechtspsychiater Karel Ringoets. Dutroux' advocaat Marc

het Belgisch Olympisch en Interfederaal Comité - 'een bende onbenullen', omschreef Dedecker het BOIC bij zijn vertrek, twee jaar geleden als judocoach - klonk het niet onbekend in de oren. Daar wisten ze al veel langer dat Dedecker, die met judoka's Gella Vandecaveye en Ulla Werbrouck tal van (Olympische) successen boekte maar twee jaar geleden na een hoog oplopende ruzie opstapte als judocoach, een lastige jongen is.

Bloemen

Dedecker zelf vindt echter nog steeds dat hij het gelijk aan zijn kant heeft. Hij wijst naar de bloemen op zijn bureau, grist een stapel faxen van tafel. "Ziet hier: allemaal steunbetuigingen. Niet iedereen is tegen mij. Deze mensen zeggen: doe zo verder, Jean-Marie. Ik heb mijn nek uitgestoken. En ik word ervoor bestraft. Er wordt geschoten op de boodschapper."

Over zijn omstrede bezoek: "Ik dacht: wat als Dutroux me

Neve en Renaat Landuyt, lid van de commissie Dutroux. Veel stelde het overigens niet voor. Dutroux vertelde oud nieuws. Dat hij slechts een radertje is in een breed netwerk ('een slangenkuil') en dat daar veel te weinig onderzoek naar wordt gedaan.

Jean-Marie Dedecker kreeg van de partijtop van de VLD een blaam, de lichtst denkbare sanctie. VTM werd gegispt door de journalistenbond AVBB. Algemeen secretaris Pol Deltour van de AVBB meent dat er sprake is van 'een gevaarlijk journalistiek precedent' dat het gerechtjournalisten vanaf nu bijzonder moeilijk zal maken nog samen te werken met Justitie: 'Dit is een oorlogsverklaring aan de gevangenen. De blijken van openheid die er de laatste jaren vanuit Justitie naar de pers toe waren, zijn in één klap tenietgedaan. VTM zou voortaan beter tweemaal nadenken vooraleer een eigen primeurtje na te jagen.' In Nederland stelt voorzitter Ron Abram van de NVJ, de evenknie van de AVBB, de veroordeling van de Belgische beroepsvereniging niet te begrijpen. 'Dergelijke methoden zijn oeroud. Zolang een journalist niet inbreukt of anderszins de wet ernstig overtreedt is het nieuws dat hij naar boven haalt - of denkt te halen - belangrijker dan de manier waarop hij dat doet. Ik vind het wel een goede stunt, die de NVJ in ieder geval nooit zou veroordelen.' (BB/FO)

stig overtreedt is het nieuws dat hij naar boven haalt - of denkt te halen - belangrijker dan de manier waarop hij dat doet. Ik vind het wel een goede stunt, die de NVJ in ieder geval nooit zou veroordelen.' (BB/FO)

echt iets gaat vertellen? Daarom nam ik een cassetterecorder mee. En die journalist? Het volk heeft toch het recht om geïnformeerd te worden. De mensen zitten met veel vragen. Waarom zit Dutroux al zes jaar zonder proces in de cel?

Een antwoord op die vraag heeft hij ondanks alles niet gekregen. Wel heeft hij publiekelijk door het stof gemoeten voor partijgenoot Verwilghen. Op gezag van VLD-voorzitter Karel De Gucht zei Dedecker dat de Justitieminister niet verantwoordelijk is voor het feit dat het onderzoek al zes jaar aansleept. "Wie dan wel? Het gerecht zeker." Fel: "Maar ook daar wassen ze hun handen in onschuld. Dat is het probleem in dit land. In België is nooit iemand verantwoordelijk".

Het gesprek met Dutroux zelf leverde weinig op. Volgens Dutroux had hij wel degelijk contact met pedofiele netwerken. Namen noemt hij niet; kent hij niet, beweert hij. De

► Boos op mezelf VPRO

Ik ben een meisje van 12 en ik weet niet meer wat ik moet doen. Ik doe namelijk al jaren aan zelfbevreddiging. Vroeger dacht ik er nooit over na, omdat ik niet wist wat ik deed, maar nu probeer ik echt te stoppen. Steeds als er iets 'speciaals' gebeurt, denk ik: nu doe ik het niet meer. Dat zei ik toen ik naar groep 8 ging, met nieuwjaar, toen ik naar de brugklas ging, maar ik houd het nooit lang vol. Na een tijdje (één keer pas na drie maanden!) doe ik het toch weer. Daarna ben ik vaak boos op mezelf en hou ik vol dat het vies is. Niemand weet het en ik ben ook doodsbang dat iemand erachter komt. Doen meer kinderen dit? En weet iemand hoe ik echt kan stoppen? Een meisje van 12

► Iedereen doet het VPRO 5/1

Je moet niet denken dat het 'vies' is als je aan zelfbevreddiging doet. Bijna alle mensen (jongeren) doen dat. Meestal praten ze er echter niet over, zeker niet als ze van jouw leeftijd zijn, 12 dus. Je moet er ook niet mee willen stoppen, dat heeft echt geen zin. Vroeger dacht men nog wel dat zelfbevreddiging schadelijk zou zijn voor de gezondheid, maar tegenwoordig is iedereen het erover eens dat dat niet zo is. Misschien moet je er eens over praten met iemand die je vertrouwt, een vriendin ofzo. Bijna iedereen vindt het ook lekker om zichzelf te bevredigen, ik ook, en zeker als je geen vriend/vriendin hebt dan kan je daar behoefte aan hebben. Ik heb tegenwoordig een hele lieve vriendin waarmee ik ook seks heb, maar soms bevredig ik mezelf ook nog. Ik weet ook dat mijn vriendin dat doet. Bijna iedereen die ik ken bevredigt zichzelf, en nogmaals, je hoeft je er echt niet voor te schamen.

Boudewijn (15)

► Goed boekje VPRO 5/1

Lief meisje van 12 ('Boos op mezelf', #49). Er is een heel goed boekje over zelfbevreddiging, dat heet 'Vrijen met jezelf'. Het komt van uitgeverij Van Goor en werd in 1993 uitgekozen door de Kinderjury. Het is geschreven voor kinderen vanaf 11 jaar en je kan erin lezen dat er helemaal geen reden is om boos te zijn op jezelf. Misschien kan je het vinden in de bibliotheek. Zelf begon ik ermee toen ik 9 was. Ik vond het prettig, maar ik voelde me er net als jij ook schuldig bij. Toen ik er meer over gelezen had en begreep dat ook veel andere kinderen en volwassenen het deden, is dat schuldgevoel geleidelijk verdwenen. Sommige kinderen beginnen er al vroeg mee, anderen doen het misschien nooit omdat ze er gewoon geen behoefte aan hebben, maar het is best niet iets om je voor te schamen. Ik hoop dat het boekje nog te vinden is en dat het jou en misschien andere kinderen met hetzelfde probleem helpt.

Chris (17) Rotterdam

► Juist leuk

Hé meisje van 12, lees je nooit de Fancy of zo? Daar staat toch elke keer in dat zelfbevreddiging niets is om je voor te schamen. Het is juist leuk. Ik bedoel: waarom doe je het? Omdat het lekker is toch zeker? Wat is er nou verkeerd aan iets wat zo lekker kan zijn. Het is juist fijn dat je je eigen lichaam een beetje leert kennen. Da's trouwens ook handig als je eens een vriendje krijgt, *believe me!* Want als dat vriendje dan komt en je besluit verder met hem te gaan, dan kun je precies aangeven wat je lekker vindt, want meestal weten jongens dat niet. Omdat je nu nog vrij jong bent, rust er misschien een taboe op om erover te spreken. Maar ik ben 17 en ik heb het er vaak over

met mijn vriendinnen. Sommigen van hen doen het niet en hebben het ook nooit gedaan. Ik verklaar ze voor gek, want je kunt er zoveel plezier aan beleven. En waarom zou het vies zijn? Het is toch je eigen lichaam waar je aankomt? Als je ongesteld bent en tampons inbrengt ofzo, dan zit je toch ook aan jezelf? Ik kan je een tip geven: stop niet, maar experimenteer lekker door. Ik beloof je dat als je iets ouder bent, het steeds normaler wordt.

Nicoline (17)

► Geen lichamelijke nadelen

Het is heus niet verkeerd om aan zelfbevreddiging te doen. Heel veel mensen doen er aan. Alleen praat niemand erover omdat er een taboe op rust. Zie voor jezelf in dat er niets mis is met zelfbevreddiging. Je loopt er geen ziekten door op en het heeft ook geen lichamelijke nadelen. Daarom hoef je niet boos op jezelf te zijn. Ik raad je aan om niet met zelfbevreddiging te stoppen omdat je het smerig vindt. Als je er plezier aan beleeft, moet je jezelf dat niet ontnemen. Vooral niet als er geen goede reden voor is. Veel sterkte nog en je hoeft je niet te schamen.

Daniël (15)

► Niet de enige

Ik ben ook 12 en ik heb precies hetzelfde probleem als jij, ik doe ook al jaren (ongeveer sinds mijn negende) aan zelfbevreddiging. Maar ik vind het niet eens lekker, en ik voel me altijd vies als ik het gedaan heb. Bij mij is het, net als bij jou, een soort gewoonte geworden. Ik weet ook niks om er vanaf te komen en ik heb het ook nog nooit aan iemand durven vertellen. Toen ik je brief las, was ik zó opgelucht was dat ik niet enige was die dit deed!

Een meisje van 12

Dedecker blijft achter met een flinke kater, zeker nu bekend is geworden dat hij van meet af aan met VTM een deal had om in elk geval fragmenten van het gesprek met Dutroux uit te zenden op televisie. Als gevolg van die 'bekenntenis' moet Dedecker zich vandaag opnieuw voor het partijbureau van de Vlaamse Liberalen en Democraten, de partij van premier Guy Verhofstadt, verantwoorden. Enkele partijgenoten riepen het voorbije weekeinde op om Dedecker op de keien te zetten.

Dedecker, fel: "Ik stap niet op, nooit niet". Geruchten dat het Vlaams Blok hem graag wil hebben, wijst hij van de hand. "Een ieder die mij kent, weet dat het gedachtengoed van het Blok niet het mijne is." Voorlopig houdt Dedecker zich geïsoleerd, wacht hij tot de storm is overgewaaid. De afgelopen dagen bracht hij met de handbalploeg door in Turkije, ver weg van alle tumult. (GPD)

'onthulling' die komt op het moment dat onderzoeksrechter Jacques Langlois op het punt staat om het onderzoek af te ronden. Uiterlijk eind februari wordt het dossier, waarin Dutroux wordt afgeschilderd als een eenzaat, die meisjes enkel voor zijn eigen genot ontvoerde, overgemaakt aan de Luikse Kamer van Inbeschuldigingstelling.

In de war sturen

Het lijkt erop dat psychopaat Dutroux het onderzoek op de valreep in de war wil sturen. In de loop van het volgend jaar moet het proces-Dutroux van start gaan. Twee van de hoofdverdachten, Michèle Martin (de ex-vrouw van Dutroux) en het heroïneverslaafde hulpje Lelièvre zitten dan al zowat zeven jaar in voorarrest. Dutroux zelf zit momenteel vijf jaar cel uit voor het geweld en de autodiefstal die hij pleegde tijdens zijn geruchtmakende maar kortstondige ontsnapping in 1998.

Frank Furedi, schrijver van <Bange ouders: Opvoeden zonder angst>, vertelt over zijn nieuwe boek, dat in Groot-Brittannië een flinke controversie heeft ontketend en over de «vreemde wereld van de ouderschapsneurose» waarin hij zes jaar geleden bij de geboorte van zijn zoon Jacob verzeild raakte. 6A 19/11
— door Thomas Deichmann

Meldpunt Veilig Huis moet relationeel geweld voorkomen

21 W 30/1

UTRECHT - Nu het regionale advies- en meldpunt voor relationeel geweld is gestart, hoopt de Stichting Vrouwenopvang Utrecht dat slachtoffers van deze vorm van mishandeling sneller aan de bel trekken. Liefst voordat gewelddadige situaties uit de hand zijn gelopen. Ook geweldplegers kunnen zich melden voor specifieke hulpverlening. Het advies- en meldpunt is onderdeel van het project Veilig Huis waarin slachtoffers van relationeel geweld worden gehol-

pen. Zestien samenwerkende instellingen verplichten zich tot het geven van de noodzakelijke zorg. 'Wij hopen door het meldpunt te bereiken dat vrouwen eerder in ons zorgprogramma worden opgenomen. Niet pas als ze met de kinderen op de stoep staan,' zegt *Liesbeth Bouwhuis*, locatiemanager vrouwenopvang. 'We hebben ooit meegemaakt dat een vrouw was vermoord. Toen hoorden we dat de buurt al jaren van de mishandeling op de hoogte was. We

hopen dus dat ook burens en anderen gaan bellen. Dat kan anoniem.' Het advies- en meldpunt is 24 uur per dag bereikbaar. Bouwhuis: 'Ook willen wij de mensen bereiken op hun eigen plekken. In de wijk haken we bijvoorbeeld aan bij bestaande gesprekken van het maatschappelijk werk en de wijkpolitie. Bij alle eerste lijnszorg liggen onze folders. Het meldpunt kan door de wijkgerichte aanpak drempelverlagend werken en een taboe weghalen.'/MN

Uw boek, een kritiek van de moderne ouderschapsindustrie, verscheen in maart 2001 in Groot-Brittannië. De Britse titel, «Paranoid Parenting», werd uitgelegd als een verwijt aan ouders dat ze paranoïde waren. Is dat uw bedoeling?

Frank Furedi: «Nee, mijn boek gaat niet over paranoïde ouders. Het gaat over een cultuur die ouders dwingt tot overreageren zodat ze gaan leven voor en door hun kinderen. Tot die cultuur behoort bijvoorbeeld de obsessie met de veiligheid van kinderen. Er is tegenwoordig een leger van experts die niets liever lijken te doen dan ouders angst aanjagen. Ze herinneren ons er voortdurend aan hoe kwetsbaar kinderen zijn. In plaats daarvan zouden ze erop moeten wijzen hoe taai, inschikkelijk en veelzijdig ze zijn. Maar kinderen moeten ook leren met risico's om te gaan en het streven naar een risicovrije omgeving brengt weer eigen gevaren voort. Kinderen moeten en kunnen zelf hun beslissingen leren nemen, en dat is iets wat nooit lukt onder het toezicht oog van de ouders. Het bewaken en afschermen van kinderen kan hun gezondheid ernstig schaden. Het grootste slachtoffer van dit totalitaire veiligheidsregime is waarschijnlijk de ontplooiing van het kind.»

Wat zouden kinderen dan volgens u moeten aanleren: de befaamde «stijf upper lip» na een auto-ongeluk?

«Kinderen hebben het vermogen hun fantasie en zelfbewustzijn te ontwikkelen door de omgang met andere kinderen van hun leeftijd. Ze kunnen ook een bepaalde mate van zelfstandigheid en onafhankelijkheid bereiken en dat is weer een onmisbare voorwaarde om de vele uitdagingen waarvoor ze komen te staan aan te kunnen.»

In Groot-Brittannië en België zijn de angsten van ouders de laatste jaren erg toegespitst op kindermisbruik. Zou u dat ook een obsessie noemen?

«Elke verstandige ouder ziet erop toe dat zijn kind niets overkomt, maar er is verschil tussen verantwoordelijk en obsessief gedrag. Wanneer de cultuur ouders ertoe aanzet elke onbekende volwassene per definitie als een gevaar voor hun kinderen te beschouwen, vervallen we in ongezonde paranoia. Dat is wat we zien in Groot-Brittannië en in mindere mate in België. Paradoxaal genoeg betekent zo'n reactie dat we het wereldbeeld van de misbruiker tot norm verheffen. Als we ons gaan gedragen alsof alle volwassenen potentiële misbruikers zijn, betekent het dat we de wereld bekijken door de ogen van de pedofiel.»

In welke zin is het ouderschap veranderd door wat u de «cultuur van de angst» noemt?

Furedi: «We moeten begrijpen dat de huidige obsessie met kinderveiligheid een nieuw verschijnsel is. Het betekent een heel andere houding tegenover het ouderschap. Van oudsher werd goed ouderschap geassocieerd met het koesteren en stimuleren en opvoeden van kinderen. Vandaag de dag wordt het geassocieerd met toezicht houden op alles wat ze doen. Een leger van professionals waarschuwt dat kinderen nooit veilig zijn; een kind alleen buiten laten spelen wordt al

gezien als een teken van verwaarlozing.»

Maar is opvoeden niet ook moeilijker geworden en hebben we daarom niet meer deskundigen nodig?

«Ik denk wel dat opvoeden misschien moeilijker is geworden, ingewikkelder ook. Toch is opvoeden geen kunst die je kunt leren van de deskundigen. Het is iets wat we alleen kunnen leren in de omgang met onze eigen kinderen. Bepaalde dingen moet je nu eenmaal zelf leren. die kan niemand je aanleren, en het grootbrengen van kinderen is ook zoiets. Afhankelijkheid van deskundigen maakt het opvoeden juist ingewikkelder en moeilijker. In plaats van de oplossing vormt het eerder een deel van het probleem.»

Dat lijkt in strijd met de ervaring. Ouders vragen deskundigen om advies, de deskundigen dringen zich niet aan de ouders op.

«Ik heb er niks op tegen dat ouders advies vragen, maar de deskundigen zitten niet passief te wachten tot hen wat wordt gevraagd. Ze geven actief vorm aan de opvoedingscultuur, bombarderen ouders onophoudelijk met dilemma's en ingewikkelde adviezen. In veel gevallen wordt er ook grote politieke druk uitgeoefend op ouders om advies te vragen. Zo wordt het effect over en weer versterkt. Intussen heeft het zelfvertrouwen van ouders voortdurend te lijden onder de risicomijdende opvoedingsstijl die deskundigen opdringen. De professionalisering van de opvoeding heeft geleid tot een ondermijning van het zelfvertrouwen van vaders en moeders in hun ouderschap. De meeste ouders die ik ken zijn niet zomaar bezorgd over de manier waarop ze als vader of moeder functioneren, ze zijn er paranoïde over.

Ik gebruik de term paranoïde bewust. Ouders zijn altijd bezorgd geweest om hun kinderen. Ik gebruik het woord «paranoïde» nu juist om onderscheid te maken tussen de bekende, alledaagse zorgen die ouders nu eenmaal hebben en de kwalitatief verschillende reactie van vandaag. Kinderen zijn veiliger dan ooit tevoren en toch zijn ouders niet bezorgd om een paar resterende problemen, maar over alle aspecten van de ontwikkeling van hun kind. Experts overdrijven systematisch de gevaren die kinderen bedreigen. Dit resulteert zelfs in een intensivering van de opvoeding en bepaalde praktijken die ik «overbescherming» zou willen noemen. Dat is wat ik bedoel met ouderlijke paranoia. Om helemaal duidelijk te zijn: ik gebruik paranoïde dus niet als klinische term, maar als cultureel begrip.»

U zegt dat de verhouding tussen ouders en kinderen een «kwalitatieve» is en dat hij niet kan worden verzangen door deskundigen. Onderzocht u niet het belang van onderwijzers en verzorgers op peuterspeelzalen en scholen?

Furedi: «Onderwijzers vervullen een heel belangrijke rol in de verzorging en opvoeding van kinderen. Idealiter doen ze dat op de «kwalitatieve» manier: met oog voor de individuele behoeften van het kind. Niettemin hebben die professionals een andere verhouding tot het kind dan de moeder of vader, meer een partiële. Ouders dragen nog altijd de eindverantwoordelijkheid voor een

kind. In deze verhouding verschuift en verandert de positie van beide partijen voortdurend op een manier die je niet aantreft in een meer specifieke, professionele setting.»

Waarom kritiseert u ouders die hun kinderen ongebruikelijke namen geven of klassieke muziek voor hen spelen? Wat dat aangaat zegt u in «Bange Ouders» dat ouders hun eigen problemen verwarren met die van hun kinderen. Kunt u dat uitleggen?

«Ik heb er geen probleem mee als ouders dat doen, ik heb enkel willen benadrukken dat ouders vaak uit het oog verliezen dat ze hun eigen leven gestalte geven via hun kinderen. Ze doen veel dingen die zijn ingegeven door de agenda's van volwassenen. Ik denk dat je kinderen beter kunt opvoeden door hun eigen problemen niet te belasten met volwassen zorgen. Dat helpt ouders ook een zekere controle over hun opvoedingspraktijk te houden, het is een voorwaarde om dwangmatig oudergedrag in de hand te houden.»

Wat is uw eigen antwoord op de moderne opvoedingsproblemen?

«Mijn doel is niet meer dan ouders helpen inzicht te krijgen in hun angsten en zorgen en te vertrouwen op hun eigen oordeel; ook als het betekent dat ze de adviezen van deskundigen, die toch al vaak tegenstrijdig zijn, in de wind slaan. Het terugvallen op experts ondermijnt hun vertrouwen in de eigen ouderlijke vermogens. Het versterkt de gedachte dat we allemaal professionele hulp nodig hebben om de eerste beginselen van de opvoeding onder de knie te krijgen. Het infantiliseert uiteindelijk de ouders zelf, die op hun beurt de kinderen gaan behandelen als een bedreigde soort.»

Wilt u dat ouders gewoon met rust worden gelaten bij het opvoeden?

«Geen sprake van, je kunt namelijk niet verwachten dat ouders 24 uur per dag als chaperons optreden. Als de gehele verantwoordelijkheid voor de opvoeding bij individuele ouders ligt, zullen ze zich te geïsoleerd en kwetsbaar voelen om op hun eigen instinct te vertrouwen en af te maken wat ze begonnen waren. Ironisch genoeg wenden ze zich juist dan tot experts. In plaats daarvan zou de verantwoordelijkheid voor het grootbrengen van kinderen bij de gezamenlijke volwassenen moeten liggen. Dat is geen radicaal nieuw idee. In alle culturen en historische perioden zijn moeders en vaders er altijd van uitgegaan dat als hun kinderen in moeilijkheden kwamen andere volwassenen — niet zelden onbekenden — hulp zouden bieden.»

U wijt die cultuur van de angst aan de «teloorgang van de samenwerking tussen volwassenen». Wat bedoelt u daarmee?

«Het betekent in de eerste plaats dat ouders niet verantwoordelijk zijn voor de sfeer van opgeklapt risico die nu om de opvoeding heen hangt. Het betekent ook dat het veel te simpel zou zijn met de beschuldigende vinger naar de media te wijzen, zoals vaak gebeurt. Het probleem kan het best worden begrepen als een teloorgang van de vertrouwensband tussen

volwassenen. Volwassen zijn betekent niet zomaar biologisch volgroeid zijn of een bepaalde leeftijd te boven zijn. Bovenal zou het moeten betekenen: een bepaald gevoel van verantwoordelijkheid hebben jegens niet-volwassenen, de noodzaak inzien van een ondersteunende en leidinggevende relatie met de jongere generatie. Ouderen van vandaag lijken dat gevoel kwijt te zijn. Ze wijzen kinderen niet

terecht wanneer ze zich misdragen, al is het maar door te zeggen: «Zo gedraag je je niet». Ze nemen niet de moeite kinderen te stimuleren en wijzer te maken, of hun ouders bijna vanzelfsprekend te helpen door op de kinderen te letten. In plaats van samen te werken, gaan volwassenen elkaar zodoende niet als mogelijke bondgenoten beschouwen, maar als vijanden, als een potentieel gevaar. Deze visie op volwassenheid veroorzaakt veel van de problemen die ik in *Bange ouders* beschrijf.»

Maar de opvoedingsdeskundigen krijgen er in uw boek het hardst van langs. Wat zijn hun tegenwerpingen?

Furedi: «Ze hebben mijn voornaamste verwijten eigenlijk geen van alle beantwoord, behalve door te zeggen: «Er is toch niks op tegen dat mensen boeken lezen en deskundigen raadplegen?» Ik heb natuurlijk nooit beweerd dat daar iets mis mee was. Ik schreef dat er zodanige druk op ouders wordt uitgeoefend dat ze geen andere keus hebben dan zich tot deskundigen te wenden. Soms was er ook sprake van een soort noodgedwongen adhesie. Het «grote tegenargument» van opvoedingsdeskundigen tegen mijn boek was dat ik net zo'n opvoedingsdeskundige ben als zij; dus waar heb ik het over? Al wat ik kan zeggen is, dat als zij het verschil niet begrijpen tussen een poging tot duiding van een probleem en de claim dat je er als deskundige de oplossing voor hebt gevonden, ze last hebben van een groot begripsprobleem. Veel van die kritiek is een opzettelijke misvorming van wat ik zeg. Ik vertel mensen niet wat ze moeten doen, ik probeer te verklaren waarom we reageren zoals we doen. En ik denk dat als we begrijpen waarom we zo reageren we mensen in staat stellen daar iets aan te doen, op hun eigen manier.»

Hoe reageerden «gewone ouders» op uw boek?

«Het boek is door ouders een stuk beter ontvangen dan door de experts. Een deel van de verklaring is volgens mij dat het boek ouders geen extra reden geeft zich zorgen te maken, zoals sommige critici zeiden, maar dat het veel ouders heeft bevestigd in wat hun intuïtie hen al ingaf. Veel ouders weten intuïtief al dat hun reacties maar al te vaak overtrokken zijn. Wat ik hopelijk heb gedaan, is bepaalde verklaringen aanreiken waarmee ze het bestaan voor zichzelf makkelijker kunnen maken.»

♦ Frank Furedi is hoogleraar sociologie aan de Universiteit van Kent (Darwin College). Zijn boek *Paranoid Parenting: Abandon Your Anxieties and Be a Good Parent* (Penguin, 2001) verschijnt deze maand in het Nederlands onder de titel *Bange ouders: Opvoeden zonder angst* (Van Halewyck). Furedi's zoon Jacob is bijna zes. Vertaling: Aart Brouwer

Evenals de jonge Nederlandse regisseur Johan Nijenhuis werkte de jonge Spaanse regisseur Cesc Gay bij de televisie. Evenals Nijenhuis situeerde Gay zijn tienerfilm aan de zonnige Spaanse kust, en evenals Costa! werd Krámpack een bioscoopsucces in eigen land. Het verschil: Waar Costa! schreeuwt, daar fluistert Krámpack.

FILMKRANT JAN

Krámpack is op het eerste gezicht even licht en luchtig als het landschap waar het in gesitueerd is. Een lome zomer aan de Zuid-Spaanse kust brengt de boezemvrienden Dani en Nico voor twee weken weer bij elkaar. Dani's ouders zijn net voor een vakantie naar Egypte vertrokken, en wanneer Nico per trein uit Barcelona arriveert, zijn de twee weken vrijheid in dat fantastische zomerhuis aan zee een heerlijk vooruitzicht. Twee jonge jongens, allebei zeventien jaar oud en allebei in de greep van hun tienerhormonen. Trots streekt de slungelige Nico zijn keel, bij elke nieuwe slok de beweging van zijn adamsappel testend. Met ontblote bovenlijven liggen ze naast elkaar

in bed, plannen smedend voor de komende dagen en pratend over de meisjes die ze zojuist in het naburige dorp hebben ontmoet. Danig geprikkeld bewijzen ze elkaar zonder enige gêne de seksuele dienst die in hun fantasievolle jongensjargon 'krámpack' is gaan heten en die als een verrukkelijke rode draad door de film loopt.

Salto's
Krámpack, winnaar van de jeugd prijs in Cannes, de jury prijs in Miami en de pers prijs in Chicago, is een 'coming of age'-film waarin de seksuele ontdekkingstocht een innige jeugdvriendschap op de proef stelt. In zijn tweede speelfilm volgt Cesc Gay zijn twee jeugdige helden op de voet tijdens hun seksuele escapades met elkaar en met de twee tienermeisjes Elena en Berta. Gaandeweg zal hij echter Dani's ontluikende homoseksuele gevoelens openbaren, gevoelens die een onvermijdelijke wig zullen drijven tussen de jeugdvrienden en die de zoete zomer zullen vervullen van bitterheid.

In geen enkel opzicht voldoet Krámpack daarbij aan de clichématige ellende die een dergelijke dramatische constellatie

doorgaans met zich meebrengt. Cesc Gay blijft subtiel in zijn waarnemingen, en in zijn hoofdstukindeling, die gepaard gaat met vrolijke tussentitels en even vrolijke muzikale intermezzi's, blijft hij die lichte, luchtige toets aanslaan die Krámpack als tragikomische uiteindelijk ook zo hartveroverend maakt. Opmerkelijk is het volkomen natuur-

lijke en open spel van de twee jonge Spaanse acteurs Jordi Vilches als Nico en Fernando Ramallo als Dani. Hun onderlinge chemie werkt in de geenszins eenvoudige 'krámpack'-scènes, en het is met name de debuterende Jordi Vilches die zijn achtergrond als circusster waarmaakt door plots in achterover-waartse salto's de zee in te duiken,

door volkomen gebiologeerd aan zijn motor te sleutelen, door bijna schouderophalend de meest droogkomische conversaties te voeren. Krámpack is een film die je aan vroege zomers herinnert, aan een onbezorgde tijd waarin alles nog open lag en al het onvermijdelijke nog stond te gebeuren. Een hartveroverend en uiteindelijk ook beklemmend avontuur dat zich zonder enige pretentie in simpele hoofdstukken ontvouwt. Waar Costa! schreeuwt, daar fluistert Krámpack, en behalve het publiek overtuigde het daarmee ook de kritiek.

Belinda van de Graaf

Krámpack

Spanje, 2000
Productie: Martha Esteban en Gerardo Herrero
Regie: Cesc Gay
Scenario: Cesc Gay en Tomàs Aragay, naar het gelijknamige toneelstuk van Jordi Sánchez
Camera: Andreu Rebs
Montage: Frank Gutiérrez
Art direction: Llorenç Miquel
Muziek: Riqui Sabates, Joan Diaz en Jordi Prats
Met: Fernando Ramallo, Jordi Vilches, Marieta Orozco, Esther Nubiola
Kleur, 90 minuten
Distributie: Cinemien
Te zien: vanaf 17 januari

Alles kan nog gebeuren.

Onderwerp: Pierre Joubert dies, aged 91

- > AFP
- >14/01.2002 14:14 : L'illustrateur Pierre Joubert, qui collabora
- >différentes revues scouts et conut de nombreuses couvertures pour des
- >romans "Bob Morane", est décédé dans la nuit de dimanche lundi La
- >Rochelle, l'âge de 91 ans, a annoncé lundi l'entourage de la famille.
- >
- >Concidence, le festival international de la BD d'Angoulême, qui se tiendra
- >du 24 au 27 janvier, lui consacre cette année une exposition intitulée
- >"Pierre Joubert, grand maître de l'illustration".
- >
- >Pierre Joubert avait aussi réalisé les illustrations de nombreux livres de
- >jeunesse publiés dans la collection "Signe de piste", ainsi que des dessins
- >publicitaires.
- >
- >Né le 27 juin 1910 Paris, Pierre Joubert entre 14 ans l'Ecole des
- arts appliqués. Il débute sa carrière en travaillant pour la revue
- >"L'illustration", puis entame une collaboration qui deviendra
- >quasi-permanente aux revues scouts, notamment la Revue des Scouts de
- France et la Revue des Scouts d'Europe.
- >
- >Parallèlement, il réalise des dessins pour des livres pour enfants publiés
- >dans les collections "Toison d'or", "Signe de Piste", "Marabout". Il signe
- >aussi des couvertures de livres, notamment pour la série "Presses-Pocket".
- >
- >Le scoutisme reste son sujet de prédilection: il réalise des calendriers
- >scouts, des cartes de vœux ou du papier lettres.
- >
- >Pierre Joubert dessine également des affiches publicitaires pour Coca-Cola
- >ou les chocolats Suchard, des calendriers ou des jeux de cartes.
- >
- >La mer et la marine lui tiennent cœur: il illustre ainsi "Histoires de
- >voiliers", un recueil sur les chansons de marins ou un livre sur le Mont
- >Saint-Michel, selon un site internet lui tant consacré.
- >
- >Après avoir habité une grande partie de sa vie Meudon, dans la banlieue
- >parisienne, Pierre Joubert avait emménagé La Rochelle il y a environ un
- >an, afin de se rapprocher de ses enfants, a indiqué le dessinateur de BD
- >Patrice Pellerin qui a contacté l'AFP pour annoncer la mort de
- >l'illustrateur.

Arjan Peters

Uren kan ik zitten denken aan mijn jeugd, mijn studie, de tijd dat ik in het gekkenhuis zat, dat ik heb gevaren, of dat ik op de Coca-Cola-fabriek werkte. Dat was in 1953, toen ik op het gymnasium zat en wat geld wilde verdienen om een vakantietje voor mijn ouders te betalen. Dat is gelukt, we zijn met een bus naar de Vogezes gegaan. Daar hebben mijn vader en ik de aardas ontdekt, dat is het verhaal "Het wonder" uit 1995. Ik vind het zo raar dat alles maar hängt: de sterren, de maan, de aarde. Dus laat ik vader zeggen dat God misschien de aardas Noord en Zuid vasthoudt zoals je een pennenkoker tussen de palmen van je handen kan klemmen. Af en toe geeft God met zijn kin die as een zetje, zodat de aarde draait.

"Of dan schiet me te binnen dat toen ik tien was, de ouderling Den Bree in het Schiedams Grotesterrenbos vroeg of ik mijn kleertjes uit wilde trekken. Hij bekeek me en kietelde me, en moest bitterlijk wenen toen hij me naar huis bracht. Bang dat zijn carrière nu was gebroken. Maar wat zei mijn moeder: "Nou ja, er is niets gebroken." En mijn vader, die leefde als een dier want hij schaamde zich nergens voor en was erg praktisch, die zei: "Ach man, leg toch niet te ouwehoeren, geef maar twee gulden vijftig, dan praten we d'r niet meer over."

"Schrijf maar op dat ik een enorm sensuele jongen ben, maar ik duw dat geile altijd weg. Anders was ik misschien opiumschuiver geworden of hoerenloper, en had ik nooit iets geschreven. De laatste tijd vind ik veel bh-tjes, hoge hakken en damesonderbroekjes op straat. Die doen vrouwen kennelijk zomaar uit. Het zijn losse tijden. Ik wil ze allemaal aan, maar Eva zegt dan: "Niet doen Maarten, anders krijg je nog ezeem in je bilspleet."

Onlangs bracht Meulenhoff de langste verhalen uit het oeuvre van J.M.A. Biesheuvel in één band uit: *Zes novellen* (€ 20,-, f 44,07).

Gilbert Adair zoekt de ware Tadzio

Her gelaat van de veertienjarige Tadzio is van een ongelofelijke schoonheid: een bleek, bevallig gezicht, een wat afhellende neus en een lieflijke mond. Althans, zo ziet Tadzio eruit in de ogen van de oude Gustav von Aschenbach uit *De dood in Venetië*. In werkelijkheid had de jongen, die in het echt Wladyslaw Moes heette, meer de aanblik van een wat verwend, dikdijkt jongetje. Zijn mondhoeken staan inderdaad omhoog en zo'n mond is natuurlijk altijd lieflijk, maar van een afhellende neus is geen sprake.

Het is vreemd dat zo'n jongetje, met een Beatles-pony en wijd uitstaande haren bij de oren, zo'n impact heeft gehad dat hij vereeuwigd werd door Thomas Mann en later ook door Visconti.

Moelijker is het om je voor te stellen dat een deel van iemands leven zomaar gefictionaliseerd wordt, dat iemand van het ene op het andere moment als personage interessanter is dan als persoon. Onbegrijpelijk is het dat pas vijftien jaar na je dood iemand op het idee komt om te achterhalen wie je eigenlijk was.

Benieuwd naar de figuur achter de tot mythe uitgegroeide schoonheid, besloot de Britse schrijver/journalist Gilbert Adair het leven van de ware Tadzio op te schrijven, *The Real Tadzio*. Aan de hand van gesprekken met familie en op basis van documenten komt een beeld naar voren van een man die pas twaalf jaar na verschijning van *De dood in Venetië* het boek eens leest. Erg interessant vindt hij het allemaal niet en geraakt is hij pas als hij de film ziet.

Adairs uitgangspunt is simpel en daarom ook zo goed. Het resultaat is een korte biografie van een gewone man, wiens leven niet zozeer bepaald werd door de mythologisering ervan, maar door de politieke ontwikkelingen in Polen. Daarnaast komen vele andere aspecten van het boek en de verfilming aan de orde (bijvoorbeeld het treurige lot van Bjorn Andresen, de Zweedse acteur die de rol van Tadzio op zich nam. Hij kwam daarna niet meer aan de bak omdat de associatie met de verfilmde Tadzio te sterk aanwezig bleef). Het geheel wordt gecompliceerd door de prachtige foto's van

Werk van betekenis in Fries Museum

SPITS 1711
van onze kunstreductie

LEEWARDEN — Het Fries Museum in Leeuwarden wil zich meer en meer presenteren als podium voor actuele Nederlandse kunst. Om dit te benadrukken werd kunsthistoricus Fred Wagemans uitgenodigd om als gastconservator een expositie samen te stellen. Het resultaat is de tentoonstelling 'De grote hoop', die komende zondag opengaat. Wagemans (48) selecteerde werk van 22 kunstenaars, waarmee hij zijn visie weergeeft op de Nederlandse kunst na 1960. Opvallende namen in 'De grote hoop' zijn onder meer die van Rineke Dijkstra, Marlene Dumas en Micha Klein. Volgens Wagemans onderscheiden de door hem uitgekozen kunstenaars zich van de grote massa kunstenaars die Nederland sinds 1960 heeft voortgebracht. 'De grote hoop' biedt dus geen overzicht van genoemde periode, die, zoals Wagemans dat noemt, gekenmerkt wordt door anonimiteit en vrije uitdrukking. Veel kunstenaars maken naar zijn mening betekenisloos werk: zijn selectie vormt daarop een uitzondering. Het kunstwerk is geen doel op zichzelf, maar behoeft actieve inbreng van de kijker. Hoe Wagemans dit precies bedoelt, is misschien het duidelijkst als we kijken naar het compost-

Max Natkiel: *Paradiso 1979-1985, Courtasly the artist.*

toilet van Atelier van Lieshout (2001), het startpunt van de tentoonstelling. Het is een sterk staaltje van ontwerpen, waarbij de toeschouwer gedwongen wordt na te denken over functie en betekenis. Het lijkt klinkklare onzin, maar Joep van Lieshout, oprichter van het Atelier, is serieus bezig een eigen ideale wereld te creëren, waarvan het composttoilet deel uitmaakt. Serieus bezig zijn en serieus genomen worden: Wagemans lijkt 'zijn' kunstenaars te hebben uitgekozen op die doelstelling. Zo is van de oorspronkelijk Zuid-Afrikaanse Marlene Dumas bekend dat ze zich schuldig voelt over de bittere leefomstandigheden in

haar moederland, terwijl in Nederland de onverschilligheid regeert. In haar werk wil ze daarom een sterk, persoonlijk gevoel tot uitdrukking brengen, waar de toeschouwer het liefst iets van kan leren. Zo schilderde ze portretten van een albino-neger en een joods meisje, geselecteerd voor het Fries Museum.

Wie vorig jaar de Paradiso-portretten van Max Natkiel in de Amsterdamse galerie Serieuze Zaken heeft gemist, krijgt in Leeuwarden een kleine herkansing. De foto's, gemaakt tussen 1979 en 1985 op het toilet van de poptempel, tonen de jonge punkers rauw, ongestileerd en drukken daardoor precies het levensgevoel uit dat de geportretteerden willen uitstralen. Van fotografe Rineke Dijkstra zijn enkele van haar bekende puberfoto's te zien; broodmagere Poolse jochies in zwembroek, tamelijk ordinaire meisjes in De Buzzclub in Liverpool. 'De grote hoop' is door Wagemans manier van selecteren een buitengewoon gevarieerde tentoonstelling geworden, met een originele kijk op de moderne kunst van de afgelopen veertig jaar.

De Grote Hoop, Nederlandse kunst 1960-2001, 20 januari t/m 14 april 2002, Fries Museum Leeuwarden, www.friesmuseum.nl

'Verboden tekeningen' in Groninger Museum

NYNN 111

Groningen - In Milaan werden vorig jaar zijn tekeningen nog verwijderd; in Groningen is zijn werk straks wel te zien. De in Berlijn werkende Nederlandse kunstenaar Bas Meerman was door het Groninger Museum uitgekozen om met enkele andere kunstenaars Nederland te vertegenwoordigen vorig jaar op de Triënnale. Maar zijn dertien homo-erotische tekeningen waren aanstootgevend, oordeelde de organisatie. Onder protest van museumdirecteur Kees van Twist werden ze verwijderd. Vanaf 19 januari zijn vierhonderd tekeningen en aqua-

rellen van Bas Meerman in het Prentenkabinet te zien onder de titel *Getekend Dagboek*. Op zijn A4-formaat tekeningen heeft de kunstenaar zijn fantasieën, herinneringen en ideeën op papier gezet. Vanwege het dagboekachtige karakter dwingt Meerman de toeschouwer in de rol van voyeur. Het werk varieert van dames met bloemen in het haar, masturberende jongens, politieagenten tot douchende mensen in lingerie.

De expositie werd samengesteld en ingericht door conservator Mark Wilson en duurt tot en met 3 april.

Wladyslaw Moes als jongetje, vader en oude man.

Gilbert Adair: *The Real Tadzio*; Thomas Mann's 'Death in Venice' and the boy who inspired it. Short Books, 107 blz. € 9,95

Hij maakte portretten van de bourgeoisie, van de *well to do*, maar achter het mombakkes dat kam, poederdoos en het altijd met twee woorden spreken kunnen vormen, valt een wereld van dubieuze belangstelling te vermoeden. In Venetië is een overzicht te zien van het werk van Balthus, in alles doortrokken van een fascinatie voor ontluikende seksualiteit.

VX 15/11/01

Michael Zeeman

Balthasar Klossowski, die vanaf zeer jeugdige leeftijd zijn tekeningen en schilderijen zou signeren met de naam 'Balthus', werd geboren op 29 februari 1908 en stierf op 18 februari dit jaar. Wie zijn leeftijd wenst af te meten aan het aantal verjaardagen dat hij heeft gevierd, moet constateren dat hij dus niet ouder is geworden dan 23. Drieëntwintig: het wordt, oog in oog met zijn schilderijen en tekeningen, een veelbetekenende leeftijd, al drukte die bij hem dan ook geen jaren uit maar olympiaden.

Want al heeft hij zich dan zelf afwijzend uitgesproken over de suggestie van veel van zijn critici dat hij blijkbaar geobsedeerd was door de haast schroeiende broeierigheid van de adolescentie, zijn schilderijen spreken een andere taal. Werkelijk, al zijn schilderijen, ook de ogenschijnlijk rustige, beheerste, ja, zelfs wat burgerlijk aandoende portretten die hij zijn levenlang heeft geschilderd en de enigszins 'zen' ogende landschappen uit zijn latere jaren, de jaren waarin hij gehuwd was met een Japanse schilderes en zijn huis het aanzien gaf van een oosterse tempel?

Allemaal, vrees ik - al wordt die overtuiging, het spreekt haast vanzelf, bevorderd door de omgeving waarin die andere, die schijnbaar bejaarde schilderijen nu hangen, nu in het Palazzo Grassi, in Venetië, een uitgebreide overzichtstentoonstelling van zijn werk is ingericht. Het zijn vooral de schilderijen uit de jaren '30, de ijzige ensceneringen waarbij jonge meisjes met een onblusbare maar koppig onderdrukte passie in het middelpunt staan, die dat knispere gevoel bewerkstelligen - en het is zo sterk dat het als een muskusgeur in alle zalen hangt.

Wie eenmaal heeft ondergaan wat voor betekenis Balthus toekent aan het idee 'ontluikend', of nauwkeuriger nog: aan ontluikende seksualiteit, kan zich ook bij de decentere beelden niet meer ontworstelen aan de indruk van heimelijke spanning, van het gevecht tussen begeerte en zelfbeheersing, het conflict tussen zijn ogenschijnlijke beschaafdheid en zijn opdringerige wellust. Hij maakte portretten van de bourgeoisie, van de *well to do*, maar achter het mombakkes dat kam, poederdoos en het altijd met twee woorden spreken kunnen vormen, valt een wereld van dubieuze belangstelling te vermoeden. *Avenue*-lezers, maar voor de inhoud van hun nachtkastje valt het ergste te vrezen.

Vleselijk

Natuurlijk, op een schilderij als *De gitaarles* spreekt die spanning voor zichzelf. Zelden heeft iemand de aanlokkelijkheid van het verbodene vleselijker geschilderd en tegelijkertijd killer geensceneerd, zelden heeft iemand de uit alle porieën dampende geilheid scherper op een doek weten te krijgen in een sterielere omgeving. Het meisje, dat kennelijk heeft gefaald bij haar gitaarspel - en waarom laat zich niet moeilijk raden: haar gedachten moeten onophoudelijk bij iets anders zijn geweest - wordt over de knie gelegd.

Door de lerares, of, vreselijker nog, door haar moeder? De ene hand van de volwassen vrouw grijpt het kind bij haar haren vast, als waren die haren de snaren van de gitaar. De andere rust, nee: aarzelt vlak voor haar ongetwijfeld nog nimmer beroerde schaamlippen - als wou ze er aanstonds op gaan tokkelen.

Het is een beeld vol ingehouden spanning - en het is raadselachtig. Onwillekeurig verwijzen je gedachten bij de ellendigen die voor dit schilderij model hebben gezeten, en even later bij de huiskamer van degenen die het nu bezitten; het schilderij is in particulier bezit, maar waar zou die particulier zijn trotse stuk hebben opgehangen? Hier is immers de onverantwoordelijke, onverklaarbare, onbeheersbare wellust aan het werk, de stem van het verbodene. Dat kun je moeilijk in de eetzaal of de salon tonen.

Het is nauwelijks vreemd dat die duistere passie bij gelegenheid van een muzieklus aan het daglicht treedt. Is de muziek niet altijd gezien als de bron van gevarieerde verleidingen, het vehikel van woordloze verlangens en niet te temmen gevoelens? In *Die Klavierspielerin* van Elfriede Jelinek, juist nu te zien in de verfilmde versie van Michael Haneke als *La Pianiste*, is het diezelfde strijd tussen de zelfbeheersing van de bourgeoisie en haar diabolische verlangens die aan de orde is. *De gitaarles* tapt uit een vaatje met een vertrouwd elixer.

Op de tentoonstelling is het schilderij *Alice* (*Alice in de spiegel*) er naast gehangen. Dat is zo mogelijk nog wulps: Alice staat haar haar te doen. Een reeds tot volle wasdom gekomen borst ontsnapt uit haar jurkje en doordat dat jurkje opkruipt - Alice heeft één voet op een stoel geplaatst - kunnen we ook een blik werpen op haar, hoe zal ik het noemen, nu ja, het

heeft geen zin een kuiser woord te verzinnen, op haar *pruim*. Zelden jeukte een mossel zo van aandrang zich te openen. Wie het *en plein public* bekijkt en van het mannelijk geslacht is, grijpt schichtig naar zijn kruis.

Cathy's toilet, uit precies dezelfde periode in het werk van Balthus, midden jaren dertig, ademt eenzelfde sfeer. Hier doet de dienstbode het haar van het meisje en zit er een indolente lummel naast het tafereeltje op zijn beurt te wachten - en weer valt het kamerjasje open, uitnodigend dit keer, opzettelijk uiteraard, en moeten wij tegen wil en dank de blik richten op wat daar doorgaans onder verborgen gaat. Pittige, puntige borsten, een kek, bijna brutaal meisjeskruis - en andermaal heeft het geen zin daar kuisere, omfloertere termen voor te bezigen.

Gefrunnik

Die schilderijen, ze stellen de overige dwingend in een bepaald perspectief. Zelfs een op het oog onschuldige bezigheid als het jagen van een meisje op een mot die haar kennelijk uit haar slaap houdt, wordt er dubbelzinnig van: er maar kijken is het beroemde liedje van Marlene Dietrich in herinnering roepen, *Ich bin von Kopf bis Fuss auf Liebe eingestellt*, met daarin die onvergetelijke regel *Männer umschwirmen mir wie Motten das Licht*. De mot wordt van een lastig insect een droombeeld, de nachtrust van het meisje wordt niet verstoord door gefladder maar door gefrunnik. De jonge meisjes die, op een schilderij uit 1925, zojuist hun eerste communie hebben gedaan en nu door het Parc du Luxembourg onderweg zijn, betrappen een jongen die nét iets te ver voorover buigt, met nét te blote dijen - de vleeswording van het sacrament waartoe zij zijn ingewijd wordt prompt dubbelzinnig.

Maar duidelijker nog is het voor die schilderijen waarop Balthus handtastelijkheden afbeeldde. Hoe zou zijn confrater Joan Miró het portret hebben beoordeeld dat Balthus in de jaren 1937-'38 van hem en zijn dochter Dolorès maakte, op de hoogte als hij was van diens zinneprikkende werk? Miró, die vredige en enigszins *softe* schilder van kinderkamerbehang, zit op een stoel, een man van middelbare leeftijd, netjes in het pak, zij het ook met zijn benen uiteen.

Zijn dochtertje, nauwelijks de kleuterleeftijd ontgroeid, staat tussen die benen, haar billen tegen de binnenkant van papa's dijen gedruwd. Zij leunt met één hand op zijn knie en Miró heeft zijn linkerhand om haar heen gelegd. Maar die hand rust op haar borst, of liever gezegd: op het vermoeden van een borst, en die hand heeft al iets van de komvorm die iedere man later in haar leven zal maken wanneer hij zijn hand op die plek laat rusten. Tot overmaat van verdenking heeft Dolorès haar rechterhand op die van de vader gelegd, als om hem in bedwang te houden. Beiden kijken met wijd opengesperde ogen naar de portretterende schilder - vader verbijsterd, als was hij betrapt, de dochter veelbetekenend. Zij weet er meer van, maar zal vooralsnog zwijgen.

Het is het motief van het onuitgesproken, woordloze weten, de kennis van het lichaam waar de geest slechts naar kan gissen, dat, als je er eenmaal op verdacht bent, telkens blijkt terug te keren. Op het schilderij van de straat, al even onheilspellend van atmosfeer als veel van Balthus' werk, benen een dienstbode en een mevrouw van de kijker weg, wandelt een loopjongen op ons af en sjouwt een bakkersknecht met een trog. Een meisje speelt met een bal en een racket, een kok of een koksmaat slaat de drukte gade: tot zover niks aan de hand.

Maar ter linkerzijde, waar een wat groter meisje zich met het spel van het kleintje wil gaan bemoeien, grijpt een man haar van achteren vast op een manier die echt niet kan: linkerhand om haar pols, rechterhand op haar venusheuvel, de vingers naar binnen gericht. Dat hij zijn been inmiddels van achteren tussen de hare heeft gedrongen is te schokkend voor woorden. Dit is geen verhinderd meer, dit is een vergrijp. Wie het driekwart eeuw later zou doen, belandde subiet achter de tralies.

Het motief keert terug op het schilderij van een broer en een zus, alweer beiden in de opgroeiende leeftijd, van 1936. Hier is het de oudere zuster die haar broertje vastpakt en zijn billen in haar kruis duwt. Opnieuw lijkt het tafereel bedoeld als een terzijde; er is een schets bekend waarop dit duo zich aan de rand van een uitvoeriger happening bevindt, die op de kade vlakbij de Parijse Pont Neuf plaats vindt. De knaap heeft er ontegenzeggelijk schik in, maar het meisje weet wat ze doet, beseft dat ze een grens overschrijdt: haar blik is alert, waakzaam en schuld bewust naar de wereld bezijden het schilderij gericht. Dit is het soort spelletjes dat je als meisje verboden wordt, dit is het vermoeden van incest.

De gitaarles, 1934.

Behaagziek

Gaandeweg wordt de argwaan groter en systematischer. Wat moeten al die poesjes - in de betekenis van katten - op die schilderijen? Er is het uitdrukkelijke *Naakt met kat* uit 1948, waarop een jonge vrouw, ontkleed op een paar sloffen na, achterover hangt in een stoel, behaagziek, op het zichzelf behagende en behaagzieke af. Er staat een tobbetje naast haar, iemand verlaat de kamer. De vrouw rekt zich uit en hengelt naar een kat die op de commode achter haar ligt, al even vol behagen zich uitrekkend en bedelend om een aai. Ook hier is net iets gebeurd dat het daglicht niet kan verdragen, het daglicht dat naar binnen valt door de deuropening waardoor de tweede vrouw de kamer verlaat. Nee, dat zal niet bij wat poedelen in die tobbe gebleven zijn.

De vrouw op *De kamer*, eerste helft jaren vijftig, die poedelnaakt op een chaise longue ligt, wordt letterlijk ontdekt: een kind opent verwoed en met een razende blik in haar ogen het gordijn - het licht valt pardoes op haar. En andermaal zit een katje vanaf een bijzettafeltje dat onkuise boeltje te bekoekeloeren, met dat akelig triomfantelijke dat katten kunnen hebben in zijn blik - zij weten meer en beter, maar houden wijselijk hun bek.

De kat die als een lekkerbek aan tafel zit op *De kat van de Mediterranée* - het schilderij was bedoeld als beeldmerk voor een Parijs restaurant met die naam, dat Balthus en zijn vrienden geregeld bezochten - krijgt de ene vis na de andere op zijn bord geslingerd. Vanuit een regenboog die in zee rust worden ze aangevoerd, naar vlak naast het terras waarop hij zit te smikkelen, wenkt een verleidelijke vrouw in een bootje hem. Het is, door zijn uitdrukkelijke symboliek - vis! -, geen sterk schilderij, en de erotiek is er te zeer spreekwoordelijk om nog langer verleidelijk te zijn, maar de ingrediënten zijn er.

Hoogtepunt in dit genre is het schilderij *De koning der katten*, opnieuw uit het midden van de jaren dertig. De man die er de centrale figuur op is, lijkt sterk op de schilder zelf. Naast hem staat een op tengels gespannen stuk linnen waarop zijn functie wordt uitgeduid: 'A Portrait of H. M. the King of the Cats.' Een kat geeft kopjes tegen zijn been en op het krukje ligt een zweepje klaar.

Juist dat schilderij, dat zo weinig aan de ver-

beelding overlaat en tegelijkertijd die verbeelding intens opstoot, is essentieel. Het onthult de rol van de schilder als heerser over de poesjes - én het laat hem zien als beheerste, decent aangeklede figuur. Zo nadrukkelijk seksueel als Balthus' vrouwen zijn, zo uitdrukkelijk asexueel zijn zijn mannen: lange benen, strakke broeken, plat op de buik en vlak in het kruis. Zijn mannen zijn paspoppen. Het kan nauwelijks verbazing wekken dat de tentoonstelling in het Palazzo Grassi ook Balthus' werk voor het theater toont, zijn schetsen voor kostuums en decors.

In die ogenschijnlijk onschuldige professionele bezigheid komt de essentie van zijn werk naakt tot uitdrukking: hij ensceneert mensen in een decor, al is dat dan ook het decor van hun huis of hun straat of desnoods hun badkamer, en die mensen kleedt hij opzettelijk aan of uit. Die theaterschetsen zijn niet erg opwindend, maar ze werpen licht op zijn beeld van mensen en omstandigheden.

Surrealist

Balthus was het kind van een Poolse schilder en kunsthistoricus en een eveneens uit Polen afkomstige schilderes. Nette mensen. Zijn moeder, Elisabeth Dorothea Spiro, noemde zich als schilderes Baladine en was intens bevriend met Rainer Maria Rilke. Op de tentoonstelling zijn enkele schetsen en aquarellen te zien die zij maakte van Balthasar, haar tweede zoon; de eerste, Pierre, ook dit jaar gestorven en drie jaar voor zijn broer geboren, werd schrijver en schilder.

Toen Balthus op jeugdige leeftijd zijn passie en talent voor de schilderkunst ontdekte en begon te ontwikkelen, werd hij op reis gestuurd naar Italië. Daar kopieerde hij de schilders van de allervroegste Renaissance, Piero della Francesca en Masaccio. Enkele van die studieuzen kopieën hangen op de tentoonstelling en het is verleidelijk na te gaan wat hij er precies mee heeft voorgehad. Ze zijn grof en onuitgewerkt, al zijn ze van een afstand meteen herkenbaar. Maar wie ze beter bestudeert, stelt vast dat ook zij telkens studies in kleding en compositie zijn.

Toen hij om en nabij de 23 kalenderjaren oud was, belandde Balthus in het milieu van de surrealisten. Zijn tamelijk klassieke vorming had hij toen al achter de rug. Het was in die omgeving dat zijn broer Pierre zijn essay over de

VERVOLG VK 15/11/01

Markies de Sade schreef en dat illustreerde met de scabreuze achttiende-eeuwse plaatjes, het was eveneens in dat milieu dat de psycho-analyticus Lacan zich verdiepte in de verborgen krochten van de passie.

Het is alsof dat hem de ogen heeft geopend voor de verborgen spanningen van het salonleven, voor de onderhuidse broeierigheid van zoveel zelfbeheersing. Hij is het altijd blijven schilderen, met zo'n aan hoofdpijn grenzende zindering erin. Hij kende het mombakkes en het kostuum, op al zijn zelfportretten is hij een heer; het vermoeden van wat die verborgen, heeft hem tot op hoge leeftijd beziggehouden.

En nooit verlaten, noch ook veel wijzer gemaakt.

Balthus. Palazzo Grassi, Venetië, t/m 6 januari. Catalogus (Engelstalig) f 194,40.

GAD/11

Erik van Ree

Erik van Ree is socioloog, verbonden aan de Universiteit van Amsterdam.

Onlangs besloot het Openbaar Ministerie de Rotterdamse imam Khalil el-Moumni te zullen vervolgen voor zijn uitspraak dat homoseksualiteit een besmettelijke ziekte is. Europeanen staan volgens deze geestelijk leider lager dan honden en varkens omdat zij homoseksualiteit toestaan. Eerder al was RPF-Tweede-Kamerlid Leen van Dijke vervolgd wegens zijn morele gelijkstelling van homoseksualiteit en diefstal. Na een aanvankelijke veroordeling volgde uiteindelijk vrijspraak.

Homo's en moslims kunnen elkaar trouwens met gelijk recht proberen de mond snoeren. Het Platform Islamitische Organisaties Rijnmond en twee andere clubs deden aangifte tegen Pim Fortuyn wegens diens kwetsende uitlatingen aan het adres van de islam, waartegen volgens de hoogleraar een «koude oorlog» gevoerd moest worden. Het lijkt een nieuwe ontwikkeling: bevolkingsgroepen stellen pogingen in het werk om elkaar wegens ongeoorloofde uitspraken te bestoken met de strafrechter.

Een en ander is een logisch gevolg van de wijze waarop de vrijheid van meningsuiting bij ons is geregeld. De wettelijke verankering daarvan is zwakker dan wel wordt gedacht. Om te beginnen is onze Grondwet op dit punt verrassend vaag. In essentie doet zij niet meer dan het verbieden van censuur in de zin van voorafgaande controle. Aan de strafwaardigheid van uitspraken achteraf wordt geen enkele inhoudelijke grens gesteld. Volgens Artikel 7 mag iedereen zonder voorafgaand verlof zijn gedachten of gevoelens openbaren. «behoudens ieders verantwoordelijkheid voor de wet». Zoals Aernout Nieuwenhuis opmerkt in zijn *Over de grens van de uitingsvrijheid*, geeft de Grondwet echter zelf niet de gronden waarop de wet de uitingsvrijheid mag beperken. De wetgever is daar merkwaardig genoeg dus geheel vrij in gelaten. Beroep op een grondwettelijk recht van uitingsvrijheid tegen de wetgever bestaat in Nederland niet.

Het voor Nederland bindende Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens stelt de wetgever wel inhoudelijke grenzen. Inperkings van de vrije meningsuiting zijn alleen gewettigd in het belang van de nationale veiligheid, territoriale integriteit of openbare veiligheid, het voorkomen van wanordeligheden of misdaad, de bescherming van gezondheid of moraal, van de reputatie of rechten van anderen en van vertrouwelijk gegeven geheimen, en de handhaving van gezag en onafhankelijkheid van de rechterlijke macht. De voornaamste betekenis van deze inperkingsgronden is dat er altijd een grond moet zijn om tot inperking over te gaan. Niemand hoeft te bewijzen dat zijn of haar woorden niet strafwaardig zijn. De bewijslast ligt aan de kant van de straffende overheid. Het verdrag bepaalt verder dat beperkingen van de uitingsvrijheid slechts gewettigd zijn wanneer deze «noodzakelijk zijn in een democratische samenleving». Dit gezegd zijnde, zijn genoemde categorieën bij elkaar zo omvattend dat er makkelijk een stok te vinden is om de hond mee te slaan.

Het relevante Artikel 137 van het Nederlandse Wetboek van Strafrecht is zeer ruim. Het maakt strafbaar zowel het zich opzettelijk beledigend uitlaten «over» als het zich uitlaten op een wijze die beledigend is «voor» een groep mensen «wegens hun ras, hun godsdienst of levensovertuiging of hetero- of homoseksuele gerichtheid»; evenzo het aanzetten tot haat tegen, discriminatie van of gewelddadig optreden tegen deze groepen, waarbij geslacht dan nog als aparte categorie is toegevoegd. In onze op consensus gerichte poldercultuur lijkt dit soort inperkings van het vrije woord vanzelfsprekend, maar al bij een eerste onderzoek blijkt dat voor een zeer ruime formule is gekozen die allesbehalve vanzelfsprekend is.

The Times of London, 12th January, 2002

Kandahar comes out of the closet

From Tim Reid in Kandahar

Our correspondent sees the gay capital of South Asia throw off strictures of the Taleban

Now that Taleban rule is over in Mullah Omar's former southern stronghold, it is not only televisions, kites and razors which have begun to emerge. Visible again, too, are men with their 'ashna', or beloveds: young boys they have groomed for sex. Kandahar's Pashtuns have been notorious for their homosexuality for centuries, particularly their fondness for naive young boys. Before the Taleban arrived in 1994, the streets were filled with teenagers and their sugar daddies, flaunting their relationship. It is called the homosexual capital of south Asia. Such is the Pashtun obsession with sodomy - locals tell you that birds fly over the city using only one wing, the other covering their posterior - that the rape of young boys by warlords was one of the key factors in Mullah Omar mobilising the Taleban.

In the summer of 1994, a few months before the Taleban took control of the city, two commanders confronted each other over a young boy whom they both wanted to sodomise. In the ensuing fight civilians were killed.

Omar's group freed the boy and appeals began flooding in for Omar to help in other disputes. By November, Omar and his Taleban were Kandahar's new rulers. Despite the Taleban disdain for women, and the bizarre penchant of many for eyeliner, Omar immediately suppressed homosexuality.

Men accused of sodomy faced the punishment of having a wall toppled on to them, usually resulting in death. In February 1998 three men sentenced to death for sodomy in Kandahar were taken to the base of a huge mud and brick wall, which was pushed over by tank. Two of them died, but one managed to survive. "In the days of the Mujahidin, there were men with their 'ashna' everywhere, at every corner, in shops, on the streets, in hotels: it was completely open, a part of life," said Torjan, 38, one of the soldiers loyal to Kandahar's new governor, Gul Agha Sherzai.

"But in the later Mujahidin years, more and more soldiers would take boys by force, and keep them for as long as they wished.

But when the Taleban came, they were very strict about the ban.

Of course, it still happened - the Taleban could not enter every house - but one could not see it." But for the first time since the Taleban fled, in the past three days, one can see the pairs returning: usually a heavily bearded man, seated next to, or walking with, a clean-shaven, fresh faced youth. There appears to be no shame or furtiveness about them, although when approached, they refuse to talk to a western journalist.

"They are just emerging again," Torjan said. "The fighters too now have the boys in their barracks. This was brought to the attention of Gul Agha, who ordered the boys to be expelled, but it continues. The boys live with the fighters very openly. In a short time, and certainly within a year, it will be like pre-Taleban: they will be everywhere."

This Pashtun tradition is even reflected in Pashtun poetry, odes written to the beauty and complexion of an 'ashna', but it is usually a terrible fate for the boys concerned. It is practised at all levels of Pashtun society, but for the poorer men, having an 'ashna' can raise his status.

"When a man sees a boy he likes - the age they like is 15 or 16 - they will approach him in the street and start talking to him, offering him tea," said Muhammad Shah, a shop owner. "Sometimes they go looking in the football stadium, or in the cinema (which has yet to reopen).

"He then starts to give him presents, hashish, or a watch, a ring, or even a motorbike. One of the most valued presents is a fighting pigeon, which can be worth up to \$400 (#277). These boys are nearly always innocent, but such is the poverty here, they cannot refuse."

Once the boy falls into the man's clutches - nearly always men with a wife and family - he is marked for life, although the Kandaharis accept these relationships as part of their culture. When driven around, 'ashna' sit in the front passenger seat. The back seat is simply for his friends.

Even the parents of the boys know in their hearts the nature of the relationship, but will tell people that their son is working for the man.

They, like everyone else, will know this is a lie. "They say birds flew with both wings with the Taleban," Muhammad said. "But not any more."

Beschouwen we om te beginnen de categorieën die niet mogen worden beledigd. Het betreft allereerst groepen die zich op biologische gronden onderscheiden — op grond van «ras». Daarnaast zullen ook zij van belediging worden gevrijwaard die zich door godsdienst of levensovertuiging afzonderen, dat wil zeggen door een gekozen identiteit. Tot slot is ook beschermd een tussencategorie van seksuele geaardheid — wellicht aangeboren maar toch ook betrekking hebbende op levenskeuzen en gedragsvormen.

De categorieën zoals die er thans liggen, zijn tegelijk willekeurig beperkt en allesomvattend. Allesomvattend, omdat alle typen van groepen aan de orde zijn — van biologisch gegeven tot clubs die zich op een idee verenigen. Het is dus niet alleen strafwaardig om de mening te ventileren dat erfelijk bepaalde groepen minder waard zijn dan andere, het is ook verboden om uit te spreken dat een levensbeschouwing zodanig verderfelijk is dat de keuze daarvoor uitdrukking is van morele verdorvenheid. Ook dat is immers beledigend. Tegelijk is de tegen belediging beschermde categorie echter onlogisch en willekeurig beperkt: zo blijft geslacht onvermeld en treffen we slechts twee beschermde seksuele geaardheden aan. Ook nationaliteit blijft buiten beschouwing; evenals sociaal-economische klassen: het is

onder Artikel 137 niet verboden om haat te zaaien tegen optiehandelaren of zwervers en bedelaars. Kennelijk hebben sommige groepen volgens de wetgever minder bescherming nodig dan andere, al is daar geen zinvol argument voor gegeven.

Zoals uiteengezet in Theo Rosiers *Vrijheid van meningsuiting en discriminatie in Nederland en Amerika*, kent het wetsartikel nog een tweede problematisch aspect. Niet alleen directe belediging van bevolkingsgroepen is strafbaar — krenkende uitspraken hen betreffende — ook uitspraken krenkend voor hen zijn in een moeite meegenomen. Niet alleen een stelling dat moslims verachtelijk zijn zou strafbaar zijn; ook de bewering dat Mohammed een schurk was zou bestraft moeten worden, al is die laatste uitspraak niet zozeer een belediging van de moslims als wel krenkend voor hen. Het is aan de betreffende groep zelf om te definiëren wat beledigend voor haar is. Het staat haar immers vrij elk symbool in haar eigen definitie op te nemen. Logisch volgens de wet dient dan ook dat symbool te worden gevrijwaard van belediging. In deze redenatie is ook Rushdies *Duivelsverzen* in principe door de Nederlandse strafrechter aan te pakken.

In zijn meest abstracte formulering is het voor Artikel 137

strafwaardig om de ander of diens zelf gekozen symbolen minderwaardigheid toe te schrijven. Dit is immers altijd beledigend. Impliciet wordt geëist dat ieder de ander althans een gelijke waarde toekent. Dit is het wettelijk kader waarbinnen het Nederlandse publieke debat zich in principe moet afspelen.

Vragen wij waarom de minderwaardigverklaring van de ander eigenlijk wettelijk strafbaar zou moeten zijn, dan wordt vaak een drogreden gevolgd. Het feit dat de democratie is gebaseerd op de gelijkwaardigheid van burgers zou al logisch impliceren dat we van burgers mogen verwachten dat ze elkaar als gelijkwaardige aanspreken. Hij die dat weigert zou daarmee logisch ook zijn eigen recht op gelijkwaardige erkenning verspelen.

Grondwettelijke bescherming van opvattingen die zich tegen de gelijke menselijke waardigheid keren, is echter niet onlogisch. Oproep tot invoering van ongelijke behandeling is zelf nog geen ongelijke behandeling. Democratische gelijkwaardigheid betekent dat iedere burger eenzelfde stem heeft. Doch er is niets onlogisch aan om pleidooien om de ander de mond te snoeren toch toe te laten. Onlogisch wordt het pas wanneer de gemeenschap iemand zou toestaan de ander het spreken daadwerkelijk onmogelijk te maken. Bovendien volgt uit het feit dat iemand zich tegen de rechtsgelijkheid uitspreekt niet logisch dat hij zelf geen beroep meer op gelijk recht kan doen. De positie van zo iemand is weliswaar incoherent, maar onze toegeeflijkheid jegens hem is dat niet. Een anarchist die politiebescherming tegen geweldadige bedreiging vraagt, krijgt deze — ook al is dit strijdig met de door hem beleden overtuiging.

Kijken we naar de praktische toepassing van Artikel 137, dan verschijnen achter de juridische façade plots in vol ornaat de morele oordelen van het gezonde volksgevoel. Het probleem is niet dat willekeur een zekere rol speelt in de toepassing. Rechter zijn ook maar mensen, en elke grens blijft een kwestie van interpretatie. Het probleem is eerder dat de willekeur totaal lijkt. De waan van de dag is doorslaggevend.

Men kan thans voor de rechter komen wegens een stelling — homoseksualiteit is schadelijk en een ziekte — die tot dertig jaar geleden in alle psychiatrische handboeken was te vinden en door de goegemeente die zich nu boos maakt over El-Moumni voor zoete koek werd geslikt. Wie echter, met de grote meerderheid meewaaierend, nog steeds beweert dat pedofilie een ziekte is, hoeft bepaald niet op vervolging te rekenen. Wie beweert dat de islam een criminele ideologie is, moet op zijn tellen passen: wie echter meent dat het communisme of het nazisme zo moet worden getypeerd, heeft niets te vrezen. Wie stelt dat de holocaust nooit heeft plaats gevonden, bevindt zich in de gevarenzone: dat er in 1915 geen Turkse genocide op de Armeniërs is gepleegd, kan men uit de losse pols beweren. En is sadomasochistische pornografie waarin vrouwen het object zijn te beschouwen als een oproep tot geweld tegen vrouwen, en dus strafbaar? De samenleving zal deze vraag beantwoorden naar gelang de morele inzichten van de dag. Momenteel vindt men van niet, maar hoe hangt de vlag morgen?

Het is ook niet zo dat achter de schijnbare willekeur toch een redelijke keuze schuil gaat, namelijk de prioritaire bescherming van kwetsbare groepen. Er lopen in Nederland bijvoorbeeld genoeg mensen rond wier ouders of grootouders door Stalin zijn doodgeschoten, -geslagen of -gevroren, of die zelf een kampgeschiedenis hebben. Zij zijn even getraumatiseerd en kwetsbaar als joden met hun oorlogservaring; toch wordt ontkenning van de Goelag niet bestraft. In de praktijk is het gehanteerde criterium dat van de *aanstoot*. De in essentie willekeurige opvattingen van de goegemeente vormen het leidend beginsel. Wat ervaren wij als te stuitend en shockerend om te tolereren, en wat kan voor ons nog wel door de beugel?

Wie de logica achter de huidige wetgeving een warm hart toedraagt, zou de vlucht naar voren kunnen kiezen. Inderdaad, als de holocaust niet mag worden ontkend, dan dient ontkenning van de Goelag ook strafbaar te worden. Niet alleen *Mein Kampf* verdwijnt dan uit de schappen, we gaan De Slegte ook vervolgen als deze de euvele moed heeft de werken van Josif Stalin in de aanbidding te doen. Ook Lenin noemt private ondernemers trouwens spinnen en vampiers. Weg met deze beledigende werken, die onverholen oproepen tot geweldpleging tegen de ondernemende klasse! Voortaan worden ook blasfemische bespottingen, waardoor de staatkundig-gereformeerden zich beslist op hun tere pik getrappt voelen, weer aangepakt. En: *alle* seksuele gerichtheden, dus ook bijvoorbeeld pedofilie, worden gevrijwaard van belediging. Dit gedurfde

project zou magistraal bekroond kunnen worden door herformulering van Artikel 137 tot strafbaarstelling van belediging van en oproepen tot haat, discriminatie of geweldadig optreden tegen bevolkingsgroepen in het algemeen.

De prijs van een einde aan de willekeur zou echter de vernietiging van elk vrij debat zijn. Wellicht is dit niet onmiddellijk duidelijk. Waarom zou de eis bevolkingsgroepen van belediging te vrijwaren het vrije debat te zeer belasten? De erkenning van elkaars gelijke waardigheid is toch geen te hoge eis? Dat is het echter wel. Deze eis miskent het gepolariseerde karakter van publieke opinies.

Niet alleen de racisten, die andersgekleurden voor minderwaardig verslijten, maar ook onze heilige boeken komen hier in het vizier. Zij bevatten haatdragende aanvallen op de ongelovige die moet branden in de hel. De gelijke waardigheid van vrouwen wordt ontkend in naam van mannelijk gezag. Volgens de bijbel verdienen homoseksuelen de dood. Vraagstukken als abortus en euthanasie zijn typerend. Wat velen juist zien in termen van menselijke waardigheid en zelfbeschikking, wordt door de bijbels geïnspireerde op krenkende wijze gelijkgesteld aan moord. Ook de opvattingen van moderne, seculiere denkers zijn bij uitstek beledigend. De door vele liberalen gekoesterde opvatting dat de westerse cultuur superieur is aan de andere, ontkennt ten principale de gelijkwaardigheid van levensbeschouwingen. En is de gedachte dat vrouwenbesnijdenis misdadig is niet regelrecht beledigend voor de cultuur waarin dit een aanvaard gebruik is? Sigmund Freud analyseert de wereld van het religieuze ritueel in termen van psychopathologie, als een maatschappelijk aanvaarde dwangneurose. Kan het kwetsender?

Welbeschouwd liggen «minderwaardigheidsverklaringen» aan de basis van bijna elk fundamenteel maatschappelijk debat waarin normen en waarden een rol spelen. Zulke debatten worden daarmee *onzermijdelijk* beledigend. Indien er serieus werk van zou worden gemaakt, betekent strafbaarstelling van belediging van volksgroepen daarom niet de uitingsvrijheid aan grenzen te binden, maar deze om zeep te helpen.

Artikel 137 is gebaseerd op een tragisch misverstand, namelijk dat tolerantie zou betekenen dat groepen elkaar dienen te respecteren. Tolerantie betekent echter juist het omgekeerde: de aanvaarding van de afwezigheid van respect. Tolerantie gaat uit van de realiteit dat groepen elkaar helaas vaak *niet* respecteren. Zij eist dat men over en weer bereid is elkaars verschrikkelijke, respectloze boodschappen toch aan te horen zonder erop te slaan. Zo is de tolerantie trouwens ook historisch ontstaan. Afgemat door jaren van bloedvergieten, besloten protestanten en katholieken elkaar het recht op een eigen geloof te laten, alhoewel dat nog altijd werd beschouwd als belediging voor alles wat heilig was. Had er destijds wederzijds respect tussen de religies bestaan, dan was de Europese tolerantie nooit ontstaan. Tolerantie heeft alleen betekenis waar respect ontbreekt. Respect eisen is, omgekeerd, de essentie van intolerantie.

De conclusie dat Artikel 137 beter kan verdwijnen, klinkt revolutionairder dan zij is. De praktijk in de Verenigde Staten laat zien dat de vrijheid van meningsuiting wezenlijk ruimer kan worden omlijnd dan in Nederland. Het eerste amendement van de Amerikaanse grondwet luidt, in schril contrast met de onze, dat het het Congres *niet* is toegestaan enige wet te maken die de uitingsvrijheid beperkt. Uitgangspunt van het Amerikaanse model is het zogenaamde «neutraliteitsbeginsel». Dit gaat voor onze begrippen schokkend ver. Het verbiedt de overheid heel eenvoudig om enige uitlating op inhoudelijke gronden strafwaardig te laten zijn. Ook oproepen tot haat en racisme, en zelfs tot genocide, genieten grondwettelijke bescherming.

Inperkingen worden gemaakt op niet-inhoudelijke gronden, en zijn geankerd in de daad in plaats van in het woord. Volgens het zogenaamde «*clear and present danger*»-beginsel zijn haatdragende of discriminerende uitingen strafwaardig indien zij, gezien de omstandigheden waaronder zij worden gedaan, geacht mogen worden te leiden tot geweldadige acties tegen de groepen waartegen zij zijn gericht. Dit laatste dient dan wel evident het geval te zijn; in geval van twijfel blijft de uitspraak onbestraft.

Naar onze situatie vertaald: dat El-Moumni zich beledigend heeft uitgelaten is juridisch irrelevant. De inhoud van zijn kwalificaties van homoseksualiteit doen eenvoudig niet ter zake. Slechts indien zijn uitspraken niet alleen bedoeld zouden zijn als aansporing voor potenrammers maar ook onmiskienbaar als zodanig dienen, is er een zaak.

Daarnaast worden mensen vervolgd wier uitingen de vorm van scheldpartijen of intimidatie aannemen. Ook in de Verenigde Staten kan men, bijvoorbeeld, niet ongestraft haatboodschappen voor iemands huis staan uitschreeuwen. Overigens kent de Amerikaanse wet weer haar eigen inconsequenties. Zo is pornografie merkwaardig genoeg uitgesloten van de uitingsvrijheid.

Alle willekeur daargelaten biedt het Nederlandse model per saldo waarschijnlijk meer bescherming tegen gevoelens van pijn bij kwetsbare groepen. Het Amerikaanse beschermt tegen fysiek geweld, maar tegen dat met de tong of de pen alleen in het extreme geval van *harassment*. Toch is de bescherming in dit laatste model niet onverkort geringer. De Nederlandse benadering die belediging van volksgroepen strafbaar stelt, verhindert daarmee andere volksgroepen — vaak zelf ook kwetsbare minderheden — om hun diepste overtuigingen te uiten. Ook dat is een krenking. Een verbod voor moslims om homoseksualiteit als een verderfelijke praktijk voor te stellen, is een goed voorbeeld. Evenzo zou het homo's krenken als het hun verboden wordt de islam als een weezinwekkend geloof af te schilderen op grond van homofobe koranische uitlatingen. Dit soort krenking door de wet blijft in de Amerikaanse benadering achterwege.

Naar mijn overtuiging zou invoering van een aan de Nederlandse situatie aangepaste variant van het Amerikaanse model de voorkeur verdienen boven doormodderen met Artikel 137. Het stringente Nederlandse beleid wordt vooral gerechtvaardigd omdat toelaten van beledigende of haatboodschappen de kans zou vergroten dat zij door een aanzienlijk aantal mensen zullen worden aanvaard. Daardoor zou de democratie op termijn onder spanning komen te staan. In dit verband wordt altijd weer gewezen op de Weimarrepubliek, die Hitler een democratische machtsovername heeft toegelaten. Dit historische voorbeeld is echter eerder van emotioneel belang dan van betekenis voor het betoog, omdat we niet kunnen weten of tijdige repressie van de nazi's hun opmars zou hebben gestuit of eerder bevorderd.

Het is verre van evident dat het represseren van haatboodschappen de beste garanties biedt om deze te verzwakken. Afgezien van de principiële kanten van de zaak, heeft repressie een aantal welbekende nadelen die ik slechts kort hoef aan te stippen. Ondergronds drijven vergroot de rancune. Uitingsvrijheid functioneert als uitlaatklep, wie deze afsluit loopt de kans extremisten tot daadwerkelijke agressie te provoceren. Extremistische partijen verbieden zich vrij te uiten, zou hen mogelijk kunnen dwingen zich in gematigder termen uit te spreken; hergeen hen paradoxaal genoeg aanvaardbaarder voor het publiek zou kunnen maken. Verbod op haatboodschappen ontnemt de samenleving ook het zicht op waar de kernen van haat zich bevinden. Het grootste nadeel van verbod, direct verbonden met de aard van publiek debat als zodanig, is dat een samenleving die naar de strafrechter loopt om tegen haar gerichte uitlatingen weg te toveren, zichzelf van de plicht ontslaat haar grondslagen in debat te verdedigen. Op den duur ondermijnt dit de democratische weerbaarheid in aanzienlijke mate.

De stelling dat het kortzichtig zou zijn om racisten of andere extremisten hun gang te laten gaan en af te wachten of hun stoken tot daadwerkelijke ellende leidt — bestraffing alleen al voor de zekerheid — is daarmee zelf kortzichtig. Wellicht leidt juist de bestraffing tot meer ellende.

Het meest nuchtere oordeel is waarschijnlijk dat er over de *tactische* gewenstheid van bestraffing van beledigende en haatboodschappen weinig met zekerheid valt te zeggen. Dit leidt echter niet tot een patstelling, maar onmiddellijk tot afwijzing van de bestraffing. Met de uitingsvrijheid hebben we namelijk te maken met een grondrecht, waarbij de bewijslast aan de kant van het verbod ligt. In geval van twijfel over de geeigende koers prevaleert de straffeloosheid. Aan de basis van de keus voor een Amerikaanse benadering ligt echter vooral het belang van vrij en onbelemmerd debat. Aangezien belediging van volksgroepen daaruit niet is weg te snijden zonder elk fundamenteel debat te smoren, lijkt de keuze eenvoudig.

DODELIJK BEGRIP

Zeventien jaar na zijn dood zorgt het seksleven van de beroemde en omstreden Franse filosoof Michel Foucault nog steeds voor opschudding. Foucault (1926-1984), die begrippen als 'waarheid' en 'rede' zag als façade's van macht, en die daarom vaak als 'postmodern' werd gekenschetst, is vooral onder Britse conservatieven een geliefde kop van jut. Steen des aanstoots is zijn

VERVOLG NR 2711
promiscuë homoseksualiteit, voor het eerst beschreven in Didier Ebrons biografie Michel Foucault (1991) en The Passion of Michel Foucault van James Miller (1993).

De nostalgicus Roger Scruton hekelde vorig jaar in een lezing voor de Nederlandse Edmund Burke-stichting al Foucaults 'geboemel' in de badhuizen van San Francisco en stelde hem, met het marxisme, verantwoordelijk voor de verloederding van Europa sinds de jaren zestig. En nu heeft de arts Raymond Tallis, onvermoeibaar criticus van het postmodernisme, in de Times Literary Supplement (21 december 2001) nog eens gesneerd dat Foucault, die stierf aan aids, het slachtoffer werd van zijn eigen idee dat woorden niet naar feiten verwijzen maar naar constructies van 'macht'. Foucault, Volgens Miller geloofde Foucault niet dat aids echt bestond, maar zag hij er een complot in van reactionaire krachten. Ook zou hij zijn partners niet hebben ingelicht over zijn ziekte. 'Naar het aantal doden dat zijn gedrag eiste kan men alleen maar raden, aangezien Foucault rijk genoeg was om te kopen wat hij wilde', constateert Tallis grimmig. Zijn aanval, vervat in een recensie van een boek over leugenaars, heeft geleid tot een heftige polemiek in de TLS-kolommen. Foucaults pupil Richard Sennett beschuldigde Tallis van karaktermoord en wees erop dat Foucault zich inspande voor veilig-vrijen-campagnes en op het laatst te ziek was om veel aan seks te doen. Dat kwam hem te staan op een vinnige berisping van de socioloog John Hargreaves, die in Foucaults privé-gedrag - als hij inderdaad het gevaar van aids wel erkende - alleen maar een bevestiging zag van een schijnheilige tweespalt tussen leer en leven, en tussen de regels door ook nog even in twijfel trok 'of er wel zoiets is als veilige seks'.

De meest recente bijdrage is een nuchtere verdediging van Foucault door een briefschrijver die vaststelt dat de feiten over het privéleven van de Franse denker misschien nooit bekend zullen worden, en ook helemaal niet relevant zijn voor een waardebeoordeling van zijn opvattingen. Of dat het debat beslecht, is de vraag. Foucaults bezag het leven 'Nietzscheaans', en wilde zowel in zijn werk als in zijn privéleven grenzen overschrijden. Voor zijn critici zal het leggen van een verband tussen zijn filosofie, zijn homoseksualiteit en zijn trieste dood, daarom onweerstaanbaar blijven.

(Sjoerd de Jong)

Ontslag na bekijken pornosites

COEVORDEN - Een personeelsfunctionaris van een transportbedrijf in Coevorden is op staande voet ontslagen omdat hij regelmatig pornosites op zijn werk bekeek. De directie van het bedrijf rekent hem dat extra zwaar aan, omdat hij als personeelsfunctionaris verantwoordelijk was voor het uitdragen van richtlijnen omtrent internetgebruik onder het personeel. Daarin is onder meer bepaald dat pornosites niet bezocht mogen worden door werknemers van het transportbedrijf. De kantonrechter in Emmen boog zich gisteren over deze kwestie en doet over twee weken uitspraak over ontbinding van het arbeidscontract.

Terecht ontslag voor porno-surfer

Het ontslag van een personeelsfunctionaris wegens het bekijken en kopiëren van porno op internet is terecht. Dat heeft de kantonrechter in Emmen beslist. Een transportbedrijf in Coevorden ontsloeg de man in november op staande voet. Hij vocht dat besluit aan. Volgens de rechter moet een leidinggevende zich op zijn werk onthouden van 'bezigheden die in Nederland veelal nog steeds als immoreel worden ervaren'.

Onlangs zag ik op RTL5 een mooie documentaire over Alfred Kinsey, de Amerikaan die met zijn onderzoek naar seksueel gedrag de twintigste eeuw ingrijpend heeft veranderd. Als ooit de balans wordt opgemaakt, zal blijken dat Kinsey meer heeft bijgedragen aan het inzicht in seksueel gedrag dan Sigmund Freud.

Freud en Kinsey hebben nogal wat met elkaar gemeen. Allebei waren zij pioniers op een terrein dat vooral uit taboes bestond. Zij waren ook allebei een beetje sjoemelaars, Freud meer dan Kinsey.

Freud mocht de uitkomsten graag manipuleren, terwijl Kinsey de feiten een handje wilde helpen met participeren onderzoek. Ooit heeft iemand getracht te bewijzen dat Freud is vreemdgegaan met de zuster van zijn vrouw, maar dat zal wel niet waar zijn.

Kinsey daarentegen heeft zijn eigen vrouw ertoe aangezet om mee te doen aan allerlei seksuele experimenten. Hij deed dat trouwens niet alleen met zijn vrouw, maar ook met zijn studenten. Of Kinsey in aanleg homoseksueel was, is ook nog de vraag. Zijn activiteiten op dat gebied kwamen wellicht voort uit nieuwsgierigheid: hij wilde gewoon weten wat het is.

Via kinderwebsites kunnen fabrikanten vrijwel kosteloos de kindermarkt veroveren. Ze vragen twaalfjarige kinderen het hemd van het lijf, zo ontdekte Patti Valkenburg, hoogleraar Kind en Media.

Door onze redacteur SHEILA KAMERMAN

AMSTERDAM, 13 DEC. Patti Valkenburg (43), hoogleraar Kind en Media aan de Universiteit van Amsterdam, ging de afgelopen maanden undercover. Ze surfte als twaalfjarige, onder een gefingeerde naam, over internet. Voor haar boek 'Beeldschermkinderen', dat vandaag is verschenen, bezocht ze zo tientallen populaire, meest commerciële, kinderwebsites.

Tot haar verbazing merkte ze dat kindersites zoals Foxkids, Ka-boem.nl (kinderentertainment) en Nintendo en Barbie (speelgoed) een twaalfjarige om persoonlijke, privacygevoelige gegevens (leeftijd, geslacht, adres, e-mailadres enzovoort) vragen bij de registratie. Daarna wordt tijdens het surfen op de site allerlei informatie van het kind verzameld met vragenlijsten en prijsvragen.

Om wat voor informatie gaat het? „Fabrikanten vragen van alles. Ze vragen wat voor computerspeltjes het kind leuk vindt, welke mobiele telefoon hij heeft en of hij wel eens haargel gebruikt. Ze vragen wat het kind van een bepaald product vindt. Bijvoorbeeld van Smarties, Redband-snoep of Kinder-surprise. Fabrikanten willen ook weten op welke manier de website verbeterd kan worden. Zo kunnen ze hun site nog beter toesnijden op de wensen van de bezoekers.

Exploiteren fabrikanten die sites om informatie te verzamelen?

„Allereerst willen ze het merk-bewustzijn van kinderen vergroten. Uit onderzoek blijkt dat kinderen vaak loyaal blijven aan merken die ze al vroeg hebben leren kennen en waarderen. Tachtig procent van de kinderen is online, dus is het voor fabrikanten heel lucratief hen via het web voor hun producten te interesseren. Ze kunnen de kindermarkt veroveren terwijl het bijna niets kost. Doeltreffender en voordeliger dan een peperdure televisiecommercial van 30 seconden.

„Daarnaast verzamelen de fabrikanten gegevens van de kinderen via cookies. Cookies zijn kleine tekstbestanden die de website-eigenaar op de computer van het kind plaatst. Via die cookies komt het bedrijf te weten welke plaatsen op de site het kind heeft bezocht, en welke producten het aantrekkelijk vindt. Die gegevens delen website-eigenaren met andere geïnteresseerde bedrijven, die ze gebruiken om kinderen informatie toe te sturen over hun producten of diensten.

Weten kinderen dat ze zich op een commerciële site bevinden?

„Kinderen hebben dat vaak niet door. Uit onderzoek onder kinderen van negen tot elf jaar bleek dat slechts 13 procent wist dat het doel van hun favoriete site adverteren is. En 74 procent van de kinderen dacht dat de site met spelletjes, filmpjes, muziek en chatboxen er was om hen te vermaken.

Hebben kinderen zin om die vragenlijsten in te vullen? Ze kunnen ze toch ook negeren?

„Kinderen worden er vaak toe verleid met bonuspunten. Op de website van FoxKids bijvoorbeeld kunnen ze brix sparen in een brixbox. Voor elke vragenlijst die de kinderen invullen krijgen ze 50 tot 200 brix. Als ze 30.000 brix hebben verzameld, mogen ze een cadeautje uitzoeken in de 'Brix-boetiek'. Je moet dus heel veel vragenlijsten invullen voordat je iets krijgt.

Mogen bedrijven die persoonlijke informatie vragen?

„In Nederland is het kennelijk niet verboden. Maar het verbaast me enorm dat er geen discussie over is. In Amerika werd die discussie al een paar jaar geleden gevoerd, toen bleek dat er via de kinderen steeds meer gezinsgegevens uitlekten. Bedrijven gingen steeds verder en vroegen ook dingen over de overige gezinsleden. Bijvoorbeeld: 'Wat zijn de favoriete winkels van je ouders?' En 'Praten je ouders wel eens over politiek?'

„Sinds vorig jaar april is er in de VS de COPPA (Children's Online Privacy Protection Act) van kracht, een wet die verbiedt via het web informatie te verzamelen van kinderen onder de dertien zonder toestemming van hun ouders. Overigens, ik ben als twaalfjarige op veel Amerikaanse sites geweest, maar het gebeurt daar ook nog steeds.

Is op geen enkele site toestemming van de ouders vereist?

„Soms. De site van Foxkids vroeg me mijn ouders te vragen een formulier te ondertekenen. Dat moest je dan faxen. Dat heb ik niet gedaan en ik mag die site nog steeds bezoeken.

Waarom is er hier zo weinig ophet?

„Kinderen hebben duidelijk een voorsprong op het net vergeleken met volwassenen. Volgens mij hebben ouders en politici gewoon niet in de gaten wat de kinderen allemaal op het net uitspoken.

Herbert Blankesteyn

Hoogleraar Kind en Media Patti Valkenburg slaat alarm (NRC Handelsblad, 13 december): websites ontfutselen op lepe wijze 'privacygevoelige informatie' aan kinderen. Waar blijkt het om te gaan? Zaken als leeftijd, geslacht, adres, mailadres en voorkeur voor bepaalde producten. Op grond van deze angstvallig ingezamelde gegevens roepen de Kamerleden Atsma (PvdA) en Bakker (D66) om wetgeving die de kinderen beschermt, liefst op Europees

ILLUSTRATIE: RAYMOND HENDRIKS

Zowel Freuds integriteit als die van Kinsey is betwijfeld. Zo zette Kinsey pederasten aan hun ervaringen op schrift te stellen en naar zijn instituut te sturen. Daarmee begaf hij zich op dubieus terrein. In de documentaire wordt verteld dat verschillende politici hebben aangedrongen op opening van zaken, maar dat het instituut elke inmenging van buiten verantwoordigd van de hand heeft gewezen. Er lag zelfs een plan om het hele archief onbruikbaar te maken als justitie onverhoopt interesse mocht krijgen in de documenten van pedofielen. Onderzoek naar dit op zichzelf betreuzenswaardig gedrag kon alleen maar plaatsvinden als er volledige privacy was gegarandeerd. Klinkt

redelijk, maar toch: wat gaat voor? Het abstracte belang van de wetenschap of het concrete belang van de tienjarige die is verkracht?

Het indrukwekkende van Kinsey is dat hij eigenlijk niets vond, terwijl Freud bepaald gedrag nog als neurotisch en zelfs als decadent bestempelde. Van seksueel gedrag met dieren bijvoorbeeld keek Kinsey helemaal niet op. Tegenwoordig is er een actiegroep die de bestialiteit in de pornografie wil verbieden. Ze vindt dat je een hond niet mag dwingen het met een vrouw te doen, zelfs niet als die hond dat lekker vindt. Die hond kan niet praten, dus je bent nooit zeker van zijn lustbeleving. En dan hebben wij het maar niet over het lot van de paling en dat van het paard wiens sperma door de hitsige vrouw wordt opgevangen in een enorm condoom.

Toch moet ook Kinsey zijn momenten van twijfel hebben gekend. Zo vertelt James A. Jones in zijn omvangrijke biografie Alfred Kinsey: A Public/Private Life dat Kinsey een poging heeft gedaan zelfmoord te plegen door zich op te hangen aan zijn balzak. Dat is mislukt, maar het moet afschuwelijke pijn hebben gedaan. Hoe afwijkend uw gedrag ook is, u kunt dat beter niet thuis proberen.

invoceren als iemand ze op dat idee brengt. Tot iemand dat weer een probleem gaat vinden.

Herbert Blankesteyn is internetjournalist.

Wulpse Vrouwe Justitia zit minister John Ashcroft dwars

Iedere persconferentie waarin hij zijn plannen had aangekondigd voor de strijd tegen het terrorisme, foto's in de kranten verscheen waarop een geel marmeren borstpartij boven zijn hoofd te zweven, was hem niet eens opgevallen. Ashcroft had niets met die gordijnen van doen gehad en daarmee was de kous af.

Maureen Dowd, columnist van The New York Times kon het amper geloven en deed nog eens navraag. Maar nee, Ashcroft zat er echt niet achter. „Hij volgt zijn eigen richtinggeving niet echt”, aldus dezelfde Comstock. Maar had hij dan het spreekgestoelte niet een stukje kunnen opschuiven, vraagt Dowd. De kunst was definitief opgevoerd voor esthetische belangen. De preutse gordijnen waren het permanente meubilair geworden van het Ashcroft-tijdperk. Overstandig zegt Dowd, immers, iedereen in Washington weet dat van cover-ups enkel en alleen narigheid komt, „en toch doen ze het telkens weer”.

Ashcroft en Minnie Lou. (Foto AP)

WASHINGTON, 31 JAN. Laat John Ashcroft niet lachen. Hij, de Amerikaanse minister van Justitie, iets te verbergen? Onmogelijk! Maar wat is er dan gebeurd met die wulpse dame in de grote hal van het ministerie die aanvankelijk bij geen van Ashcrofts persconferenties ontbrak? Het beeld van Vrouwe Justitia, half ontkleed in een toga en daar neergezet in de jaren dertig, bleek deze week opeens te zijn verdwenen achter een blauw gordijn. Een poging tot een cover-up? vroeg de Amerikaanse krant New York Post zich af. Nee, geenszins, riep Ashcroft woordvoerder Barbara Comstock meteen, „hij heeft wel wat beter te doen”. Maar waarom stond Minnie Lou, zoals de ambtenaren van Justitie haar liefkozende noemen, dan opeens verscholen achter een blauw gordijn? Omdat die kleur op de achtergrond foto's die te zien zijn op de achtergrond van televisiegeeniek is, wist Comstock. Dat de conservatieve ex-senator uit Missouri, die dagelijks een gebed aanvoert op het minis-

niveau. Valkenburgs bevindingen zijn niet nieuw. In januari 2001 publiceerde het bureau eMarketer een 'ePrivacy & Security Report'. Daaruit bleek dat kinderen desgevraagd spectaculaire informatie prijsgeven als de hoogte van hun zakgeld, het merk auto van het gezin en de favoriete winkel van de ouders.

Wat is hier precies het probleem? Dit zijn toch waarachtig geen zaken die de persoonlijke levenssfeer bedreigen? Er is bovendien geen sprake van een nieuw soort activiteit van het bedrijfsleven. Prijsvragen, profabonnementen en andere trucs om het publiek, ook kinderen, bonnen te laten invullen met leeftijd, geslacht, adres en voorkeur voor bepaalde producten, waren er dertig jaar geleden al. Ook in op kinderen gerichte vormen.

Wij kregen dan thuis reclame in de bus, en gooiden die ongeopend weg. Moderne ouders krijgen spam - op de persoon gerichte, ongevraagde reclamemail. Dat is zo ongeveer het ernstigst mogelijke gevolg van deze aantasting van de privacy. Of misschien krijgen de ouders die spam niet eens zelf, maar gaat deze naar het mailadres van het betreffende kind. En wat dan nog? Ouders die het een probleem vinden dat kinderen zo in hun koopgedrag worden beïnvloed, moeten zich wat meer met hun kinderen bezighouden en niet

de verantwoordelijkheid leggen bij bedrijven, of Europese wetgeving afwachten. En als ze bang zijn dat er via websites wordt gevraagd naar echt gevoelige onderwerpen, zoals het gezinsinkomen of de waarde van het huis, moeten ze maar zorgen dat de kinderen dit niet weten. Je moet je privacy ook zelf beschermen. Overigens kunnen eenvoudig in te stellen filters in een mailprogramma met ongewenste post korte metten maken.

Alsof het heel erg is vermeldt Valkenburg dat fabrikanten zo tegen geringe kosten een markt proberen te veroveren. Dat is een rare voorstelling van zaken. Via een stuk of vijf op kinderen gerichte televisiezenders en handvol jeugd tijdschriften worden precisiebombardementen met reclame uitgevoerd. Dit is maatschappelijk volkomen geaccepteerd, en kinderen weten donders goed wat reclame is. Het bedrijfsleven zou wel willen dat internet de marketing makkelijker en goedkoper zou maken, maar die hoop is juist in het afgelopen jaar de bodem ingeslagen. Maar dan nog: wie kan het schelen bij welke bedrijven kinderen hun zakgeld uitgeven? Rommel kopen ze toch wel.

De roep om wetgeving doet pateristisch aan. In de VS bestaat een wet tegen het commercieel benaderen van kinderen via internet. Valkenburg stelt vast dat die wet

Het onderzoek van Valkenburg is een hoop drukte om niets. Voorzover er een probleem is, kan dit door ouders en kinderen samen grotendeels uit de wereld worden geholpen. Valkenburg zelf wijst onbewust de weg: zij heeft zich voor haar onderzoek uitgegeven voor een twaalfjarige. Kinderen zullen met groot plezier foutieve e-mailadressen en smook-mailadressen niet werkt; het gebeurt nog steeds. Geen wonder; hoe kun je juridisch hardmaken dat een site zich op een bepaalde leeftijdsgroep richt? De kwestie is eerder dat kinderen belangstelling hebben voor sites die niet voor hen zijn bedoeld. Op onze werkzame wetten zit niemand te wachten; beter is het vast te stellen dat we daar geen heil van hoeven